OASIS • TANJU DURU'NUN ARDINDAN • SPIRITUALIZED • NİYAZ • ARTHUR RUSSELL • BECK

ROLL

ISSN: 1307-4628

112480 **kasım** 2008/11 **6 YTL**

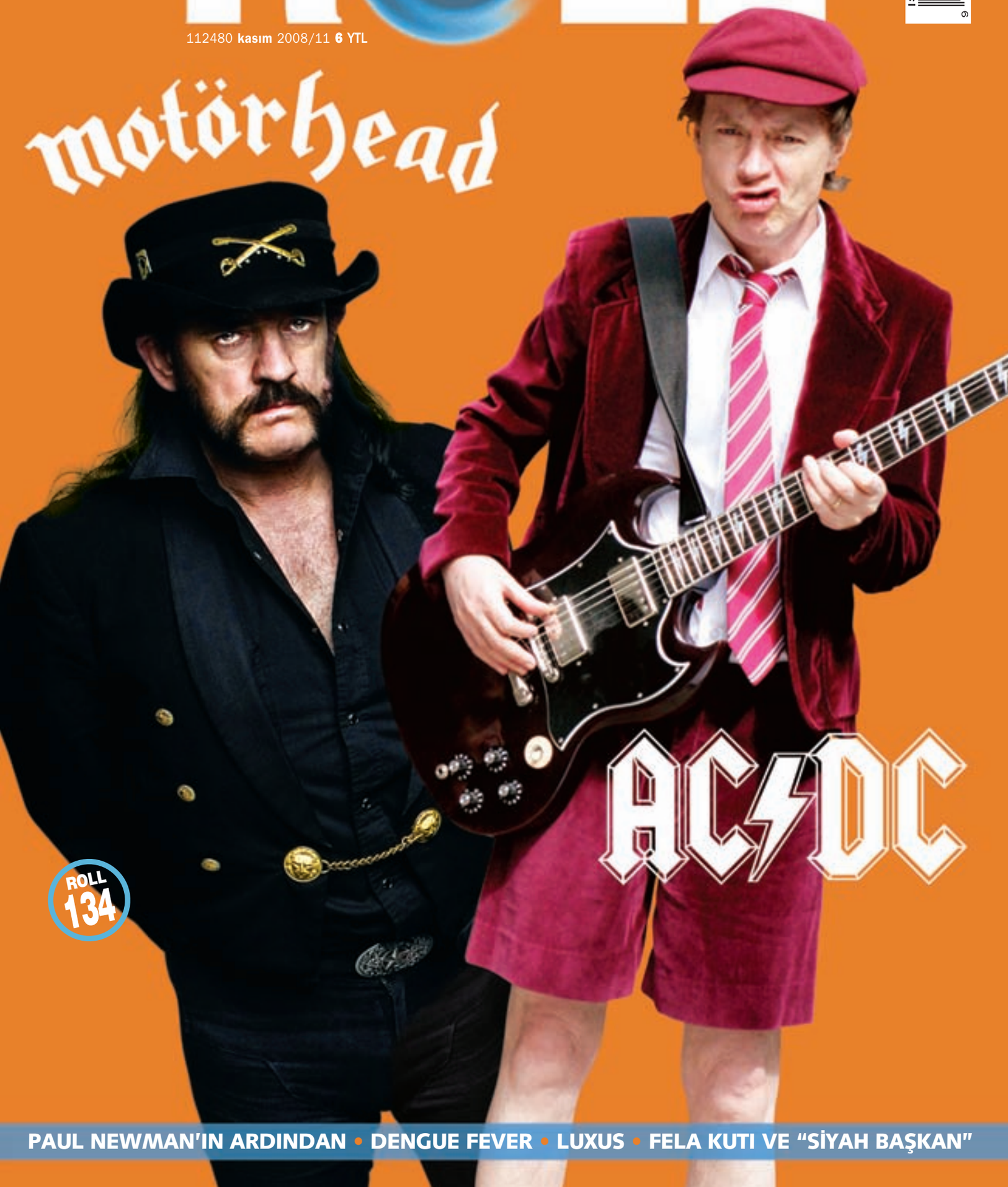

ROLL 134

PAUL NEWMAN'IN ARDINDAN • DENGUE FEVER • LUXUS • FELA KUTI VE "SİYAH BAŞKAN"

ZOR ZAMANLAR

Ölü düşler
Ölü düşler bayrak sallıyorlar
Rüzgârda dalgalanıyorlar
Sallayın renkli paçavralarınızı

Zor zamanlar
Hiç daha iyisi oldu mu
Belki olmayacak bundan sonra da

Savaş nidaları kaçırtacak sizi sıçanlar gibi uçurumlara
Her zamankinden daha iyi hissedeceksiniz
Sonra da sonunuz karanlık abis
Ha! Ha! Ha!

Bütün yarıklar bütün çatlaklar doldurulacak
Savaş olmayacak artık
Seçenek de kalmayacak

Senin peşinden gelmeyenler
Kendilerine başka yer beğensinler
Casuslar var her adım başında
Zehir saçmışsın havaya

Yardım diliyor hep kelimeler
Ama hayır diyor müzik
Her cümle bir millî gurur kuşatması

Ve ben
Almayacağım celbinizi
Haki renkten hoşlanmam
Giymeyeceğim üniformanızı

Savaş yok artık
Bir seçenek de olmayacak
Zor zamanlar
Hiç olmuş muydu daha iyisi

KAMUSAL İMAJ

Selâm, selâm kelâm (nıhahaha)

Dediğim hiçbir lafı dinlemezsiniz
Üzerimdeki giysiye gözünüzü dikersiniz sadece
Ya da ilginiz biraz daha derinleşse
Saçımın rengindendir herhalde

Ne istediğiniz hiç açıklığa kavuşmadı
İmajın ardında cehalet ve korku vardı
Bu görüntünün ardına saklandınız
Hâlâ aynı dolapların kuyruğundasınız

Her madalyonun iki yüzü var
Birileri durdurmalıydı beni
Değilim artık ilk başladığımdaki gibi
Davranamazsınız bana bir mal gibi

İstediğinizi aldınız
Görüntüm bana aittir ama
Benim sahneye çıkışım
Bizzat benim eserim
Benim büyük finalim
Benim elvedam

İmajım böyle benim
Hadi bay bay

LOU REED İKİNCİ KISIM: NERDESİN

Selâm

Nerdesin

Demek mesafeni koruyorsun
İki kat bunalmışsın
Uzak duruyorsun ortamlardan
Yanaşmıyorsun işini yapmaya
Çok nadiren şaşırıyorsun
Sosyalleşmek çok meşgul ediyor seni
Yalanlar ve uydurmacalar
Yatmalar ve beklemeler
Nerdesin
Nerdesin şimdi

Hiç burada değilsin
Tam sana ihtiyaç duyulurken
Hiçbir şey sana değmedi
Mış gibi yapıyorsun hep mış gibi
Ama denemiyorsun hakikaten

Nerdesin
Nerdesin şimdi

Motorsuz bir araba
Pilotsuz bir uçak

AŞK UMUDU

Öyle çiziyorum seni böyle çiziyorum seni
Götürüyorum seni getiriyorum seni
Bir ihtimal
Bir mânâ görüyorum
Bir cep dolusu tohumda
Umut tutuyor beni ayakta
Bir çekişme görüyorum
Akçalı işler meselesi
Belkim belki bile değildi

Hiçbir şey doğmaz hiçbir şeyden
Bir hikmet yoktur sükûnette
Marazlar devredilebilir
Aşıkların da derse ihtiyacı vardır

Aşk şiddetle ısırır önemsiz şeylerle
Saygıyla davranmalı ona
Ve
Ciddiye alınmalı
Cidden
Yalnız
Ait olmak istiyorum ben

ROMANTİK ÇİÇEKLER

Şimdi bu yaz gününde
Mutlu da olabilirdim kederli de
Verandadaki muhabbete bağlı
İstikbalden dem vuralım ya da hatıralardan
Bu konuşmanın ardından
Berbat haldeyiz sonuçta
Her ne idiyse niyetim
Sana çiçekler gönderdim
Sense çikolata istedin onların yerine
Romantik çiçekler
Romantik çiçekler
Bir dürbünüm var
Boxhill'in tepesinde
Neron olabilirdim
Kartalı uçurup başlayabilirdim her şeye yeniden
Bu arkadaş müsveddelerine güvenemem
Savunmaya geçmek durumunda olman ne acı
Mobilyaları alıp her şeye sıfırdan başlayacağım ben

ROLL
134
kasım '08

09 Dengue Fever
10 Niyaz
14 Luxus
18 Fela Kuti
22 Beck
24 Motörhead
28 AC/DC
32 Oasis
36 Spiritualized
40 Arthur Russell
42 Tanju Duru
57 Paul Newman

04 Ajans
39 Ses ile Gölge Tuncer Erdem
46 Gayd
49 Kıraathane
50 Kısa dalga

Amanda Palmer, Ice Cube, Walter Becker, King Khan & The Shrines, Dave Stewart, Jenny Lewis, Deerhoof, Grace Jones

52 Albümler
56 Liste
62 Ansiklopedi

Abdurrahim Soğan, Adnan Uludağ, Ahmet Eken, Ali Kesgin, Ali Yıldızalp, Alican Tayla, Alişan Çapan, Amy Spangler, Arslan Eroğlu, Ayşegül Oğuz, Banu Güven, Baran Özdemir, Bilge Ceren Şekerciler, Cem Sorguç, Cüneyt Cebenoyan, Çağdaş Önder, Çiğdem Öztürk, Deniz Öztürk, Derya Bengi, Donat Bayer, Emin Ekşi, Ender Ergün, Eray Makal, Erdir Zat, Esra İpekçi, Fatih Özgüven, Fevzican Abacıoğlu, Gökhan Akçura, Gökhan Pamuk, Gülüş Gülcügil, Hakan Lokanoğlu, Harun İzer, HknKrtsh, Hilmi Tezgör, Hüseyin Ustaoğlu, İlker Aksoy, Mehmet Ali Meram, Mehmet Erdoğan, Melih Katıkol, Merve Erol, Muhsin Akgün, Murat Meriç, Neslihan Say, Nevzat Çalışkan, Ogan Güner, Özay Selmo, Pelin Batu, Pelin Özer, Pınar Öğünç, Reha Öztunalı, Salih Nâzım Peker, Sarp Keskiner, Seda Niğbolu, Serdar Beyaz, Serdar Karataş, Siren İdemen, Sungu Çapan, Şahan Nuhoğlu, Şule Camadan, Tacide Kaya Güner, Tolga Yağlı, Ulaş Özdemir, Ümit Bayazoğlu, V. Can Yazıcı, Yasemin Avdan, Yiğit Atılgan, Yücel Göktürk, Zeynep Nuhoğlu, Zülal Kalkandelen

baskı: Ezgi Matbaacılık [Sanayi cad. Altay sok. No: 10 Yenibosna-İstanbul Tel: 0212 452 23 02] **basım yeri ve tarihi:** İstanbul, Kasım 2008 **dağıtım:** Doğan Dağıtım A.Ş. **yönetim yeri:** Süslü Saksı Sok. No:5-3 Beyoğlu İstanbul **tel-faks** 0212 251 87 67 **e-mail** rolldergisi@yahoo.com **abonelik** expressroll@gmail.com **yıl** 12 **sayı** 134 **kasım** '08 **imtiyaz hakkı:** Bilge Ceren Şekerciler **sorumlu yazışleri müdürü:** E. Derya Bengi **ilan irtibat:** Şahan Nuhoğlu (0535 576 21 11)

ISSN 1307 - 4628
YEREL SÜRELİ YAYINDIR
AYDA BİR YAYINLANIR

Üçüncü birey

Spinoza'nın dediği gibi: Nefret ettiğiniz varlığı mutsuzmuş gibi hayal ettiğinizde kalbinizde tuhaf bir sevinç uyanır. Nefretin sevinçleri vardır. Bunlar ne tür sevinçtir? Bunlar telâfi edici, yani dolaylı sevinçlerdir. Nefret duygularımız baş gösterdiğinde her zaman temeldeki üzüntüyü aramalısınız, yani eyleme kudretinizin engellenmesini, azalışını. Kötü kalpli iseniz, kalbinizin nefret sevinçleriyle ferahlayacağına inanarak kendinizi iyi hissedebilirsiniz. Bu nefret sevinçleri ne kadar büyük olursa olsun, hareket noktanız olan o küçük üzüntü lekesini asla çıkarmayacak, sevinçleriniz hep telâfi sevinçleri olarak kalacaktır. Nefret adamı, hınç adamı, vesaire, Spinoza'ya göre tüm sevinçleri bu başlangıçtaki üzüntü tarafından zehirlenmiş olan kişidir, çünkü üzüntü bizatihi bu sevinçlerin içindedir. Sonuçta, böyle bir kişi sevincini üzüntüden başka bir şeyden türetemez hale gelir. Spinoza'ya göre, bunların hepsi acınacak sevinçlerdir. Dolaylı sevinçlerdir.

Şu örneği ele alalım: Pek görmek istemediğim biri odaya giriyor, kendi kendime diyorum ki yandık, bende bir tür kuşatma ortaya çıkıyor: Kudretimin belli bir kısmı bu nesnenin üzerimdeki etkisiyle baş etmeye tahvil ediliyor, yatırılıyor, ayrılıyor. O şeyin üzerimdeki izini kuşatma altına alıyorum. Başka terimlerle söylersek, bu etkinin etrafını sarmak, onu bölgesel bir halde tutmak için azamî çaba harcıyorum, yani kudretimin bir kısmını o şeyin bende bıraktığı izi kuşatmaya hasrediyorum. Niçin? Kuşkusuz onu dışarıda bırakmak, belli bir mesafede tutmak, defetmek için. Bundan çıkacak sonucu iyi anlayın: Kudretim bana uymayan şeyin izini kuşatma altına almaya hasrettiğim kısmı kadar azalmıştır; hareketsiz kılınmış, sabitlenmiştir. İşte "kudretim azalıyor" bu demektir. Kudretimin bir kısmının eksilmesi demektir. Kudretimin bir kısmı benden alınmıştır, artık benim mülkiyetimde değildir. Bu bir tür kasılma halidir, kudretin kasılıp donup kalmasıdır.

Bunun aksine, sevinçle yapılan işler çok ilgi çekicidir. Spinoza'nın sunduğu şekliyle sevinç deneyimi: Mesela bana uygun, bağıntılarıma uyan bir şeyle karşılaşıyorum. Söz gelimi müzik. Bana büyük bir üzüntü, hüzün veren iç burkucu sesler vardır. Her şeyi daha karışık hale getiren şey ise bu iç burkucu sesleri harikulâde ve ahenkli bulan insanların olmasıdır. Ama hayatın sevincini getiren de işte böyle bir şeydir; yani sevgi ve nefret bağıntıları... Çünkü bu iç burkucu sese karşı nefretim, bu sesi seven herkese yayılma eğilimi gösterir, onlar da iç burkar hale gelirler. O zaman evime dönerim, bana meydan okuma gibi gelen bu sesler kulağımdadır. Tüm bağıntılarımı hakikaten bozan bu sesler kafama girer, karnıma girer... Kudretimin bir kısmı bana nüfuz eden bu sesleri uzakta tutmaya takılıp kalmış gibidir. Sessizliğe ulaşırım ve sevdiğim bir müziği koyarım; her şey değişir.

Sevdiğim müzik ne demektir? Benim oranlarımla bileşebilen ses bağıntıları demektir. Sevdiğim bir müzik koyuyorum, o zaman, bütün bedenim ve ruhum bağıntılarını ses bağıntılarıyla bileştiriyor. Sevdiğim müzik işte bu anlama gelir: Kudretim artmıştır. Spinoza açısından burada beni ilgilendiren şey de budur; sevinç deneyiminde hiçbir zaman üzüntüde de olan şey yoktur, hiçbir şekilde kuşatma altına alma yoktur. Çünkü bağıntılar bileştiğinde, bağıntıları bileşen iki şey bir üst birey oluşturur; onları içine alan, onları parçaları olarak kendinde bulunduran üçüncü bir birey. Benim ve müziğin artık yalnızca birer parçası olduğumuz üçüncü birey...

Gilles Deleuze, "Spinoza Üzerine Onbir Ders"

Phil Spector, resim: Guy Peellaert ("Rock Dreams" kitabından)

Mutlu olup olmadığımızı rüzgârın sesinden anlayabiliriz. Mutsuz insana evinin korunaksızlığını anımsatır bu ses, onu kış uykularından, huzursuz düşlerinden uyandırarak. Mutlu adam içinse korunmuşluğunun şarkısıdır: Öfkeli uğultusunda, artık ona karşı etkisiz olduğunu itiraf eden fısıltıyı da işitir. **ADORNO**, Minima Moralia

Erkekler, dürüst olun! Ey kadınlar, kırıtmayın.
JULES LAFORGUE

gökyüzü labirenttir **SERDAR KOÇAK**

Ve aşk garip / yumuşak kanatlı bir şeydir / kımıldamadan durur saçak altlarında / yapraklar dökülürken. **WILLIAM CARLOS WILLIAMS**

Tangolar hayatta kalabilmeyi başarmış yaşam parçalarından yapılmıştır. Bacakların zikzaklarında birbirine eklenmiş, ister dökülmüş olsun ister dökülmemiş, akan kana daima biat eden parçalar, çaputlar.
JOHN BERGER, A'dan X'e

TANGO IN THE NIGHT

"Tango Club Night" isimli derleme albümdeki grup çeşitliliğini gören, elektro tango klasik tangonun pabucunu dama attı sanır. Belki de doğrudur. Öyle ya da böyle, tango ölmedi, sadece antik salonlarda ve milongalarda değil, kulüplerde, diskolarda da yaşıyor. Köln yakınlarındaki Bergisch Gladbach'da üslenen compilation canavarı plak şirketi Lola's World tarafından, DJ Ralph "Von" Richthoven önderliğinde hazırlanan iki CD'lik "Tango Club Night Vol.2" (iki yıl önce de birincisi çıkmıştı) Tanghetto, Tangongo, Otros Aires, Bajofondo, Electrocutango, Formula 3000, (Babylon'da da konserler veren) Daniel Melingo gibi grup ve sanatçıların trip-hop, reggae, house gibi türlerle nişanlanmış tango yorumlarını içeriyor. Repertuarda "Cumparsita" ve "Enjoy The Silence"ın yanısıra, "Take The Lead" (Kuralsızlar) filminde Antonio Banderas'ın dans ettiği "Asi Se Baila El Tango" da mevcut.

Bir efsaneyi kaybettik. Pink Floyd'un keyboard'cusu **RICHARD "RICK" WRIGHT** ölümünden kısa süre önce teşhis edilen kanseri alt edemedi, 15 Eylül'de, 65 yaşındayken hayata gözlerini yumdu. Pink Floyd ve Pretty Things'in ünlü menajeri **BRYAN MORRISON** da hemen hemen aynı günlerde, iki yıl önce girdiği komadan çıkamayarak 66 yaşında vefat etti.

Mekons'dan Jon Langford ve The Ex'den Kat Ex'in kurduğu **KATJONBAND**'in kendi adını taşıyan ilk albümü eylül sonunda yayınlandı. Yeni albüm yayınlayan bir diğer "gürültülü" grupsa, "Heart On" adındaki uzunçalarıyla **EAGLES OF DEATH METAL**.

14 şarkıdan oluşan demosu hazır olan **SLASH** solo bir albüm çıkarmayı iyice kafasına koymuş, uygun zamanı kolluyor.

BARRACK OBOMA ile rock dünyası arasında su sızmıyor. Bruce Springsteen ve Billy Joel başkan adayına konserleriyle doğrudan destek verirken, Andrew Bird, Les Savy Fav, Fiery Furnaces, Beastie Boys, Vampire Weekend gibi isimler de başkan adayı için konser veren müzisyenler kervanına katıldılar. Foo Fighters ise, kampanyasında "My Hero" adlı şarkılarını kullanmak isteyen John McCain'e izin vermedi... Ayrıca Obama kampanyasına destek olması için bir de albüm çıkarıldı. Barackobama.com adresinden satışa sunulan toplamada Lionel Richie, Stevie Wonder, Jackson Browne, Kayne West ve Sheryl Crow gibi ünlü isimler var.

NICO 11 Ekim gecesi John Cale önderliğinde verilen bir konserle anıldı. London Royal Festival Hall'daki gecede sahne alanlar arasında Manic Street Preachers şarkıcısı James Dean Bradfield, Mark Lanegan, Peter Murphy, Lemon Jelly'den Nick Franglen de vardı.

Prodüktörlüğünü Sufjan Stevens'ın yaptığı **THE WELCOME WAGON**'un ilk albümü "Welcome To The Welcome Wagon" aralık başında piyasada olacak.

New Pornographers'ın şarkıcısı **A.C. NEWMAN**'ın ikinci solosu "Get Guilty" ocak ayında piyasada olacak.

SENYOR DÜNYA

Señor Coconut'ın son albümü, Türkiye'de yerli albüm fiyatına, üstelik kitapçık notlarının Türkçe mealiyle yayınlandı. Binbir surat Alman prodüktör Uwe Schmidt'in Atom™ mahlasını kullanarak yarattığı bu elektro-latino cover projesi, "Da da da" (Trio), "Sweet Dreams" (Eurythmics), "Pinball Cha Cha" (Yello), "Kiss" (Prince) gibi hitlerin ça ça ça, rumba, mambo, merengue gibi latin ritmleriyle yorumlarını içeriyor. Üç ayrı perdede sunulan meşhur Daft Punk eseri ise albüme isim babalığı yapmış: "Around The World".

BARBARA MORGENSTERN'in olumlu eleştiriler alan 2006 tarihli "The Grass Is Always Greener" adlı uzunçalarını takip edecek albümü kasımda yayınlanıyor. Elektronik müzik sanatçısı bu yeni plakta Antony and The Johnsons çelisti Julia Kent ve Robert Wyatt'ı misafir edecek.

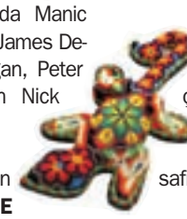

BOB DYLAN son yirmi yılda yaptığı, ama pek gün yüzüne çıkarmadığı parçalarından oluşan "Tell Tale Signs" adlı duble albümünü piyasaya internet üzerinden sürdü.

TOM JONES kasım sonunda yeni bir albüm yayınlıyor. Amy Winehouse'un "Back To Black"inin sound'unda olacak "24 Hours" isimli plakta şarkıcı Bruce Springsteen'dan "The Hitter" ve Tommy James and The Shondells'dan "I'm Alive" adlı iki cover okuyacak, "Sugar Daddy" adlı şarkıdaysa Bono ve Edge'i ağırlayacak.

Babyshambles'dan **ADAM FICEK** yavaş yavaş solo bir kariyere hazırlanıyor. Bir süredir yoğun şekilde kendi şarkılarını yazan Ficek, tek başına sahne almaya da başladı.

DIRTY PRETTY THINGS dağıldı. Gelen haberlere göre Carl Barat, şarkı yazarı ve prodüktör Joe Meek'in hayatından yola çıkılarak çekilen "Telstar" adlı İngiliz filminde bir bilimadamını canlandıracak... Gitaristleri Dorian Cox geçen yaz Türkiye konserlerinin iptal olmasına da yol açan rahatsızlığı bir türlü atlatamayınca **THE LONG BLONDES** da dağılma kararı alan bir diğer grup oldu.

Hüsker Dü'nün solisti **BOB MOULD** otobiyografisini yazmak için anlaşma yaptı. Anılarını ünlü rock yazarı Michael Azerrad ile birlikte kaleme alacak müzisyen yeni solosu içinse 2009 martına randevu veriyor.

THE PRETENDERS dokuzuncu stüdyo kaydı "Break Up The Concrete"i ekim başında yayınladı. Bu sefer grubun lideri Chrissie Hynde'ın yanında yepyeni bir kadro var. Doğum yeri olan Ohio eyaletinin Akron kasabasına yerleşen Hynde, burada Akdeniz mutfağından esinlenen "Vegi-Tarranean" adlı bir vejetaryen lokantası açtı. İşçi sınıfının baskın olduğu bir eyalet olmasına rağmen geçen seçimde Bush'un kazandığı Ohio'da güçlü bir Obama kampanyasının örgütlenmesine destek veren Hynde'nin lokantası, aktivist merkezi haline geldi.

Devendra Banhart ve Priestbird perküsyonisti Greg Rogove'un grubu **MEGAPUSS**'un ilk albümü "Surfing" çıktı. Banhart demişken bir dedikoduyu da atlamayalım: Müzisyenle ünlü aktris sevgilisi Natalie Portman yollarını ayırmışlar.

Morrissey ve Johnny Marr toplama bir **THE SMITHS** albümü çıkarmak için bir araya geldi. Elden geçirilmiş Smiths single'larını –ve single adaylarını– içeren "The Sound Of The Smiths" adındaki albüm, B-yüzü parçaları ve canlı kayıtlardan kotarılmış ikinci bir CD ekiyle de satın alınabilecek.

Joy Division ve New Order'ın merhum menajeri **ROB GRETTON**'un tuttuğu notlardan eşi Lesley Gilbert tarafından kotarılan "1 Top Class Manager" adındaki kitap raflara çıktı. Gretton'un anıları, iki grubun tarihçesinden de ilginç ayrıntılar içeriyor.

THE WHO "The Who: At Kilburn 1977" adında çift DVD'lik bir konser filmi yayınlıyor. DVD'nin eklerinde 1969 London Coliseum konserinden bölümler, bonus parçalar ve grubun rock operası "Tommy"nin baştan sona canlı yorumu da var.

EFES PİLSEN BLUES FESTIVAL 19

DİKKAT! BLUES ÇIKABİLİR.

24 Ekim - 3 Aralık 2008 / 21 şehir, 25 konser!

24 Ekim MERSİN • 25 Ekim ADANA • 27 Ekim GAZİANTEP • 28 Ekim DİYARBAKIR • 30 Ekim MALATYA • 31 Ekim KAYSERİ • 2-3 Kasım RUSYA-Moskova • 5 Kasım KIBRIS-Girne • 7 Kasım DENİZLİ • 8 Kasım ANTALYA • 9 Kasım KONYA • 12 Kasım TRABZON • 14-15 Kasım ANKARA • 18 Kasım ESKİŞEHİR • 19 Kasım BURSA • 21-22 Kasım İSTANBUL • 25 Kasım BALIKESİR • 26 Kasım ÇANAKKALE • 28-29 Kasım İZMİR • 2 Aralık KOCAELİ • 3 Aralık EDİRNE

İletişim Hattı: 444 33 37

EFES Pilsen

www.efeskeyfi.com

18 yaş sınırı vardır. Gece boyunca fast-food servisi vardır. Salona içecek ve yiyecek getirilmemesi rica olunur. Konser düzeni ayaktadır. İlk konser, kapı açılışından 1 saat sonra başlayacaktır.

Organizasyon

pozitif

www.pozitif.info

"Avrupa'da zenginler kibarca zengin değil gibi yaparlar. Uygarlık budur. Bence kültürlü ve uygar olmak da herkesin birbiriyle eşit ve özgür olması değil, herkesin kibarca diğerleriyle eşit ve özgürmüş gibi davranmasıdır. O zaman kimsenin suçluluk duymasına gerek kalmaz."
"Hmmmmnnnn... Sorbonne'da boş durmamışsın," dedim.
ORHAN PAMUK, Masumiyet Müzeri

Kişi olmak insanlığın özü değildir, yalnızca maskelerinden biridir – Latince karşılığı "persona" sözcüğünün anlamında da vardır bu. Kişiler birkaç kuşaktır Avrupa'da kendilerine verilen maskeleri giymiş ve bunu yüzleri saymış insanlardır yalnızca. **JOHN GRAY**, Saman Köpekler

Yanık tenin kışkırtıcı lezzeti
(Bodrum'a 30 km. kala bir bilboard'daki piliç reklamı sloganı)

Dansettiydik İstanbul'da seninle / Yanımızda mavi bir tebeşir / Sanırım sen daha iyi çizersin / Venedik'te seksek oynarız **SERDAR KOÇAK**

SON RÖNESANS ADAMI ÖLDÜ

Müzik âleminden gerçek bir göçebe kaydı gitti. Fransız müzisyen, besteci, prodüktör Hector Zazou (gerçek adıyla Pierre Job) 8 Eylül'de, lenf kanserinden hayata veda etti. Fransız bir baba ve İspanyol bir anneden Cezayir'de doğdu, 60 yaşında Paris'te öldü. Açık adresini sorarsanız, kısaca Dünya'ydı. Kimilerine göre "ilk postmodern", kimilerine göre "son Rönesans adamı"ydı. 1982'deki "Coğrafyalar" ve 1986'da Kongolu şarkıcı Bony Bikaye'yle kaydettiği fotoromanlı albüm "Reivax au Bongo", gelecekte onlarca kalburüstü sanatçıyı bir araya toplayarak yapacağı konseptüel işlerin habercisi gibiydi. 1992'de Arthur Rimbaud'ya (Khaled, Sussan Deyhim, Lisa Gerrard, John Cale, Richard Bohringer, Dominique Dalcan, Gérard Depardieu, Bill Laswell, Ryuichi Sakamoto, David Sylvian ile "Sahara Blue"), 1996'da soğuk denizlere (Björk, John Cale, Suzanne Vega, Wimme Saari, Jane Siberry, Siouxsie Sioux, Balanescu Quartet, Brendan Perry, Mark Isham, Marc Ribot ile "Chansons des mers froides") el attı... 2003'te "Strong Currents" albümünde Laurie Anderson, Jane Birkin, Lisa Germano, Sarah-Jane Morris'i buluşturdu. Bu ay yayınlanacak yeni albümü "In The House of Mirrors"da Hint ve Özbek müziğinden yola çıkarak bestelediği kompozisyonları kaydetmişti. Hayatını kültürlerin kardeşliğine ve melezlenmesine adayan bu avangard sanatçı, bir söyleşisinde, hiçbir zaman "öğreten adam" rolüne soyunmadığını, hep öğrenci kalacağını ısrarla ve gururla belirtiyordu.

Yeni **FALL OUT BOY** albümü "Folie A Deux"nün misafir listesindeki isimler Blondie şarkıcısı Debbie Harry, rap'çi Lil' Wayne ve Pharrell Williams olacak.

CAT POWER bir EP çıkarıyor. Cover'lardan oluşan bir önceki albümü "Jukebox"ın kayıtlarından artakalan parçalardan oluşturulan "Dark End Of The Street"te müzisyen The Pogues, Aretha Franklin, Credence Clearwater Revival ve James Carr şarkılarını yorumluyor. Yeni stüdyo albümü "Little Honey"i geçtiğimiz ay çıkaran **LUCINDA WILLIAMS** da sadece dijital olarak dağıtılacak bir EP çıkardı. Protest şarkılardan oluşan mini albümde Bob Dylan'dan "Masters of War", Buffalo Springfield'dan "For What It's Worth" ve Thievery Corporation/Wayne Coyne işbirliğinin ürünü "Marching The Hate Machines Into the Sun"la birlikte, orijinalini Williams'ın "Little Honey"de okuduğu "Bone of Contention" adlı dört şarkı bulunuyor.

Motown plak firmasının en önemli prodüktör ve şarkı yazarlarından **NORMAN WHITFIELD** 16 Eylül'de hayata veda etti. Uzun süredir şeker hastalığından mustarip olan Whitfield, Temptations, Marvin Gaye ve Gladys Knight & The Pips'le çalışmıştı. Kendisi aynı zamanda "I Heard It Through The Grapevine", "Ain't Too Proud To Beg" gibi efsanevî şarkıların arkasındaki isimdi. Tam bir ay sonraysa bir başka Motown efsanesini, Four Tops'dan **LEVI STUBBS**'ı kaybettik. Bugüne kadar 50 milyon plak satan, 45 kadar hit çıkaran grubunun esas adamı Stubbs 72 yaşındaydı.

Paul McCartney **THE FIREMAN** adı altında yeni bir albüm yayınlıyor: "Electronic Arguments". McCartney, Killing Joke üyesi ve The Verve prodüktörü Youth'la 1993'ten beri bu ad altında dans müziği türünde denemeler yapıyordu. İkilinin bu isimle yayınladığı son albümse 1998 tarihli "Rushes"dı.

Forbes dergisine göre **THE POLICE** Beyoncé, Justin Timberlake ve Madonna gibi isimleri açık ara geride bıraktı, 115 milyon dolarlık gelirle geçen senenin en çok kazanan müzik grubu oldu. Ekip malî başarısını Buenos Aires'deki Riverplate Stadyumu'nda kaydettikleri ve "The Police: Certifiable" adını verdikleri yeni bir konser kaydı çıkararak kutlayacak. CD'nin yanında hediye olarak "Better Than Therapy" adında bir de DVD yer alacak.

SIMIAN MOBILE DISCO Nike için yarım saatlik bir egzersiz parçası üretti: "Run". Grup bugünlerde ikinci albümü için Gossip'ten Beth Ditto ile Super Furry Animals solisti Gruff Rhys ile birlikte çalışmayı düşünüyor.

2010'da, yani kariyerinin 25. yıldönümünde dağılmaya karar veren **SIMPLY RED** kasım ayı içinde "Simply Red: Greatest Hits 25" adında bir "best of" yayınlayacak.

Suicide keyboard'cusu **MARTIN REV** "Les Nymphes" adını verdiği yeni albümünü yayınladı.

THE KILLERS yeni albümü "Day and Age"in şarkı listesini basına dağıttı. Albümde ilk single olarak seçilen "Human"ın yanısıra "Losing Touch", "This Is Your Life" ve "Goodnight, Travel Well" gibi toplam on şarkı yer alıyor.

PETER GABRIEL ve **HOT CHIP** el ele verip Vampire Weekend şarkısı "Cape Cod Kwassa Kwassa"yı cover'ladılar, müstakbel işbirlikleri için de anlaştılar. Hot Chip solisti **ALEXIS TAYLOR**'ın "Rubbed Out" adlı solo albümü de geçtiğimiz günlerde yayınlandı.

Amerikan folk grubu **KINGSTON TRIO**'nun kurucu üyelerinden **NICK REYNOLDS** 1 Ekim günü vefat etti. Orkestra '50'lerde çıkardığı albümlerle Bob Dylan ve Joan Baez gibi isimlerin önünü açmıştı.

Uzun süredir Billy Corgan ve Jack White gibi isimlerle şarkı yazarak solo bir kariyere de hazırlanan Garbage şarkıcısı **SHIRLEY MANSON** bizim televizyonlarda da yayınlanan "Terminator: The Sarah Connor Chronicles" adlı dizinin eylül bölümlerinden birinde T-1000 model seksî bir "yok edici"yi canlandırdı!

Basçı Jeff Ament'in "Tone"undan sonra Pearl Jam gitaristi S**TONE GOSSARD** da solo bir albüm çıkarma hazırlığında.

PAUL WELLER dört CD'lik bir albüm çıkarıyor. "Weller At The BBC" adını taşıyan set, sanatçının 1990-2008 arasında BBC için yaptığı kayıtlardan oluşuyor.

Marilyn Manson'ın eski basçısı **GIDGET GEIN** Los Angeles'daki evinde ölü bulundu. Hayatını 39 yaşında aşırı dozdan kaybeden basçı, önümüzdeki günlerde gösterime girecek "The Devil's Muse" adlı filmde de rol almıştı. Filmin soundtrack'iniyse Bauhaus'dan David J yapmıştı.

ANDREW BIRD'ün yeni albümü "Noble Beast" ocak sonuna doğru çıkıyor. O zamana kadar Bird'ün yepyeni konser kaydı "Live In Montreal" ile idare edeceğiz.

The Clash'in klasikleşen albümü "London Calling"in kapağını da yapan illüstratör **RAY LOWRY** 64 yaşında hayata veda etti.

EMINEM çıkış tarihi şimdilik belirsiz olan yeni albümünün adının "Relapse" olacağını ve prodüksiyonun büyük bölümünün Dr. Dre tarafından yapıldığını açıkladı.

İngilizlerin en prestijli sanat ödülü Turner Prize, Tate Britain'da yapılan törenle bu sene **NICK CAVE**'e verildi. 2001'de Madonna da aynı ödüle layık görülmüştü. Usta şarkıyazarı, memleketi Avustralya'da da "en iyi erkek sanatçı" dalında Aria müzik ödülünü yedinci kez kaldırdı. Ayrıca Cave, ilkinin üzerinden yirmi sene geçtikten sonra ikinci romanını da tamamladı. 2009 eylülünde yayınlanacağı söylenen "The Death of Bunny Munro"da Cave'in kahramanı, eşinin intiharından sonra oğluyla İngiltere'nin güney sahillerini turlayan bir baba. Nick Cave & The Bad Seeds'in ilk dört albümü de Mute tarafından elden geçirilerek yeniden yayınlanıyor.

Supergrass'dan Gaz Coombes ve Danny Goffey, yan projeleri **DIAMOND HOO HA MEN**'in ilk albümü için hazırlıklara başladı. Bilindiği gibi grup son Supergrass albümüne de ismini vermişti.

Ona ulaşamayacağımız başka bir yerde bile olsa, sevdiğimiz insan da aynı anda yalnız ise eğer, bizim için yalnızlık diye bir şey olmayacağını gördüm. **WALTER BENJAMIN**, Moskova Günlüğü

Dünyanın ayakkabılarını çıkarırız / Yakmalıyım sigara yakarım / Söner sigaram gevezelikten / Ve Afrika'ya koşmaya başlarız // Nasılsın iyi misin Venedik'e gidelim **SERDAR KOÇAK**

Bir yüzük yaptım sana güvercin teleğinden, / Bir yüzük bükerek hoşçakal sözcüğünden. // Bir yüzük yaptım belli belirsiz, / Eski bir gramafon sesinden. // Bir yüzük serçe parmağın için, / Bulutsuz bir gecede kayan yıldız izinden. **METİN ALTIOK**

Zevkin veresiyesi olmaz. *(Konya'da bir kahve duvarından)*

Domates tuza / âşık olduğunu / bilmeden yaşar. **EMRE GÜRKAN KANMAZ**

"Kemal, şu kadar yılda ben senin bir kerecik olsun Türk filmine gittiğini görmedim. Gırgır olsun diye arkadaşlarla yaz sinemasına bile gitmezsin sen."
"Fatih Oteli'nde hayat Türk filmlerine benziyor, inan," dedim.
ORHAN PAMUK, Masumiyet Müzesi

MERMER DEĞİL MOZAİK

2000'lerin başlarında yedi CD halinde yayınlanan ve klasik Türk musikisinin en güzel derlemesi olarak gönüllerde taht kuran "Osmanlı Mozaiği", şimdi yedisibiryerde, tek bir kutuda meraklıların ilgisini bekliyor. Rum, Ermeni, Yahudi, kadın ve sultan bestekârların toplam 127 eseri kemençeci Ahmet Kadri Rizeli yönetiminde Uğur Işık, Murat Aydemir, Safinaz Rizeli, Volkan Yılmaz, Vahit Anadolu, Fahrettin Yarkın gibi müzisyenlerden oluşan bir heyet tarafından çalındı, Recep Birgit, Filiz Şatıroğlu, Gül Göre, Şehnaz Uğurel, Nusret Yılmaz gibi solistlerce seslendirildi. Sunuş yazısında Bülent Aksoy "Osmanlı musikîsi sadece dinî temele dayalı bir musikî olmadığı gibi, sadece Türk kökenli olanların etnik musikîsi de değildi" diyor ve gayrimüslimlerin yanı sıra kadın bestekârların ve saraylıların bu musikiye hizmetlerini saygıyla anıyor. Leyla Saz, III. Selim, Lavtacı Hristo, Serkis Efendi, Tanburi İzak el ele, omuz omuza...

LINKIN PARK bir konser kaydı ve DVD yayınlıyor, "Road To Revolution: Live At Milton Keynes".

Dan Carey'in prodüksiyonunu yaptığı yeni **FRANZ FERDINAND** albümü "Tonight: Franz Ferdinand" Ocak sonunda piyasada olacak.

3D Roberto Saviano'nun günümüzdeki İtalyan mafyasını anlatan kitabından beyazperdeye uyarlanan "Herculaneum" adlı filmin müziklerini yaptı.

GREG DULLI'nin yeni albümü, solo kayıtlarından oluşan bir konser kaydı olacak. Dulli "Live at Triple Door"da yine de tek tabanca sayılmaz, zira kendisine Petra Haden ve Shawn Smith (Pigeonhed, Brad) gibi isimler eşlik ediyorlar.

LCD Soundsystem'den **JAMES MURPHY** ile Pat Maloney, Hockey Night üyeleri Paul Sprangers ve Scott Wells'i yanlarına alıp şimdilik isim vermedikleri bir rock grubu kurdular.

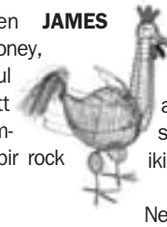

GUNS N' ROSES'ın çıkışı temcit pilavına dönen albümü "Chinese Democracy"nin şarkı listesi açıklandı. Toplam 14 şarkı içeren albümün çıkış tarihi için kasım sonu tarihleri veriliyor.

İlk albümü "Allright, Still"le dünyayı sallayan ve genç kızların birbiri ardına mikrofon başına geçmesine sebep olan **LILY ALLEN**'ın yeni albümü "It's Not Me, It's You" 9 Şubat'ta piyasaya verilecek. 12 parçalık albümden ocak ayında çıkacak ilk single'ın adı "The Fear".

BEIRUT şubat ayında aynı pakette iki EP yayınlayacak: Meksika'da kaydedilmiş olan ilk EP'nin adı "March of the Zapotec", eser sahibi Realpeople olarak geçen ikincinin adıysa "Holland".

Netice ne olur bilinmez ama, Robert Plant'in Alison Krauss'la olan çalışmalarına devam kararı almasının ardından uzun bir turne için yeniden bir araya gelen diğer **LED ZEPPELIN**'ciler yeni şarkıcı arayışına girdi. John Paul Jones bu arada yeni şarkılar yazmaya çalışacaklarını da ekledi.

GNARLS BARKLEY bu ay yeni bir EP yayınlıyor. "Who's Gonne Save My Soul"un dört farklı versiyonu ve "Neighbors"un bir konser kaydını içerecek olan EP'de bir de "Mystery Man" adında yeni bir şarkı olacak.

Grateful Dead klavyecilerinden **MERL SAUNDERS** 74 yaşında hayata gözlerini yumdu. Jerry Garcia'yla başka projelerde de çalışan Saunders, BB King, Miles Davis gibi isimlere de eşlik etmişti.

BJÖRK'ün İzlanda doğasını korumak amacıyla kurduğu Nattura Campaign yararına internet üzerinden yayınlanan "Nattura" isimli single'da geri vokalleri Thom Yorke üstleniyor.

EDDIE VEDDER beysbol takımı Chicago Cubs şerefine "All The Way" adında bir şarkı yazdı. Parçayı kulübün internet sitesinden indirip dinleyebilirsiniz.

SAINT ETIENNE bütün kariyerini özetleyen bir "best of" çıkardı. İki CD'lik albümün adı "London Conversations".

TV On The Radio şarkıcısı **TUNDE ADEBIMPE**, **MIKE PATTON** ve Doseone olarak tanınan rapper **ADAM DRUCKER** güçlerini birleştirdi. Üçlünün birlikte yaptığı kayıtların ne zaman ve hangi isim altında yayınlanacağı ise şimdilik belli değil.

babylon.com.tr

Babylon bir pozitif titreşimdir.
www.pozitif.info

babylon

BABYLON TURNS ISTANBUL ON

11

kasım/
november//08

S.O.A.P

Kozmo 1 Kasım//Ctesi//23.00

LEE DOUGLAS-LOVEFINGERS

nublu RECORDS 26-27 Kasım//Çarş-Perş//21.30

NUBLU SOUND PARTY:
Wax Poetic/
Love Trio/
Rockdsko/
DJ Probus

13 Kasım//Perş//22.00 banf converse

Dengue Fever

burn 8 Kasım//Ctesi//23.00

DJ Grandmaster Flash

EFE Efe Yaş Üzüm ile Yemekli Fasıl/

18 Kasım//Salı//20.00
Trakya All-stars

4 Kasım//Salı//20.00
Barbaros Erköse

28-29 Kasım//Cuma-Ctesi//23.00

Senor Coconut

featuring NOKIA Nseries

Louie Austen

25 Kasım//Salı//21.30
PERA FESTİVALİ/
BabaZula

20 Kasım//Perş//21.30
BORA UZER

Prinzhorn Dance School-
Ez3kiel
the Miller way
6 Kasım//
Perş//21.30

5 Kasım//Çarş//21.30
REPLİKAS

21 Kasım//Cuma//23.00

FIVE CORNERS QUINTET

Garanti CAZ Festivali

7 Kasım//
Cuma//23.00
ANNIE&
ZI-PUNT

22 Kasım//Ctesi//23.00

BELLERUCHE

11 Kasım//Salı//21.30
BRITISH COUNCIL
Reem Kelani

24 Kasım//Ptesi//21.30
Queen Tribute Night
"A Kind of Magic"

Ceyhun Çelikten
ile Buluşmalar 1
17 Kasım//
Ptesi//21.00

NEKROPSİ 14 Kasım//
Cuma//23.00

Yasemin Mori 19 Kasım//
Çarş//21.30

Oldies But Goldies
EFES
15 Kasım//
Ctesi//22.00

12 Kasım//Çary//21.30
ERKİN
KORAY

"Açık Radyo." 94.9 bravoistanbul DIGITURK imat REKLAM Radikal KADİ ORİGİN Wall

Dengue Fever

İsimlerini Asya ülkelerinde yaygın sıtma cinsi bir hastalıktan alan Los Angeles'lı grup, Kamboçya'nın batılılaşmış popuyla Amerika'nın doğululaşmış rock'unu birbiriyle çarpıştırarak nefis bir alaşım elde ediyor. Son albümleri "Venus On Earth"ün turnesi kapsamında 13 Kasım'da Babylon'da misafir edeceğimiz ekibin basçısı Senon Williams, sorularımızı internet üzerinden yanıtladı…

HOLİDAY İN CAMBODİA

Kamboçya müziğiyle ilk nasıl bağlantı kurdunuz, sizi bu müziğe çeken ne oldu?
Senon Williams: Kamboçya'ya 1995'te gittim, ilk olarak da Madonna'dan Stones'a herkesin tıkıştırıldığı bir '80'ler Top 40 derlemesi dinledim. Kamboçya müziğini biraz eşelemeye başlayınca, '60'ların müthiş müziğiyle karşılaştım. Bana bu müzikte en ilginç gelen şey, deli işi kayıt prodüksiyonuydu, fuzz tonuydu, hızlandırma ya da yavaşlatma biçimleriydi, teyp ekosuydu... Tam bir saykodelik delilik hali, üstte de her şeyi süpüren vokal... Tiryakilik yaratan bir müzikti.
Grup nasıl bir araya geldi, vokalist Chhom Nimol'le nasıl tanıştınız?
Zac'la Ethan (Holtzman kardeşler), mikrofonu emanet etmek üzere bir şarkıcı aramak için bir sürü Kamboçya kulübünün bulunduğu Long Beach'te ufak bir araştırmaya girişmişti. Seçtikleri beş şarkıcıyı bir akşam dinlemem için telefon ettiler. Fakat şarkıcıların hiçbiri iyi değildi, yani ilk deneme biraz cesaret kırıcıydı. Kızlara öbür hafta Nimol'ün geleceğini söyledik, şaşırdılar, "mümkün değil, o çok büyük bir yıldız" dediler. Sonradan öğrendik ki, Nimol de neden bir takım Amerikalı adamların kendisini şarkıcı olarak istediğini merak etmiş meğer. Ertesi hafta Nimol çıkageldi ve diğer şarkıcıların canına okudu –gerisi tarih.
Chhom sizce Anglo-Sakson şarkıcılardan kimi andırıyor?
Bence Blondie'nin Debby Harry'sine çok benziyor. Chhom daha ziyade rap ve soul seviyor.
Joni Mitchell'in "Both Sides Now"ını cover'lamıştınız, neden o şarkıyı seçtiniz?
Joni Mitchell harikadır. O şarkının Nimol'ün sesine uyacağını düşünmüştük, öyle de oldu. Şarkıyı Matt Dillon'ın "City Of Ghosts" filmi için kaydetmiştik. Yorumumuzu öyle sevdi ki, şarkıyı soundtrack'in birinci sırasına koydu.
"Venus On Earth" tamamen sizin elinizden çıkan ilk albüm. Bir albümün tamamını kendi kendinize yazma cesaretini toplamak için neden iki albüm beklediniz?
İkinci albümümüz "Escape From Dragon House"da bir parça hariç hepsi bize aitti. İlk albümümüz cover ağırlıklıydı, çünkü Nimol ilk defa kendi işlerini üreten bir grupta söylüyordu. Nimol o zamanlar İngilizce bilmiyordu, biz de Kmerce konuşamıyorduk, çalışmaya başlayabilmek için '60'ların Kamboçya şarkılarını yorumladık.
Bir Kamboçyalının vokal yapması Avrupa ve Amerika pazarı için sorun olmuyor mu?
Nimol'ün Kamboçyalı olması, olsa olsa bir avantajdır. Kmerce okuması bizim için bir cazibe unsuru zaten, ayrıca müziğimizdeki kültürel karışım çok da seviliyor. Nimol'ün artık İngilizce okuyabilmesi de güzel bir şey, böylece canımız nasıl isterse şarkıları birbirine karabiliyoruz.
Kamboçya müziği dışında başka nelerden etkilendiniz? Sublime Frequencies şirketinin derlemelerini takip ettiniz mi mesela?
Sublime hep çok iyi müzikler, videolar yayınlamıştır, onlar dostlarımız, ne yapsalar kabulümüz. Yüz kere daha yaşasak bizi meşgul edecek müzikler akıyor dünyanın dört bir yanından, bu düşünce beni çok mutlu ediyor, bu müziklerin peşinde olan insanların varlığı da. Ethan bana Chicha Libre diye bir gruptan bahsetti, New York'lu bir Peru saykodelia grubu. Onlar da aşağı yukarı bizim yaptığımız işi yapıyor, ama onlar Perulu bir şarkıcı arama gereği duymamışlar.
Dünya müziği kavramı size nasıl geliyor, siz aslında kendinizi nasıl görüyorsunuz?
Benim için her şey müziktir, kategorilere ayırmam, ne yaptığımızı, hangi piyasaya çaldığımızı düşünerek vakit harcayamam. Bize ne derlerse desinler, aldırmam. Rock kulüplerinde de, müzelerde de, Glastonbury'de de, Womad'da da çalabiliriz. Dünyanın kulakları büyüktür. Artık gençler dünyanın her köşesinden gelen müzikleri daha açık bir zihinle dinleyebiliyorlar.
"Broken Flowers"da yer almak sizi sevindirdi mi, filmi beğendiniz mi?
Jim Jarmusch'un bizi dinlediğini öğrenmek tam sürpriz oldu tabii, onun filmlerini severim. "Broken Flowers"da müziğimizin yer bulması da harika bir şey.

Rock kulüplerinde de, müzelerde de, Glastonbury'de de, Womad'da da çalabiliriz. Dünyanın kulakları büyüktür. Artık gençler dünyanın her köşesinin müziğine daha açık.

Mulatu Astatke'nin müziğiyle nasıl tanıştınız, onun sound'u sizi nasıl etkiledi?
Los Angeles'ta yetiştiğim mahallenin birkaç blok aşağısında Etiyopyalıların mahallesi var, onların müziğiyle de ilk orada karşılaştım, "Ethiopiques" serisinden bir sürü albüm almak istemiştim, ama param yetmemişti. O kayıtlar mucizevîdir. O müzikleri yaparken harika vakit geçirmiş olmalılar. O kendiliğindenliği, o heyecanı Dengue Fever şarkılarında da yakalamaya çalışıyoruz hep.
Bu ay İstanbul'da çalacaksınız. Daha önce buraya geldiniz mi?
Birkaç sene önce Türkiye'de iki hafta geçirmiştim, çok güzeldi. Harika yemekler yedim, İstanbul'un antik tarihi beni mest etti, şehrin kırsalı, o kristal mavi deniz harikaydı.
Kamboçya'da bir turne gerçekleştirdiniz ve "Sleepwalking Through The Mekong" adında bir DVD çıktı buradan. Nasıl bir tecrübeydi?
Bu müziği Kamboçya'ya geri götürmek çok güzel bir olaydı. Pinpon gibi bir şey. Kamboçyalılar İngiltere'den ve Amerika'dan gelen saykodelik rock'tan etkilenmişlerdi, ardından biz onların üslûbundan etkilendik.
Dengue Fever'ın müziği başka yönlere akacak mı, yoksa hep Kamboçya köklerine bağlı mı kalacak?
Her zaman yeni şeyler, bizi geliştirecek yeni sesler için arayış içinde olacağız elbette. Tek bir sound'a hapsolmaya da çok hevesli değilim. Bu işin bütün eğlencesi, seyahat edecek yeni yollar bulmakta.

Söyleşi: ***James Hakan Dedeoğlu***

Foto: Şahan Nuhoğlu

Vas grubundan Azam Ali ve Axiom of Choice grubundan Loga Ramin Torkian'ın 2005 yılında Niyaz adıyla bir araya gelerek çıkardıkları ilk albüm, dünya müziğine İran-Hint hattından yeni bir soluk getirmişti. Geçtiğimiz aylarda yayınlanan ikinci albümleri "Nine Heavens"la Niyaz'ı geniş katılımlı bir projeye dönüştüren, bir de Türkçe Alevi deyişi seslendiren ikili ekimde Diyarbakır'da bir konser verdi. Çifti Diyarbakır dönüşü İstanbul'da yakaladık.

GURBETİN TOZU

Diyarbakır izlenimlerinizden başlayalım...
Azam Ali: Bana İran'ın bazı kentlerini hatırlattı. Türkiye'ye birçok defa geldim, ama İstanbul dışında sadece Bursa'yı görmüştüm. İlk kez Kürtlerin yoğun olduğu bir kenti gördüm.
Çocukluğunuzun bir bölümü de Hindistan'da geçti, değil mi?
Azam: Evet, Hindistan'da yatılı okuyordum. Ama, İslâm devrimine kadar, her tatilde İran'a giderdim.
Neden Hindistan'da bir okula gönderildiniz?
Azam: Annem bana hamileyken babamla boşanmışlar. Babam yeniden evlendi ve ilk evliliğinden olan kızını, yani beni aileye dahil etmek istemedi. Annem de bana bakmakta zorlanıyordu, hemşireydi, sık sık gece nöbetleri olurdu. Beni Hindistan'da bir yatılı okula gönderdi. O sıralar İran'daki Zerdüştler arasında Hindistan'a göç dalgası vardı. Benim gittiğim okul bir Bahai okuluydu. Baba tarafım Müslüman, anne tarafım Bahai. Zaten boşanmalarında din farkı önemli bir rol oynamış.
Kaç yıl okudunuz orada?
Azam: 11 yıl. İslâm devriminden sonra ne annem Hindistan'a gelebiliyordu, ne ben İran'a gidebiliyordum. Dolayısıyla onu altı-yedi yıl göremedim. Annem nihayet 1985'te gelebildi. Ama Hindistan hoşuna gitmedi, Amerika'ya göç ettik, Los Angeles'a... 15 yaşındaydım.
Yollarınız nasıl kesişti?
Loga Ramin Torkian: Benim ailem 1979'da, İslâm devriminden hemen sonra İran'ı terketti. Onlar Los Angeles'a, ben abimin yanına, Oregon'a gittim –abim Oregon'da üniversite okuyordu.
Babanız ne iş yapıyordu?
Loga: Tahran'da bir lunapark işletiyordu.
Azam: Tahran'ın en ünlü lunaparkıydı. Hâlâ duruyor. Çocukken hep giderdim.
Müziğe ne zaman, nerede başladınız?
Loga: Tahran'da, okulda. İlk enstrümanım kemandı. Gitara Oregon'da başladım. İran müziğini ABD'de öğrendim ben.
İranlı mültecilerden mi?
Loga: Hayır, kasetlerden. *(gülüyor)*
Müzisyen olmaya nasıl karar verdiniz?
Loga: "Jingle Bells"i çaldığım anda. *(gülüyor)* İlk öğrendiğim şarkıydı, kemanla çalmayı becerdiğimde kendimi müzisyen gibi hissettim. Şarkı yazma arzusu doğmuştu içimde. *(gülüyor)*
Sizin müzisyenliğiniz nasıl başladı?
Azam: Hindistan'da klasik Hint dansı öğrenmiştim, orada hep canlı müzik yapan müzisyenler olur, yaşım ilerledikçe danstan çok o müzisyenlerin çalışı ilgimi çekmeye başladı.
"Elysium For The Brave"deki "Abode" adlı şarkıyı annenize ve Hayedeh'ye adıyorsunuz..
Azam: Hayedeh, İran'ın altın çağının sesidir. İki yıl önce Tahran'a gittiğimde, 80 yaşındaki amcam, 50 yaşındaki kuzenim ve onun 16 yaşındaki oğlu, üçü de Hayedeh'yi dinliyordu. Üç kuşağa birden hitap eden bir müzisyen bulamazsınız. Hayedeh'nin çok güçlü, çok özel bir sesi vardı.
Bildiğimiz kadarıyla, İran rejimi kadın şarkıcıları yasaklamıştı. Hayedeh'ye niye müsaade ediyor?
Azam: Etmiyor. Hayedeh "underground"da dinleniyor –minibüslerde, kahvelerde... Ama televizyonda, radyoda asla çalınmıyor.

Ülkenin dışındaysan, kültürünü dışarıdan öğreniyorsun. Şizofrenik bir süreç. Onun için "Niyaz" ve "Nine Heavens", kim olduğumu keşfetmeye başlamamın hikâyesi.

Loga: Üç yıl önce Tahran'a gittiğimde, ünlü Gülistan Sarayı'nın önünde Ghamar'ın şarkıları çalınıyordu. Ghamar, 1920'lerin ünlü şarkıcısıdır. Çok şaşırdım, sarayın yöneticisine sordum, "nasıl oluyor da burada Ghamar çalınıyor" diye. "O Ghamar değil ki" dedi, "bir erkek". "Hayır" dedim, "bu Ghamar". "Yok, yok" dedi, "bu bir erkek şarkıcı". *(gülüyor)* İran'da böyle bir yarılma var.
Demin Hayedeh için "İran'ın altın çağının sesi" dediniz. Ama 1960'ların, 1970'lerin İran'ının sosyal ve politik hali berbat değil miydi?

10→

Loga: Altın çağdan kastımız, ekonomik anlamda. Zaten sosyal ve politik anlamda bir altın çağ olsaydı, İslâm devrimi olmazdı. Devrim, 1950'lerden itibaren olup bitenlere bir reaksiyondu. ABD, CIA eliyle İran demokrasisini ilga etti, seçimle gelen Musaddık'ı devirip Şah Rıza Pehlevi'yi tahta çıkardı. İran, Şah döneminde politik olarak çürümüştü, sosyal olarak da kutuplaşmıştı. Modernleşmenin nimetlerinden yararlanamayanların, dışlananların, yoksul düşenlerin dinden başka sığınacak bir şeyi yoktu. Öte yandan, kitlesel bir sol muhalefet vardı. Ve müthiş bir toplumsal gerilim yaşanıyordu. Ama ekonomik olarak 1960'lar, 1970'ler İran'ın en parlak dönemiydi.

Polonyalı yazar Ryszard Kapuscinski, "Şahların Şahı" kitabını, Firdevsî adlı bir halıcının, İran halılarıyla İran kültürü arasındaki ilişkiyi anlatışıyla bitiriyor. Firdevsî şöyle diyor: "Biz dünyaya ne verdik? Şiir sanatı, minyatürler ve halılar. Gerçek benliğimizi ancak böyle ifade edebildik."

Loga: Çok doğru. İran kültürü, kendisini en çok şiir ve halıyla ifade ediyor. Halı dokuma sanatı, bizim millî gururumuz. Çok emek isteyen bir iştir, çok sabır ve disiplin gerektirir. Bir gelenektir çünkü, bir deseni yapmanın belli kuralları vardır.

İran'da her evde İran halısı var mı?

Azam: Tabii. Ve çoğu zaman en güzel halılar en yoksulların evindedir. Bir eve gittiğinizde ilk baktığınız şey halıdır. *(gülüyor)* Çevirip bakarlar, arka yüzünden anlaşılır kalitesi.

Loga: Amcam Almanya'da halıcılık yapıyor. Onu ziyarete gittiğimizde, babamla halılardan konuşurlar. Şu ne kadar güzel bir Tebriz, bu ne kadar güzel bir İsfahan. Ben de sorarım, bir bakışta nasıl anlıyorsunuz diye. Yeterince uzun ve dikkatli bakınca anlarsın, derler.

Azam: Annem bir bakışta anlardı, halıcı bir aileden geliyor. Anne tarafım elektriği, suyu olmayan bir köyde yaşardı, suyu ırmaktan alırlar, geceleri ateş etrafında otururlardı. Ailenin bütün kadınları halı dokurdu. Annemin dokuduğu üç halı var evimde. Çocukken annemin, teyzelerimin halı dokuyuşunu seyrederdim. Halı dokumak bir sanat biçimidir, İranlılar o sanatı mükemmelleştirmişler.

Makhmalbaf'ın "Gabbeh" diye bir film vardı...

Loga: Gabbeh farklıdır, daha çok kilimdir. Hikâyesi olan halıdır gabbeh. İran halıları genellikle geometriktir veya çiçek desenlidir. Gabbeh'de çiçek deseni olmaz, avcı olur, gelin-damat olur...

İran halısıyla Türk halısı arasındaki fark ne?

Loga: Renkler ve desenler... İran halıları daha süslemelidir, daha küçük desenlidir.

Azam: Camiler arasındaki fark gibi. İran camileri çok geometriktir, matematikseldir.

Loga: Türk camileri de geometriktir, ama kendini tekrar eden geometrik desenler yoktur, İran'da ise geometrik desenler tekrar eder, bir üçgen vardır, içinde bir üçgen daha, bir üçgen daha...

Bütün bunları müziğe nasıl tercüme ederiz? Halılarla müzik arasında nasıl bir ilişki var İran'da?

Loga: İkisinde de süsleme çok önemlidir, güzelliğin timsalidir adeta. Müzikte de süslemeler melodinin yapısı kadar önemlidir.

Azam: İran müziğinden zevk almak için can kulağıyla dinlemek gerekir.

Sabah saatlerine kıyasla akşam saatlerinde daha iyi geliyor, gün dönerken...

Azam: Ben de şarkılarımı gün dönerken yazıyorum. *(gülüyor)* Özel bir "mood" lâzım klasik İran müziği için, folk için pek geçerli değil bu. Ama klasik İran müziği beni "down" ediyor. Halbuki benim için müzik bir dönüşme sürecidir. Müzik sizi bir yerden alıp başka bir yere götürmeli, farklı duygu düzeylerinden geçirmeli. Bir serbestleşme, bir gevşeme olmalı. Klasik İran müziğinde bu yok, bana ağır geliyor. Birçok bakımdan kültürümüze denk düşüyor. Türk müziğinde ise melodi çok hüzünlü olabiliyor, ama o hüznün içinde bir boşalma gerçekleşebiliyor. Bir dönüşme olabiliyor, insanı hüzünden çekip çıkarabiliyor, umut verebiliyor. İran müziğinde ise hüzne çakılıp kalıyorsun.

Farklılıklardan bahsetmişken, "The Hunt" adlı şarkı, hem müziğiyle, hem sözleriyle çok yakın geliyor. Belki de Horasan'dan geleneksel bir şarkı olduğu için, malûm, Horasan Anadolu'ya göçün kapısı olduğu gibi, İslâmî heterodoksinin de anayurdu. Şarkının kahramanı ava çıkıyor, gördüğü her mahlûk ona sevgilisini düşündürüyor, hepsinde sevgilisini –ve yaradanı– görüyor. Panteist bir şarkı...

Azam Ali

Türk müziğinde melodi çok hüzünlü olabiliyor, ama o hüznün içinde bir dönüşme olabiliyor, umut verebiliyor. İran müziğinde ise hüzne çakılıp kalıyorsun.

Loga: Doğru, ama "The Hunt"ı seçmemizin nedeni, fikrinden ziyade, melodik yapısıydı.

Azam: Ritmi de çok hoşumuza gitti. Çok sıradışı bir İran folk şarkısı, kelime oyunlarına dayanıyor. Annelerin çocuklarına söylediği bir şarkıdır. Her dizede yeni bir kelime eklenir. Bir tür hafıza oyunu.

Loga: "The Hunt"ın melodisi ve ritmi tam bir Horasan hadisesidir. Horasan "mood"udur.

Nasıl bir şeydir Horasan "mood"u?

Loga: Genellikle melodi yukarı çıkar, sonra düşer.

Azam: İçe dönüktür. Minör notalar, hüzün... Yeni albümde de harika Horasan şarkıları var.

Müziğinizi "21. yüzyılın folku" olarak tanımlıyorsunuz. Folkun güzel tanımlarından biri "müzikal gazetecilik"...

Azam: Güzel bir tanım gerçekten. Müziğimize "21. yüzyılın folku" dememizin sebebi, hayatımızı yansıtması, hikâyelerimizi anlatması. Ve kendi kuşağımızı temsil eden bir müzik olması.

Nasıl bir kuşak sizinki?

Azam: Göçmenler, mülteciler kuşağı. Kendi ülkeleri, kendi kültürleri dışında yetişen insanlar. Folk, müzikal gazetecilik, evet, ama daha ziyade mücadelenin gazeteciliği. Bizimkisi de öyle. Mülteci olmanın, sürgünde yaşamanın mücadelesi. Günbegün, karşı karşıya kaldığımız sorunlarla, değerler çatışmasıyla başa çıkma mücadelesi.

"Forty One Ways"de, "World's gone awry / Faith is the battlefield" (Dünyanın çivisi çıktı / İnanç savaş alanı oldu) diyorsunuz. Bu, 21. yüzyıl tanımınız mı?

Azam: Evet, 21. yüzyıl inançların savaşı bir bakıma. İnançlar ideoloji haline gelmiş durumda çünkü.

"Niyaz" albümünde, üç Urdu şairden kolaj yaptığınız "Dilruba" adlı şarkıda "her şey tanrının iradesidir" diye bir dize var. İnsan ister istemez şöyle düşünüyor: Bütün bu yaşananlar tanrının iradesiyse, yüce gönüllü bir iradeyle karşı karşıya değiliz.

Azam: Peki sorunuz ne? *(gülüyor)*

"Tanrının iradesi" sizce nasıl bir irade?

Azam: Tanrı dendiğinde ne düşündüğünüze bağlı.

Bu kadar çok savaş, bu kadar çok yoksulluk "hümanist" bir iradenin eseri değil herhalde.

Azam: Değil elbette. Onun için "Tanrı dendiğinde ne düşündüğünüze bağlı" dedim.

John Lennon'ın "God" şarkısı, "tanrı bir kavramdır" diyor.

Azam: Böyle düşündüğünüzde inanç sahibi olamazsınız. İnanç olmayınca da insan kayboluyor. Bir şeye inanmaya ihtiyacımız var.

Tanrı kavramı "iyilik" üzerine kurulu, ama tanrının iradesi denen şey insanoğluna iyilik getirmiyor. İnsanoğlu kendisine ait nitelikleri kendisi dışındaki bir varlığa havale ediyor gibi, ne dersiniz?

Azam: Tanrı dediğimde gökyüzünde oturmuş ak sakallı bir adamı kastetmiyorum. Bir şiir, bir şarkı içimde titreştiğinde hissettiğim şey tanrı. Tanrı kavramını yaratmış olmamızın sebebi, insanoğlunun kendisinden daha üstün bir varlığın mevcudiyetini hissetmesi. Hepimiz şimdiki halimizden daha iyi olabilme kapasitemizin varolduğunu biliyoruz. Savaş ve yoksulluk insanoğlunun yarattığı şeyler. 2008 yılında dünyada aç insanlar olmasını anlayamıyorum. Dünyanın çok önemli bir bölümü temiz suya ulaşamıyor. Ama bu, tanrının iradesi değil, insanoğlunun eseri.

Loga: Her insanın içinde potansiyel bir iyilik var. Onu harekete geçirmemiz gerekiyor. Bu potansiyel iyiliği herkes belli anlarda görüyor, hissediyor, farkediyor. İnsan bilinci, bulunduğu durumdan daha iyisinin özlemini duyuyor. Dünyada sadece kötülükler yok, iyilikler de var. Onlar bize ışık tutuyor. Ruhların evrimi diye bir şey var. Şu anda dünyamızda o kadar çok insan hareket halinde ki, kültürler buluşuyor, birbirini etkiliyor, dönüştürüyor. Aynı zamanda tekleşiyor, tek bir zihin haline geliyor. Yıllarca birikte yaşayan çiftlerin birbirlerine benzediklerini görmüşsünüzdür, hangi fikir kimin, bilemezsiniz. Çünkü tekleşmişlerdir.

Azam: Bir de köpeklerine benzeyen insanlar var. *(gülüyor)*

Loga: Birleşmediğimiz, tekleşmediğimiz sürece bu yoksulluk bitmez. Bunlar Afrikalı, şunlar Ortadoğulu, bunlardan bir şey olmaz zihniyetinin aşılması lâzım. Bir Amerikalı asker Bağdat'ta ya da Kabil'de öldürüldüğü zaman Amerikan televizyonlarında haber oluyor. Ama Bağdat'ta onlarca insan öldüğünde altyazı geçiyor sadece.

Azam: Çünkü insan hayatı her yerde aynı değerde değil. Bazı insanların hayatı daha değerli. Ama bu Tanrının iradesi değil, insanların işi.

Biraz da yeni albümden, "Nine Heavens"dan konuşalım. Açılış şarkısı Aşık Dertli'nin "Beni Beni"si. Onu nasıl keşfettiniz?

Azam: Başlangıç noktası, Türkçe söylemek istememdi. Loga benden önce gelmişti Türkiye'ye. İkimiz de ayrı ayrı aynı şeyi yaşadık. İkimiz de ilk

→11

günlerde depresif olduk. Çünkü, Türkiye İran'ı o kadar çok anımsattı ki. Eğer İslâm devrimini yaşamamış olsaydı, İran da Türkiye gibi güzel yaşanacak bir yer olurdu. O ilk birkaç günden sonra, başka hiçbir yerde olmadığı kadar kendimizi evimizde hissettik. Dünyanın birçok yerinde bulundum, fakat hep bir dışardalık duygusu yaşadım. Burası, kendimi parçası hissettiğim bir yer. Bu ülkenin müziğine, enstrümanlarına, yorumcularına bayılıyorum, müziğimiz üstünde büyük etkisi oldu bütün bunların. Sabahat Akkiraz'ın söylediği şarkılarından birini yorumlamak istedim. Söylenmiş bir şarkıyı yeniden söylemek için insanın o şarkıya kalben bağlanması lâzım. "Beni Beni" tam öyle bir şarkıydı. Sözlerin mânâsını öğrendiğimde, bizim felsefemizle paralel olduğunu gördüm.

"Yeni albümde harika Horasan şarkıları var" demiştiniz. "Feraghi" ve "Allah Mazhareh" hakikaten güzel. Onları daha bir yürekten söylüyorsunuz.

Azam: Haklısınız, o şarkılarda kimliğimin diğer şarkılarımda duymadığınız bir tarafı tezahür ediyor. "İçimdeki ebedî İranlı" ortaya çıkıyor. *(gülüyor)* "Allah Mazere" bahara dair, bazı bakımlardan "The Hunt"a yakın bir şarkı. Horasan şarkılarının birçoğu doğa sevgisini konu alıyor, tanrıyı doğa vasıtasıyla idrak etmeye davet ediyor. En azından ben böyle düşünüyorum. O şarkıların muradı ağaçları, kuşları kutsamaktan ibaret değil. Eski zamanlarda, hayatın daha sade olduğu dönemlerde Tanrı ne anlama geliyordu ki? Doğa hakkında o kadar çok şarkı olmasının sebebi de bu herhalde.

"Feraghi"nin sözleri nasıl?

Azam: "Feraghi" mültecilik hakkında, ama fiziksel mültecilik mi, ruhsal mültecilik mi, belirsiz. Tıpkı bizim öykümüz gibi. "Feraghi"nin en güzel dizelerinden biri, "the longer you are far from the place that you love / becomes more difficult to go back" (sevdiğin yerden ne kadar uzun ırak düşmüşsen / Geri dönmen o kadar zordur). Mülteci olarak yaşamamışsanız, bunun mânâsını hissetmeniz zor. Köyünüzden kalkıp yakın bir şehre göç etmiş olsanız bile, aradan 25 yıl sonra döndüğünüzde, oraya ait hissetmezsiniz kendinizi. Kendinizi göç ettiğiniz yere ait hissetmediğiniz gibi, terkettiğiniz yere de ait hissedemiyorsunuz. Bir yurtsuzluk hali çöküyor üstünüze. "Feraghi"nin sözleri "insanın boynundaki zincir" olarak tarif ediyor bu hali. Bir de şöyle bir boyut var: Gittiğiniz yer size ne kadar yabancı olsa da, bir şekilde oraya bağlanıyor insan. Farsçada bunu anlatan çok güzel bir deyiş var: "Gurbetin tozu insana yapışır", yani yurduna dönmeni engeller. *(gülüyor)*

Ursula LeGuin'in güzel bir sözü var: "Asıl yolculuk geri dönüştür."

Azam: Çok doğru. 23 yıl sonra gittim İran'a. Aslında gitmek istememiştim, benim durumumdaki herkes gibi, ben de ülkeden çıkmama izin vermezler diye korkuyordum. Annem, kızkardeşlerini ziyarete gitmişti, aniden vefat etti, yıl 2002'ydi. Derhal gittim. Çok acayip bir duyguydu: Bir yandan annemi defnedecektim, diğer yandan ait olduğum yerle buluşacaktım. Annem sanki benim İran'a dönmem için orada ölmüştü. Ve dönüşüm, birçok bakımdan yepyeni bir başlangıç oldu. Hatta "Niyaz" ve "Nine Heavens"daki müziğin başlangıcı oldu. Dönmemiş olsaydım, bu müziği yapıyor olmazdım. İran kültürüyle bu irtibatı kuramazdım.

Sizin dönüşünüz nasıl oldu?

Loga: Çok mutluluk vericiydi. Fakat, oraya ait olmadığımı anladım. Orası yurdumdu, ama aramızda sanki bir cam vardı, içine giremiyordum. Orada yaşayamayacağıma kani oldum.

Azam: Bizim durumumuzun özeti şu: Amerika'da yaşayamayacak kadar İranlıyız, İran'da yaşayamayacak kadar Amerikalıyız.

Loga: Amerikalı yerine Batılı demeyi tercih ederim. Amerikalı kelimesinin anlam yükü üstlenmek isteyeceğim bir şey değil. *(gülüyor)*

Azam: Bu düzeltme çok iyi oldu. *(gülüyor)*

İran kültürüyle irtibatsızlığınızın sebebi neydi?

Azam: Loga'yla tanıştığımızda, "siz İranlılar" derdim. *(gülüyor)* Loga da dalga geçerdi, "sen İranlı değil misin" diye. Los Angeles'takiler İranlıysa, ben değilim gibi bir duygum vardı, İran kültürü de müziğimin bir parçası değildi. Tahran'da bir sürü kaset aldım, çok eski kayıtlar... Onları dinlediğimde "ben buyum" dedim. Loga da "o zaman bu müziği yap" dedi. Loga, içimdeki İranlıyı ortaya çıkarmama yardımcı oldu, beni köklerimle buluşturdu. Doğup büyüdüğün ülkede yaşıyorsan kendi kültürün üzerine düşünmüyorsun, ama ülkenin dışındaysan, kültürünü dışarıdan öğreniyorsun. Şizofrenik bir süreç. İnsan kendi kültürünü dışarıdan nasıl öğrenebilir? Onun için bu "Niyaz" ve "Nine Heavens" benim hayat hikâyem diyorum. Kim olduğumu keşfetmeye başlamamın hikâyesi bu.

Şarkılarınızın birçoğunda Mevlânâ'nın şiirleri var. Mevlânâ için şarap kutsal bir içki. Aşk da, ilâhî aşkın yanısıra, eşcinsel aşk. İçkinin yasak olduğu, eşcinsellerin idam edildiği bir ülkede Mevlânâ'nın popüler olmasına ne diyorsunuz?

Loga: Siyasî açıdan bakarsak, Mesnevi asırlar önce yazılmış, Mevlânâ da çoktan göçüp gitmiş. Dolayısıyla rejim için bir tehdit değil.

Azam: İran'da kimse Mevlânâ'nın eşcinsel olduğunu kabul etmez, bunu İran kültürüne hakaret sayarlar.

Loga: İran kültürü iki parçadır. Dışardaki hayat, içerdeki hayat. Bir tarafta resmî hayat vardır, o hayatın kendine özgü protokolleri ve lisanı vardır. Bir de gerçek hayat vardır.

Hayyam da popüler mi İran'da?

Loga: Evet ama, Mevlânâ daha popüler. İran'da felsefî anlamda birçok Mevlânâ ekolü var. Mevlânâ, İran psikesinin bir parçasıdır. Ama ben şahsen Hayyam'ı tercih ederim. Eski çalışmalarımdan birini Hayyam'a ithaf etmiştim.

Azam: Benim asıl kafamı kurcalayan, Mevlânâ'nın Batıda popüler olması. Bu kadar Doğulu şair içinde niye Mevlânâ? Belki de Batının daha kolay benimseyeceği bir tarz olduğu için... "Nine Heavens"da Mevlânâ şiirlerine yer vermedik, Amir Khusro Dehlavi'yi tercih ettik. Dehlavi, 13. yüzyılda Hindistan'da doğup büyümüş bir İranlı şair ve müzisyen. Bize çok yakın geldi, çünkü o da Hint ve İran kültürlerini kaynaştırmış bir sanatçı. Qawwali müziğinin yaratıcısı odur, tablayı da o yarattı. Geçmişte İran kültürü Hint kültürüne çok yakındı. Şimdi daha ziyade Türkiye'ye yakınız.

İran sineması da İran halısı ve şiiri kadar revaçta. Sizin en beğendiğiniz İranlı yönetmen kim?

Loga: Majid Majidi.

Azam: Benimki de. İranlı yönetmenlerin en şairanesi o. Filmleri hem çok gerçekçi, hem de çok şiirsel. "Baran", "Gökyüzü Çocukları", "Serçelerin Şarkısı"... Hepsi çok sade ve müthiş duygu yüklü.

"Persepolis"i nasıl buldunuz?

Azam: Seyredemedim, ama kitaplarını okudum. İlk kitabı okuduğumda tam bir saat ağladım. Benim hayatımın öyküsüydü, hepimizin öyküsüydü.

Makhmalbaf'ın "Seks ve Felsefe" diye güzel bir filmi var, bir kadın ve ona aşık dört erkeğin hikâyesi. Batılı bir yönetmen bile kolay kolay o ismi koymaz filmine. Makhmalbaf'ın cesareti şaşırtıcı değil mi?

Azam: Değil. Çünkü bugün İran'da baskı altında tutulan iki şey var: Seks ve felsefe. *(gülüyor)*

Afyonun yaygın olduğu söyleniyor, öyle mi?

Azam: İran'da öyle partilere gittim ki, batıda geçirdiğim 25 senede hiç öyle ortamla karşılaşmamıştım. Afyon, eroin, ecstasy, aklınıza ne gelirse var.

Loga: İran'da iki toplum var, biri çok dindar, muhafazakâr. Diğeri her bakımdan onun zıddı.

Güçlü bir toplumsal muhalefet var mı?

Loga: Hayır. Şunu kabul etmek lâzım, mevcut düzen ne kadar kötü olursa olsun, Şah döneminden daha demokratik. En azından bir seçim var, bütün zaaflarıyla birlikte bir tür demokrasi var. Tanıdığım herkes, gençler de dahil, yeni bir devrim aramaktansa, reform istiyor. Şunu görmek lâzım: İslâm Cumhuriyeti gidici değil, kalıcı. Yapılabilecek tek şey içerden reforme etmek. Hatemi'nin ezici bir çoğunlukla seçim kazanmasının sebebi de buydu: Reform vaat etmişti. Ama büyük hayal kırıklığı yarattı. Hiçbir şey yapmadı ve toplum siyasete ilgisini, coşkusunu yitirdi. Ama süreç reform yönünde ilerleyecek, buna hiç şüphe yok. Ne kadar zaman alır, onu kimse bilemez.

Peki sol ne durumda?

Loga: Sizlere ömür. Sol devrimden sonra öldü. Binlerce solcu öldürüldü. Birçok insan solun kendi ilkelerine ihanet ettiğini düşünüyor. Solcular şimdi kültürel reformların peşindeler. Şunu farkettiler: Siyasal değil, kültürel bir sorun var.

Azam: İslâm devriminden solu sorumlu tutanlar var. "Devrim istediniz, mollalarla ittifak yaptınız, ülkeyi bu duruma soktunuz" diyorlar.

"Niyaz"daki "Nahan"la bitirelim. Sözler Mevlânâ'nın: "In drunken ecstasy, he has come with drum in hand / To lift the veil and reveal to you his song" (Elinde davul, esrik bir coşkuyla çıktı geldi / Peçeyi kaldırıp şarkısını ifşa etmeye).

Azam: "Nahan" kendi hikâyemiz bir bakıma. Müzik benim için resim gibi, her şarkı bir otoportre. Anlatmak istediğiniz hikâyeye uygun bir şiir seçiyorsunuz. Evet, elimizde davulla peçeyi açmaya geliyoruz. *(gülüyor)*

Tekleşmediğimiz sürece yoksulluk bitmez. Bir Amerikalı asker öldürüldüğü zaman Amerika'da haber oluyor. Ama Bağdat'ta onlarca insan öldüğünde altyazı geçiyor sadece.

Loga Ramin Torkian

Söyleşi: ***Yücel Göktürk - Ulaş Özdemir***

Replikas "Zerre"

Kasımda müzik marketlerde.

www.replikas.com

peyotemuzik@peyote.com.tr

Peyote Müzik

EMI

[Luxus]

Bundan birkaç sene önce Beyoğlu'nun bulutlara en yakın, dünyaya en açık barlarından birinde, Araf'ta tanıdık Luxus'u. Keman, klarnet, darbuka, akordeon gibi çalgılarla, arabesklerden sefaradlara uzanıp bir sarhoş rock enerjisi yayıyorlar, dansa doyuruyorlardı. Nihayet ilk albümleri de yayınlandı, Türkiye füzyon hareketi biraz daha güç kazandı. "Acayip Şeyler"i grubun üç demirbaşıyla konuştuk...

DELİ GÖMLEKLİ DÜĞÜN DERNEK

İsterseniz önce adlardan, kavramlardan başlayalım. Luxus ne demek?

Alper Bakıner: Sonradan öğrendik anlamını, "ışıklar" demekmiş. İsmi çok önemsemiyorduk aslında, Araf'ta çalmaya başladıktan sonra, barın ortaklarından Barış (Baş) getirdi bu öneriyi.

Nasıl bir düşüncedeydiniz ki, grubun ismini önemsemiyordunuz? Albüm düşünmüyor muydunuz, "barda takılsak yeter" mi diyordunuz?

Alper: Aslında çok uzun zamandır düşünülen bir işti bu, ama çok doğaçlama gelişti grubun kuruluşu. Vaktiyle Jehat'la solo albüm için demolar kaydediyorduk, Diyarbakırlı bir gitarist kendisi, bu albümde yok ama, ilk kurucu üyelerimizden biri. "Dünya müziği grubu kuracağız, form kaygımız olmayacak, içinde keman, akordeon, klarnet olacak ama, aynı zamanda altında gitar, bas, davuldan ibaret bir rock trio'su da bulunacak" diyorduk, ama sonradan bu projeyi rafa kaldırdık, kendi işlerimize daldık. Sonra bir gün Barış'la karşılaştık, "senin bir keman-akordeon ikilin, benim de bir mekânım var, normalde çok canlı müzik yapmıyoruz, ama bir deneyin" dedi. Bir tek Selim Sesler çalıyordu o zaman Araf'ta. Baktım, sırf keman ve akordeonla olmayacak, daha fazla ses isteyen bir mekân orası, alta bir darbuka, bir de akustik gitar koyalım, bir doğaçlama grup oluşturalım dedim. Temalarımız belliydi zaten, bazı şarkı cover'larını epeydir çalıyorduk, mesela albümdeki "Neden saçların beyazlamış arkadaş"ı keman-akordeon ikilisiyken de bu şekilde çalıyorduk. Birkaç çigan parçası toparladık, bazı temalar sahnede çıktı, tek provayla dört kişilik bir grup olarak çıkıp çaldık. Yavaş yavaş, grup oturdukça, seyirciyle buluştukça eski projemize tekrar döndük. Klarnet, bas, davul eklenince bu halimize ulaştık.

Yani sahnede pişti grup...

Kamucan Yalçın: Evet, ama grubu ilk tasarlarken ekip aslında oluşmuştu. Çoğumuz Marmara Konservatuar'dan arkadaşız zaten...

Alper: 2001'de bir ev toplantımız olmuştu, sadece enstrümanlar değil, kişiler de belirlenmişti orada. Kamucan, basçımız Ömer (Erciyes), darbukacımız İsmet (Kızıl) vardı o toplantıda. Karga Müzik'te epey dünya müziği albümü vardı o zaman, onlara otuz tane CD yaptırdım, hepsini tek tek dinledik. Abed Azrie, Bustan Abraham, Hassan Kassai gibi şeyler kopyalamıştı Kargacılar. Bunların çoğu, dünya müziği dediğimiz şeyin mistik yanını ele almışlar. Buradan çok fazla malzeme çıkmadı bize açıkçası, ama 12-13 parçalık bir playlist çıkardık. Rachid Taha vardı mesela seçtiklerimiz arasında. Bunları dinleyip bir çerçeve oluşturacaktık, ama o proje başlamadan bitti.

Kargacılar dünya müziğinin mistik işlerini severdi hakikaten, Barış Baş gibi DJ'lerse daha oynak bir takım melezlemeleri keşfederek çeşitli barlarda İstanbulluları epeyce dansettirdi. Manu Chao'dan Rachid Taha'ya uzanan, çeşitli coğrafyaları kapsayan bir rock açılımı aslında bu, ama Türkiye'den pek fazla örnek bu seviyede kendini pek hissettiremedi. Siz nasıl nüfuz ediyordunuz bu müziklere?

Ozan Akgöz: Yeterli alkolle ve gençken çokça dans etmişliğimiz vardır bunlarla. *(gülüyor)*

Tom Waits ruh ikizimiz. Sahnede "Jockey Full Of Bourbon" çalıyoruz, millet deli gibi dansediyor. Sarhoş bir piyanodan bahseden bir adam bu, daha ne olabilir ki?

Alper: 2000 başında Eski Beyrut açıldı, o zaman tanıştım ben de bu müziklerle. Eğlenceli olup aynı zamanda müzik yapma kaygısını taşıdığını belli etmek, ayrıntılara dikkat etmek herkesin istediği, ama çok zor bir şeydir. Bu tarz bir playlist çalıyordu orada Barış. Çok eğleniyorsun, çok dans ediyorsun, ama ayrıntılar da çok güzel, çok harika işler... Doğu Bloku dağılınca Çingene müzikleri akmaya başladı, Kuzey Afrika'nın müzikleri Fransa'ya aktı, bunlar sert tavırlarla birleşti, bütün dünyada böyle bir açılım oldu. Stevie Wonder'ın şarkısı "Pastime Paradise"ın Afro-Küban bir yorumu vardı mesela, neredeyse her gece onu dinlemek için gidiyordum Eski Beyrut'a. O da Latin mesela, ama her şey vardı içinde, bütün dünya ortada birleşiyordu sanki...

Rachid Taha'nın, Sergent Garcia'nın, hâkim Avrupa dilleri dışında okuyanların ne dediğini anlamak zor. Müziğin dışında, bu insanların söylediklerine de kulak vermeye çalıştınız mı?

Alper: Şarkı sözlerimizde içsel durumlar var, ironik, mizahî bir ton da var, sevdiğimiz isimlerle çeliştiğini çok zannetmiyorum. Arap kökenli olduğum için Arapça da bazı kelimeleri seçebiliyorum, neden bahsedildiğini aşağı yukarı anlayabiliyorum. Bir ara Sefarad'da çalıyordum, niyetimiz şarkıları kendi sözleriyle, daha folklorik ögeleriyle tınlatmaktı, ama beceremedik, büyük bir plak şirketiyle anlaşıldı, onlar da Türkçe söz diye tutturdu. Sami'ye (Levi) sorardım "bu şarkı ne anlatıyor" diye, müthiş hüzünlü bir şarkı mesela, oturup ağlarsın sözlerini bilmesen, ama ayakkabıcı adam karısıyla ina-

Luxus: Gökhan Barış Bölükbaşı, İsmet Kızıl, Ozan Akgöz, Alper Bakıner, Kamucan Yalçın, Burak Beyrek, Ömer Erciyes

nılmaz komik bir konuşma yapıyor şarkıda. Sözleri bilmek daha çok hoşuma gitmeye başladı böylece, ama neden bahsettiğini ufak tefek anladıktan sonra da çok gerek kalmıyor her şeyi bilmene. "Niçin kokain kullanıyorum" diye bir rebet şarkısı, böyle sıradanın dışında örnekler de var. Ama genel olarak folklorik tınlayan şarkıların sözlerinde aşağı yukarı aynı şeyler hâkim.

Sizin şarkılarınızda da hep bir alkol ve bar durumu var...

Alper: Bir içki durumu var, hatta "ben içmeden yârim ölemiyorum" diye bir söz de var.

Kamucan: Ama spesifik bir marka da belirtilmiyor... *(gülüyor)*

Alper: "Efes, bize sponsor ol" diye bir şarkı geliyor. *(gülüyor)* Bizim sahnemizde alkol biraz hâkimdir. Çalmadan önce de, sonra da, çalarken de içeriz.

Bütün bu içmeler arasında, DJ'lerin sizden önce ve sonra çaldığı yüksek tempolu, sert müziklere uyum sağlamada zorlanmadınız mı?

Alper: Ama kafamızda bir tasarım vardı zaten. Önümüzü pek göremiyorduk başta, ama ikinci hafta bir baktık, mekân dolu, eski düşünceleri raftan çıkarmaya başladık. Çaldığımızın üçüncü haftasında uzun zamandır istediğim bir şarkıyı önerdim gruba. "Yuvasız Kuşlar" ta 1988'de ben lisedeyken, tuvalette sigara içerken Adanalı kabadayılardan duyduğum bir şarkıydı, Müslüm'den falan dinlememiştim. O şarkıya yazmış bulunduğum bir riff vardı, şarkı boyunca gidecekti, arada da şarkıyı söyleyecektik.

Kavramlardan konuşalım demiştik, albüm kapağında Luxus'un altında türün bir açıklaması olarak "oriental blues" yazıyor. Ne demek o?

Alper: Biz hem orient hem blues tınlıyoruz, ama başka şeyler de tınlıyoruz. Mesela bir ara bizden hep "Libertango" istenirdi, kendimize özgü bir yorumunu yapıyorduk. Ama "biz oriental blues yapıyoruz" dedikten sonra, yaptığımız işleri bu kavram belirlemeye başladı.

Kamucan: Oriental blues, grubun halet-i ruhiyesine işaret eden, mahlas niteliğinde bir şey aslında. Bir müzikal iddiadan ziyade, bir ruh hali.

Alper: Bir yanda da, grubun isminin devamı gibi bu kavram, grubun büyük ismi gibi. Blues deyince, kölelerin eğlendiği tek andan bahsediyoruz.

Blues deyince efkâr, oryantal deyince "vur patlasın, çal oynasın" gelmiyor mu insanın aklına?

Alper: Çok acı şeyler de hissedebiliriz ama oryantal deyince. Batının bütün Doğuyu kapsayan kültüre verdiği isim orient. Çok fazla acı hâkim buraya aslında. O demin bahsettiğim otuz tane CD'den inanılmaz acı çektim mesela.

Kamucan: Bütün bu kavramlar bir sürü tırnaklar, etiketler, ayrıntılar da barındıyor tabii, halet-i ruhiye gibi kişisel bir yerden konuşmamızın da sebebi o. Türkçe bir tiyatro metniyle Almanya'da bir festivale gitmiştik, Mahir Günşiray üzerine bir battaniye alıyordu sahnede. Oyundan sonra yapılan söyleşi sırasında, kendini kültüre ve sanata sepete adamış yaşlı Alman kadınlar çıkıp "o sırtınızdaki battaniye Sufilik felsefesine mi göndermeydi" gibi bir soru sordu. Hayır, o sadece bir battaniye! Türkiye'den bir oyunda adam üşüyüp üzerine bir battaniye aldı diye bir takım ucu püsküllü mistik mecralara gönderme yapmak zorunda değil. Bu tür kavramlar bu açılardan biraz zor, ama biraz içtenlikli bir enerji varsa müziğin içinde, bu kavramların içini kendimiz de doldurabiliriz. Grupta herkes dirseğiyle kendine yer açtı aslında, hepimiz aynı zamanda başka yerlerden gelen insanlarız, kimimiz cazdan, kimimiz klasikten, kimimiz hakikaten oryantalden...

Kamucan, Alper, Ozan (foto: Şahan Nuhoğlu)

Sen müzik okudun mu?

Kamucan: Okudum, Bilgi'de. Aslında beşimiz Marmara'da buluştuk, ama sonra kaçtım ben oradan.

Bazılarınız öğretmenlik de yapmış galiba...

Alper: Evet, ama ben istifa ettim. Üç sene Güzel Sanatlar lisesinde, üç sene de bir ilköğretim okulunda keman dersi verdim.

Ozan: Benimki biraz daha burun silme, ayakkabı bağlama gibi bir öğretmenlikti. *(gülüyor)* Anaokulunda, iki yaş grubuna giriyordum. Altlarına pisliyorlar, hiç tavsiye etmem. Akordeon çalıp çocukları hipnotize ediyordum. Kafaları çok iyiydi, hep güzel vakit geçirdik.

Enteresan bir atonal müzik de çıkabilirmiş onlardan...

Funky "Haydar Haydar", rock "Yuvasız Kuşlar", 12 bar blues "Neden saçların beyazlamış arkadaş"... Luxus belli bir forma sokulamayacak bir grup.

Ozan: 12 kişilik bir sınıftı, ilk tanışmamızda bir kız "İndim havuz başına, bir kız çıktı karşıma" şarkısını söylemişti. Konuşamıyor, ama şarkıyı söylüyor. Bir de, şarkının bir yerinde "cıızzztt" diye bir ses çıkarıp duruyor. Sonradan öğrendim, kız okuldan sonra anneannesinin evine gidip plak dinliyomuş, plak da bozukmuş. Öyle öğrenmiş, onun için gerçek şarkı o. *(gülüyor)*

Siz de gayet erkek bir sesle "Kâtibime kolalı da gömlek ne güzel yaraşır" diye "Üsküdar"ı okuyorsunuz...

Ozan: O, parçanın sorunu. Ya da başka cinsel durumlar var, bilemiyorum.

Alper: Yok Ozan, biliyorsun. *(gülüyor)* En çok sahnede olgunlaşmış parçalarımızdan biri o. Aslında albümdeki dört cover'da da bir sorumluluk almış gibiyiz. Üç buçuk yıldır çalıyoruz, bunları yapmazsak Luxus'sever camiaya haksızlık eder gibi olacaktık. Seviyorlar bu şarkıların bu hallerini. "Haydar Haydar" funky tınlıyor mesela, Müslüm'ün "Yuvasız Kuşlar"ı biraz rock, "Neden saçların beyazlamış arkadaş" tam 12 bar blues... Bunlar olmasa olmazdı, tam beste albümü yapsak hesap sorarlardı bizden.

Sahnede pişen şarkıları stüdyoda okumak değer ya da heyecan kaybına sebep oldu mu?

Alper: Hiçbir zaman "sahnedeki enerjiyi stüdyoya taşıyacağız" gibi bir iddiamız olmadı, mümkün değil bu. Sahnede eğer enerjisizsen, oturup sadece müzik yapıyorsan, aynısını stüdyoda da yapabilirsin, ama biz sahnede çok hareketliyiz. Üç senedir uğraşıyorduk aslında, ama tam olarak beceremiyorduk. Kuzen'le (Bülent Yurttaş) tanışmamız çok iyi oldu. Albümdeki bestelerden sadece birini çalıyorduk sahnede, dolayısıyla besteler üzerinde çalışmak için zamanımız yoktu, yani hücum kayıt da yapamazdık, mecburen kanal kayıt yaptık. Bu işi Kuzen'in stüdyosunda yapmak hepimizi çok rahatlattı. O olmasa zordu işimiz. Bir ara olmaz noktasına gelen işin olmasına sebep olan bir ruh gibi o.

Kamucan: Albüm belgesel kayıt gibi bir şey. Kanal kayıt yapınca bir sürü deney imkânı da doğdu, ben bir şarkıda hem klarnet çalıyorum, hem vokal yapıyorum mesela.

Alper: Sahnede kemanı bozuk çalıyorum aslında, albümde entonasyonu doğru, temiz dinleyecekler.

Arzu ettiğiniz dünya müziği için enstrümanlarınız müsait aslında, ama kemanla, akordeonla, klarnetle Türkiye'de bir çigan, bir kanto, tango yapılınca kötü bir nostaljiye de düşülüyor genellikle. Bunu aşmanın bir yolu herhalde rock'tan bakmak. Yoksa kanto da, tango da bir nevi serseri müziği değil mi?

Alper: Türkiye, bildiğim kadarıyla, Arjantin'den sonra en çok tango bestelenen ülke. Albümde de tango formuyla bestelenmiş bir şarkı var, sonra daha ska, daha punk bir yere doğru akıyor. Fakat bunlar bir takım bilgi ve planların haricinde yapılan işler. Ben Luxus'u belli bir forma sokulamayacak bir grup olarak görüyorum, her şarkısı başka tınlıyor sanki.

Arabeskleriniz de, altyapı ve yüksek perdeden okuma dışında, geleneksel üslûba yakın...

Alper: Evet, ama yaptığımız her şey bizim müzik hayatımız içinde var zaten, hepsi sevdiğimiz şeyler. Herkes her tarzı seviyor bu grupta, kimse de aynı tınlamak derdinde değil. İstediğimiz zaman 2008 de tınlayabiliyoruz, 1920 de.

Türkiye'de en sevdiğiniz gruplar, müzisyenler kimler?

Alper: Arto Tunçboyacıyan'ı net söyleyebiliyorum artık. Başka böyle kesin söyleyebileceğim isim zor çıkar.

Luxus bazen ikinci dönem Ezginin Günlüğü'nü,

senin yorumun da Hüsnü Arkan'ı andırıyor...
Alper: Ben de ikinci dönemle benzerlikler yakalıyorum bazen, ama aslında birinci dönemin hastasıyım. O kadar kutsaldır ki eski Ezginin Günlüğü benim için. Herkesi seviyoruz biz aslında, ama yabancı deseydin, gruptaki en az beş kişinin ortak noktalarını sayardım, Luxus'la hiç alâkası yok: Radiohead, Björk, Pink Floyd.
Kamucan: Caz mevzuatı yüzünden ben daha çok o tip şeyler dinliyorum, funky müziklerle zaman geçiriyorum. Erykah Badu idolümdür mesela. Ve Luxus'ta klarnet çalıyorum. *(gülüyor)*
Ozan: Ben hâlâ Doors'dayım valla. Olay Ray Manzarek'tir.
Alper: Ruh ikizlerimiz var bizim. Yoksa bir sürü Luxus'severin dediği gibi Balkan müziği yapmıyoruz, Manu gibi, Gogol gibi de müzik yapmıyoruz, ama ruh ikizlerimiz bunlar, başka bir sürü ismin yanında. Tom Waits mesela, sahnede "Jockey Full Of Bourbon" çalıyoruz, millet deli gibi dansediyor. Sarhoş olmuş bir piyanodan bahseden bir adam Tom Waits, daha ne olabilir ki?
Arabesk okuduğunuz zaman nasıl karşılanıyordu Araf'ta? Eskiden olsa arabeske dudak bükecek bir kitle geliyor sonuçta oraya...
Alper: Şimdi arabesk moda oldu, biz de böyle bir zamanda bunları yapmak durumunda kaldık. Moda kavramı çok rahatsız edici bir şey. Yoksa Müslüm çok iyi şarkı söylüyor, hep de iyi söylüyordu, ama eskiden bir sürü insana göre Müslüm dinlemek ayıptı, şimdi dinlememek ayıp hale geldi. Benim yorumum Müslüm yorumuyla kıyaslanabilecek bir yorum değil tabii. O çok büyük bir yorumcu, ben sadece bir riff yazdım onun bir şarkısına. Bestecisinden, Ömer Önder Güney'den öğrendik, Lübnan'da ölen sevgilisi için yazmış şarkıyı. Sert bir şarkı, biz daha da sertleştirdik. Sene '85-'86, okuldan eve dönüyorum, minibüste Müslüm çalıyor, şoför 17-18 yaşında, ehliyeti bile olmayabilir. Yaşlı adamlar minibüsten inerken replik hep aynı: "Oğlum, kendine yazık ediyorsun bu yaşta!" Müzikle ilgili temel mesele şu ki, iyi yaparsan ve arkasında durursan, çok fazla tepki almıyorsun karşıdan. Tarkan'ın "Gel gündüzle gece olalım" diye bir şarkısı vardı, ona bir riff yazıp daha hareketli söylemeye başlamıştık, harmonium filan vardı, Pakistanvari durumlar oluyordu. Bir kişi "girdim, Tarkan çalıyordu, çıktım" dedi, ama başka kimse şikâyet etmedi, hatta bir yerde "Tarkan'ı bile 'Tarkan böyle çalınır' dedirtecek kadar iyi çalan grup" demişlerdi.
Arap kökenliyim dedin, Adana'da mı büyüdün?
Alper: Adanalıyım, ama Suriye kökenli bizim efrad. 500 yıl önce gelmişler Adana'ya, ben de 21 yaşımda geldim İstanbul'a. Benim babam düğün davulcusu. Onunki bizimki gibi iki saatlik konser değil, 12-13 saatlik konserler. Sokakta kuruluyor sistem, elektrik evden alınıyor, davul, elektro bağlama, solist, başka bir şey yok. Elektro gitarın, basın, saksofonun katıldığı grupları da olmuş zamanında babamın. Kurtuluş'la çalışmışlığı, Mersin fuarında Müslüm'e darbukayla eşlik etmişliği var. Babamın düğün gruplarından etkilenmiş bir halimiz var bizim de. Bir yerden sonra solist mikrofonu bırakıp giderdi, o sırada parçanın ritmi neyse davul ve bağlama doğaç yaparlardı, sen de oynayanlara bakardın: Kadınlar, gözleri kapalı, hiç durmadan oynuyorlar, arada kısmet var mı diye gözlerini açıyorlar, hele kısmeti gördüler mi iyice coşuyorlar... Luxus, bu hipnotik hale deli gömleği giydirmiş gibi geliyor bana. İşin içinde akademik birikim var, başka bir eğlenme biçimi var, ama işin özü o.
Baban izledi mi hiç sizi?
Alper: İzledi bir kere, hepimize iyi not verdi, ama asıl İsmet abiyle Burak'a, yani darbukayla davula baktı. Ben ilk paramı da babamla kazanmıştım, onlar çalarken para toplayıcılık yaptım, altı yaşımda. Yazın her düğüne götürürlerdi beni. Müzikten ilk paramı da 13 yaşımda kazandım, babam "sen klavyeyi söktün" dedi, "küçük bir apartman düğünü var, sen git". Bana bir tane bağlamacı vermişler, bir de para toplayıcı çocuk, bir nevi roadie. Ama şöyle bir ayrıntıyı unutmuş babam: Ben şarkı söylemiyordum, bağlamacı Nebil abi de söylemiyormuş, düğün sahibi kadın biraz carladı ama, enstrümantal bitirdik programı. *(gülüyor)*
Adana güzel bir memleket, müzikal birikim olarak da...
Alper: Toprağı bereketli. Müslüm baba oradan, Ferdi oradan, Yılmaz Güney oradan. Bir ara Sanatçılar Parkı yapacaklardı, kimi koyacaklarını şaşırdılar. Orhan Kemal'i var bu işin, o var, bu var. Müslüm'ü filan koymayacaklardı tabii, çok underground kaçıyor o.
Rock da sağlam Adana'da...
Alper: Anadolu rock'a takmışlar, bundan pek hoşlanmıyorum. Haluk Levent de, Murat Göğebakan'dan Kehribar diye bir bardan çıktı mesela, paso Anadolu rock yapılır orada.
Feridun Düzağaç gibi bir örnek de var ama...
Alper: O Grup Merdiven'in, Serhan'ın (Kelleözü) öğrencisi ama. Grup Merdiven baba gruptu, Tını onların alt ve yan grubuydu.
Senin adın Kamucan, ebeveynlerin de solcu galiba...
Kamucan: Sorma. *(gülüyor)* "Kamu âlem" filan denir ya, ergenlikte biraz araştırıp böyle tasavvufî bir anlam da edindim kendime. Annem babam sendikacı. 1979 Dünya Çocuk Yılıymış, o sıralar ne zaman benimle ilgili bir eyleme girişseler çok berbat şeylerle karşılaşmışlar, bir işçiyi taksiye sokup öldürmeler falan. Babam da "bu halkı öldürüyorlar düzenli olarak, bari kızımın adında yaşasın" diye düşünmüş, "halkın canı" koymuşlar.
KİT'lerle ilgisi yok yani...
Kamucan: Yok. *(gülüyor)* Bir de bütün okul yıllarım "Kâmuran değil" demekle geçti tabii.
Senin şeceren nasıl Ozan?
Ozan: Ben kırmayım, Arnavut var, Azeri var. İzmir'de doğdum, sonra Elazığ, Iğdır, Tunceli, Şile, gezip durduk. Babam bir eğitim neferi, "aman Anadolu'daki çocuklar Fransızcadan geri kalmasın" diye gezip durmuş. Biraz da politik durumlar yüzünden oradan oraya savrulmuş.

Sagopa '80'lerde Müslüm'ün yaptığını yapıyor bence. Müslüm en alt kültürdekiler için kolay anlaşılacak laflar söylüyordu, Sagopa da yavaş yavaş derdini söylüyor.

Luxus'ta galiba bir takım askerlik parantezleri olmuştu. Askerde çok enteresan yerel müzikler, memleket zevkleri keşfedilir, sizde de böyle keşifler oldu mu?
Alper: Sagopa Kajmer mesela, bütün erler onu dinliyor, ben de orada tanıdım. Sagopa '80'lerde Müslüm'ün yaptığı şeyi yapıyor bence. Müslüm belki en alt kültürdeki insanlar için kolay anlaşılabilecek laflar söylüyordu, aşktan bahsediyordu. 16-17 yaşında öyle aşık olursun ki bir kıza, kız da öyle bir sırtını döner ki, bunu yaşamayan insan sayısı çok azdır muhtemelen, çok steril yetiştirilen, futbol oynamaya sırtına havlu konarak gönderilen çocuklar dışında. Sagopa da sadece söz söylüyor. Ceza çok yetenekli, ama Sagopa'nın öyle gibi bir iddiası yok, yavaş yavaş, derdi neyse onu söylüyor.
Ozan: Ben Armoni'de yaptım, Ankara'da, Roman müzisyenlerle beraber. Çok konuşan çocuklardı. Ama nedense hüzünlendirdi beni bir takım şeyler, çocuğunu Sulukule'de yetiştirmek istemediği için evini oradan taşıma derdindeydi mesela.
Alper: Biz bir de İzmit'te konser vermiştik grup olarak. "Senin eğlenceli bir grubun varmış, gelsinler, çalsınlar" dedi komutanlar, ben de çocukları özlemişim, dört kişi geldiler, ben yırtık pantolonla çıktım sahneye. Başta selâm vermek dışında, tam Luxus sahnesi. Arkadaşlar içiyor, ben de aldım onlardan iki yudum. Çok beğendiler grubu, daha beteri, "Çav Bella" istedi komutanlar bizden. İki oldu, üç oldu, duymazlıktan geliyorum, ama "Sen ey partizan..." diye okuduk valla.

Söyleşi: ***Merve Erol***

the Miller way
SESİNİ DUYMAYAN KALMASIN
Sesini dünyaya duyurmak isteyenler için Miller Music Factory 2008 tüm hızıyla devam ediyor. Her yıl sayısı gittikçe artan kategorilerimize 5. yılımızda Cover kategorisi de eklendi. Bilindik tınılar yeni yorumlarla MMF sahnesine renk katacak.
En iyi prodüksiyon
Dans Parçası
Elektronika Parçası
En iyi performans
DJ
Hip Hop Sanatçısı/Grubu
Alternatif Rock Sanatçısı/Grubu
Cover (düzenleme) Sanatçısı/Grubu
Miller Music factory 2008
Son katılım 31 Ekim 2008
Katılım şartları ve detaylı bilgi için:
www.millermusicworld.com
5 YIL

[FELA KUTI] **4 Kasım seçimlerinde Barack Obama'nın ABD başkanı seçilmesi ihtimali, bize ister istemez Fela Kuti'yi ve onun 1981 tarihli "Black President" albümünü hatırlattı. Kalp kalbe karşıymış, meğer New York'ta bugünlerde bir Fela müzikali sahneleniyormuş. Huzurlarınızda Fela... Mart '81 sayısından Rock & Folk dergisinin tanıklığıyla...**

KALAKUTA CUMHURİYETİ

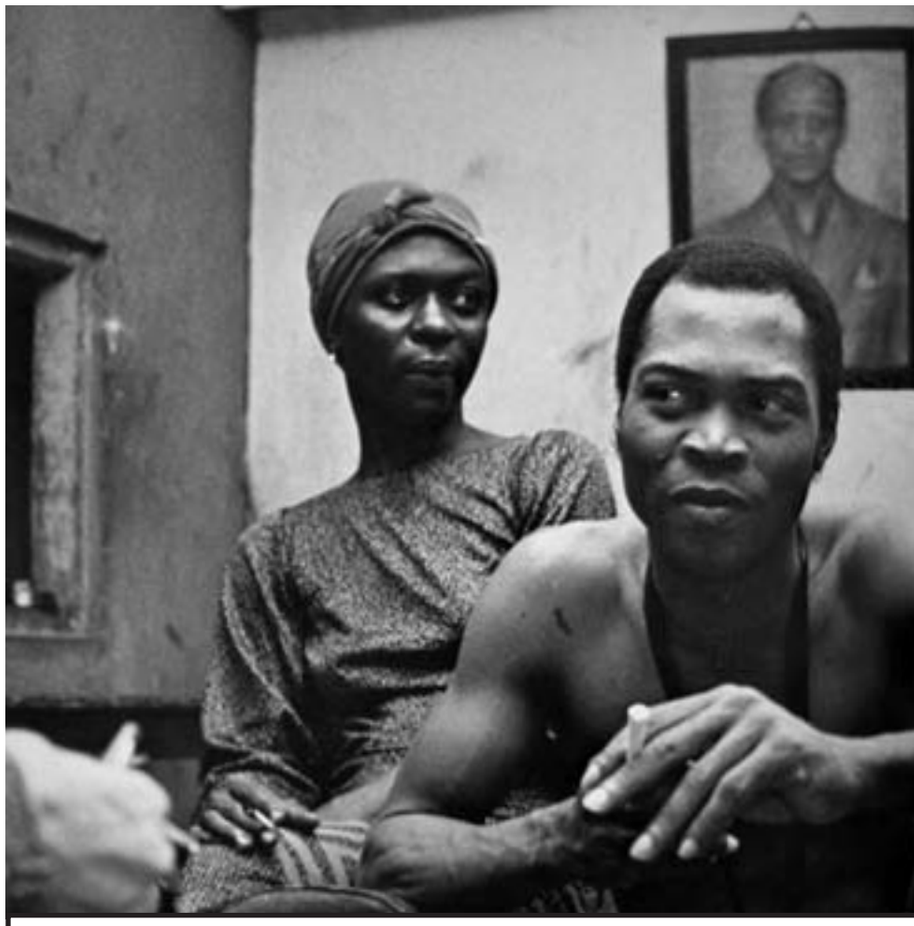

Nijerya'da şarkılarında sık sık pidgin (İngilizce ve Fransızcayı temel alan, Nijerya ve Kamerun'da konuşulan bir diyalekt) kullanan tek popüler müzisyen sizsiniz. Başka müzisyenlerin çoğu pidgin'i "cahillerin kullandığı aptalca bir dil" olarak görüyor. Ne düşünüyorsunuz bu konuda?

Fela Anikulapo Kuti: Pidgin sokakların dili, ifade gücü çok yüksek ve herkesin anladığı bir dil. Diğer dillerin hepsinden daha etkili. Afrika dillerinden daha güçlü, çünkü yerel diyalektlerin etnik sınırlarını aşıyor. Sömürgecilik döneminin getirdiği şeylerin hepsini toptan reddetmek çok aptalca. Pidgin bizim için önemli bir silah; bir ordu karşısındakileri esir aldı mı, onların silahlarını alıp kullanmaktan çekinmez. Pidgin de bizim beyazlardan aldığımız bir silah. Peki sizin için Pidgin ne ifade ediyor?

Açıkçası, benim açımdan pek fazla anlamı olmayan bir kavram...

Pek anlamı olmayan bir kavram! İşte entelektüeller ve burjuvazi hep böyle!

Bugünkü haline bakınca, insan Kalakuta Cumhuriyeti'nin korku salmış olduğuna inanamıyor. Ama anlatılanlara bakılırsa, çok feci şeyler yaşanmış burada, hatta bir hücre yaptırmışsınız ve sizinle aynı görüşte olmayanları kırbaçlatıyormuşsunuz. Cumhuriyetçilikle bağdaşıyor mu sizce bu tür uygulamalar?

Anlatanlar hakikatleri çarpıtıyor. Kalakuta'da hiçbir zaman fizikî kötü muamele olmadı... Olsa olsa birkaç ufak tefek kavga olmuştur, her yerde

AFRİKALI SPARTAKÜS

Obama'nın ABD'nin uzun yıllardır görmediği bir mobilizasyon yaratan başkanlık kampanyası, beraberinde yeni bir kültürel iklim getirdi. Bush yönetiminin sekiz yıllık depresyonundan sonra gelen bu canlanmayı bütün yönleriyle yansıtan en güzel örnek, şu sıralarda bir Off-Broadway prodüksiyonu olarak sahnelenen "Fela!" müzikali. Koreograf ve yönetmen Bill T. Jones tarafından Jim Lewis'in aynı adlı kitabından altı yıl süren bir çalışma sonucunda sahneye uyarlanan müzikalde, Afrobeat akımının öncüsü, Nijeryalı müzik dehası Fela Kuti'nin sıradışı yaşamöyküsü, gene onun şarkılarıyla anlatılıyor. Düzenlemeler Aaron Johnson ve son zamanlarda arkasına taktığı punk rock gruplarıyla yeni bir dalganın oluşmasına önayak olan Brooklyn'li Afrobeat kolektifi Antibalas tarafından yapılmış.

"Black President" albümü Fela'yla Obama'nın kesiştiği tek bağlam olsa, bunu ticarî bir çaba olarak kestirip atmak mümkün olabilirdi. Ancak iki baskın figürü buluşturan o kadar çok şey var ki, bunları ortaya koyan sanata şapka çıkarıp kenara çekilmek gerekiyor. Hayatı boyunca 200'den fazla defa tutuklanmış korkusuz bir mücadele adamıydı Fela. Afrika'nın simgesi olmak onun tenine yapışmıştı, nitekim Afrika'yla özdeşleşmiş AIDS hastalığından öldü. Müzik yazarı Ian Ashbridge, Fela totteminin "Miles Davis ile Che'nin, Bob Marley ile Muhammed Ali'nin, müzikle politikanın, büyüyle özgürlüğün, seksle militanlığın bir karışımı" olduğunu söylüyor. Fela, bizzat yaşamıyla sömürgeciliğe karşı fiziksel bir tepkiydi. Afrikalı Spartaküs'tü.

Fela'nın annesi Funmilayo Ransome-Kuti, anti-kolonyalist hareketin içinde mücadele eden bir feminist militandı. Protestan rahibi olan babası Israel Oludotun Ransome-Kuti ise lise müdürüydü. Ayrıca Nijerya Öğretmenler Birliği'nin kurucusu ve ilk başkanıydı. Fela, 1958'de ailesi tarafından tıp eğitimi almak üzere Londra'ya gönderildi. Ama o müzik eğitimi almaya karar verdi. Birçok çalgıyı ustaca çalabilme yeteneği ve müzik dehasıyla dikkat çekti. Koola Lobitos adlı ilk orkestrasını konservatuarda kurdu. Miles Davis ve Frank Sinatra etkilerini taşıyan erken dönem sound, Batı Afrika'yı kasıp kavuran yüksek tempolu Highlife müziğini andırıyordu. Fela ona en büyük oğlu Femi dahil üç çocuk verecek ilk karısı Remi'yle gene Londra'da evlendi. 1963'te Nijerya'ya geri dönerek Koola Lobitos'a yeni bir kadro yaptı. 1969'daki ilk ABD seyahatine kadar geçen altı yıl, Fela'nın sonraları Afrobeat olarak adlandırılacak füzyon müziğini geliştirmeye harcandı; caz, funk, psychedelic rock ile geleneksel Afrika müziğinin sentezini arıyorlardı. Amerika seyahati, Fela'nın hayatında bir dönüm noktası oldu. Burada Kara Panter Partisi'nin mensuplarıyla tanıştı ve bu noktadan sonra politik görüşleri radikal bir mecraya yönelmeye başladı. Kara Panterlerin benimsediği Maocu çizginin yeniden biçimlendirdiği Pan-Afrikanizm ideolojisine ve sosyalizme yakınlık duydu. Black Power hareketinin etkisiyle hayatı boyunca sürdüreceği, ona anti-otoriter ve anti-militarist bir duruş kazandıran insan hakları mücadelesine atıldı. Ne yazık ki, Ame-

olduğu kadar... Burada yaşanan tek kötü muamele, polis ve ordunun bize yaptığı işkencelerdir. Kalakuta'nın kendine ait bir etiği ve disiplin anlayışı vardı. Nijerya'nın bir türlü kurtulamadığı kolonyal ilişkilerin, zihniyetin üzerine bir çizgi çekip kendi sistemimizi yaratmayı arzu ediyorduk. Bağımsızlık sadece lafta, aslında değişen hiçbir şey yok. Nijeryalılara yeni bir bakış açısı, yeni bir düşünce kazandırmak istiyordum. Hâkim olmalarını istiyordum; bir efendinin kölesine hükmettiği gibi değil, başarıyla, barışla hâkim olmalarını arzuluyordum. Sömürgecilikle birlikte Afrikalılar kendilerine olan saygılarını ve özgüvenlerini yitirdiler. İnsanlar ürkek ve itaatkâr oldular. Dolayısıyla da yeniden güvenlerini kazanmaları için önce bir zihinsel özgürleşme aşamasından geçmeleri gerekiyor.

Kalakuta ismi nereden geliyor?

Kalakuta polisin zindanlarından birinin adıydı... Benim de gayet iyi tanıdığım bir yerdi. Eski mahkûmlar dalga geçmek için oraya "cumhuriyet" adını takmıştı. 1974'te, bir ot hikâyesi yüzünden o deliğe tekrar tıkıldığımda, sekiz metreye on metre genişliğindeki hücrede seksen kişiden fazlaydık. Öteki tutuklularla çok sohbet ettim ve hapislerde çürüyenlerin sağduyulu, dürüst Nijeryalılar olduklarını gördüm. Sahtekâr ve kaçıklar ise hükümetteydi! Oradan çıktıktan sonra, bu sisteme karşı çıktığımızı anlatmak için topluluğumuza Kalakuta Cumhuriyeti adını vermek istedim. Sisteme karşı çıkıyorduk ama, itirazımız ülkenin yasaları çerçevesindeydi, yasalara saygılı vatandaşlardık.

Kendi iç displininizin temel kuralları nelerdi?

Katı bir disiplin yoktu, çok az kural vardı. Zımnî bir anlaşmaydı, hepimiz özgürdük. Ama ara ara, sömürgeci zihniyetten kurtulamamış kişilerin de aramıza girdiği oluyordu. Onlar kısa süre sonra özgürlük sınırlarından taşıyor, diğerlerine sıkıntı yaşatıyorlardı. Bunlar da bazı ufak tefek tepkilere neden oluyordu...

Özgürlük sınırını aşanların başına ne geliyordu?

Onları birkaç saatliğine ya da en fazla bir ya da iki gün kapattığımız Kalakulo vardı.

Kalakuta'da zindan diye bir şey yok sanıyorduk...

Elbette yok! Biraz izole edilmiş bir odadan ibaretti, hepsi bu. Kalakuta'da öylesine geniş bir özgürlük vardı ki, birkaç saatlik bir kapatılma bile insanın düşünüp taşınıp ders çıkarmasına yetiyordu.

Sonuçta orada kendi çapınızda bir diktatör müydünüz yani?

Hayır, hiçbir şeyi zorla kabul ettirmiyordum, dayatma diye bir şey yoktu. Hepimiz fikir birliğine varıyorduk ve iyi yasaların olması herkes açısından hoş bir şeydi. Aramıza katılanlar sırf insan oldukları için birbirlerine saygı duymayı öğreniyordu; neyin iyi, neyin kötü olduğunu kendileri buluyordu. Bizim toplumsal deneyimimize katılmak isteyen çok sayıda genç, sadece Nijerya'dan da değil, birçok komşu ülkeden gençler Kalakuta'ya akın etti. Afrika'daki en büyük kültürel olay olarak görülen Festac'ı protesto etmemiz bardağı taşıran damla oldu ve ordunun şimşeğini üzerimize çektik. Bu festivalin Afrika'nın yeniden sömürgeleştirilmesinin bir kanıtı olduğunu anlatan bildiri ve kitapçıklar bastırıp dağıttım. Bunun üzerine hükümet gençliği yozlaştırdığım yolunda bir açıklama yaptı, örgütümüz Young African Pioneers soruşturmaya uğradı. İşin en matrağı da, beni gençliği yozlaştırmakla suçlamalarından üç hafta sonra, hükümet apartheid karşıtı bir gecede müzik yapmam için davet etti. "Siyahların insan hakları konusunda uzun yıllardır verdiğim mücadele" nedeniyleymiş! Ben de gidip çaldım. Ama ne evimi ne de paramı geri verdiler.

Çok uzun süre, Afrika "yokluk"la eşanlamlı oldu. Eğitim yokluğu, tarih yokluğu, teknolojik yokluk... Bilgiye erişimimiz yoktu. Birliğin gücü bütün bunlara çare olacaktır. Ben işte kendimi buna adıyorum. Bu nedenle bana "Black President" diyorlardı.

Niçin bir anda 27 kadınla evlendiniz?

Hepsiyle aynı anda evlendim, çünkü teker teker evlenseydim, çok fazla zaman alırdı. Afrikalılar monogam değildir, gerçi Batılılar da değil ya, neyse. İşte bu da yine Hıristiyan eğitiminin muhteşem ikiyüzlülüklerinden biri; siz Batılılar bunu kabul ediyor gibi yapıyorsunuz, ama ben reddediyorum. Lagos'ta her geçen gün sizin gibi maymunluklar yapan erkeklerin sayısı artıyor: Evde bir kadın, dışarda bir metres, arada sırada takılınan kızlar; sonra da yalanlar, aşağılık tavırlar, alçaklıklar... Halbuki açık açık birden fazla kadınla beraber olmak çok doğal ve kolay. O kadınlarla beraber yaşıyorum, onların barınmalarını, beslenmelerini, üstlerini başlarını sağlıyorum, onlar birbirlerini tanıyorlar.

Ama onlara pek fazla saygı duymuyorsunuz. Şarkılarınızdan bi-

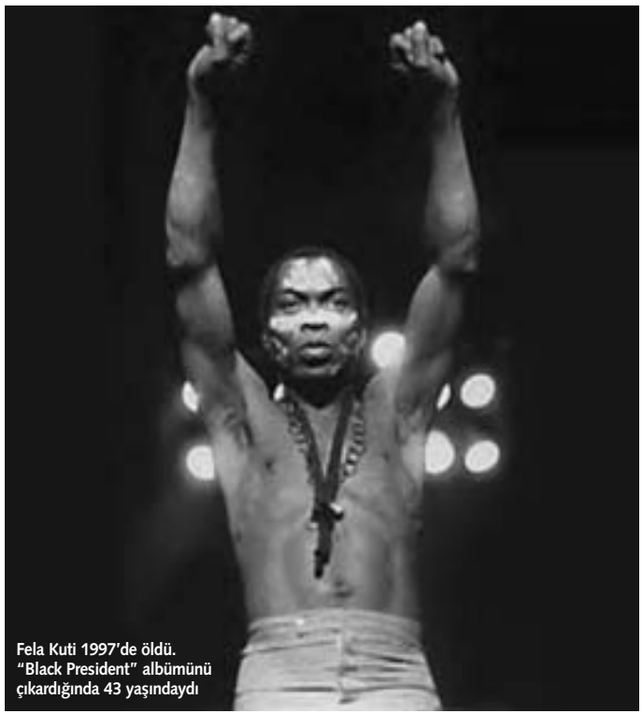

Fela Kuti 1997'de öldü. "Black President" albümünü çıkardığında 43 yaşındaydı

rika gezisi, sonradan "1969 Los Angeles Sessions" adıyla yayınlanan alelacele yapılmış ham kayıtlar dışında müzikal bir kazanım getirmedi. Kalleş bir organizatör izinsiz çalıştıklarını göçmen bürosuna ihbar edince, ülkeyi terketmek zorunda kaldılar.

Fela, Nijerya'ya döner dönmez üflemelilerin, perküsyonların, şarkıcı ve dansçıların sayısını artırıp dev bir müzisyen ordusu kurdu ve grubun adını Africa '70 olarak değiştirdi. Bununla da kalmadı, başkent Lagos'un bir varoş bölgesinin tenhalarında, grup üyeleri ve akrabalarının bir arada yaşayabileceği, içinde kayıt stüdyosu bulunan bir köy komünü kurdu ve komüne Kalakuta Cumhuriyeti adını verdi. Kalakuta, yerel dilde "alçak, namussuz, aşağılık" gibi pejoratif anlamların yanısıra, "fırlama" anlamını da taşıyordu. Ayrıca Lagos'un lüks merkezi Empire Hotel'in içinde Africa Shrine adlı bir gece kulübü kurup düzenli olarak orada çalmaya başladılar. Gene bu dönemde Fela, kölelik döneminin izlerini taşıdığını söylediği Ransome orta adını isminden çıkardı, yerine "öldüren yumruk" anlamına gelen "Anikulapo" adını koydu: Fela Anikulapo Kuti. Adındaki öteki anlamlarla birleştiğinde, Fela'nın anarşist başkaldırısının Afrika kültürüyle bağları belirginleşiyordu. Fela, "yüceliği getiren" demekti. Kuti ise "insan eliyle öldürülemez" anlamına geliyordu.

Fela şarkılarında "pidgin" denen, Afrika dillerine doğru sapma göstermiş bozuk İngilizceyi kullandı. Nijerya'da 5 milyon kişinin anadili olan pidgin İngilizcesi, Batı Afrika, Kamerun ve Gana'da ikinci dildi ve Güney Afrika'ya kadar uzanan geniş bir coğrafyada anlaşılabiliyordu. Bu durum Fela'nın ününün kısa sürede Nijerya dışına taşmasını sağladı. Bu popülerleşme ise Fela'nın faaliyetlerinin askerî diktatörlüğün

rinde, "Mattress"te, kadını açık açık döşekle kıyaslıyorsunuz...
İşte tam da bu nedenle saygı duyuyorum. Bir kadının üzerinde yatmaktan daha güzel bir şey var mı dünyada!
Bir kadınla cansız bir nesne karşılaştırılabilir mi?
Neyle karşılaştırayım istiyorsunuz yani? Atla mı?
Niçin bir insanla olmasın?
Dinlenmek için üzerinde yattığımız yer çok mühimdir.

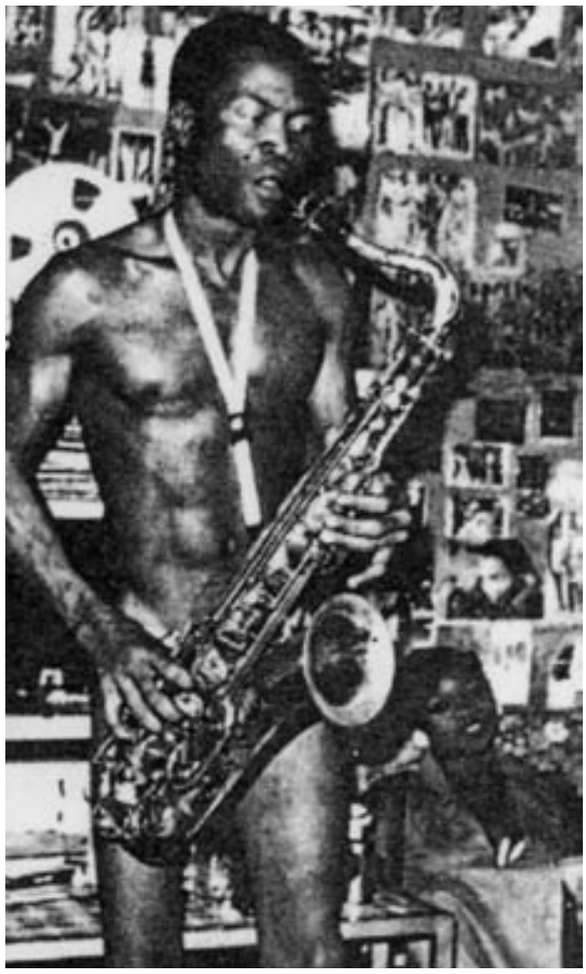

Daha önceleri müziğim duygusaldı, şarkılarımda aşktan, kadınlardan bahsediyordum. ABD'den döndüğümden beri, gündelik hayatın gerçeklerini anlatıyorum. Benim mücadelem bu: Black Power mücadelesi.

Evet, bir döşek kullanıyoruz, ama döşeğe saygı duymuyoruz...
Pardon! Döşek kullanıyorsak, üzerinde yattığımızda ona saygı göstermemiz gerekir, onu temizlememiz, üzerini örtmemiz... Her akşam ona ihtiyacımız var, o kadar basit bir mevzu değil...
(Muhabirin notu: Burada söyleşi hakikaten çok absürd bir hatta giriyor. Ya da bir Avrupalıyla bir Afrikalı arasında olabilecek diyaloğun sınırlarına geliyoruz. Aslında, Fela'nın kadınlarına duyduğu saygı bu sohbette anlaşılabilecek olandan çok daha büyük ve derin. Bir kere, ordunun saldırısı sırasında ve sonrasında orada kaldıkları için hepsine büyük hayranlık besliyor. Zira ordunun saldırısı çok şiddetli olmuş, askerler kadınlara da acımasız davranmıştı. Yeni bir müdahalede bulunulacağı tehdidine rağmen, kadınların hiçbiri Kalakuta'yı terketmedi.)
Daha seçimlere katılmanızdan çok önceleri size "Black President" (Siyah Başkan) deniyordu. O zamanlardan Amerika'daki Kara Panterler fikriyatından etkilenmeye başladınız galiba...
İki yüzyıldır Afrikalılar kendi hayatlarını yaşamadılar. Sömürgeleştirilmeleri, buyruk altına alınmaları halkımızın büyük acılar çekmesine yol açtı; ondan sonra da kıtanın kendi "liderleri" tarafından sömürülmelerine imkân sağladı. Afrika'daki sınırların da ne kadar saçma olduğunu görüyoruz: Benin'le Nijerya arasındaki sınır mesela, aslında aynı Yoruba toprakları... Bütün bunların bilincine tam mânâsıyla ABD'de vardım. Daha önceleri müziğim duygusaldı, şarkılarımda aşktan, kadınlardan bahsediyordum. Oradan döndüğümden beri, gündelik hayatın gerçeklerini anlatıyorum. Benim mücadelem bu: Black Power mücadelesi. Çok uzun süre, Afrika "yokluk"la eşanlamlı oldu. Eğitim yokluğu, tarih yokluğu, teknolojik yokluk... Bilgiye erişimimiz yoktu. Black Power'a aidiyetin getireceği birliğin gücü bütün bunlara çare olacaktır. Ben işte kendimi buna adıyorum. Olaylar beni buraya sürükledi. Şimdi, politikadan hoşlanıyorum, paraya dayalı politikadan bahsetmiyorum, halkın politikasından, kurtuluş politikasından hoşlanıyorum. Afrika'daki ahlâkî dönüşümün öncülerindenim, bu nedenle bana "Black President" diyorlardı.
Peki ya para?
Bugün artık param var. Ama bir sürü nedenle, bu parayı kazanmış olmaktan çok da hoşnut değilim. Bir kere, etrafımdaki insanların buraya gelmenin bana nelere mal olduğunu tam olarak anladıklarını sanmıyorum. Sonra, beni eleştirenler bugüne kadar çektiğim acıları, sıkıntıları bilmiyorlar. Ama, er ya da geç anlayacaklar, çünkü bu parayı "aydınlatmak" için kullanıyorum. Beni iyi anlamaları lâzım: Ben ne sosyalist ne de komünistim. Ben kapitalistim, bu anlamda da herkesin başarma özgürlüğü olduğuna inanıyorum.

Çeviren: ***Siren İdemen***

gözüne batmasına sebep oldu. 1974'te polis elinde bir arama iziyle çıkageldi ve daha önceden emniyette sarılmış kalın kanabis sigarasını "buldu". Efsanevî sahne köy meydanında yaşanacaktı: Fela sigarayı yaktı ve derin bir nefes çektikten sonra başkomiserin suratına üfledi. Tutuklandı. Ama suçun kanıtı sayılacak dışkı testine başka bir mahkûmun dışkısı gönderildiği için paçayı kurtardı. "Expensive Shit" albümünde anlatılan bu olay, Fela'yla askerî rejim arasındaki mücadelenin başlangıcıydı.
Ne var ki, yaşadığı olayları müziğine doğrudan yansıtan Fela, 1977'de çıkan "Zombie" albümünde korkunç bir saldırıyı anlatmak zorunda kalacaktı. Nijerya ordusu binlerce askerle Kalakuta Cumhuriyeti'ni bastı, kadın-erkek demeden herkesi dövdü, tutukladı, kayıt stüdyosu ve enstrümanlarla birlikte bütün köyü ateşe verdi. Fela fena halde dövülmüş, pencereden atılan

Barack Obama

yaşlı annesi sakat kalmıştı. Birilerini fazla kızdırmış olacak ki, Africa Shrine gece kulübünü bile yıktılar. Olaylar durulduğunda Kalakuta halkı Lagos'ta metruk bir oteli mesken tuttu. Felâketin birinci yıldönümünde ise Fela, eski bir geleneği hayata geçirip çoğu grubundaki şarkıcı ve dansçılar olan 27 kadınla birden evlenerek kabile şefi oldu. Bu davranışı Batıda büyük tartışmalara yol açtı. 1979'da Halk Hareketi adlı bir parti kurarak demokrasiye geçiş için yapılan ilk seçimde başkanlığa adaylığını koydu. İki gerekçeyle çok naifti: Elbette adaylığına izin vermediler, ama bunun da ötesinde, demokrasi Nijerya'ya 1999'dan önce gelmeyecekti. Tam 33 yıl süren askerî diktatörlüğün sonunu görmek Fela'ya nasip olmadı.
İşte efsanevî "Black President" albümü 1981'de yayınlanmadan önce çıkan 36 albümün konusu yukarıda özetlenen bu olaylardı. Sonrasında ise Reagan-Thatcher neoliberalizmine karşı duran bir insan hakları savaşçısı gördük. Fela'nın ateş gibi bir hümanizmle yanan şahane müziği bütün gezegeni sardı. Onunla ilgili hikâyeleri dinledikçe Afrika'yı tanıdık, Afrika'yı tanıdıkça onu daha iyi anladık. Bütün bunlar Obama imgesinin içeriğiyle çakışıyor. Obama totemi yapanlar, onu Martin Luther King ve Muhammed Ali'yle –bir insan hakları savaşçısı ve bir boksörle– bütünleştirirken, Fela'nın kişiliğine malolmuş birçok niteliği de sıralıyorlar. "Hüseyin faktörü" asla yabana atılacak bir şey değil.

Erdir Zat

Rock'n DARK EXPRESS 2009

EFES DARK

ROCK MÜZİK YARIŞMASI

KAÇIRMA TRENİ!
MÜZİĞİNİ ÖDÜLLENDİR

Ayrıntılı bilgi ve başvuru için:
www.rockndarkexpress.com

EFES

MTV MUSIC TELEVISION

Billboard TÜRKİYE

pmd yapım

biletix Eğlenceye giriş biletiniz.

UNITED DESIGN STUDIOS

BECK '90'ların postmodern rock'unun genç dahisi, şarkı yazarlığı anlayışını, halini tavrını olgunlaştırma yolunda bir tuğla daha attı önümüze: "Modern Guilt", düşük yoğunluklu, yüksek tesirli bir albüm olarak Beck külliyatının tepelerine yerleşmeye aday. Üstelik bu sefer hemen yanında, prodüktör koltuğunda, şarkıları cızırtılı beat'lerle sarıp sarmalayan Danger Mouse da var. Pitchforkmedia, Uncut, Times, Les Inrockuptibles teyplerine dökülen Beck incilerini topluyoruz...

ŞARKILARIN İSKELETİ

Yeni albümün "Modern Guilt"in öncekilerden farkı ne sence?

Beck: Asla tekrara ve pop kalıplarına düşmeden, klasik yanları da olan bir rock albümü yapmak istiyordum. Kariyerimin öyle bir aşamasına geldim ki, çok kolay tekrara düşebilirim. Kısa, yarım saatlik, herkesin bir oturuşta dinleyebileceği bir albüm yapmaya niyetlenmiştim. Beatles'ın "Rubber Soul"u, Nick Drake'in "Pink Moon"u gibi sevdiğim birçok albüm 28 dakika civarındadır. Kendi kendime meydan okumayı hep sevmişimdir. Yarım saatte anlatabileceğim bir şeyi neden elli dakikada söyleyeyim ki? Beatles'ın "Norwegian Wood" şarkısı iki dakika uzunluğunda, ama mükemmel bir şarkı. Eskiden bir parçanın içine üç tane "Norwegian Wood" sığdırabiliyorduk. Bu sefer, daha azla daha çok şey söylemeye çalıştım. Şarkıların zaaflarının çoğu zaman süreleri uzun tutularak, düzenlemelerin arkasına gizlendiğini biliyorum. Halbuki bu albümde iskeletin görünmesini istiyordum.

Şarkıları bu hale getirmek için az çalışmak mı gerekir, çok çalışmak mı?

Bu kayıt süreci çok yoğun geçti. Çok az zamanımız vardı, her gün geç saatlere kadar çalışmamız gerekti. Bir yandan şarkıları yazıyor, bir yandan da enstrümanlarla uğraşıyordum, çünkü parçaları stüdyoda bestelemeyi seviyorum. Bütün enerjimi, yeteneğimi, becerimi, her şeyimi bu albüme verdim. Kayıtlar bittiğinde bitap düşmüştüm, ama albümün bu çabayı gerektirdiğine inanıyordum. Çok çalışmam gerekiyordu, bu kadar katı bir çalışmaya girmeseydim, müziğim bayağı vasat olabilirdi. Gittikçe daha da manikleşiyorum... Başlangıçta içgüdüm beni garip şarkılar yapmaya iterdi, bugünlerdeyse yalnızca bunları daha sade hale getirmeye uğraşıyorum.

Şarkıları kayıt esnasında yazmak daha çok hiphop ve elektronik müzikte rastlanan bir durum. Ben bunu rock'a ve folk'a uyarlamayı tercih ediyorum.

"Sea Change" zamanlarını mı kastediyorsun?

Evet. Sadeliğe ulaşmaya çabaladığın, esas olanı anlatmak istediğin şarkılar, belki de içlerinde en zor olanlar. Ama güzel olan, böylesi bir çabanın içine girmek. Zekice tasarlanmış maskelerin ardına gizlenmeyi artık basit buluyorum.

Albümlerini peşpeşe yayınlamayı bıraktın. Bu, yirmi yıllık yorgunluğun ardından gelen bir karar mı?

Salı günü bir single kaydedin, cuma günü çıkıp bir yerde çalın, haftaya bir yıldızsınız! Artık bu işler biraz rastgele yapılıyor... Bense asla böyle bir şey yapmadım. Müziği ciddiye almak hoşuma gidiyor.

Son albümlerinde Devendra Banhart, Catpower gibi dostlarınla beraber işler yapmaya başladın. Bunun ardında özel bir sebep var mı?

İnsanlara beraber bir şeyler yapmayı teklif edebilme cesaretine ulaştım. Oldum olası bir grupta çalmayı istemişimdir.

Son albümde de Gnarls Barkley'in Danger Mouse'uyla beraber çalıştın. Bugünlerde hayli popüler bir prodüktör...

2004'te, Brian *(Burton, nam-ı diğer Danger Mouse)* "Grey Album"ü yayınladığında "bu adamla çalışmam gerek diye düşünmüştüm. O sıralar onunla ilgili hiçbir şey bilmiyordum. İyice ulaşılmaz olmadan önce, fazla geç olmadan fırsatı yakalamak gerek diye düşünüyordum. 2007'nin sonlarına doğru Los Angeles'ta sık sık denk gelmeye başladık. Bir gün onu aradım ve yıl sonunda beraber bir şeyler yapmak istediğimi söyledim. Ama Gnarls Barley'in ikinci albümü için kayıtta olduklarından, ancak bir gün ayırabileceğini söyledi. O gün albümün ilk parçası "Orphans"ı kaydettik. Ertesi gün de uygun olduğunu söyledi ve bu kez "Gamma Ray"i kaydettik. Ocak ayında albüme daha fazla zaman ayırabileceğini belirtti ve iki günde iki şarkı yapabildiysek bu sürenin yeterli olacağını düşündüm. Tekrar bir araya geldiğimizde 30-35 tane şarkı yaptık. Bunlardan on tanesine albümde yer verebildik. Bir kulağının hep hiphop ve elektronik müzikte, diğerininse deneysel rock'ta olması hoşuma gidiyor. Müzikal hassasiyetinizi paylaşan birini bulmak kolay değil, ikimizin de farklı müzik tarzlarına eğilimimiz var. Zamanımın büyük çoğunluğunu bambaşka tarzları bağdaştırmaya ayırmıştım, onun bunu anlayabileceğini düşünüyordum. Danger Mouse benimkine benzer bir yöntemle çalışıyor. Şarkıları kayıt esnasında yazmayı tercih ediyor. Bu daha çok hiphop ve elektronik müzik dünyasında rastlanan bir durum. Ama ben bunu geleneksel şarkıyazımına, rock'a ve folk'a uyarlamayı tercih ediyorum. Brian doğru beat'leri düşünerek albümün rengini oluş-

22→

turdu. Bu ritmler ışığında ben de şarkılara dair fikirler geliştirdim.

Interscope şirketiyle olan ilişkin zaten sana yaratıcı bir bağımsızlık alanı sağlıyordu. Danger Mouse gibi bir hit yaratıcısıyla çalışmak firma yetkililerini heyecanlandırdı mı?

Bu hususta hiçbir şey söylemediler. En azından kızmadıklarına eminim. Prodüktörlerin hit parçalar yapması, genellikle beni onlara çeken şey değildir. Eskilerden bir hikâye anlatayım: '90'ların başında sürekli milletin stüdyosuna damlayıp farklı parçalar kaydediyordum. Bong Load Records'dan bir adam arayıp "Loser"ı yayınlayacaklarını söylediğinde, bende kaydın tek kopyası dahi yoktu; üzerinden epeyce zaman geçmişti. Sonrasında New York'lu bir plak şirketinden arayıp benimle görüşmek istediklerini söylediler. Gitmek istemedim. Bir arkadaşım "niye gitmiyorsun ki, uçak bileti onlardan" dedi. Ben de gittim ve Manhattan'daki gökkafeslerden birinde iki yetkiliyle buluştum. Beni kocaman bir masaya oturtup yaptığım şarkıları bangır bangır dinletmeye başladılar. Bu herifler nasıldır malûm; kafa sallayarak şarkıya eşlik etmeye başladılar. "Loser"ı dinledikten sonra, biri bana dönüp "burada bir şeyler yakaladığını düşünüyoruz" dedi. Biraz daha çalışmaya ihtiyacım olduğunu, bu konuda bana yardımcı olabileceklerini söyledi. Üstümü başımı da değiştirdiğim taktirde benimle çalışabileceklerdi! Baktım ve "bana müsaade" dedim.

Kendini hit parçalar yapmak zorunda hissetmiyor musun?

Hayır, ticarî kaygıları bir kenara bıraktım. Kaç fırsatı geri teptiğimi anlatamam. Birçok tanıdığımın ikinci kez düşünmeden kabul edeceği işlerdi bunlar. Benim yaptığım iş tamamiyle yaratıcı çaba uğruna yapılmış bir şey olmalı. Bu '80'lerde büyümemle de alâkalı olabilir. O zamanlar her şey ticarîleşmeye başlamıştı ve bu çok mide bulandırıcıydı. Başarılı işlerimi ticarî kaygılarla yapmadım. Gariptir, "Odelay"i yaparken deneysel bir şeyler yaptığımızı düşünmüştük.

"Odelay"ı hit yapan şey dönemin kültürel havası mıydı?

Hiçbir fikrim yok. "Odelay", belki de o dönem yaygın olarak dinlenen şeylerden farklıydı. '90'ların altı-yedi yıllık rock geleneğinin homojen bir haliydi yaptığımız. Kabul görmemiz zor olmadı. Belli vuruşlardan, davul ve gitar seslerinden kaçmaya çalışıyorduk. Albüm tamamlandıktan sonra altı ay kadar bir kenarda durdu. Birçok insan o haliyle yayınlamamın bir hata olacağını dahi söyledi. Sonuç itibariyle ilginç bir iş yaptığıma inanıyordum. Eleştiriler yayınlanmaya başladığında menajerimden bir telefon aldım. Gazeteleri okuyup okumadığımı sordu. "Mellow Gold"dan beri bu tür şeyleri okumayı bırakmıştım. Çok mu kötüler diye sordum, albümü herkesin harika bulduğunu söyledi. Çok şaşırmıştım.

Sanatçı bir aileden geliyorsun. Aynı yaratıcı içgüdüleri takip edip bu sefer bundan para kazanmak nasıl bir duygu?

Albüm anlaşmalarım sanıldığı kadar fahiş fiyatlara değildi. "Odelay"dan sonra bile iki odalı küçük bir evde oturuyordum. Turne menajerim başka müzisyenlerden "evet, onlarla çalıştım, bir jetleri var" diye bahsettiğinde çok şaşırmıştım. Ama bu insanlar iş konusunda becerikliler. Ben pek öyle sayılmam.

Büyükbaban, Fluxus sanatçısı Al Hansen sigara izmaritlerinden, paket kâğıtlarından sanat eserleri üretirdi, sen de çeşitli türleri harmanlayarak yeni sesler, duygular yaratıyorsun. Büyükbabanın üzerinde nasıl bir etkisi oldu?

Ben öyle her şeyden bir parça alıp bir bütün yaratan biri değilim, bu da hakkımdaki yanılsamalardan biri. Çeşitli farklı unsurları bir araya getirdiğim anlar olmuyor değil, farklı akorları bir arada çalıyorum ve bunların üzerine melodiyi oturtuyorum mesela. Davul makinasıyla da olsa, bir akustik gitarla da olsa, benim için şarkıyazarlığının yolu bir. Yani kendimi geleneksel bir kulvara ait görüyorum.

"Odelay" ve "Midnite Vultures" çok bariz temalar etrafında dönen albümlerdi. Her albümde farklı bir anafikir ortaya koymak zor değil mi?

İronik olmaktan ötürü çok fazla eleştirildim, oysa ki ben yaptığım işin absürd ve tahrip edici olduğunu düşünüyordum. Yaptığım iş üzerine daha fazla kafa yormaya, daha fazla şey söyleyebilmeye çalıştım ben de. İlk defa '80'lerin sonuna doğru Los Angeles'ta sahneye çıkmaya başladım. Bir şarkıcı ya da şarkıyazarı olarak sizi çok etkileyen şeylerle insanların alay edebildiği bir ortamdı. Bright Eyes'ın popüler olduğu bir dönemde bunlar tahayyül edilir şeyler değil tabii. Ama o zamanlar elinizde gitarla bir odaya girdiğinizde, insanların teker teker orayı terk ettiğini görebiliyordunuz.

Önümüzdeki turnende de bir öncekinde olduğu gibi kuklalar kullanacak mısın?

Bu turnede işleri biraz daha basitleştirmeye karar verdim. Süslü püslü şeylerden kurtulmaya çalıştım. Genellikle paramı konserleri daha enteresan kılmak için kullanırım, ama çoğu kez bu hiçbir işe yaramaz. Son albüm için yaptığımız turne esnasında küçük projeler denedik. Küçük kulüplerde, ışıksız, mürettebatsız, kalabalık ekipmanları kulanmadan konserler verdik. Şu ana kadarki en iyi konserlerim bunlardı diyebilirim. Aslında ailem olmasa dahi albüm turnesi yapmak benim çok arzulayacağım bir şey olmazdı. Turne esnasında otobüste uyumak, çamaşır makinasında uyumak gibi bir şey. Oğlum otobüsün her yerinde sıçrayıp duruyordu son seferinde. 1995 ve '98 yılları arasında yılın 11 ayı evden uzakta, yollardaydım. Nasıl çıldırmadım, bilemiyorum. Her gün otele döndüğümde televizyonu açıyordum ve ilk gördüğüm şey şarkılarımın kullanıldığı cips ve gazoz reklamları oluyordu. Yaptığım her şeyin boşa gittiğini hissetmiştim. Sekiz-dokuz albüm yaptıktan sonra turne yapmayı istemek için ya makine olmalısınız ya da uyuşturucu bağımlısı. Geleceğe ilişkin tahminler yürütmekten pek hoşlanmam. Ama zannediyorum, bu benim son turnem.

Bir aralar film çekme arzundan bahsediyordun, hâlâ geçerli mi?

Elbette. 1997'de "New Pollution"ın klibini çekmiştim, güzel bir tecrübeydi, o zamandan beri istiyorum. Yedi-sekiz yıl önce Francis Ford Coppola aradı, film çekmek isteyenlere küçük miktarlarda destek olmak istiyordu, bana da teklif etti, ama çekindim. Yaptığım işi kimsenin beğenmeyeceğinden korktum. Ben daha ziyade Avrupa filmlerini severim, hiç müzik olmayan, bir sürü tipin konuşup durduğu filmler ya da tonlarca patlama sahnesinin olduğu bir film mesela...

'80'lerde her şey ticarîleşmeye başlamıştı, çok mide bulandırıcıydı. Gariptir, "Odelay"i yaparken deneysel bir şeyler yaptığımızı düşünmüştük.

Çeviren: ***V. Can Yazıcı - Siren İdemen***

motörhead

Pop listeleri Britney Spears'ın yeni single'ı "Womanizer" ile çalkalanadursun, bizi bugünlerde "Motörizer" çalkalıyor: Ekşi Sözlük'ten Werther 213'ün tabiriyle, "ne varsa içip bayır aşağı kamyon sürme isteği veren Motörhead albümü". Rock'n'roll dünyasının sevimli vandalı Lemmy'nin Word dergisindeki muhabbetine doyum olmuyor...

İkinci Ligin Zirvesi

Anneniz ve anneanneniz tarafından büyütüldünüz. Sizi şımarttılar mı?
Lemmy: Hayır, hiç. Belalı bir çocuktum, ama bunun sebebi yetiştiğim çevre değildi. Belalıydım, çünkü çocuklar öyledir. Neyin doğru, neyin yanlış olduğunu bilmezler.
Çocukluğunuz ve ergenliğiniz 1950'lerde, Anglesey adlı küçük bir kasabada geçti. Zor zamanlardı herhalde.
Hem de nasıl! Bisikleti olan bütün çocuklar akşamları köyün telefon kulübesinin etrafında toplanırdı, bir tek orası aydınlıktı. Orada takılıp kızlardan konuşurduk. Binicilik okulunda çalışıyordum. Çok sevdiğim bir işti, atlara bayılırım. Dünyanın en kıyak hayvanlarıdır. Kedilere, köpeklere fark atarlar. Bir kere mizah duyguları vardır. Komiktirler. Birkaç tane atım da vardı, fakat Little Richard'ın da atları olduğunu öğrendiğimde derhal elden çıkardım.
Müzisyen değil de bir at yetiştiricisi olabilirdiniz....
Evet, ama rock'n'roll ağır bastı. Elvis ve Little Richard yüzünden öyle oldu. Şimdi belki de bir hara sahibiydim. Ama artık çok geç. Bir sürü kötü alışkanlığım var, açık havada takılmak bana yaramaz. Fakat şu kadarını söyleyeyim, kadınlardan anladığım kadar iyi anlarım atlardan.
Atlarla kadınlar kıyaslanabilir mi?
Kıyaslanamaz. Atlar kaba güç kullanır, kadınlar kullanmaz. Bir ata, bir kadına davrandığınız gibi davranırsanız, çifteyi basar. Bir kadına bir ata davrandığınız gibi davranırsanız, çeker gider.
Okuldan atılmanızın sebebi, okul müdürünün suratına sopayla vurmanız mıydı?
Evet.
Sizi o kadar kızdıran neydi?
Bir okul gezisinde parmağım kesilmişti. İzi hâlâ duruyor. Parmağım bandajlıydı ve herifçioğlu bizi sıra dayağı için dizmişti. Herkes sağ elini uzatmıştı, sıra bana gelince "öbür elimi uzatabilir miyim?" demiştim. Gayet makûl bir soruydu. Ne şikâyet etmiştim, ne itiraz. "Hayır" dedi ve sopayı çaktı. Daha ilk darbede parmağımdan kan fışkırdı. İşte o anda can havliyle elindeki sopayı kaptım ve suratına indirdim.
Sonra ne oldu?
Ne olacak? Beni kovdular, ama o herif de orada fazla tutunamadı.
Yaptığınız işe kendinizi tepeden tırnağa adıyorsunuz, hayatınız ve müziğiniz birebir örtüşüyor. Bunu nasıl beceriyorsunuz?
Herkesin öyle yapması gerekmez mi?
Belki de. Ama tuttuğunuz yol zor bir yol olmalı. Yine de ikonik bir şahsiyet olmanızı buna borçlusunuz galiba.
Ama sabahları traş olurken kendimi hiç de ikonik hissetmiyorum. Şu kadarını söyleyeyim: Tutarlıyımdır ve hayattaki temel meselem budur.
Kimseyi takmıyorsunuz...
Grubum dışında kimseyi takmıyorum. Öyle yapmak gerekiyor, yoksa işler yürümez. Birkaç kere raydan çıkmadım değil –müsebbibi güzel kadınlardı. Fakat o hadiseler istisnaî durumlardı.
O güzel kadınlardan biriyle kalıcı bir ilişki kuramamış olmanıza hayıflanıyor musunuz? "Keşke şu ilişki sürseydi" dediğiniz oluyor mu?
Olmaz mı! Ama hiçbiri bana işimi bıraktıracak kadar aklımı başımdan almadı. Ve hepsi de işimi bıraktırmak istedi. "Bana yeterince zaman ayırmıyorsun" diye sızlanırlardı. Ben de hep "yarın yokum, onun için bu gecenin tadını çıkaralım" derdim. Yakayı kaptırmamak lâzım. Eski gitaristimiz Würzel (Michael Burston) sevgilisinin ayak diremesi yüzünden grubu bıraktı. Sonra da kız ona se- →

Ölüm döşeğinde yatarken şundan emin olacağım: Elimden gelenin en iyisini yaptım. Gerisi umurumda değil. Plak satışları bana vız gelir, tırıs geçer. Kalbim satılık değil.

"Motörizer" Motörhead'in 19'uncu, resimdeki kadroyla 10'uncu albümü. Soldan sağa Phil Campbell (gitar), Lemmy (bas, vokal), Mikkey Dee (davul)

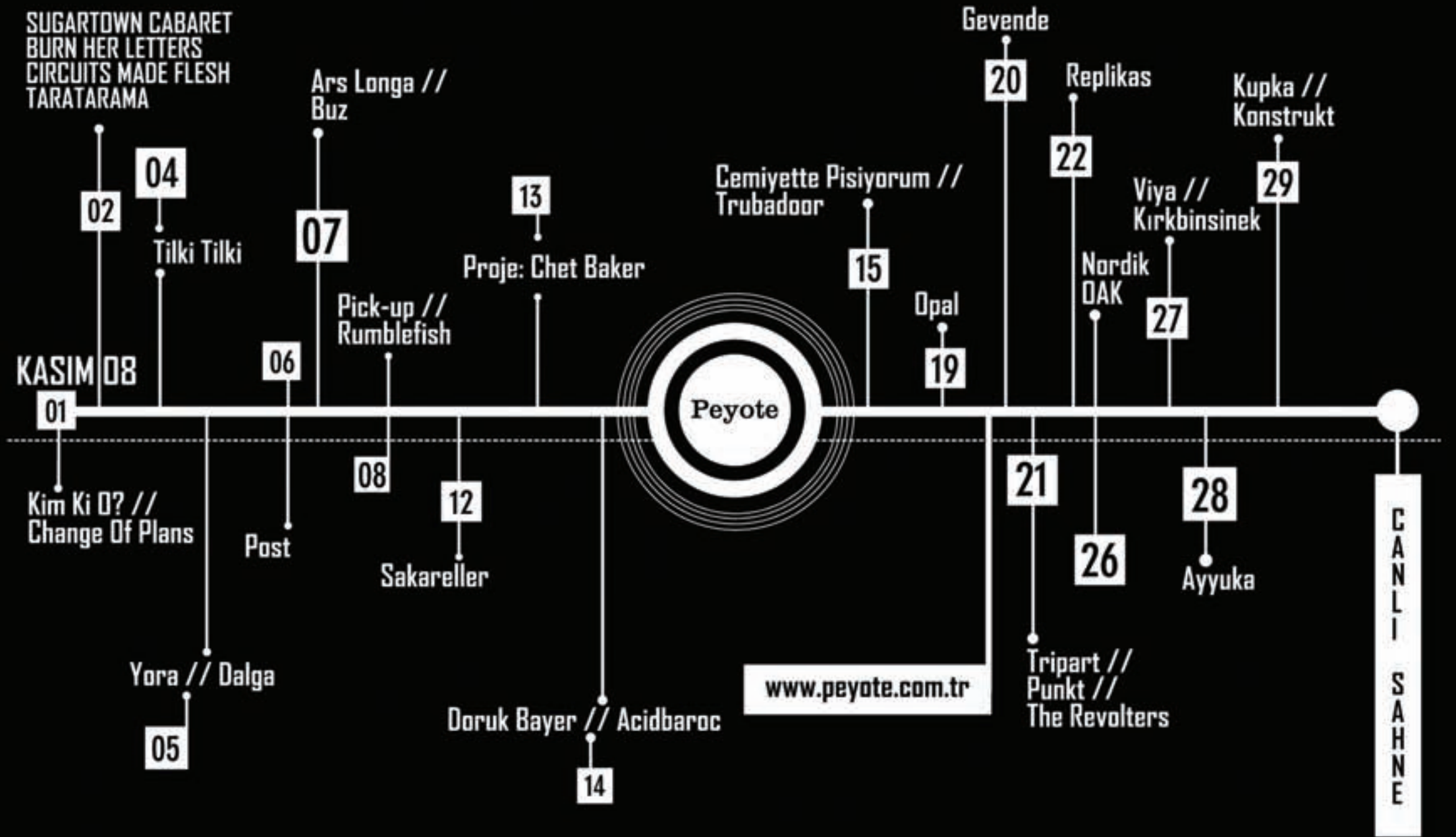
SUGARTOWN CABARET
BURN HER LETTERS
CIRCUITS MADE FLESH
TARATARAMA
02
04
Tilki Tilki
Ars Longa //
Buz
07
06
Pick-up //
Rumblefish
13
Proje: Chet Baker
Cemiyette Pisiyorum //
Trubadoor
15
Opal
19
Gevende
20
Replikas
22
Nordik
OAK
26
Viya //
Kırkbinsinek
27
Kupka //
Konstrukt
29
KASIM 08
01
Peyote
Kim Ki O? //
Change Of Plans
Post
08
Sakareller
12
Yora // Dalga
05
Doruk Bayer // Acidbaroc
14
www.peyote.com.tr
21
Tripart //
Punkt //
The Revolters
28
Ayyuka
CANLI SAHNE

→ pet havası çaldı ve bizimki dımdızlak ortada kaldı. Şimdi konserlerimize geliyor ve neyi teptiğini gördükçe kahroluyor.

Motörhead, müziğinden, tavrından taviz vermeyen bir grup. Ve hâlâ ayakta. Bu işin sırrı ne?

Yola çıkarken iyi şarkılar yazdık ve kültürel iklim bizim gibi gruplara açıktı. Motörhead bugün kurulmuş olsaydı, aynı ilgiyi görmezdi. Ama rüzgârın yönü değişti diye değişecek değiliz. Değişen gruplar nalları dikiyor. Bir grubun yaptığı müziği değiştirmesi, kendi ölüm fermanını yazmasıdır. Tutarlılık benim için her şeydir. Bu dünyadan göçüp giderken yaşadığım hayattan utanç duymak istemem. Ölüm döşeğinde yatarken şundan emin olacağım: Elimden gelenin en iyisini yaptım. Gerisi umurumda değil. Plak satışları bana vız gelir, tırıs geçer. Kalbim satılık değil.

Hayran olduğunuz şarkıyazarları kimler?

En başta John Lennon. Kalbini hiçbir zaman satmadı. Fakat son döneminde yaptıkları boktan şeylerdi. McCartney'le beraberken daha iyiydi. Mükemmel bir ikiliydiler, kusursuzdular. Beatles'ı birkaç kere canlı seyrettim, hayatımda gördüğüm en iyi gruptu –açık arayla. Müthiş bir özgüvenleri vardı, sahneye çıktıklarında çok acayip bir elektrik yayıyorlardı etrafa. Kendilerini "dünyanın en iyi çetesi" olarak sunuyorlardı ve buna inandırıyorlardı. Ayrıca, her birine ayrı ayrı takıldığınız ilk gruptu Beatles: Her üyesi çok önemliydi. Herkesin kendine göre bir favori Beatle'ı vardı, özelikle kızların, ama ben hepsine takılırdım. Yardbirds de harikulâdeydi. Hep şahane bir gitaristleri olurdu. O zamanlar ben de gitar çalmaya başlamıştım ve "bir grup gitaristleri ne kadar iyiyse o kadar iyidir" saçmalığına inanıyordum. Yardbirds çok heyecan vericiydi, fakat maalesef onları hiç canlı seyredemedim. Bu, hayıflandığım nadir şeylerden biridir.

Beatles'ı nerede seyretmiştiniz?

Cavern'de, Llandudno Odeon'da, Rhyl'de. Hepsi 1962 ve 1963'teydi. O tarihten sadece üç yıl sonra stadyum doldurmaları müthiş bir şey. Rock'n'roll'un bütün devleri kısa ömürlüdür. Buddy Holly? 1957-59, sonrasında yok. Elvis de öyle. İnanılır gibi değil. Rock and roll'un ilk kahramanları punk'çılar gibiydi. İki yıl zirvede, sonra dipte. Buddy Holly, Eddie Cochran mortu çekti, Elvis askere gitti, Chuck Berry kodese girdi, çok acayip. Selefleri olmayan müzisyenlerdi bunlar, onların öncesinde Frank siktirik Sinatra ve Rosemary Clooney vardı. Benim kalemim değiller.

Rock'n'roll'un ilk kahramanlarının sizi bu kadar etkilemesinin sebebi neydi?

Sanki birileri Mars'tan getirmişti bu adamları. Hiç duymadığınız, görmediğiniz bir şekilde konuşuyorlardı. O güne kadar hep ne yapmamak gerektiği söylenmişti, bunlar neler yapılabileceğini söylüyordu. Ve söyledikleri çok eğlenceli şeylerdi. Ayrıca, dinleyicileri arasında bir sürü fıstık vardı. Rock and roll'a takılmamın bir sebebi de o fıstıklardı.

Motörhead'i kurduğumuzda, sound'umuz punk, görüntümüz metal'di. İnsanlar görüntüyü boş verip müziğimizin hissine kulak verdi. Punk'ların takıldığı tek uzun saçlı grup bizdik.

1967'de, Chelsea'de Noel Redding'le aynı evde oturuyordunuz. Sihirli günlerdi herhalde.

Evet, ama o sihirle Noel Redding arasında bir alâka yoktu. Emin olun. Noel umutsuz bir vakaydı, haybecinin önde gideniydi. Jimi hakkında atıp tutuyordu. "Siktiğimin Hendrix'i rol çalıyor, spotlar hep onun üzerinde, halbuki bu âlemin en kıyak gitaristi benim" deyip duruyordu. Uzun bir geceliği vardı, kafasında da bir takke, öyle yatıyordu. Tam bir gerzekti.

Jimi Hendrix'in roadie'siydiniz. Bu, hayatta insanın başına gelebilecek en güzel şeylerden biridir herhalde.

Evet, beni mutluluktan uçuran bir hadiseydi. Jimi Hendrix hayatımda gördüğüm en etkileyici şahıstı. Onun kadar mahiri gelmedi, geleceğini de sanmıyorum. Müzik dünyasında kıyak şahsiyetler çok nadirdir. Billy Gibbons harikadır, Dave Grohl ve Steve Vai da öyledir. Ve bu tür adamlar azınlıktadır. Çoğunluk dalyaraktır.

Şöhret olmayı hep ister miydiniz?

Elbette! Benim anlayamadığım şu: Hayatı boyunca şöhret olmak için kıvranan tipler muratlarına erdiklerinde şöhretten yakınıyor. Halbuki bütün fıstıkları şöhretler ayıklıyor, gölgedeki tipler değil.

Siz de çok ayıkladınız mı?

Epey ayıkladım. Artık pek olmuyor, morukladım. Ama vaktiyle payıma düşeni aldım. Sizin payınızı da!

Rivayete göre 2000 kadınla yatmışsınız...

Ben 1000 demiştim, o da mübalağaydı zaten. Ama 62 ya-

MOTÖRHEAD VE IAN KILMISTER HAKKINDA BAZI GERÇEKLER

LEMMY İLE TANRI GÜREŞ TUTARSA...

Esas adı Ian Fraser Kilmister, ama ona Lemmy diyorlar, çünkü gençliğinde, yolsuz zamanlarında, yolda kimi görse "lemme a fiver" (lend me a fiver / bir beşlik toslasana) diye borç dilenirmiş, bu laf üstüne yapışmış kalmış. **>>** Motörhead kelimesi Amerikan argosunda, "müptela", "kafa bi'dünya" mânâsında kullanılıyor. **>>** Motörhead'in ilk single'larından "Motörhead", aslında Lemmy'nin 1971-75 arası bulunduğu Hawkwind grubu için bestelediği son şarkı. **>>** Lemmy, 1977'de Sex Pistols, The Slits, The Damned gibi punk gruplarının elemanlarıyla yarenlik ediyordu. 2000 yılında Motörhead, Pistols klasiği "God Save The Queen"i cover'ladı. **>>** Motörhead, 1991'de punk grubu Ramones'a saygılarını sunarak "R.A.M.O.N.E.S." isimli bir parça kaydetti ve Ramones üyeleriyle sahnede de şarkıyı seslendirdi. **>>** Pulp'tan Jarvis Cocker, 2007'de küratörlüğünü üstlendiği Meltdown festivali kadrosuna Motörhead'i de dahil etti. **>>** 1986 albümü "Orgasmatron" Amerikalı avangard caz ve rock basçısı Bill Laswell prodüktörlüğünde kaydedildi. **>>** 1981'de İngiltere listelerine direkt 1 numaradan giren konser albümü "No Sleep 'til Hammersmith" gelmiş geçmiş en iyi (ve en vahşi) canlı kayıtlardan biri olarak bugün bir kült statüsünde **>>** Motörhead 126 desibele ulaşan ses seviyesi, 117 bin watt'lık ses sistemiyle en gürültücü gruplar arasında. Rekorunu çabucak AC/DC'ye kaptırmış olsa da, bu alanda Guinness kitabına girmişliği var. **>>** Hesapta Motörhead tam 10 yıl önce, 25 Kasım 1998'de, İstanbul Bostancı Gösteri Merkezi'nde bir konser verecekti, ancak bildiğimiz kadarıyla, biletlerin piyasaya çıktığı ilk günlerde yeterince satmaması nedeniyle etkinlik erkenden, apar topar iptal edildi. **>>** Lemmy, Jimi Hendrix hakkında şöyle diyor: "Tepeden tırnağa bir centilmendi. Ona asit alırdım. On tane isterdi. Yedisi cebine koyar, üçünü bana bırakırdı. Çok adildi." **>>** Antifaşist olduğunu her fırsatta dile getiren Lemmy, Nazi eşyaları koleksiyonerliğiyle de meşhur. En son Temmuz'da Radikal'de şu haber çıktı: "Kilmister, 5 Temmuz'da Aurich'teki konsere üzerinde Nazilerin SS timinin simgesinin olduğu şapkayla çıktı. Gelgelelim Almanya'da Nazi sembolleri yasaklı. Bir Alman gazetesi Lemmy'nin SS şapkalı fotoğrafını basınca, savcılar ünlü hard rockçı hakkında soruşturma açtı". **>>** 1994 tarihli Hollywood komedi filmi "Airheads"ten bir sahne: Dikiş tutturamamış bir rock'n'roll'cular çetesinin kapısına, kendine plak yapımcısı süsü veren bir polis dadanır. Bizimkiler adamı bir an evvel postalamak için şaşırtmacalı bilmeceler sormaya başlarlar. "Lemmy ile Tanrı güreş tutsa kim kimi yener?" Polis "Lemmy" diye cevap verir. Rex rolündeki Steve Buscemi yüzünü buruşturunca, hemen karar değiştirip "Tanrı" diye hamle yapar. "Bilemedin, bu soru bir tezgahtı" der Buscemi, "Lemmy zaten Tanrı'dır."

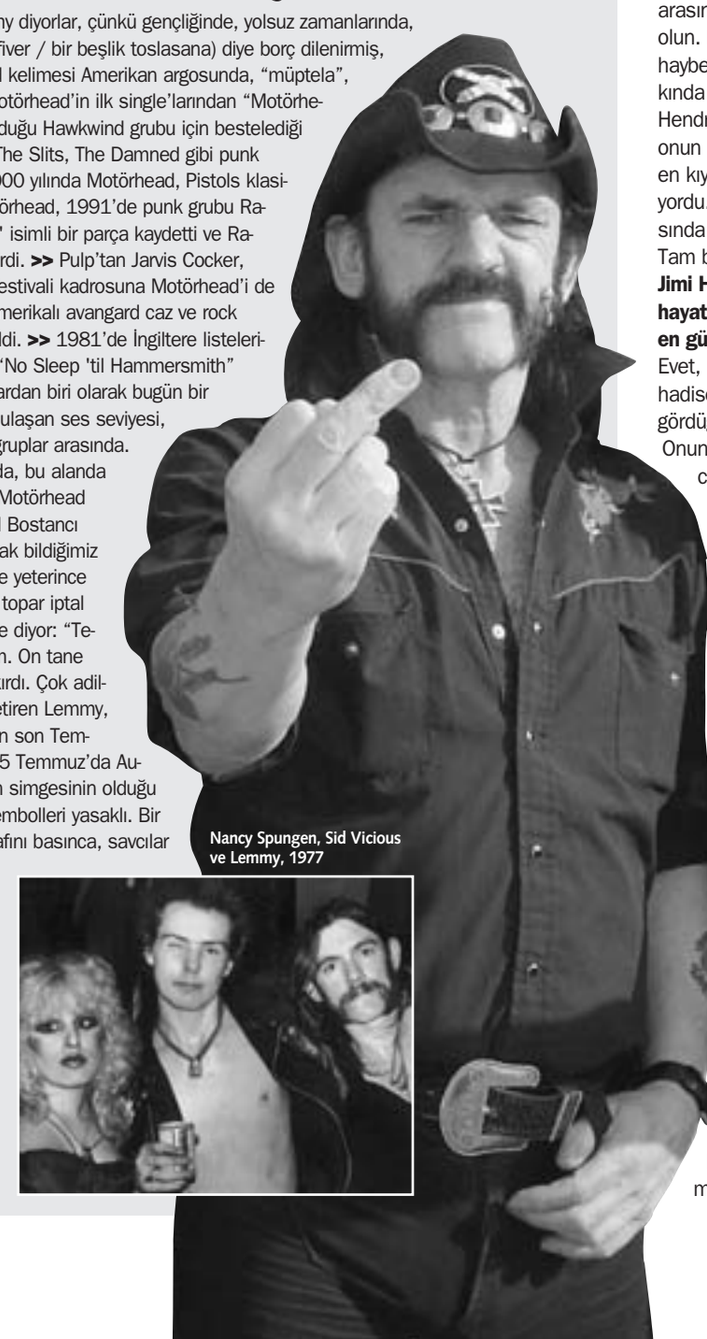

Nancy Spungen, Sid Vicious ve Lemmy, 1977

şındayım, hiç evlenmedim ve hayatım boyunca avcılık yaptım.

45 yılda 1000, yaklaşık iki nokta üç haftada bir kadın demek.

Gördüğünüz gibi, makûl bir rakam vermişim. Bir aşırılık yok. En bereketli dönemim 1960'lardaydı, 20'li yaşlardaydım ve çüküm hep kalkıktı. Ama aşırıya da kaçmadım.

Şarkılarınız otobiyografik mi?

Birçoğu öyle. Şarkılarım genellikle birinci tekil şahıstır. Hakikati yazmaya çalışıyorum ve bunu gerçekleştirdiğimde mutlu oluyorum.

Motörhead şarkıları, "Lemmy Olmak"ın soundtrack'i mi?

Hayır. Üçüncü Dünya Savaşı'nın soundtrack'i.

Radiohead'i sever misiniz?

Hayır.

Flaming Lips?

Hiç dinlemedim.

Nick Cave?

Severim. Kıyak herif.

Coldplay?

Hayır.

Arctic Monkeys?

Hmm, hayır.

Massive Attack?

Onları seviyorum. Sadece birkaç işlerini dinledim, ama hoşuma gitti.

Travis?

Hiç dinlemedim.

Al Green?

Heavy soul'u seviyorsan iyidir. Ama benim kalemim değil.

Motörhead fanları sizden en çok ne istiyor?

Kişiye göre değişiyor. Bugünlerin en büyük olayı fotoğraf. Fotoğraf çektirmek istiyorlar. Eskiden, fotoğraf makineleri bu kadar yaygın değildi, imza vermek yetiyordu.

Fotoğraf saklamak gibi bir adetiniz var mı?

Atamamak gibi bir huyum var.

"Lemmy olmak"tan memnun musunuz?

Evet. 1970'ten beri Lemmy'yim, olmak istediğim buydu. Şikâyetçi olacak değilim. Bulunduğum yerden memnunum. İkinci ligin zirvesinde olmak güzel şey. Bir festivalde assolist olmaktansa, sondan bir önceki solist olmayı tercih ederim. Çünkü sahneye çıktığında güzel kızlar ortalıktadır. Assolist olduğunda bir sürü kâğıt bardağa çalarsın.

Bütün gençlik hareketlerine tanık oldunuz. En çok hangisini sevdiniz?

Hepsini sevdim, mod'lar hariç. Mod'lar çok sulugözdü, bir de saçlarıyla başlarıyla çok meşguldüler. O hallerine tahammül edememekle beraber, teslim etmeliyim ki bizim dönemin en büyük gruplarının birçoğu mod'du: Özellikle The Action ve The Birds –Amerikalı olanlar değil. 1976'da Motörhead'i kurduğumuzda, sound'umuz punk, görüntümüz heavy metal'di. Ve insanlar görüntüyü boş verip müziğimizin hissine kulak verdi. Punk'ların takıldığı tek uzun saçlı grup bizdik. The Damned ve The Adverts'le sahne aldık. Bu arada onlara atılan şişelerden payımızı da aldık tabii.

En çok kimi özlüyorsunuz?

Bütün sevdiklerimi. Müsaadenizle isim vermeyeyim. Birçoğu göçüp gitti, ben ayakta kaldım. Ama onlar yakışıklı yüzlerle gittiler, benim gidişim öyle olmayacak.

Tahammül edemediğiniz bir müzik var mı?

Hiphop! Siyahlardan çıkan en berbat müzik. Halbuki sırf siyahların plaklarına tav olduğum için başlamıştım bu işlere.

1992'deki isyanlar sırasında Los Angeles'ta albüm kaydındaydınız. Olaylara şahit oldunuz mu?

Vokal partisyonunu bitirmiştim, çıktığımda televizyon açıktı, yanan bir evi gösteriyordu. Kafamı pencereden dışarı çevirdim ki, aynı evin öbür yüzü. Eleman gelip "bugün galiba biraz erkenciyiz" dedi. Dışarısı savaş alanı gibiydi, bütün şehir yanıyordu. Muhteşemdi... Ama o isyan haklıydı. Sonuçta Rodney King'i polisler öldürmedi mi yani? Direnmişmiş. Kelepçeledikten sonra yirmi dakika boyunca korkunç bir dayak atmaya ne hakları var? Her şey kameralarda kayıtlıydı ve o polisler salıverildi, inanamıyorum buna.

Reklam âlemi size bayılıyor. WWF, Walker Crisps, Kit Kat reklamlarında oynadınız. Onların gözünde neyi temsil ediyorsunuz?

Satışları düşürdüğüme eminim. Reklamcılar "pis motorcu" tipine bayılıyor. Geçenlerde Axa Sigorta'nın bir reklamında oynadım. Reklamcılarda eşek yüküyle para var, hep acayip rakamlar söylüyorum ve hiç "bu çok, olmaz" demiyorlar.

Birçok müzisyenin sahnedeki kimliğiyle gündelik hayattaki kimliği arasında kayda değer bir fark oluyor. Bu sizin için geçerli değil galiba.

Gördüğünüz neyse Lemmy odur.

Her daim Lemmy'siniz, öyle mi?

Kendinize bir isim koymuşsanız, o kimliğin hakkını vermeye mecbursunuz.

Öyle yaşamak zor olmalı...

Ben hâlâ buradayım. Demek ki olabiliyor!

Epey fıstık ayıkladım. Vaktiyle payıma düşeni aldım. Sizin payınızı da! 1000 demiştim, iki nokta üç haftada bir kadın demek. Makûl rakam vermişim. Bir aşırılık yok.

Çeviren: **Y.G.**

"Göz kamaştırıcı fikirlerle dolu, zeka fışkıran bir roman."
– The New York Times

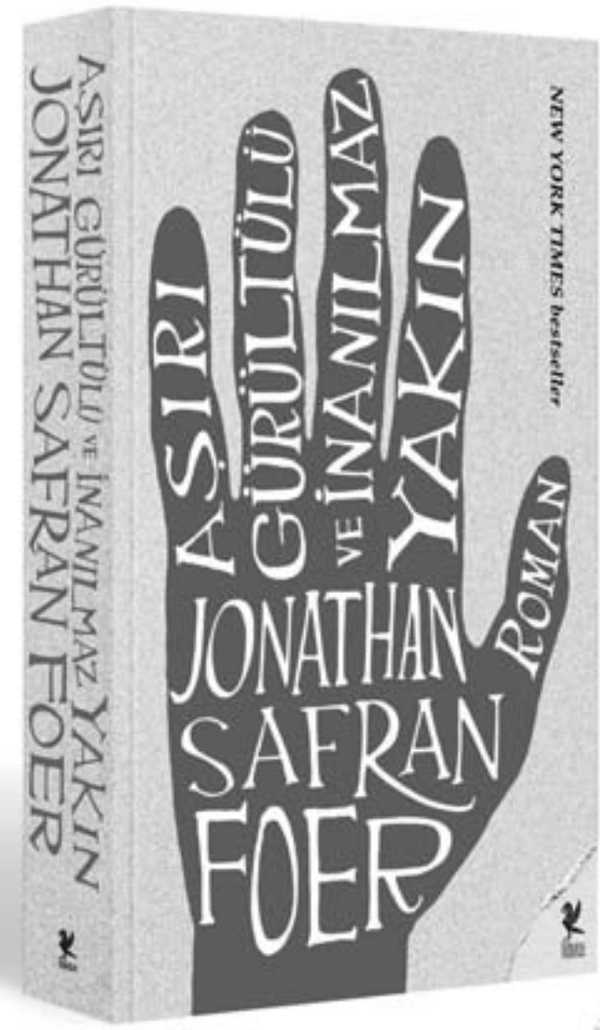

11 Eylül'de babasını kaybeden Oskar, birkaç sene sonra mavi bir vazonun içinde bir anahtar bulur... Anahtar babasına aittir ait olmasına da, New York şehrindeki 162 milyon kilitten hangisini açmaktadır?

Aşırı Gürültülü ve İnanılmaz Yakın, kayıplara, arayışlara, insan ilişkilerine, yalnızlığa, kalabalıklara, acıya ve coşkuya, içinde yaşadığımız şehirlerin labirentlerine, asla adresine ulaşamayan mektuplara, gece yarısı anlatılan masallara, rüyalara ve gerçeklere, söylenen ve asla söylenememiş sözlere dair çarpıcı, eğlenceli, sürprizli ve birazcık da sihirli bir roman.

Amerikalı yazar Jonathan Safran Foer, Günther Grass'ın Teneke Trampet'inden, Paul Auster'ın Ay Sarayı'ndan ve Italo Calvino'nun yazınındaki muzip dinamizmden izler taşıyan **Aşırı Gürültülü ve İnanılmaz Yakın**'da insanlık deneyimini şaşırtıcı tesadüfler, derin acılar, büyük yalnızlıklar, iç içe geçmiş hayatlar ve sınırsız bir yaşama sevinci merceğiyle konu ediyor. Amerika'da büyük ilgi gören ve ses getiren roman, akıcı dili, zengin anlatımı ve çığır açan tekniğiyle içinde yaşadığımız zamanların bir klasiği.

"Okuyun, hayatın nabzını hissedeceksiniz."

Tünel Geçit Han, B Blok 309-312 Beyoğlu - İstanbul
Tel: 0212 243 45 65 Fax: 0212 251 05 32
www.sirenyayinlari.com

SİREN YAYINLARI

Angus Young: Kırk yıldır sırtından çıkarmadığı okul üniformasıyla, saçlarının arasından fışkıran şeytan boynuzlarıyla, sahnede paytak paytak koşturmasıyla, kalp spazmı geçirircesine yerde debelene debelene attığı sololarla rock'n'roll tiyatrosunun en has oyuncularından biri... Keith Richards'a "riff'lerin efendisi" diyeceksek, ona da pekâlâ "riff'lerin küçük prensi" diyebiliriz. AC/DC, onun gitarıyla ve elbette kasketli şarkıcı Brian Johnson'un çığlıklarıyla hâlâ gençlik isyanını, ezelî ve ebedî ergenliği dillendiriyor. Avustralyalı hard rock'n'roll kahramanlarının sekiz yıl aradan sonra "Black Ice" albümüyle dönüşü şerefine Rock & Folk, Q, The Sun ve Undercover sayfalarına bağlanıyoruz...

EĞİTİM ZAYİATI

Tebrikler! Geri geldiniz...

Angus Young: Rock'n'roll dünyasına geri döndük.

"Stiff Upper Lip"ten bu yana sekiz yıl geçti. Niye bu kadar uzun bir ara verdiniz?

Turneyi 2002'de bitirdik. 2003'te de bir sürü konser verdik, bir kısmı Rolling Stones'la beraber... Cliff (Willams) ağır bir kaza geçirdi, iyileşmesini bekledik, basçımız olmadan stüdyoya girecek halimiz yok ya! Ayrıca, plak şirketini değiştirdik, bu da bir sürü hukukî formalite gerektirdi. Peki aradaki boş vakitlerde ne yaptık? Şarkı yazdık. Çalışkan adamlarız!

Ona hiç şüphe yok. AC/DC'yi 1973'te kurdunuz, 1975'te peşpeşe iki albüm çıkardınız ("High Voltage", "T.N.T."), 1976'da üç, 1977 ve 1978'de ikişer albüm yaptınız. Sonrasında da her yıl ya da iki yılda bir albüm çıkardınız, 1990'lara kadar bu yüksek tempoda devam ettiniz. Bunu nasıl becerdiniz?

Serde gençlik vardı. İlk yıllarda albümlerin birçoğunu turnedeyken yazdık.

1990'larda tempoyu düşürmenizin sebebi neydi? Yaşlanmak mı, heves kaybı mı?

İkisi de değil. Müzik endüstrisinin üzerimizdeki baskısına daha dayanıklı hale geldik. Şarkı yazmaya daha geniş vakit ayırmaya başladık. Yine de son yirmi yılda The Who'nun tüm kariyeri boyunca yaptığından daha fazla albüm yaptık.

Albümleriniz 200 milyondan fazla sattı. Para ve şöhret hayat tarzınızda nasıl değişikliklere yol açtı?

Hep sadelikten yana olmuşuzdur. Şatafatlı hayat, kocaman havuzlu devasa malikâneler bize göre şeyler değil. O yüzden böyle bir grubuz. "Bir rock starını tarif et" dediklerinde, kimse benim gibi birini tarif etmez. Hayatta en uyuz olduğum şey "celebrity"liktir.

AC/DC "rock'un kötü çocukları" diye bilinir. İmajınızla gerçek hayatınız ne kadar örtüşüyor?

Kötü çocuklar filan değiliz. Bir Alman gazeteci, Malcolm'a *(Young, grubun gitaristi, Angus'un abisi)* "şu TV'yi pencereden aşağı fırlatmak ister misin?" diye sormuştu. Malcolm da, "hayır, alıp eve götürmeyi tercih ederim" demişti. *(gülüyor)* Sahnede okul çocuğu gibiyimdir, ama konser bitince hemen evin yolunu tutarım. İçeri girmeden önce de ayakkabılarımı paspasta temizlerim. *(gülüyor)*

Evde neler dinliyorsunuz?

Çok sınırlı bir plak koleksiyonum var. Sekiz tane Muddy Waters, dört tane B.B. King. *(gülüyor)*

Aslında AC/DC bir blues grubu sayılabilir. Biraz sert bir blues!

Blues'la erken rock'n'roll –yani Little Richard ve Chuck Berry– arasında bir yerdeyiz. Bize göre rock müziğinin tanımı da budur zaten.

Yetişme çağınızda sizi en çok etkileyen albüm ya da şarkı neydi?

Little Richard'ın "Keep a Knockin"i. O şarkıyla neredeyse rap'i keşfedecektim. Pikabın iğnesini plağın hep aynı yerine getirip duruyordum, blues kısmına. Şarkının en güzel yeri oydu. Hiçbir zaman armoni

meraklısı olmadım. Bana hep fazla şekerli gelirdi. Beach Boys'dan hiç hazzetmem mesela.

Yeni albümün adını "Black Ice" koymanızın arkasındaki fikir ne?

Kışın yollar buz tuttuğunda koyu ve parlak bir renge bürünür. Ölümcül kazalara sebep olacak derecede tehlikeli bir durum olduğu için radyolarda sık sık "be careful of black ice" (bu gece siyah buza dikkat edin) anonsları yapılır. Güzel bir isim olduğunu farkettim. Albüme de cuk oturdu.

Kayıtları nerede yaptınız?

Kanada'da, Vancouver'da. O şehri seviyorum, Sydney gibi bir liman kenti. Atmosfer hemen hemen aynı. Gerisi, davulun tonlamasını oturtmak, gitar bölümlerini paylaşmak, havaya girmek... Kayıtlar altı haftamızı aldı. Hızlı çalışırız.

Pearl Jam, Audioslave, Neil Young, Bruce Springsteen gibi isimlerin prodüktörlüğünü yapan Brendan O'Brien'la çalışmanız albüme nasıl yansıdı?

Brendan da müzisyen, bunun çok faydası oldu. Gayet iyi gitar, bas, davul ve piyano çalıyor. Prodüktör olarak da yeteneği tartışılmaz.

Bu albümdeki bazı parçalar alışılmış AC/DC formüllerinin dışına çıkıyor gibi. Mesela "She Likes Rock'n'Roll" bayağı funky...

Çok sınırlı bir plak koleksiyonum var. Sekiz tane Muddy Waters, dört tane B.B. King. Blues'la erken rock'n'roll arasında bir yerdeyiz.

Farklı şeyler deniyoruz ve hep aynı soruyu soruyoruz: "Hakiki bir AC/DC şarkısı oldu mu?" "She Likes Rock'n'Roll" için o funky ritm gerekiyordu. "Soul Stripper" için de aynı şey geçerli.

Nispeten sade bir albüm olmuş. Upuzun gitar soloları yok...

Onlardan yeteri kadar yaptık zaten. Bugüne kadar her telden çaldık. Bol gitarlı albüm mü aradınız? Alın size "Let There Be Rock" (1977). "Powerage" (1978) neredeyse baştan sona doğaçlama. "Highway To Hell"de (1979) ilk defa şarkı sözlerine ihtimam gösterdik. "Back In Black"i (1980) Bon'a *(Scott, grubun 1974-80 dönemindeki solisti)* ithafen, geçmişte kalmış ve bir daha geri gelmeyecek zamanların anısına yaptık. Hatta sırf tribünlerde tezahürat niyetine yazdığımız şarkılardan oluşan bir albüm bile çıkardık: "For Those About To Rock We Salute You" (1981). "Stiff Upper Lip" ise (2000) country-blues'a bir geri dönüştü. "Black Ice"ta da bambaşka bir AC/DC albümü göreceksiniz.

Rick Rubin'in prodüktörlüğünde yaptığınız "Ballbreaker" albümünü (1995) nasıl buluyorsunuz?

Arada dinlediğimde merak ediyorum, o maskaralığı yapan hakikaten biz miyiz! *(gülüyor)*

Sizce en az kadri bilinen albümünüz hangisi?

"Powerage". Nedense hak ettiği teveccühü görmedi.

Yeni albümdeki "Rocking All The Way", AC/DC'yle Rolling Stones buluşması gibi...

Evet... "Stiff Upper Lip" de bir bakıma öyleydi.

"Black Ice"ta öne çıkan parçalardan biri "War Machine". Onun esin kaynağı ne?

"For Those About To Rock" albümünü yaptığımız dönemde, gladyatörlerle ilgili bir dolu kitap okumuştum. Sonra, bir gün uydu kanallarından birinde antik çağlardan kalma silahlar üzerine bir belgesele rastladım, Yunanlıların, Romalıların kullandığı silahlar... Sonraki çağların toplarına denk düşen çok şaşırtıcı ilkel silahlardı: Devasa mancınıklar ve kundaklı yaylar... Koskoca bir ağaç kütüğünü füze gibi fırlatabilen araçlar! Daha o zamanlar bile savaş teknolojisi diye bir şey varmış. "War Machine"in esin kaynağı o belgesel.

Tarihe meraklısınız...

Öyleyim. Özellikle İkinci Dünya Savaşı'na, piramitlere ve Roma İmparatorluğu'na meraklıyım. Geçmişte ne olduğunu bilirseniz, gelecekte ne olacağını kestirebilirsiniz. Tarih okumayı çok severim. Doğru dürüst tahsilim yok, kendi kendime okuyarak bir şeyler öğreniyorum.

Sizi en çok etkileyen tarihî şahsiyetler kimler?

Hannibal'in fanıyım. Bir de Büyük İskender'in.

Bu albümdeki "Stormy Rainy Day"in hikâyesi ne?

Benim uyanma anındaki halimi anlatıyor. Bazı günler gayet tatsız başlar. Yapmak gereken sevimsiz işler varsa, hele bir de gökyüzü kara bulutlarla kaplıysa, insana sıkıntı çöker. "Stormy Rainy Day"i akustik gitarla yazdım. Birçoklarına şaşırtıcı geliyor, ama Malcolm'la sık sık akustik gitar takılırız, ama klasik folk tarzında değil, sert ve rock çalarız.

Güne nasıl başlarsınız? Keith Richards "Street Fighting Man"i çalarak başlarmış.

Yok artık, daha neler! Ben yüzümü yıkayıp bir şeyler atıştırarak başlarım. Sonrası şarkı yazmak için ideal vakittir. Sabahları kafan daha sakin ve dinçtir. Gün ilerledikçe araya bir sürü şey girer. Öğleden sonra çalışmak imkânsızdır. Gece tekrar dönerim şarkı yazmaya, ortalık sakin ve sessizken. Kısacası,

DOUBLEMOON
www.doublemoon.com.tr

DOUBLEMOON 10.YIL

orient expressions
kırık kalpler albümü

Doğuyla batıyı harmanlayalım,
pusulasız kalıp yönümüzü kaybedelim....
kaybedelim ki kendimizi bulalım dedik...
döndük dolaştık, bir baktık, aşk'a gelmişiz.
işte tam burası, geldiğimiz yer.
oe

1. Intro	8. Başa Sar Beni
2. Su Gibi	9. Şehristan
3. Poyraz	10. Derde Düştüm
4. Faniler	11. Başka Bir Aşk
5. Tutsak	12. Boş Pavyon
6. Angels	13. Aşık Olma
7. Ne Olur Geri Dönme	14. Outro

Bonus Tracks
Rewind Me — Su Gibi (Enstrümantal)

• www.orientexpressions.info • www.myspace.com/orient expressions

POZİTİF EDİSYON Tüm eserler Pozitif Edisyon koruması altındadır
www.pozitifedisyon.com

Dağıtım: esen (212) 5129900

Doublemoon bir pozitif titreşimdir.
www.doublemoon.com.tr • info@doublemoon.com.tr
P + C 2008 Pozitif Müzik Yapım. Tüm hakları saklıdır.

sorunun cevabı hayır, güne yatakta "Highway To Hell" çalarak başlamıyorum. *(gülüyor)*

Gitar kahramanlarınız kimler?

B.B. King, Buddy Guy... Elmore James'in stilini de severim, dinlerken yaptığı çok basitmiş gibi gelir, ama öyle değildir. Ve tabii Chuck Berry, bir numaram odur.

Yenilerden kimleri beğeniyorsunuz?

Yenilere baktıkça Malcolm'u daha çok takdir ediyorum. Ritm gitarcılar nesli tükenen bir tür. Son büyük ustalar Keith Richards ve Ike Turner. Ama beni gitaristlerden çok gruplar ilgilendirir. Yardbirds, Who'nun ilk zamanları, Stones... Gitaristlerin çoğu marifet sergilemeye bayılır, Eddie Van Halen mesela, kırk takla atar, netice? Ama Hendrix gibiler hem marifetlidir, hem de ritm olmadan bu işin olmayacağını bilirler.

Büyük gitaristler listesi yapıldığında Eddie Van Halen gibi isimlere hep yer veriliyor, ama size o listelerde çok nadiren rastlanıyor. Bu sizin canınızı sıkıyor mu?

Biz müziğe bir grup olarak başladık. AC/DC öncelikle ve özellikle bir gruptur. Hiçbir zaman kendimizi beş birey olarak görmedik. Kendi tekniğini sergileyen beş müzisyen değiliz biz. AC/DC aynı hissiyatla çalan beş kişinin bileşimidir. O listeler hiç umurumda değil. Benim için en büyük ödül, birilerinin AC/DC'nin müziğinden esinlenerek gitar çalmaya başlamasıdır.

En iyi AC/DC cover'ı hangisi sizce?

Bir Fransız grubunun "Dirty Deeds Done Dirt Cheap" albümündeki (1976) "Right On" adlı şarkıya yaptığı yorumu çok beğeniyorum. Paris'te dinlemiştim. Bir AC/DC şarkısını İngilizce haricinde bir dilde dinlemek çok acayip bir duygu.

Şanson ülkesi Fransa'da AC/DC'nin popüler olmasını nasıl izah ediyorsunuz?

Edemiyorum. Avustralya'dan gelen, ismini duyurmaya çalışan, beş parasız bir grup olarak bütün konser tekliflerini kabul ediyorduk, hangi ülkeden olursa olsun. Fransa'ya da öyle gitmiştik. Orada sevilmemiz kulaktan kulağa yayılarak oldu.

AC/DC'nin daha ziyade bir konser grubu olduğunu düşünüyor musunuz?

Bütün iyi gruplar temelde konser grubudur. Rolling Stones, The Who... Bizim bir konserimize gelen her konserimize gelmek ister. Bunun en güzel örneği 1977 ve 1978'deki Amerika turnelerimiz. 1977'de Kiss'in öngrubuyduk. Kiss'in zirvede olduğu günlerdi, makyajlarıyla, kıyafetleriyle, sahne gösterileriyle medyanın ilgi odağıydılar. Bizse beş tıfıl Avustralyalıydık, minibüsle yol yapıyorduk. Ertesi yıl bütün büyük festivallerden davet aldık, koca stadyumlarda çaldık. Ama sabahın köründe sahneye çıkıyorduk. Oakland konserimizi hiç unutmam, sabah 10.30'da sahne aldık, ama 65 bin kişi gelmişti. O saatte bizim için gelmişlerdi, çünkü ne göreceklerini biliyorlardı. Üstelik bize verilen süre 35 dakikaydı sadece.

Kiss'ten Paul Stanley, hayranlarının bir kere dinledikten sonra rafa kaldıracağı yeni bir albüm yapmaktansa eski şarkıları çalmayı tercih ettiğini söyledi. AC/DC tam tersi bir anlayışta galiba.

Ben hep "Highway To Hell" gibi sıkı şarkılar yazmaya çalışıyorum. Yeni albümler yapıyorum, yeni şeyler deniyorum. İnsanların kafasına kazınan, döne döne dinledikleri şarkılar yazmak istiyorum. "Highway To Hell" gibi bir şarkı asla eskimez. Hâlâ ilk günkü kadar taze geliyor. Kiss yeni şarkılar yazmak istemiyorsa bu onların bileceği iş. Nostaljik bir grup olup çıkarlar, öyleler de zaten.

"Black Ice"ın turnesi nasıl olacak? Sade ve sert mi? Bol gösterili mi? AC/DC gibi bir grup ne isterse yapabilir mi?

Çıtayı önceki turnelerden daha düşük tutmak söz konusu olamaz. Öte yandan, geçen turnede o kadar çok görsel efekt vardı ki, daha fazlası fazla kaçar. Bir tonluk dev bir çan ve top arabalarımız var. Hiç şaşaası olmayan bir turne yapmayı çok isterdim: Sadece düz beyaz ışıklar ve sahneye çıkıp olduğu gibi çalan bir AC/DC konseri... Ama büyük kitlelerin hoşuna gideceğini sanmam.

Sahneye top arabasıyla çıkmaya başlamanızın sebebi neydi?

Paris'te stüdyodaydık, Prens Charles'la Lady Di'nin düğünü TV'den naklen yayınlanıyordu. Top atışlarını duyduğumuzda, "vay be, ne kıyak sound'muş, bunu kullanalım" dedik.

"For Those About To Rock"u kaydettiğimiz sıralarda doğdu o fikir. Paris'te stüdyodaydık, Prens Charles'la Lady Di'nin düğünü TV'den naklen yayınlanıyordu. Top atışlarını duyduğumuzda, "vay be, ne kıyak sound'muş, bunu kullanalım" dedik.

Kendinizi hâlâ bir Avustralya grubu olarak mı görüyorsunuz?

Elbette. Kökenimiz İskoçya, bizimkiler ben sekiz yaşındayken göç ettiler. Müziğe başladığımız yer Avustralya, Avustralyalı olarak tanındık, öyle biliniyoruz.

Nerede yaşıyorsunuz?

Yılın yarısında Londra'da, yarısında eşimin ülkesi Hollanda'da. Avustralya'ya daha sık gidebilmek isterdim, ama simdi uçaklarda sigarayı yasakladılar.

Hâlâ sigara içiyorsunuz...

Elbette. Gitaristim, öyleyse sigara içerim! İkisi bir arada. Konsantrasyona iyi geliyor. Biri olmadan öteki olmaz. *(gülüyor)*

İçkiyle aranız yok ama.

Hiç yok. Herkes gibi ergenliğimde denedim, ama beni sarmadı. Sevdiğim tek içki çay.

AC/ DC'nin kurulduğu günlerden beri sahneye okul üniformasıyla çıkmanızın sebebi ne?

Okuldan eve gelir gelmez üstümü başımı değiştirmeden gitarımı kapıp odama kapanıyordum. Kızkardeşim beni hep elimde gitar, üzerimde okul üniformasıyla görüyordu. Grubu kurduğumuzda, ilk konserimizden önce "sahneye okul üniformanla çıksana, böylece insanların bakabileceği bir şey olur" demişti. O gündür bugündür okul üniformasıyla sahneye çıkıyorum.

Belli bir okulun üniforması mı o?

Evet, gittiğim lisenin üniforması, Ashfield Boys High'ın.

O lise, bahçesine heykelinizi dikmedi mi?

Yok canım. Benim eğitim zayiatı olduğumu düşünüyorlar.

Bir lisenin öğrencilerinin AC/DC'nin gitaristinin sahne kıyafetiyle okula gitmeleri tuhaf bir durum.

Kesinlikle. *(gülüyor)* Hep okul üniformasıyla sahneye çıkmamın benim için çok önemli bir avantajı var. Sahne dışında beni kimse tanımıyor. O yüzden gündelik hayatımda çok rahatım. *(gülüyor)*

Müziğe başlamanızda abiniz George'un etkisi büyük müydü? Onun gitar çaldığı Easybeats'in 1960'larda dünya çapında bir hitinin ("Friday On My Mind") olması sizi özendirmiş miydi?

George'a hayrandık. Ama görüşemiyorduk, genellikle turnedeydi. Evde olduğu zamanlarda bize gitar çalmayı öğretirdi. Bir abimiz daha var, saksofon çalardı, şimdi prodüktörlük yapıyor. Bizimkiler İskoçya'dayken evi terkedip Londra'ya gitmişti, sonra da soluğu Hamburg'da aldı, Beatles'ın orada çaldığı günlerde. Babam çocuklarının müzisyen olmasına şiddetle karşıydı. Adam gibi bir işimiz olmalıymış! Avustralya'ya taşınmamız biraz da bu yüzdendi. Ama oraya gider gitmez George ayağının tozuyla bir rock'n'roll grubu kurdu, babamdan gizli olarak tabii.

AC/DC adını George'un karısı Sandra Young koymuş, öyle mi?

Evet. Acilen bir isim bulmamız gerekiyordu, çünkü bir organizatör bize Sydney'de bir konser ayarlamıştı ve "kendinize hemen bir isim bulun ki, konser afişi hazırlatalım" demişti. Herkes aklına gelen ismi söyledi, Sandra AC/DC dedi. Hepimizin hoşuna gitti.

Grubu kurmanız nasıl olmuştu?

Olayın fikir babası Malcolm'du. Terkedilmiş bir bina bulmuş, heveslileri oraya çağırıp dinliyor, grup için seçme yapıyordu. Bir hafta sonra filan

AC/DC'nin '80 öncesi: Mikrofonda Bon Scott

Angus Young, Brian Johnson ve Malcolm Young

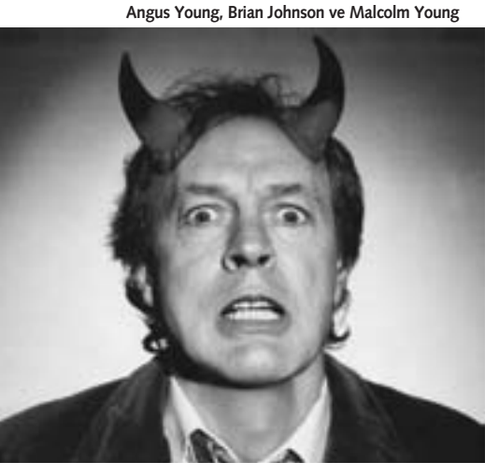

"sen de gelsene" dedi bana. Ben de kalkıp gittim. Sene 1973'tü.

Tam 35 seneyi devirdiniz. Hiç bitirmek istediğiniz, "yeter artık" dediğiniz oldu mu?

Olmadı. Tek istisna Bon'un (Scott) vefatıydı. Sadece o günlerde kendimize "tamam mı, devam mı" sorusunu sorduk. Çok zor bir karardı. İkiye bölünmüştük, gruptan ve çevremizden kimileri "bırakalım", kimileri "devam edelim" diyordu. Derken bir gün, Malcolm "AC/DC hakkında ne karar verecek olursak olalım, biz şarkı yazmaya devam edelim. Hem kafamızı dağıtırız, hem de Bon olmadan grubu sürdürüp sürdüremeyeceğimizi görürüz" dedi. Yeniden şarkı yazmaya ve onları çalmaya başladığımızda AC/DC'yi sürdürmek istediğimizi gördük. Bu kararımızda Bon'un babasının da etkisi oldu. O da "devam edin" diyenlerdendi.

Rivayete göre, Bon Scott aşırı doz eroinden gitmiş. Doğru mu bu?

Hiç alâkası yok. Bon'un olayı viskiydi. Vefat ettiği gece, yarım saatte yarım şişe Burbon içmiş, sonra da arabasına gitmiş, kıvrılıp yatmış. Ölümü o yatma pozisyonundan mütevellitmiş. Adli Tıp raporuna göre, ölüm sebebi boğulma.

Bon Scott hep deli dolu bir tip olarak görüldü, öyle miydi gerçekten?

Eğlenceyi severdi, maceraperestti. Hep hareket halindeydi. Bütün gece içer, sabah da hepimizden erken kalkar, gün boyu koşuştururdu. İnsan o yaşlarda kendini ve arkadaşlarını ölümsüz zannediyor.

Bon Scott'un yerini doldurmak zor olmadı mı?

Bon gibi birinin yeri dolmaz. Çok nev-i şahsına münhasır biriydi. Fakat Brian Johnson *(Geordie'nin eski solisti)* gibi bir piyango vurdu bize.

Bon Scott, ölümünden kısa bir süre önce, tuhaf bir şekilde Brian Johnson'ı halefi seçmiş. O hikâyenin aslı astarı ne?

Bon'un Brian'dan ilk söz edişini dün gibi hatırlıyorum. Londra'da Geordie'nin bir konserine gitmişti, grubun vokalistini anlata anlata bitiremiyordu. "Brian Johnson diye bir solistleri var, sapına kadar rock'n'roll'cu, aynen Little Richard gibi" demişti. Little Richard, Bon'un ilâhıydı –benim de öyledir. Bon'un ölümünden sonra, devam etmeye karar verdiğimizde solist olarak aklımıza gelen ilk isim Brian oldu.

Bon Scott'a ithaf ettiğiniz "Back In Black" (1980) 42 milyon adet satarak, Michael Jackson'ın "Thriller"ının ardından tüm zamanların en çok satan ikinci albümü oldu. "Back In Black"in bu başarısı sizi şaşırtmış mıydı?

Hem de nasıl! Bütün şartlar aleyhimizeydi. Bir kere bizim ticarî bir sound'umuz yoktu. Ve o sıralarda ortalığı hafif ve radyo dostu müzikler kaplamıştı. "Back In Black"e herkes "bu ne böyle" diyordu. Bon'un dövmeli fotoğraflarını yayınlamıyorlardı. Saygın bir görüntü değilmiş! Ama albüm kulaktan kulağa yayıldı ve patladı. Hiç de öngördüğümüz bir şey değildi. Zaten "Back In Black"teki yegâne maksadımız Bon'a bir saygı duruşu yapmaktı.

AC/DC sound'unun özü ne?

Malcolm! Biz kardeşiz. Kan, telepati, her ne haltsa bir şeyler bağdaşıyor.

Müziğinizin ayırt edici özelliklerini nasıl tarif edersiniz?

Bir AC/DC parçasını duyduğunuz anda ayağınızla tempo tutmaya başlarsınız. Birincisi bu, ritm. İkincisi, vokal sağlamdır, güçlüdür. Ve, size öyle gelmese bile, bütün parçalarımızda melodi vardır. Ama bizimkisi pop melodisi değildir, oturaklıdır. AC/DC beş cücenin ses bombardımanıdır.

Aslında şarkılarınız pekâlâ akustik de çalınabilir, çünkü açık akorlar kullanıyorsunuz. Hiç "unplugged" bir albüm veya konser yapmayı düşündünüz mü?

Bu "unplugged" hikâyesi de bir başka trend. Bir grup akustik takılınca hemen bütün gruplar aynı şeyi yapsın isteniyor. Ama biz trendlerden uzak duruyoruz.

Şarkı sözleriniz şairane ya da felsefi sayılmaz. Hatta seksist olduğunuz yönünde eleştiriler var.

O mübalağa. Ama eğer sözlerimizde bir derinlik arıyorsanız, bulamazsınız. Biz Chuck Berry gibiyiz. O da arabası hakkında, tavladığı kız hakkında, gönül eğlendirmek hakkında şarkılar yazardı. Beatles büyük gruptur, ama öyle çok eğlencelik şarkıları vardır ki. "Lovely Rita", "Why Don't We Do It On The Road"...

Hit şarkılarınızdan biri olan "Whole Lotta Rosie" iri yarı bir groupie'yi anlatıyor. Groupie'lerle çok takılır mıydınız?

Hayır, hayır. Biz zampara adamlar değiliz. İstesek bile olamayız, tipimiz müsait değil bir kere. Bana kim bakar? Baksa bile, "amma tipsizmiş" diye bakar. AC/DC karınızı, kızınızı araklayacak bir grup değil. Ödünç almak isteyebiliriz, o ayrı. *(gülüyor)*

Rock'un, AC/DC'nin kurulduğu günlerdeki haliyle bugünkü halini kıyasladığınızda ne düşünüyorsunuz?

AC/DC'yi kurduğumuzda rock'n'roll can çekişiyordu, bütün gruplar şekeri fazla kaçmış kahve gibiydi. Televizyon ve radyo bugün nasılsa öyleydi: Acayip bir pop furyası vardı... Stones, Led Zeppelin filan ortalıktaydı, ama onlar da turneye çıkmaz olmuşlardı. Bir boşluk doğmuştu. O boşluğu bizim gibi gruplar doldurdu. AC/DC kulaktan kulağa yayılmaya başladı. Arkamızda gittikçe büyüyen bir izleyici kitlesiyle yavaş yavaş ilerledik. Hiçbir radyo ilk albümümüzü çalmıyordu, buna rağmen, Avustralya'daki bütün TV kanallarında boy gösteren starlardan daha çok satıyorduk. Böylece bize saygı göstermek zorunda kaldılar. Albüm satan gruba plak şirketinin duyduğu saygı! Sonrasıysa, başarılı futbol takımları gibi, maç kazandıkça daha fazla taraftar kazanıyorsunuz.

Küçük bütçeli ve iyi öykülü sinema filmlerini hiç geri çevirmiyoruz, müziğimizi veriyoruz. Ama işin içinde büyük sermaye olduğunda "başka kapıya" diyoruz.

Taraftarlarınızın arasında Arnold Schwarzenegger'in de olmasına ne diyorsunuz?

Tuhaf tabii. Plak şirketimizi arayıp filmlerinden birinde şarkılarımızı kullanmak istediğini söylemiş. Ona nasıl hayır denir? Adam çam yarması. *(gülüyor)* Fanlarımızdan biri de yazar Stephen King. Amerika turnesindeydik, plak şirketini aramış, "bir merhaba demek istiyorum" demiş. Buluştuğumuzda AC/DC fanı olduğunu söyledi. Ve dedi ki: "Ne zaman Boston'da çalsanız, bir radyonun muhabiri gelir, sizi yayına davet eder, o radyonun sahibi benim." Peki nereden esmiş bir radyo sahibi olmak? "Baktım hiç AC/DC çalmıyorlar" dedi, "ben de gittim satın aldım radyoyu. Şimdi her gün AC/DC çalıyorlar." Aynen böyle anlattı. Hatta birlikte bir film yapmayı önerdi ve Malcolm'a senaryoyu verdi. Tipik bir Hollywood işiydi, Malcolm "bize uymaz" deyip reddetti.

Hiç reklam teklifleri alıyor musunuz?

Alıyoruz tabii, ama Malcolm yanaşmıyor. Bana kalırsa neyin reklamı olduğu önemli, kabul edilebilecek şeyler de olabilir. Mesela, küçük bütçeli ve iyi öykülü sinema filmlerini hiç geri çevirmiyoruz, müziğimizi veriyoruz. Ama işin içinde büyük sermaye olduğunda "başka kapıya" diyoruz.

1970'lerde müzik eleştirmenleri sizi punk olarak tanımlıyordu, 1980'lerde heavy metal addedildiniz. Siz kendinizi nasıl görüyordunuz?

1970'lerde bize punk diyorlardı, çünkü punk gruplarıyla birlikte sahne alıyorduk. Ama punk değildik. '80'lerde de heavy metal olarak etiketlendik. Halbuki biz bir rock'n'roll grubu olarak başladık ve hep öyle devam ettik. En iyi yaptığımız şey de o. Başka hiçbir iddiamız olmadı.

Birkaç istisna dışında 1970'lerin, 1980'lerin gruplarının hepsi defteri kapattı, siz istisnalardan birisiniz ve hâlâ revaçtasınız. Bunu neye bağlıyorsunuz?

Uzun zaman ayakta kalırsanız, insanlar size alışır. Dahası, şöyle düşünmeye başlarlar: "Bu kadar zamandır ortalıkta olduklarına göre demek ki iyiler." *(gülüyor)*

Peki bunca zaman ayakta kalmanızın sırrı ne?

Değişmememiz. Hep aynı kalmamız. Bu saatten sonra trend kovalayacak halimiz yok.

Günün birinde ister istemez nokta koymanız gerekecek. AC/DC'yi ne kadar sürdürebileceğinizi tahmin ediyorsunuz?

Takatimiz kalmadığında noktayı koyarız. Yaratma arzusunun sürmesine karşın fiziksel gücün kalmaması gibi bir ihtimali var tabii ki... Ama, şimdilik öyle bir durum yok. Biz ihtiyar bedenlere hapsolmuş yeniyetmeleriz. Yapmamız gereken tek şey, yaşgünlerimizi saymamak.

Belli bir diyetiniz var mı? Formunuzu nasıl koruyorsunuz?

Pizza yemeyerek. *(gülüyor)*

Çeviren: ***Alican Tayla - Yücel Göktürk***

'90'ların en büyük İngiliz hadisesi Oasis, 14. yılında yedinci albümü "Dig Out Your Soul"la, uzun bunalımlı yılların ardından ilk günkü tazeliğine kavuştu. Bugünlerde İngiliz basını her albüm sonrasında olduğu gibi Oasis söyleşileriyle dolup taşarken, biz Noel ve Liam Gallagher biraderlerin Amerikalılara ve Fransızlara (Spin ve Rock & Folk) verdiği mülâkatlara kulak kesildik.

SİHİRLİ MANTAR GÜ

"Dig Out Your Soul"un single'sız bir albüm olduğunu söylüyorsunuz...

Noel Gallagher: Albümde "Wonderwall" gibi bir single olmadığını kastetmiştim. Pop şarkılardan oluşan bir albüm değil bu. Son albümde "Lyla" vardı, "Being Idle", "Let There Be Love" vardı... "Dig Out Your Soul"da o tarz tek bir şarkı bile göremiyorum. Ya da ne bileyim, belki de vardır.

Nasıl bir albüm yapmayı hedeflemiştiniz?

Bas cümleleri üzerinde yükselen, biraz daha saykodelik bir albüm yapmak istedik. Şarkıların, melodik yapıdan ziyade, hissiyata dayandığı bir albüm. Tamamladığım bir sürü klasik pop şarkısı daha vardı, ama onları elemeyi tercih ettik. Kinks tarzı, daha klasik bir albüm yaptığımızda onları kullanırız. Ama bu sefer başka bir tercih yaptık.

Bir sürü farklı sound, noise, parça aralarında sesli geçişler var, bazı parçalar epey uzun. Bütün bunlar ne anlama geliyor?

Stüdyoda kafamıza göre takılıp eğleniyorduk. Birbiriyle bağlantılı şarkıların bir bütün oluşturmasına çalıştık. Sözünü ettiğiniz geçişler çok Pink Floyd olmamış mı? Hepimiz Pink Floyd hayranıyız. Büyük ifşaatlar yapma derdinde değilim, tek istediğim insanların albümü dinlerken hayal güçlerini dizginlememeleri. Tıpkı bir trip yapar gibi.

"Dig Out Your Soul"da üç şarkı söylüyorsunuz, vokalle aranız nasıl?

Şarkı söyleme konusunda kendime güvenmem çok zaman aldı. Aslında, şarkı söylemeye çok uzun zaman önce, ilk single'ımız "Supersonic"in B yüzünde *("Take Me Away" adlı akustik parça)* başlamıştım. Şarkı söylemeyi seviyorum, insanın ruhuna iyi geliyor. Liam'ın kusursuzca yorumlayamayacağını hissettiğim şarkıları söylüyorum sadece. Bence onun sesi çok daha güzel, ama ben teknik açıdan daha iyi şarkıcıyım.

Grubun gitaristi Gem Archer'la çıktığınız akustik turne bir şeyleri değiştirdi mi?

Herhalde iyi gelmiştir. O turne "Stop The Clocks"un promosyonu içindi. Ama çok hoşuma gitti. Hiç çalmadığımız parçaları çalabildik: "Half The World Away", "Slide Away", "Don't Go Away"... Sırf "Away"li şarkılar... Çok güzeldi.

Bu albümdeki "The Turning", alışıldık Oasis tarzının dışında, epey incelikli bir şarkı.

Pek gitar yok diye, değil mi? Canlı çalarken hatasız çalmak için tam mânâsıyla savaş verdik, çok zordu. O şarkının fazla cool bir sound'u var. Nakarata gelene kadar hiç Oasis havasında değil. Nasıl oldu da ortaya çıktı, bilemiyorum. Şarkıyı ne zaman yazdığımı bile hatırlamıyorum. Büyünün hikmeti işte! *(gülüyor)*

Radiohead ve Damon Albarn sanat yapıyor. En azından bana öyle söyleniyor. Onları severim, tahsilli çocuklar. Oasis ise toplukonutlardan çıktı.

Artık gruptaki herkes beste yapıyor; bir kıstas ya da kural koydunuz mu?

Andy (Bell) ile Gem gruba katıldıklarında, illâ Oasis sound'unda beste yapmaları gerektiğini düşünüyorlardı. Ben onlara gruba uydurmaya çalışmadan kendileri için yazmalarını tavsiye ettim. Andy'nin ilk denemeleri gayet düzgündü. Ama "Roll With It" kopyaları gibiydi. Bir özgünlüğü, dolayısıyla anlamı yoktu. Yani bir kuralımız yok. Birbirimize demoları veriyoruz, en iyileri seçiyoruz. Bende dokuz yeni şarkı var, hepsi şahane, ama bu albüme uygun değildi, söylediğim gibi fazla Kinks tarzıydı.

"I'm Outta Time" çok Lennon tarzı olmuş...

O, Liam'ın şarkısı. Ne diyebilirim ki? Bir kuple ve üç nakarat var... Liam işte, biliyorsunuz. Ama güzel bir şarkı.

Liam da artık iyiden iyiye şarkıyazarlığına soyunmuş durumda. Bu albümdeki üç şarkı onun imzasını taşıyor.

Liam iyi bir şarkıyazarı, bu işe şimdiye kadar el atmadığına pişman. Ona yıllarca şunu dedim: Madem John Lennon olduğunu iddia ediyorsun, ispatla bakalım!

Liam'a, New York'ta Yoko Ono'yu ziyaret ettikten sonra bir şeyler oldu. Bu "ikinci Lennon" hikâyesini biraz abartmıyor mu?

Biraz mı? Dalga mı geçiyorsun! Yoko Ono'nun Dakota binasındaki dairesine girdiğinde bir ürpertinin vücudunu sardığını söyledi bana. Ben de, "salak, o klimanın ürpertisi" dedim. Yoko menapozda, kliması herhalde eksi 16'da filandır. Liam, Lennon konusunda fazla romantik. Ben daha mesafeli duruyorum.

"Dig Out Your Soul"da en az beş Beatles referansı var. Mesela, "The Turning"in sonundaki

ünleri

arpej çok “Dear Prudence”...
Ya, evet. Bilerek olmadı, ama benzerliği ben de fark ediyorum. Beatles, Kinks, Who her zaman Oasis’in müziğinde varoldu. Umarım her zaman da olurlar, çünkü bu gruplar pop müziğin altın çağına ait. ‘60’lı yıllardan, ‘70’lerden kopmakta çok zorlanıyorum. Ben 1967 doğumluyum...
Onun için mi “Dig Out Your Soul” bu kadar saykodelik?
Albüm için çalışmaya başladığımızda, çocuklara “mümkün olduğunca saykodelik şarkılar yapalım” dedim. “Soldier On” Liam’ın eski bir bestesiydi, stüdyoda üstünden geçip yeniden yazdık. Müthiş bir şarkı oldu. Andy’de bana biraz fazla White Stripes sound’lu gelen “The Nature Of Reality” vardı. Onu da işleyip bir Oasis şarkısı haline getirdik.
Albümün açılış şarkısı “Bag It Up” da bayağı saykodelik. Keyif verici maddeleri bırakmıştınız. O defteri yeniden açtınız mı yoksa?
Hayır, “Bag It Up” küçük bir bildiri, benim sanat bildirim. Aslında anti-sanat bir bildiri. Kasabian’dan Serge Pizzorno’yla son zamanlarda çok kafa çektik, bana sevdiği şarkılardan oluşan bir CD vermişti. O şarkılardan biri, Pretty Things’in “Baron Saturday”iydi. Ritmine vuruldum. Ve geçmişte yaşadığım asit tripleri hakkında şarkı yazmaya karar verdim. Sözlerin esin kaynağı, sihirli mantarlar peşinde koştuğum günlerin halet-i ruhiyesiydi. Gelgelelim, “Bag It Up”ın“sanatsal” bir şarkı telâkki edilmesini istemem.
“Sanatsal”la ne kastediyorsunuz?
Mesela Coldplay ve Radiohead sanatsaldır, değil mi? Damon Albarn da öyledir. Onlar sanat yapıyor. En azından bana öyle söyleniyor. O grupları severim, ama onlar tahsilli çocuklar, hepsi güzel sanatlar okumuş. Oasis ise toplukonutlardan çıktı. *(göğsünü yumrukluyor)* “Bag It Up” anti-yüksek kültür. Melez bir köpek.
Eski rakibiniz Damon Albarn, Blur’ün yanısıra Mali albümü, Gorillaz, The Good, The Bad & The Queen gibi projelere imza attı. Şimdi bunlara Monkey başlığıyla bir de Çin operası ekledi. Zaman zaman “keşke ben de daha fazla riske girseydim” dediğiniz oluyor mu?
Şimdiye kadar denemediğim tek şey, bir solo albüm, şarkılardan oluşan bir anlatı... Neil Young’ın “Greendale”i gibi bir albüm. Benim gidebileceğim en uç nokta o. İstesem bile bir opera yazamam ki. Brit-pop’la başlayıp Çin operasına kadar gittiği için Damon’a şapka çıkarıyorum. O operaya yazılan övgüleri okuyorum, ama bir maymun hakkındaki Çin operasının iyi olup olmadığının nasıl ölçüldüğüne de kafam basmıyor doğrusu.
Yeni Oasis albümünün funky olmasını istediğinizi söylemiştiniz, öte yandan Jay-Z’nin Glastonbury Festivali’nin assolisti olmasına “yanlış iş” dediniz.
Tam öyle demedim, Amerikan dergileriyle yaptığım söyleşilerde kelimesi kelimesine şöyle dedim: “Jay-Z’nin Glastonbury’de sahne alması doğru bir tavır değil.” Hyde Park’ta kürsüye çıkıp “Glastonbury’de rezalet” söylevi çekmişim gibi yansıtıldı.
Yine de reaksiyoner ve eski kafalı olduğunuz yolunda bir izlenim doğdu.
“McDonald’s’ın tavuk sandviçleri boktandır” dediğimde, ne tavuk, ne de bütün sandviçler hakkında olumsuz bir şey söylüyorum. Jay-Z’yle Tokyo’da takıldım, konserine gittim. Benim olayım değil, ama bir gıcığım da yok. Ayrıca, Jay-Z’yle bir ortak dostumuz var, Chris Martin. Ben hiphop’u, hiphop’çuları sevmeyen biri değilim. 1980’lerde Def Jam’in Manchester konserine gitmiştim, o zamanlar hiphop esinlendiriciydi. Public Enemy müthişti. Ama şimdi bütün hadise statü ve parıltı, dolayısıyla bana bir şey söylemiyor.
Peki Oasis hiphop fanları için bir şey ifade ediyor mu sizce?
Ediyor. İngiltere’de beyaz işçi sınıfından korkuluyor. Bizim müziğimiz, işçi sınıfının müziğidir. Dolayısıyla hiphop’la birçok ortak yönümüz var. Ama biz birbirimize pompalı tüfekle ateş açmıyoruz.
Albümün adı nereden, nasıl çıktı?
Gem’in bir şarkısından, “To Be Where There’s Life”ın sözlerinden. Aklımda bir isim yoktu. Siyah diskjokeylerin kullandığı bir laftır o, plak değiştirirken “dig out your soul” (ruhunu kurcala) derler. Bu laf albümün duygusunu iyi yansıtıyor. Ruh deyince, işin içine din de giriyor tabii. Neden bilmiyorum ama, albümün orasında burasında dinsel çağrışımlar ortaya çıktı: Tanrı, melekler, ışık... Her birimizden öylesine, kendiliğinden geldi.
Bu albümde daha az gitar solosu var; bu canınızı sıkıyor mu?
Hayır. “Live Forever” tarzında şarkılar olsaydı, daha fazla gitar olurdu, ama şimdi... “Dig Out Your Soul”daki parçalar çok incelikli, daha hassas, daha bilinçaltına yönelik. Bazen gitardan gına geliyor. Kendimi bildim bileli gitar çalıyorum. Melodika ve klavye eklemek istedim.
Davulcunuz Zack Starkey niçin ayrıldı?
Ailevî nedenler. Boşanma falan... Konsantre olacak durumda değildi. Yeni bir davulcu almak zorunda kaldık. Maalesef. Zack’i bayağı seviyorduk. Son haftalar feci geçti, yeni bir davulcuyla sıfırdan başlamak zorunda kaldık.
Oasis’te bu kadar sık davulcu değişiyor?
Hiçbir fikrim yok. Ben sadece birini kovdum. Ya da ikisini. Bu tür problemlerimiz var, nedenini bilmiyorum. Guns N’ Roses’ın da problemleri var. Bizden daha kötü bir işleyişe sahipler.
Son miksajda Liam’ın sesi eriyip gitmiş gibi...
Bunu sakın ona söylemeyin. Önde, kuvvetli vokalden artık hiç hoşlanmıyorum, müziğin gücünü gölgeliyor. Bu açıdan modern müzikleri tahammül edilmez buluyorum. İnsanlar melodiye odaklanıyor, onları yakalayan melodi oluyor. Ben tablonun bütününe bakıyorum. Fona baktığında bütün detayları görüyorsun, sırf yüze bakmıyorsun. Tabloyu güzel kılan da bu zaten.
İnternetle aranız nasıl?
Bilgisayarım yok. Bu konulardan hiç anlamıyorum. İnternetin ve dizüstü bilgisayarın insanlığın kesinlikle en büyük icatları olduğuna inanıyorum. Bir de tabii televizyon. Ama benim şahsen mail’e ihtiyacım yok, benim için çalışan bir büro var. Bütün tanıdıklarımın telefonu var, onlarla konuşmayı tercih ediyorum. Itunes’a da ihtiyacım yok; plakçıya gidiyorum. İnternet üzerinden haberlere de bakmıyorum, gazete alıyorum. Video oyunları oynamıyorum. Liam, Gem, Andy, hepsinin bilgisayarı var, havaalanlarında bilgisayara bakıp duruyorlar. Ama o iş bana göre değil. Ben eski kuşağım.
Oasis’in plak şirketleriyle ilişkisi nasıl?
İngiltere’de kendi plak şirketimiz var. Japonya, Avustralya ve İtalya’da dağıtımımızı Sony yapıyor. Başka yerlerde dağıtımdan memnun değildik. Her ülkede farklı dağıtım şirketi tercih ettik. Çok karışık işler bunlar.

Çekip gidebilirdim, ama işin kolayına kaçmak olurdu. Ben albüm yapmaya tutkunum. Liam’la benimki kötü bir evlilik, ama çocukların hatırına sürdürüyoruz.

İnternetten albüm yayınlamaya ne diyorsunuz?
Gruplar internete bedava bir şey koyduklarında, aslında onu hakikaten vermiyorlar ki. “In Rainbows” bedava değildi mesela. Esasında bir reklam olayıydı. Tamam, albümü 4 kafaya, 3 kafaya, hatta bir kafaya alıyorsun ama, grubun konserine gittiğinde biletler 50 kafa! 50! Matematik işi bu, eğer bir müzisyen albümünü bedavaya verecekse, bilet fiyatlarını artıracaktır. Biz bir denge kurmaya çalışıyoruz. Albüm bedava olmayacak, sizi temin ederim. Ama konser biletlerini makûl bir seviyede tutmaya çalışıyoruz. Coldplay internete bir parça koydu, ama albümü satın almak lâzım. Herkes internet tantanası yapıyor. Beni plakçıya giden insanlar alâkadar ediyor. Gerçek insanlar. Ama bu benim görüşüm, ben eski tüfeğim.
Oasis İngiltere’de çok rahat stadları dolduruyor. Başka yerlerde konser vermekten vazgeçmeniz söz konusu olabilir mi?
Hayır, hiç olur mu! Turneye çıkmak harika bir şey. Hayatımız boyunca İngiltere’de oturduk. Her allahın günü gazetelerde Liam, Oasis ya da benim hakkımda bir takım hikâyeler çıkıyor. İngiltere’den biraz uzaklaşmak, Avrupa’ya gitmek çok iyi geliyor. Avrupa dünyanın en güzel kıtası. Gerçi biraz endişelendiriyor beni. Gençken, Avrupa’ya gittiğimde, bütün ülkeler, her açıdan birbirlerinden çok farklıydı. Şimdiyse her yer Starbucks dolu. Ama ben en çok Fransa’ya, Almanya’ya, Hollanda’ya ve bir de İsveç’e gitmeyi seviyorum.
Kasabian ve The Coral dışında bugün kayda de-

→33

LIAM'DAN OASIS MUHASEBESİ

YEDEK KALMAYI SEVMEM

Oasis'in geri dönüşü size neler hissettiriyor?
Liam Gallagher: Yaptığımız şey, her zaman bayağı çılgınca, ama eninde sonunda bunun bir albümden ibaret olduğunun da farkındayım. Bu albüm kanseri iyileştirmez. Ama ne zaman Oasis bir albüm çıkarsa, ben çok heyecanlanıyorum, iyi bir grup olduğumuzu sanıyorum, dünyanın en büyük grubu, üstelik uzun süredir. İnsanlar tersini düşünebilirler, ama benim düşüncem böyle. Bizden hoşlanmayanlar bile heyecanlılar. Herkes bizi bekliyor. Boku yiyeceğimizi düşünüyorlar, turnede çuvallayacağımızı...
Albümdeki parçalarınız çok güzel...
Beste yapma tarzımda hiçbir değişiklik olmadı. Neyse öyle. Eskiden yazamıyordum, idman yaptım ve işte sonuç! İyi oldu. Gurur duyuyorum, ama sonuçta şarkı işte bunlar, o kadar da şişinmenin âlemi yok.
"Soldier On" nasıl çıktı?
Stüdyoda demo yapıyordum. Gem, ben ve stüdyodan bir tip, Stan vardı. Aklımda birkaç fikir vardı, onları kaydettik, Noel takıldı ve "adı 'Soldier On' olsun" dedi, işte böyle. Yani kendimi dört dörtlük bir şarkıyazarı olarak görmüyorum. Sadece, arada sırada şarkı söylemekten usanıyorum. Evde volta atıp duruyorum, sonra küçük el teybine bir şeyler kaydediyorum. Ötekilerin hoşuna giderse ne âlâ, yoksa kendim kafa patlatıyorum. Diğerlerinin aksine, kaç şarkı yazdığım benim için önemli değil. Onların şarkılarını söylemekten memnunum, bu beni eğlendiriyor.
İlk şimşeği çaktıran "Songbird" (2002) olmuştu, değil mi?
Evet, onu yazalı çok oldu. Bir ağacın altında, tek bir gitarla... "The Power Of The Blues", "I Believe In All" ve birkaç şarkı daha var. Melodilerin altından kalkabiliyorum, bu benim hayatım. Daha çok, söz yazmakta zorlanıyorum. Tek başıma çalışabiliyorum, tek bir gitarla basit bir teybe kaydediyorum. Ama ne bas ne de bateri çalabiliyorum. Bir de bilmediğim bazı akorlar var, ama sonuçta altından kalkıyorum. Gem ya da Andy gelip destek atıyorlar, onların olması çok rahatlatıcı. O ikisinin gelmesi bana çok yaradı. İkisi de büyük müzisyen.
"I'm Outta Time" olağanüstü bir balad...
Aceleci değilim, telaş yapmıyorum. Hayatımda başka iyi şarkı yazar mıyım, bilmiyorum, belki de yığınla yazarım. Gem'le beraber Lennon'la yapılmış bazı söyleşiler bulmuştuk, şarkının sonunda onları sample'ladık.
Üç şarkıyı Noel söylemiş, buna ne diyorsunuz?
Bütün şarkıları söylemek isterim. Ben solistim. Tıpkı futbolcular gibi, yedek kalmak hoşuma gitmiyor.
Robbie Williams'ın bateristi Chris Sharrock'u aldınız...
Bu konudaki iğneli sorular artık bana işlemiyor. *(Liam, Robbie Williams'ın eski karısıyla evli)* Daha ne kadar hatırlatılacak bu bana, anlamıyorum. Gruba aldığımız Robbie Williams'ın kendisi sanki! Adam ülkenin en iyi bateristlerinden biri. Robbie Williams'ın sahip olduğu en iyi şey de oydu.
Bu albümü nasıl tarif edersiniz?
Psişedelik rock'n'roll. Galiba Noel durmadan Pretty Things , "SF Sorrow" falan dinliyordu. Bense hep aynı şeyleri, '60'ların ve '70'lerin bütün büyük İngiliz gruplarını dinliyorum.
2007'deki akustik turneye neden katılmadınız?
O akustik turne aslında benim fikrimdi. "Slide Away"i, "Rockin' Chair"i, normalde konserlerde çalmadığımız şarkıları sahnede söylemenin hayalini kuruyordum. Ama Noel beni almadı, Gem'le gitti. Bir süre suratını görmemek iyi geldi tabii ama, o şarkıları söylemek isterdim doğrusu. O arada ben de tatile çıktım, o da iyi geldi.
Vaktiyle geri çevrildiğiniz Abbey Road'un ambiyansı nasıldı?
Bu sefer kayda değer bir olay olmadı. Abbey Road işte. Muhteşem, büyülü bir yer.
Bir şarkıcı olarak, sizce şu sıralar kim bu işte en iyi?
Tom'u beğeniyorum.
Yorke mu?
(sinirleniyor) Meighan! Kasabian'dan. Richard Ashcroft'u da beğeniyorum. Ama şarkı söyleyişine bayıldığım kimse yok açıkçası. Bu adamların da solistliklerinden çok liderlikleri iyi.
Sesinizin teklediği zamanlar olmuştu, şimdilerde sesiniz ne durumda?
Kendimi kaptırdığım zaman, kimse beni yakalayamaz. Ama iyi olmadığımda da hakikaten kötü oluyorum. Bana söz lâzım.
İnsanların hayatında Oasis'in bir yeri var artık, bu sizde nasıl bir duygu uyandırıyor?
Kesinlikle hiçbir şey hissetmiyorum. Ben sadece kendimle meşgulüm. Çocuklarım ve karım, o kadar. Şarkıların onlar için bir anlamı olduğunu biliyorum, ama sonuçta sadece şarkı bunlar. Şarkılar insanın boktan hayatını biraz unutmasına yarar, ama bu kadar. Onlarla tencereyi kaynatamazsınız. Müzisyenlere çok fazla anlam yükleniyor. Dünyanın sorunlarını çözecek olan rock grupları değil.
Artık üzerinizde daha az gerilim var herhalde, bunu nasıl yaşıyorsunuz?
Önemli olan sağlık. Cebinde birkaç kuruşun olması tabii ki iyi, ama o kadar da para pul düşkünü değilim. Altımda Bentley araba yok, Hampstead'de iki odalı bir evim var, şatoda, malikânede oturmuyorum. Gerçek hayatın içindeyim, mümkün olduğunca.
Provalar nasıl gidiyor?
Hazırız, yeni şarkılar oturdu. "I Am The Walrus"u yeniden yapacağız. İki haftadır bunun üzerinde çalışıyoruz. İnsanlar konserlerde kulaklarına inanamayacak.
Ger bulduğunuz kimler var?
The Enemy'yi, The Zutons'u seviyorum, ama İngiltere'de ayaklarımı yerden kesen bir şey yok. Şu Kanadalı gruba, Black Mountain'a hayran kaldım. İngiltere'de müziğin hali çok acıklı. Kaiser Chiefs mi mesela? Sade suya tirit. Çok vasat. Müzikleri hiçbir şey demiyor. Fazla pop, rock'n'roll'la alâkası yok. Ama Primal Scream'i çok beğeniyorum.
Manchester'ın kenar mahallelerinden birinde, Burnage'de doğup büyümüş biri olarak toplumsal durumu nasıl görüyorsunuz?
Haberleri yakından takip ediyorum ve pek de iyi hissetmiyorum kendimi. Toplum ikiye yarılmış gibi: Bir yanda çok zenginler, öbür yanda çok yoksullar. Kısa süre önce Burnage'a bir gittim, çok berbat bir yer. Bacak kadar veletler bıçak taşıyor. Daha geçen gece, annemin evinin önünde biri vuruldu. Çocuklarım için endişeleniyorum.
Tony Blair'in davetini kabul etmenizi bugün nasıl yorumluyorsunuz?
Elinde kristal küresi olan bir müneccim değilim ki! O herifin bir dalyarağa dönüştüğünü göremedim. Yaşım 30'du, kafam dumanlıydı, herkes en büyük grup olduğumuzu söylüyordu. Derken başbakan konutuna şarap içmeye davet ediyor. O kafayla "neden olmasın?" diyorsun. En azından annemin hoşuna gidecek bir hadise. "Bu hükümetin bütün politikalarını onaylıyorum" diye düşünmüyordum ki.
1997'deki "Be Here Now"dan sonra coşkulu, hedonistik Oasis müziğine nokta koydunuz. Niye öyle oldu?
Sürekli etrafımda yirmi-otuz kişi vardı, o insanların gerçekten dostum olmadıklarının farkına vardım. Ayrıca kendimi iyi hissetmemeye başladım. Barut fıçısı gibiydim. Kafa tütsülemeye bir hafta ara vereyim dedim. Bir hafta oldu üç hafta, altı hafta. Ve ayık kafaya bağımlılık kespettim. Çevremdekilere de, "hadi bakalım, herkes kendi yoluna" dedim. 1995-97 dönemi harikulâdeydi, fakat sürdürülebilir bir şey değildi.
Yeni bir "Cigarettes and Alcohol" yazmanız söz konusu olabilir mi?
Yapabileceğim tek şey kendime karşı dürüst olmak. "Cigarettes and Alcohol"u yazdığımda 23 yaşındaydım. Bugün 41'im. 23 yaşındaki insanlara ya da yeniyetmelere seslenemem. Kazara böyle bir şey olabilir, ama muradım o değil. Mick Jagger'a bir sorun bakalım, yeni bir "Sympathy For The Devil" yazabilir miymiş?
"Cigarettes and Alcohol" hâlâ seviliyor...
Konserlerimizde gençleri görmek çok ilginç geliyor. "Definitely Maybe"yi ve "Morning Glory"yi yeni kuşaklar miras aldı. Bence bu albümler bundan sonra da kalıcı olacak. Bu harika bir şey. Blur ya da Pulp gibi beş yıl yaşamaktan iyidir.
Oasis şarkılarının hangilerini madde etkisi altında yazılmıştı?
1997 öncesinde Kolombiya malının desteği olmadan yazdığım tek bir şarkı yoktu. Unutmayın, Oasis öncesinde de kafam hep kıyaktı. Inspiral Carpets'ın roadie'siydim. Maden suyu içip tencere yemeği yemiyordum elbette. Oasis'in ilk üç albümünün bütün şarkıları madde etkisi altında yazılmıştı. Kafayı iyice kırıp kendime on dakikada bir şarkı yazma hedefini koyduğumu hatırlıyorum. "Supersonic" böyle yazıldı. İlk üç albümde maddelerin büyük rolü vardı. O yüzden o kadar iyiler. Bu da beni uyuz ediyor. Bazen "yeniden maddelere takılsam da aynı güzellikte şarkılar yazsam" dediğim oluyor. Ama bu düşünce bir saniyeden fazla sürmüyor.
Ama bu çok hüzünlü değil mi? En iyi şarkılarınızın kafanız dumanlıyken yazılmış olması...
Hayır. İlk iki albümümüz Britanya rock'unun gelmiş

geçmiş en iyi albümleri arasında addediliyor. "Be Here Now"sa en iyi işlerimden biri değil maalesef. Artık çoluk çocuk sahibiyim. Bir baba madde bağımlısı olamaz. O durum çok boktan bir hadise.

Oasis'in klasikleşmiş birçok şarkısı var, ama bazen sözler bir çuval inciri berbat edebiliyor. Örneğin "The Masterplan", "Champagne Supernova", "Don't Look Back In Anger"... "Keşke daha fazla vakit ayırıp anlamlı sözler yazsaydım" dediğiniz oluyor mu?

"Masterplan"in nesi varmış?

"And cast your words away upon the waves / Bring them back with acquiesce on a ship of hope today"... (At kelimelerini dalgalara / Onları geri getir mülâyimce, umut gemisiyle).

Hayatta Umut isimli bir tekneyle yelken açmak gibi bir ihtimal var –kafan bir milyonken! Peki, Thom Yorke'un sözlerinin bir mânâsı var mı? "Creep" haricindekilerde? "In Rainbows" ne halt? Gökkuşağının içinde olabilir misin? Peki, "Live Forever" için olumsuz bir şey söyleyebilir misin? Söyleyemezsin, çünkü o şarkının sözlerinde hiç faça yok.

Radiohead, ABD'de Oasis'in hiçbir zaman ulaşamadığı bir popülerliğe sahip. Bu canınızı sıkıyor mu?

Hayır. Onlara iyi şanslar diliyorum. Harbiden öyle. Ama şunu da eklemem lâzım: Biz daha çok eğleniyoruz. Söyleyin bakalım, bir Radiohead konseri sonrasında kendinizi nasıl hissediyorsunuz? Eminim ki, bir Oasis konserinden sonra kendinizi çok daha iyi hissediyorsunuz.

Sizi en çok utandıran hadise neydi?

Mick Jagger, Jerry Hall, Johnny Depp ve Kate Moss'la birlikte Karayipler'deki Mustique adasına gidip "Be Here Now"ı orada yazmaya kalkışmak. "D'You Know What I Mean"in ilk bir dakikasında hiç müzik yok, piste inen bir uçağın sesi var sadece. Kiraladığımız evin yakınındaki uçak pistinde kaydetmiştik onu. Ve o sesin tarihimiz boyunca kaydettiğimiz en şahane şey olduğunu sanıyorduk. Londra'da, Sony'nin takım elbiseli adamlarına yediğimiz haltı dinlettiğimizde, şöyle demişlerdir herhalde: "Bu gerzekler bugünün en umut vaat eden grubu ve kalkmışlar, bir uçağın piste inişini kaydetmişler."

Sir Mick devreye girip size bilge nasihati vermemiş miydi?

Hayır, o Kate Moss'u yatağa atmaya çalışmakla meşguldü.

"Standing On The Shoulder Of Giants", bir iniş albümüydü. Şimdi dinlendiğinde bayağı karamsar olduğu görülüyor.

Bir iniş albümü olduğu doğru, sekiz milyonluk bir iniş. 600 bin sattı, kokain kafasıyla yaptığımız "Be Here Now" ise dokuz milyon satmıştı.

Liam'la (Gallagher) hep kanlı bıçaklı oldunuz, Kinks'in Ray Davies'inden veya Black Crowes'dan "kardeş kavgasına son vermek" konusunda nasihat almayı düşündünüz mü?

Bırakın bu mavalı. Olayı gayet iyi götürüyoruz. 18 yıl oldu. "Definitely Maybe" turnesinde kapıştığımızda Oasis'in birkaç aylık ömrü kaldığı söylenmişti. Liam'ı sadece bir kere cidden öldürmeye kalkıştım. Bu da gayet iyi bir sicil sayılır. Aslına bakarsanız, taltif edilmem gerekiyor. Yirmi yıldır Liam'ı yasal istihdam içinde tutuyorum. Ben olmasam, hali kim bilir nice olurdu!

Liam "Oasis'in ruhu" addediliyor, öyle değil mi?

O Liam'ın varsayımı.

Siz Oasis'in ticarî kafası, Mick Jagger'ı olarak görülüyorsunuz, Liam'sa dünya işleriyle alâkası olmayan Keith Richards...

Liam, ikinci John Lennon olduğunu iddia ediyor. Yoko Ono'nun dairesine girdiğinde bir ürpertinin vücudunu sardığını söyledi. "Salak" dedim, "o klimanın ürpertisi".

Geçin bu safsataları. Ben Mick Jagger değilim, Keith Richards filan da değilim. Para yapmak gibi bir derdim yok. Benim meselem yeteneğim, başıma gelen lânet o.

Sizde de Beatles memorabilia var mı?

Lennon'ın Weybridge'deki evinde kullandığı söylenen bir halıyı almıştım vaktiyle. İnsan ilk telif ücretini aldığında ne bok yiyeceğini bilemiyor. Elvis'in kulaklıklarını almıştım bir de –Sotheby's'deki bir müzayedede. O kulaklıklardan ne duymayı düşündüysem! Boktan bir çift kulaklık işte.

En çok gurur duyduğunuz başarınız ne?

Pes etmemek, ayakta kalmak. On defa, Richard Ashcroft misali, "hepinizin belasını sikeyim" deyip çekip gidebilirdim. Ama işin kolayına kaçmak olurdu o. Ben albüm yapmaya tutkunum. Liam'la benimki kötü bir evlilik. Ama çocukların hatırına beraberliğimizi sürdürüyoruz.

Hâlâ maçlara gidiyor musunuz?

Kesinlikle. Avrupa kupası maçlarının hepsini seyrettim. Stada gitmedim, çünkü İngiltere elenmişti, ama bütün maçları takip ettim. Futbolu çok seviyorum, hatta müzikten daha çok. Müzik dinlediğimden daha fazla maç seyrediyorum.

Dinleyicileriniz "Dig Out Your Soul"u nasıl karşılayacak?

"Standing On The Shoulders Of Giants"da insanların temkinli yaklaşacaklarını biliyordum. "Heathen Chemistry"nin ise iyi karşılanacağını biliyordum. Buna karşılık, "Don't Believe The Truth"un sevileceğinden emindim. Ama bu albümle ilgili en ufak bir tahminim yok. Ben beğeniyorum. Canlı çalması zor, sıkıntı verici bir durum belki, ama seyirci için iyi bir şey. "Dig Out Your Soul", alışıldık bir Oasis albümü sound'unda değil. Benim açımdan tek önemli şey, Oasis fanlarının beğenmesi.

Noel Gallagher

Çeviren: ***Siren İdemen - Yücel Göktürk***

Sayısal İletişim Danışmanlığı

www.
pbmuzik.com

Digital Media Consulting

[SPIRITUALIZED]

Dört yıl önce Rock'n Coke'ta Stooges fırtınasının arkasından izlemiştik Spiritualized'ı. Ortamı bir anda bambaşka bir havaya sokup bizi yalnızlığımız ve hüznümüzle başbaşa bırakmıştı İngiliz ekip. Bu sefer S.O.S. İstanbul kapsamında Kuruçeşme Arena'da, R.E.M. rüzgârının arifesinde Boğaz'ın ve güneşin enerjisiyle gospel'lerin içinden çıkan gürültülü rock'n'roll'la büyülediler bizi, kulak zarlarının sınırlarını zorladılar. '80'lerin başından beri rock'la yatıp soul'la kalkan, ruhumuzu önce Spacemen 3'yle, şimdilerde Spiritualized'la yıkayan Jason "Spaceman" Pierce, konser sonrası içini Roll mikrofonlarına döktü.

SUN RA KAPILARI

Jason "Spaceman" Pierce: İstanbul inanılmaz güzel bir şehir. Tabii ben sadece bir turist olarak bunu söylüyorum. Gerçi bu ikinci gelişim ve bu sefer ilkine oranla çok daha iyi gezdik; ses teknisyenlerimizden birinin eşi buralı, o bizi gezdirdi. Sultanahmet Camii'ne, Ayasofya'ya gittik. Çok etkileyici. Geçmişi, buralarda olup bitenleri, yaşamış insanları, insanların yarattığı hissiyatı, tarihi görebiliyorsunuz, bilmeseniz bile... Roma gibi... Haçlı seferlerinin, dinin tarihteki önemini bir kez daha anlıyorsunuz...

Din demişken, Spacemen 3 zamanlarından beri şarkılarınızda dinî temalar geçiyor...

Net olarak söyleyebilirim, ben dindar bir insan değilim, hiçbir dinin mensubu değilim. Şarkılarda geçen dinî temalar tamamen gospel bağlantılı. Gospeli çok seviyorum ve bir anlamda gospel müziği yapmak istiyorum, tabii birebir aynısı, karbon kopyası olmamalı, fakat bu temalar olmadan gospelin içi boşalmış oluyor. Ben de buradaki dinî temaları doğruluk, kişisel erdem, hayata inanç olarak işlemeyi istiyorum.

Dünya müziği hakkında ne düşünüyorsunuz?

Bilindik anlamıyla dünya müziğini o şekilde takip etmiyorum. Şu anda yapılan eski taklidi müzikler beni hiç ilgilendirmiyor. Bambaşka yerlerdeki insanların samba yapmaya çalışması, onu birebir kopyalamaya çalışması iğrenç bir şey. Bugün bizden önce sahneye çıkan yerli grup (Ayyuka) tam da buralı bir müzik yapıyordu. Tamam, rock yapıyorlar, ama buralı oldukları ilk notadan belli. Türk olup aynen İngiliz müziği yapmak felâket bir şey... Dünya müziğini değil de, gerçek, özgün müzikleri takip ediyorum. Mesela Sublime Frequencies plak şirketi bu işi çok iyi kıvırıyor. Dünyanın her yerinden o yerlere ait müziği yayınlıyorlar... Son zamanlarda Jamaika müziğini çok fazla dinliyorum, her türüyle, ama özellikle ilk kalipso zamanları... Bir de Gamelan harici Burma, Kamboçya müzikleriyle yeni tanıştım. Sun City Girls sayesinde oldu bu. Biliyorsunuz, onlarla aynı filmin soundtrack'indeyiz. Harmony Korine'ın "Mister Lonely" filminde ikimizin şarkıları bulunuyor.

Daha önce film müziği yapmamıştınız. Harmony Korine'la nasıl bir araya geldiniz?

Chris Cunningham, Bobby Gillespie gibi ortak arkadaşlarımız var, fakat onu Daniel Johnston sayesinde tanıdım. Daniel Johnston'la beraber verdiğimiz bir konser sonrasında gelip benimle tanıştı. Gerçi o konser daha çok Daniel Johnston'a ithafen verilmiş bir konserdi, bizimle birlikte Howie Gelb, Teenage Fanclub ve tabii ki Daniel de sahnedeydi. Amaç, Daniel Johnston'un sesini daha fazla kişiye duyurmaktı. Herkes bilmeli onun müziğini, inanılmaz bir şarkı yazarı çünkü. Harmony de onun hayranı. Konserimiz bittikten sonra gelip "merhaba" dedi, ilişkimiz öyle başladı, sonra benden filmi için müzik yapmamı istedi. "Mister Lonely"de başrol oynayan arkadaşım Samantha Morton şöyle demişti: "Harmony'yi ya da yaptıklarını sevmeseniz bile, onun bir şeyleri değiştirdiğini, zorladığını bilirsiniz." Bu çok önemli. Onun filmleri daha önce yapılmış hiçbir şeye benzemiyor...

Bizden önce sahneye çıkan Ayyuka, tamam, rock yapıyordu, ama buralı oldukları ilk notadan belliydi... Türk olup aynen İngiliz müziği yapmaksa felâket bir şey.

Filmlerinde beraber çalışmayı istediğiniz başka yönetmenler var mı?

Daha önce Jonathan Glazer ve Wachowski Kardeşler filmlerine müzik yapmamı istemişlerdi, fakat zamanım olmadı. Esas beraber çalışmayı istediğim kişi Werner Herzog. Onun bir filmine müzik yapabilmek için deliler gibi uğraşıyorum. Bu filmde öyle bir şans oldu, "Mister Lonely"de Werner Herzog'un oynadığı her sahne için bir şeyler besteledim, fakat her seferinde Harmony "yok, bunu kullanamayız, bu sahne için olmaz" dedi. *(gülüyor)*

İstanbul'a ilk gelişinizde The Stooges'dan sonra sahneye çıkmıştınız, ki onları çok sevdiğinizi biliyoruz. Şimdiyse R.E.M.'den önce sahnedeydiniz. R.E.M. hakkında ne düşünüyorsunuz?

Daha önce onları hiç sahnede görmedim. Biz esasında burada, Babylon'da bir konser ayarlamayı istiyorduk, ama bir şekilde olmadı. Sonra önümüze bu teklif geldi, üstelik R.E.M.'den geldi, hemen atladık tabii. Çok büyük bir grup ve hâlâ büyük müzik hayranları onlar. Müziği deli gibi izliyorlar. Bugün birisi söylüyordu, Peter Buck hâlâ fanzinleri takip ediyormuş. *(gülüyor)* Konserlerde büyük kalabalıklar söz konusu olduğu zaman bunlar genellikle müzikal amaçlı olmuyor. R.E.M.'in kitlesinin konsere hâlâ müzik dinleme amacıyla geldiğini düşünüyorum. Müzik seven insanlar müzik sevenlere çalıyorlar, bu çok hoş.

Esasında size değil, R.E.M.'e gelmiş bir kalabalığa çalmak sizi bozmuyor mu?

Hiç umurumda değil. Bir yerlerden başlamak lâzım. Önemli olan sahnedeki hissiyatınız.

Geçen sefer Stooges'la vakit geçirme fırsatınız oldu mu?

Iggy inanılmaz biri. Grupların tekrar bir araya gelmesi fikrini sevmiyorum, ama Stooges'a iltimas geçiyorum, Iggy bir istisna, her anlamda. Bugün burada olmamın, bütün yaptıklarımın sebebi o. Onu keşfettiğimde 14 yaşımdaydım... Dört sene önceki o konser en kötü gecelerimizden biriydi. Stooges'tan sonra sahne almak ölüm. Nasıl çalacağımızı bilemedik, tam anlamıyla kayaya *(rock'a)* çarptık. *(gülüyor)* Geçenlerde Montréal'de, yine Stooges'la aynı sahnedeydik, bu sefer onlardan önce çaldık. Bu sefer bizim Iggy'ye merhaba mahiyetinde birkaç taş fırlatma şansımız oldu. *(gülüyor)*

Grupların tekrar bir araya gelmesini

Jason Spaceman, S.O.S. İstanbul sahnesinde (foto: Muhsin Akgün)

sevmiyorum deyince, biz de Spacemen 3'nin birleşmesi için umutlarımızı kesiyoruz...
Evet, tekrar bir araya gelmeyeceğiz. Çünkü bu tekrar birleşmeler müzikle değil, sadece parayla alâkalı. Ya da tamamen nostalji. Neden geriye dönelim ki?
Peki Spacemen 3 şarkılarını çalarken ne hissediyorsunuz? Bu konserde de iki şarkı çaldınız: "Take Me To The Other Side" ve "Sound Of Confusion"...
Şarkıları ben yazdım ve aslına bakarsanız, o zamana ait değiller, şu anda da yazabilirdim onları.
Spacemen 3 birçok grup tarafından en çok etkilendikleri isimler arasında gösteriliyor. Bir Spacemen 3 tribute albümü de çıktı...
Bu bir çemberin tamamlanması gibi. Çoğu kişi Rocky Erickson'u belki de bizden duydu, şimdi Rocky Erickson daha çok hatırlanır, bilinir oldu... Spiritualized da böyle esasında: Etrafımızda öyle büyük bir kalabalık olmuyor, herkesin çalmamızı istediği şarkılar o kadar çok değil, bir anlamda seyirciye değil, kendimize çalıyoruz. Spacemen 3 de böyleydi; toplamda 200 bin albüm sattık, şimdiyse herkes etrafta Spacemen 3 diye dolaşıyor. Sen doğru hissettiğini yaparsan, bir şekilde insanlar keşfediyor. Stooges'a bakın, onlar da hiç albüm satamadılar.
Wire gibi dergilerde çıkan listeleriniz vesilesiyle sizin çok fazla müzik dinleyen biri olduğunuzu biliyoruz. Şu aralar neler dinliyorsunuz?
Bu işin neredeyse tamamı seyahat. Seyahatin güzel tarafı ise müzik. Minneapolis'ten Vancouver'a giderken yanınızda müziğiniz varsa, seyahat ayrı bir anlam kazanıyor. Bu seyahatte neler mi dinliyorum? J.J. Cale, Lightning Bolt, Peter Brötzmann, Derek Bailey, Willie Nelson... Özellikle Willie Nelson'un '70'lerde yaptığı müthiş country albümlerini dinliyorum. Mississippi Records'dan çıkan müzikleri takip ediyorum, Oregon'lu bir plak şirketi bu. Gospel plakları bastıkları gibi, çok erken dönem Amerikan müzikleri de basıyorlar. Ama blues değil, blues'dan da öncesi, daha ilkel, daha farklı. Amerikan müziği, ama daha yeni Yunanistan'dan, Yugloslavya'dan, Macaristan'dan gelmiş gibi. Ne Amerikalı ne Yugoslavyalı, çok değişik bir havası var... Ve tabii Jamaika müziği ve Bob Marley...
Müzik basını hakkında ne düşünüyorsunuz? "Ladies & Gentlemen, We're Floating In Space" büyük hayranlıkla karşılanmıştı, fakat sonraki albümler o kadar büyük alkışlar toplamadı...
Pek kafaya takmıyorum. Bütün listeler, sıralamalar satışlarla ilgili. Konserler de aynen böyle, herkes daha büyük bir kalabalığa çalmak istiyor. Bazen elli kişiye çalarsın ve onların arasından beş kişinin hayatını değiştirirsin, ama sonra gider 20 bin kişiye çalarsın ve kimsenin hayatını değiştiremezsin...

Bir konser posterine "Stooges, Stones, Velvet" yazmıştık, altına da "Spacemen 3 çalıyor". Herkesin Stooges'ı, Lou Reed'i tanıdığını düşünüyorduk. Bir kişi geldi o konsere!

Ciddi bir hastalık geçirdiğinizi duyduk. Ve yeni bir albümle çıkagelince, "Death Take Your Fiddle" gibi şarkıların burun buruna geldiğiniz ölümle bir hesaplaşma olduğunu düşündük...
Ama bütün şarkılar hastalanmadan önce yazıldı! Biraz garip tabii... Hastalıktan sonra o şarkıları dinlemek de çok garip. Bunların hastalığım hakkında kehanetler olduğunu söylüyorlar. Bundan sonra ne hakkında yazdığıma daha dikkat edeceğim. *(gülüyor)* Albümün ismi de bununla ilgili, "Songs in A & E" kaza ve acil durumlar için şarkılar demek. Tabii la majör ve mi majör gibi akorlar olarak da okuyabilirsiniz.
Çoğu defa müziğin esasında bir ilaç olduğunu ima ettiniz. Sizin için bu ilaç işe yaradı mı? İyileşme sürecinizde müzik dinleyebildiniz mi?
Maalesef. Hiç müziğim yoktu. Yoğun bakım filmlerde gözüktüğü gibi değil; öyle tek başınıza bir odada değilsiniz, sizinle beraber ölmekte olan altıyedi kişi daha var. *(gülüyor)* O odada ayrıca insanları hayatta tutmaya çalışan bir sürü makine var ve hepsi aynı anda çalışıp değişik sesler çıkarıyorlar. Tek dinleyebildiğim müzik oydu. *(gülüyor)*
İnsanların hayatlarını değiştirmek önemli yani...
Evet, ama bu o kadar soyut bir şey ki. Bir kere şarkılar iyice işlenip, güzelce paketlenip benden çıktılar mı, artık benimle ilgilerini de yitiriyorlar, sizinle, sizin hayatınızın getirdiği durumlarla ilgili şeyler oluyorlar. Ray Charles "I Can't Stop Loving You" derken kimse Ray Charles'ın o şarkıyı yazdığını düşünmez. Herkesin aklına o zamanlar kendi hayatındaki kız, oğlan, kim varsa o gelir. Şarkı, yazarından bağımsızlaşır ve dinleyenin olur. Tabii basın mensupları başka bir konu; siz hep daha derini kurcalıyorsunuz. *(gülüyor)*
Pişman olduğunuz şeyler var mı? Yapmamış olmayı istediğiniz şeyler?
O kadar çok ki. Yanlış yapmak çok önemlidir. İki albüm arasındaki sürenin uzamasının sebebi de o. En sevdiğiniz sanatçının albümünü hiç durmadan, hayatınız boyunca dinleyebilirsiniz. Ve ne zaman tekrar dinlese-

niz, ilk dinleyişte hissettiklerinizi tekrar hissedersiniz. Ben de o noktaya gelmek istiyorum.

Eski albümlerinizi bu açıdan değerlendiriyor musunuz?

Dinlemiyorum eskileri. En son duyduğum "Pure Phase"di. Araba kullanıyordum. Arabam yok aslında, birinin arabasını ödünç almıştım ve torpidoda "Pure Phase" vardı. Ben de dinledim, gayet anlamlı geldi albüm.

Normalde herkes sonuncusunun en iyisi olduğunu söyler...

Hepsi birbirinden farklı, öyle de olmalılar zaten. Albümler arasında müzikal bir evrim var. Ortaya çıkış süresinde geçen iki-üç yılı yansıtmalı albüm dediğiniz şey, sadece bir öğleden sonra stüdyoda aklınızdan geçenleri değil. Bir sürü insan albümlerini tanıtmak için turneye çıkıyor. Biz tanıtım için burada değiliz, o albüm beni bulunduğum yere, buraya getiriyor, çünkü eğer albümün yoksa kimse sana turne ayarlamıyor. Turnede olmayı, canlı çalmayı çok seviyorum. Hiçbir şekilde o ânı yakalamak mümkün olamaz, filme çekseniz, kaydetseniz de, o ânı aynı şekilde hissedemezsiniz. Bu akşamki konserde olduğu gibi, boğazdan geçen gemileri, tepenizde uçan uçakları, güneşi, hilâl şeklindeki o muhteşem ayı kaydedemezsiniz. Fakat biz buradaydık ve bunu yakaladık. İşte canlı çalmayı özel yapan da bu.

Peki stüdyo kayıtları nasıl geçiyor? Şarkıları grupla beraber mi oluşturuyorsunuz?

Kendi başıma yazıyorum, sonra grupla kaydediyoruz. Evde aklıma bir şey gelince minik bir kayıt cihazına söylüyorum aklıma gelen melodileri. O kadar yetenekli değilim, o kadar iyi gitar da çalamıyorum.

Müziğinizin sınıflandırılmasını nasıl karşılıyorsunuz?

Müziği kategorilere ayırmak çok sığ fikirlilik gibi geliyor, biraz aptalca. Ne demek "sadece dans müziğinden hoşlanırım"? O kadar çok müzik var

ki!.. Bir taraftan da bazı ipuçlarına ihtiyaç duyuluyor tabii, Peter Brötzmann'ınki gibi bir müziğin içine kolay giremezsiniz. Onu anlatmak için "şöyle biraz Miles Davis gibi" falan demeniz lâzım. Mesela ben cazın içine MC5 vesilesiyle girdim, oradan Sun Ra'ya geçtim. Sun Ra da önüme bambaşka bir dünyanın kapılarını açtı. MC5'a da Stooges sayesinde bulaşmıştım. Stooges dinlerken kendimi caz dinliyor bulacağımı tahmin etmezdim, ama hiç tahmin etmediğiniz anahtarlar çok değişik kapılar açıyorlar... Bir merdiven gibi, sürekli geçtiğiniz eşikler... Öylesine sınırsız ki, uçsuz bucaksız... Sadece Jamaika müziğini düşün, dibi yok!..

Spacemen 3'yle Sun Ra, Suicide, Stooges gibilerinin şarkılarını yorumluyordunuz. Spiritualized'la hiç cover yapmıyorsunuz...

Cover yapmamızın sebebi o kadar çok şarkı yazamamamızdı. *(gülüyor)* Ben o zamanlar herkesin Iggy Pop'u tanıdığını sanıyordum. Eğer birisi bizim albümümüzde Iggy Pop şarkısı görürse, her şey kolaylaşır diye düşündük. Öyle olmadığı ortaya çıktı tabii. Bir konserimizin posterine büyük harflerle "Stooges, Stones ve Velvet Underground" yazmıştık, altına da "Spacemen 3 çalıyor". Herkesin Stooges'ı tanıdığını, herkesin Lou Reed'i tanıdığını düşünüyorduk. Sadece bir kişi geldi o konsere! *(gülüyor)*

O zamanlar çok daha politik bir tarafınız vardı, devrim başlatmak için beş saniyelik bir düşüncenin yeteceğini söylüyordunuz. Spiritualized ise daha ruhanî, daha bireysel...

Çok gençtik o zaman, 16-17 yaşındaydık. Geriye bakarsan, çok önemli albümlerin çoğunun 17, bilemedin 19 yaşındakiler tarafından yapıldığını görürsün. O muhteşem albümler, Buddy Holly, Rolling Stones albümleri, çocuklar tarafından yapılmış-

lar... Soruya geri dönersek, müzik ve politika ayrı dursalar benim için daha iyi...

Bugün konserde bazı şarkılarda Bob Dylan'ı andırdığınızı düşündük...

Evet, bunu başkalarından da duydum. Bir önceki albümümüzdeki "Cheapster" şarkısı, özellikle de "Tombstone Blues"a benziyor galiba galiba. "Sweet Talk" da öyle. Bu sayede yeni bir arkadaş da edindim: Nick Cave günlerce bu şarkıyı, "Sweet Talk"u dinleyip durmuş. Çok etkilendim, çünkü çok severim Nick Cave'i... "Songs In A & E"de şarkı yazma istidadım ne kadar ileri gitti, bilmiyorum, ama bir yere geldiği kesin. Konserlerde de sadece şarkılar olsun istedim. Gürültülü, yavaş yavaş yanan saykodelik geçişler falan yok..."Take Your Time", "Electric Mainline" gibi şarkıları bu ekiple, bu havada çalmak doğru gelmiyor bana... Herkes biliyor teybi geri sarark, tremololarla, gitarları terse döndürerek ve bunun gibi stüdyo teknikleri kullanarak saykodelik bir albüm yapılabileceğini. Şarkılara işkence etmeye gerek yok. Bırak şarkılar kendi yerlerini bulsun. Herkes Phil Spector gibi bir sound'u olan bir albüm yapabilir. Ama Phil Spector kayıtlarındaki muhteşemliği yakalaya-

Herkes Phil Spector gibi sound'u olan bir albüm yapabilir, ama o muhteşemliği yakalayamazsınız. Onu güzel yapan, o anda havada duran ruhtur. Ben bunun peşindeyim.

mazsınız. Onu güzel yapan prodüksiyon, stüdyo teknikleri falan değil, o anda havada duran ruhtur. Ben bunun peşindeyim. Howlin' Wolf'tan, Smithsonian kayıtlarından, Steve Reich kayıtlarından o ruhu yakalamaya çalışıyorum. Onları kopyalamak değil amacım, notaların arasında sallanan o ruhu ele geçirmek. Onu müziğime katabilirsem ve birileri bunu anlarsa ne güzel.

Söyleşi: ***Tolga Yağlı***

mevsim

dışarıda yağmurlar başlamış olmalı, takvimlere göre, su kıyılarında zamanın ağırlığı çökmeli çamura

sokaklarda sıcağın son izleri de uçup gitmeli şimdi, duvarların sıvasından, sokak çocuklarının soluklarından

gün görmüş keskin gözler, yaklaşan kurşuni orduları, sokak lambaları etrafında koşuşan su zerrelerini görmeli

bir fırtına kopmalı yakınlarda, takvimlere göre, bisikletler odunluklara kilitlenmeli, gün kara perdelere bürünmeli...

ARTHUR RUSSELL BELGESELİNİN YÖNETMENİ **MATT WOLF** ANLATIYOR

Arthur Russell, '70'li yıllar New York'unda, yeraltı sanat camiasının gizemli kişiliklerinden, parıltılı disko gecelerinin gölgede kalmış kahramanlarındandı. Enstrümanı çellonun sınırlarını zorluyor, gitarıyla içe dönük ruhanî folk şarkıları yazıyor, Talking Heads ve Jonathan Richman & The Modern Lovers ekipleriyle aynı çöplükte eşiniyor, Allen Ginsberg, Philip Glass gibileriyle ahbaplık ediyor, siyahî ritmlerle sarhoş olup gay âlemlerinde efkâr dağıtıyordu. 1992'te 40 yaşında AIDS'ten öldüğünde ardında "Kiss Me Again" gibi üç-beş hit ve bir dolu deneysel kayıt bıraktı. Son yıllarda pek çok indie grup ve şarkıcı tarafından yeniden keşfedilen Russell'ın üstündeki sır perdesini aralamak Amerikalı genç yönetmen Matt Wolf'a düştü. Gösterildiği her ülkede haklı övgüler alan "Wild Combination" isimli belgesel, Bant dergisi ve İstanbul Modern işbirliğiyle düzenlenen "Sinema mı, Müzik mi?" başlıklı minik festival kapsamında İstanbul'da da beğeniyle izlendi. Filmini bizzat kendi elleriyle şehrimize getiren Wolf'la hasbıhal ettik...

DİSKO ÇELLO UNDERGROUND

"Wild Combination"ı (Asi Alaşım) izleyen biri Arthur Russell'ın bir disko çocuğu olduğunu asla düşünmez.

Matt Wolf: Evet. *(gülüyor)* Buna karşın bir sürü insan böyle düşünüyor. Bu yüzden "filmde neden daha fazla disko yok" diye hesap soranlar çıkıyor. Ama bu, yaptıklarının sadece bir boyutuydu. Birbirini tanımayan, ama bir araya gelip dans eden insanlarla ilgileniyordu. Underground diskolar, Studio 54 gibi iyi bilinen disko ortamlarından farklı. Bu kulüpler daha ziyade hippi komünleri gibiymiş. Üzeri taze meyve dolu masalar ve sağda solda Buda heykelleri düşünün. Bir kenarda durup müziği dinlermiş, insanları nasıl dans ettireceğini düşünürmüş. Avangard müziğin ciddiyetini ve popüler müziğin ulaşılabilirliğini aynı anda yakalamak istemiş.

Çello ve dans müziği birbirinden iki farklı uçta duruyor. Arthur Russell onları da bir araya getirmiş.

Evet, kesinlikle farklı uçtalar. Esas nefesliler uçuruyor dans müziğini. Çelloda melodik zenginlik var, evet, ama nefesliler de disko müziğine güç veriyor. Arthur'un müzikleri nefeslilere özel bir yer verir. Zaten çellosunu çello gibi çalmıyordu, gitar gibi çalabiliyordu, yeri geldiğinde alete vurarak tempo tuttuğu da oluyordu. Onu elektrikli bir enstrüman haline getirdi, ekolu efektler ekledi.

Lola Love, filmde Arthur Russell için "hayatımda gördüğüm siyah olmayan en funky çocuk" diyor.

Arthur etrafındaki sanatçılar arasında inanılmaz kesişim alanları yarattı. Tromboncu Peter Zummo'yla dönemin deli disko kraliçelerinden birini stüdyoda buluşturdu mesela. Avangard ortamı bayağı beyazdı, disko ortamıysa siyah; Arthur bu iki sanatçı grubunu yan yana getirdi.

'70'lerin disko fenomenine ışık tutan "Saturday Night Fever", "Last Days Of Disco", "Boogie Nights" gibi filmlerden etkilendiniz mi?

Studio 54'ün öncesinde bir underground disko hareketi olduğunu biliyordum, ama konuya hâkim değildim. Bu filmi yaparken çok şey öğrendim. Ayrıca Larry Levan ve Nicky Siano'nun kulüplerinde çaldıkları müzikleri dinledim. Aslında bana ilham veren, '90'ların yeni eşcinsel sineması oldu. Todd Haynes idolümdür. Önceden Fassbinder, Fellini, Bergman gibi yönetmenlere takılıyordum. Sonra avangard, deneysel sinemayla ilgilendim, özellikle Kenneth Anger, Sadie Benning gibi yönetmenlerin feminist deneysel filmleriyle. Fotoğrafa da merak sardım, Rimbaud'nun fotokopi maskelerini yapan fotoğrafçı David Wojnarowicz'i severim. Şimdi İstanbul Modern'deki bir sergide Francesca Woodman'ın hayatta en sevdiğim iki fotoğrafı gösteriliyor.

Ginsberg, Arthur'u yetenekli bir şair olarak görüyormuş. Doğu felsefesini pop duyarlılığına yedirmesi için Arthur'u cesaretlendirmiş. Müziğine "Budist çiklet popu" diyor.

Deneysel filmler yapıyorsunuz. Arthur Russell'ın müziği için de deneysel diyebiliriz.

Başlangıçta daha deneysel bir şeyler, Arthur'un müziğiyle tamamlanacak görüntüler üzerine düşünüyordum. Tom Lee'ye *(Arthur Russell'ın sevgilisi)* gidip projeyi anlattım. Tom'un Arthur'a olan bağı çok etkileyiciydi, Arthur'u canlı ve gerçek kılıyordu. Hâlâ bir zamanlar Allen Ginsberg'in kapı komşuları olduğu, East Village'daki evde oturuyor. Filmde konuştuğum insanlarla ve özellikle Arthur'un anne-babasıyla o buluşturdu beni. Arthur'un ebeveynleriyle konuştuktan sonra Iowa Oskaloosa'ya gidip oraların dokusunu keşfetmenin önemli olduğunu anladım.

Matt Wolf

Arthur memleketinde nasıl anılar bırakmış?

Kasabada çok önemli bir karaktermiş. Belediye meclisine üyeymiş, gazetede haftalık bir köşesi varmış. Ebeveynleri Arthur'un müziğini hayattayken kavrayamamışlar, ama ölümünün ardından gazetede çıkan ilanlar belli bir çevrede el üstünde tutulduğunu kanıtlamış onlara. Arthur'un babası bize traktör dükkânlarını, mısır tarlalarını, sigortacılık yaparken çalıştığı ofisi gezdirdi. Aslında ilk görüşte ABD'deki her küçük kasaba birbirine benzer, ama birkaç dakika sonra ikonik bir manzarayla karşılaşırsınız. Arthur'un ebeveynleri benim Orta Batıya karşı sahip olduğum önyargıları kırmamda çok etkili oldu.

Arthur Russell'ın suya karşı büyük bir saplantısı var. Feribotta yaptığı şarkıları dinlemeyi çok seviyor. Hiç uzun bir deniz yolculuğuna çıkmış mı?

Hayır, ama her yaz ailesiyle yelken yapmaya gidermiş Missouri'deki göller bölgesine. Arthur'un göl kenarında çello çaldığı muhteşem bir görüntü var. Bu fotoğrafı çok seviyorum... Bu, Orta Batılılar arasında çok yaygın bir durumdur. Tatil için bir göle ya da büyük su birikintisinin olduğu yerlere giderler. Michigan gölü mesela... Oralarda tatil

40→

yapmaya gelmiş bir sürü Orta Batılı insan görürsünüz. Filmde mısır tarlaları ve su arasındaki kontrastın altını da çizmek istedim, ikisi de uçsuz bucaksız...

Arthur Russell'ın memleketlileri arasından çıkan meşhur sanatçılar var mı?

Büyük bir kültürel vaha değil orası. Arkadaşlık ettiği bir sürü insan sanatçı olmuş, ama daha ziyade mahallî sanatçılar. Onun gibi New York'a taşınan ve dönemin avangard rüzgârlarına kapılan yok.

Şiirlerini, yazıp çizdiklerini New York'taki dergilere falan gönderiyor muymuş?

O yaşta bir sanatçı olma bilinci taşıdığını zannetmiyorum. Ama kütüphaneden eve John Cage kasetleri taşıyormuş, Doğu felsefesi okuyormuş. Sonradan New York'ta ahbaplık edeceği Allen Ginsberg, Jonh Cage gibi insanlar ergenlik dönemindeki idolleri.

Filmde Allen Ginsberg, müziği Arthur Russell'dan öğrendiğini söylüyor. Arthur Russell da şiiri Allen Ginsberg'den öğrendi diyebilir miyiz?

Kesinlikle. Ortak çalışmaya meyilli bir ilişkileri varmış. Ginsberg, Arthur'u William Carlos Williams'a benzetirmiş, onu yetenekli genç bir şair olarak görüyormuş. Filmde de kullandığımız Arthur'un ölümünün ardından düzenlenen anma töreninde Arthur'un müziği için "Budist çiklet popu" terimini kullanıyor. *(gülüyor)* Doğu felsefesi ve özellikle de Budizm konusunda ilerlemesi, hatta bu fikirleri pop duyarlılığına yedirmesi için Arthur'u cesaretlendirmiş. Ginsberg'ün bazı plaklarında ona Arthur Russell eşlik ediyor.

Arthur Russell şiirlerinde ya da şarkılarında hiç politik meselelere bulaşmış mı?

Bence Arthur bayağı apolitik bir tip. Müziği yoğun eşcinsel çağrışımlar içeriyor: "Go Bang", "Pop Your Funk", "Is it All Over My Face?"... Bunlar cinselliğe dair, sarih gey şarkılar.

Rolling Stone dergisinden David Fricke, Arthur Russell albümü "Calling Out Of Context" için şöyle bir tespit yapmış: "Eğer Nick Drake New Order'la birlikte çalışacak kadar uzun yaşasıydı, ortaya çıkan iş aşağı yukarı bunun gibi olurdu."

Bu çok iyi bir karşılaştırma. New Order'ın sanatsal pop duyarlılığı Arthur'unkiyle çakışıyor. Fleetwood Mac ve Abba'yı da çok severmiş, ben de bunu öğrendiğimden beri, bu grupların Arthur üzerindeki etkisini tahayyül etmeye çalışarak, daha can kulağıyla dinliyorum.

Siz neler dinliyorsunuz?

Pop seviyorum, ama en çok post-punk'ı seviyorum. The Fall, New Order, Cocteau Twins, Depeche Mode, Cure, Smiths, Gang of Four gibi grupları dinliyorum. Şimdilerde New York'ta herkes deli gibi Smiths dinliyor. Marine Girls, Tracey Thorn, Final Fantasy'yi seviyorum, Ergenlik dönemimde Steve Reich, Philip Glass dinlerdim çok. *(gülüyor)* Bugünün indie rock müzikleri arasından Hidden Cameras, Electrolane gibi Arthur'un müziklerini de cover'lamış grupları dinliyorum. Bu arada, Beck de Arthur'un hayranlarından.

Arthur Russell'ı öğrenince Jonathan Richman ve David Byrne gibilerinin müziğe yaklaşımı hakkında daha fazla fikir sahibi oluyor insan.

Bu listeye Philip Glass'ı da ekleyebiliriz. Avangard çevrelerden insanlar diskoyla ilgilenen birini hafife alır gibi varsayımlar boş. Glass da müziği için bir dinleyici kitlesi bulmaya çalışıyordu, Eno ve Bowie'yle ortak işler yapıyordu. Jonathan Richman ve David Byrne bence bu yelpazenin zıt ucundan geliyorlar, onlar pop grupları kurdu. Talking Heads gibi sanatsal içerikli işbirliklerin peşine düştüler. Jonathan Richman bir şair gibidir, şair modelini singer-songwriter'lığa adapte etti. Arthur da bu tartışmanın bir parçası, ama o, daha az başarı elde etse de, bunu daha ileriye götürdü.

Arthur Russell'ın, ritmin fazlasıyla öne çıktığı disko ve tekno müziğine yeni bir can üflediğini söyleyebilir miyiz? Melodisi olan, mırıldanılabilecek işler çıkardı.

Öyle. Benim gibi punk'tan beslenen, pop müziğe ilgi duyan insanların diğer müzik türleriyle ilişki kurabilmesi için köprü görevi üstlenecek müziği.

Arthur Russel: Göl kenarında çello idmanı

Aynı Arthur'u disko ya da tekno müzik üzerinden keşfedenlerde olduğu gibi... Müziğindeki melodik zenginlik ve hikâye anlatımı da sağlıyor bunu.

Bir süre önce önceden yayınlanmamış işlerini içeren bir albümü çıktı: "Love Is Overtaking Me".

Önceki albümler Arthur'un prodüktörlük maharetini gösteriyordu, bu albümse şarkı yazarı olarak yeteneğini sergiliyor. Ayı, babasını, mısır tarlalarını ve köpeğini anlatan şarkılar, aşk şarkıları, ölümü yaklaştığı için Tom'a yazdığı bir şarkı var.

Arthur Russell 1974'de New York sanat çevresi için en önemli mekânlardan The Kitchen'ın müzikal direktörlüğünü üstlenmiş. Hâlâ duruyor mu orası?

Evet. Arada bir ben de orada çalışıyorum. Kitchen disiplinlerarası çalışmalar için yaratılan bir bir platform. 1970'te ünlendi, mesela John Cage, Philip Glass, Laurie Anderson oradan çıktı. Arthur, Kitchen'da rock ve pop müziği için bir sürü şey yaptı.

Underground diskolara gider, insanları nasıl dans ettireceğini düşünürmüş. Avangardın ciddiyetini ve popun ulaşılabilirliğini aynı anda yakalamak istemiş.

Punk, reggae ve disko '70'li yılların ikinci yarısının üç temel unsuru. Sizin bu filme başlamadan önce '70'lerin müzikal ortamı hakkındaki fikriniz neydi?

O yılları punk ve post-punk yılları olarak düşünürdüm. Club denilen çevreyi de rock'la özdeşleştirirdim. Punk grupları new wave'cilerle birleşince underground pop ortaya çıktı. Arthur da bu işin bir parçasıydı. Punk rock da böyle bir şey. Felsefi, kendi estetik değerleri ve kuralları olan bir şiir gibi. Mesela Clash gibi grupların pop alanında da geçerliliği vardı.

Yakınlarda Tim Lawrence'ın Arthur Russell hakkında bir kitabı çıkacak. Siz kitabı okudunuz mu?

Okumadım valla. *(gülüyor)* Tim 600 sayfalık taslağı filmi bitirdikten hemen sonra gönderdi. Filmi yeni bitirdiğim için hayatta okumak istediğim en son şey buydu. Biraz kırıldı galiba. Kitabın başını okudum, filmden daha derinlere iniyor. Bir an evvel okumak istiyorum. Büyük bir kitlesi var Arthur'un yaptığı işin. Bunu film için benimle iletişim kurmaya çalışan insanların sayısından anlıyorum.

Arthur Russell'ın video kaydıyla, filmle, kliple pek işi olmamış herhalde.

Evet, malzeme son derece az, ama o zamanlarki kültür de farklıymış. Şimdi bir konsere gidiyorsunuz, binlerce cep telefonu kayıt yapıyor. Bugünün sanatçılarından biriyle ilgili malzeme toparlıyor olmak istemezdim doğrusu. Arthur aynı zamanda dış görüntüsü konusunda tedirgindi, yüzündeki sivilcelerden de çok çekmişti, pop starı olmasının önündeki engellerden biri de buydu muhtemelen.

Sonradan gelip "filminde keşke şunu da yapsaydın" diyen oldu mu?

Her gün. *(gülüyor)* Beni de çekmeliydin diyenler çıkıyor. Ayrıca filmde daha fazla disko malzemesi olması gerektiğini düşünenler var. Biz bugünlere gelmiş tek underground disko sahnesini bulduk. Bir şarkı seçmem gerektiğinde tercihimi "Go Bang"ten yana kullandım. Bence yaptığı işlerin en enteresanı o şarkı. Arthur, filme adını veren "Wild Combination"ın büyük bir hit olmasını istemiş. Birbirinden farklı türler arasında köprü kurmak için çok iyi bir aracı bu şarkı.

Söyleşi: ***Çiğdem Öztürk***

TANJU DURU
(2 Mart 1965 - 2 Ekim 2008)

Geçen sene, yine kasım sayısında, Roll'da Tanju Duru'yla buluşmuş, "Duru Zamanlar" albümünün sevincine ortak olmuştuk. Tam bir yıl sonra Niğde Aladağlar'dan gelen acı haberle sarsıldık. Tanju'yu bir dağ kazasında kaybettik. Hatırası hep bizimle olacak... Mehmet Güreli, Sumru Ağıryürüyen, "Duru Zamanlar" şarkılarının sesi Kıvanç Someren ve Ezginin Günlüğü'nde birlikte çalıştığı abisi Cüneyt Duru ile Emin İgüs, onu anlatıyor...

TANJU'YU TANJU KURTARABİLİRDİ

EMİN İGÜS

Tiyatrodaki genç

Ezginin Günlüğü'nü 1981'de kurduk, 1983 başlarında da sahneye çıkmaya başladık. Grupta önceleri Nadir (Göktürk) gitar çalıyordu, ama çalmaktan pek hoşnut değildi, gruba bir gitarcı arıyorduk. Tanju'yla karşılaşmamız çok tesadüfî oldu. Üsküdar'da, Zafer Diper'in çalıştığı Sunar Tiyatrosu vardı. Aynı zamanda o salonda Genç Oyuncular adlı bir tiyatro topluluğu çalışıyordu. Zafer'le dostluğumuzdan dolayı o mekâna çok gelir giderdik. Genç Oyuncular topluluğunda Tanju'yu müzik yaparken gördük, gitar çalışı bizi etkiledi. O bizi sevdi, biz onu sevdik ve birlikte çalışmaya başladık. Birkaç çalışma sonra da abisi Cüneyt'i gruba getirdi. 1984'ten 1990'a kadar altı sene birlikte çaldık.

12 Eylül'ün hemen arkasından, dört-beş ay sonrasında kuruldu Ezginin Günlüğü. 12 Eylül öncesi TİP-İşçi Kültür Derneği'nde saz çalan, türkü söyleyen, koro çalışmaları yapan beş arkadaş *(Emin İgüs'ün yanısıra Şebnem Tuncay Ünal, Hakan Yılmaz, Vedat Verter, Tugay Başar)* kurduk grubu. Nasıl zorluklar çektiğimiz bugün unutuluyor. İlk konserimizin iznini sekiz ayda aldık. Sekiz ayda İstanbul'da dolaşmadığım karakol, sıkıyönetim komutanlığı kalmadı. Ne aşağılanmalarla, itmelerle, kakmalarla yaşandı o süreç. Sivil polisler koca koca Grundig aletlerle, çaka çuka gürültüyle kayıtlar almışlardı Hodri Meydan kültür merkezinde...

Hep daha doğal, daha az tüketen bir dünyası vardı. Müzik de tükettiği bir şey değildi. Hayatın bir harcıydı. Duru kelimesi onunla o kadar özdeşleşiyordu ki...

'81'den '89'a kadar gelen süreçte Ezginin Günlüğü, bugüne kadar gördüğüm en disiplinli ortak çalışmadır. Konseri olsun olmasın, haftanın belli günlerinde toplanan, belli saatlerde müzik yapan, konuşan, tartışan bir gruptuk. İlk dönemimiz daha geleneksel müziğe yaslanan bir yapıydı. Ama yavaş yavaş bestelere geçmenin arayışındaydık. Klasik müzikten gelme bir birikimi olmasına rağmen, Tanju'yla çok çabuk kaynaştık. En küçüğümüzdü, 19 yaşındaydı, o zaman saçları, sakalı da vardı, biraz uzadı mı kıvırcık olurdu... Geldikten kısa bir süre sonra müzikal olarak da, karakter olarak da gruba ağırlığını koydu. Tanju prensipleri, verilmiş kararları olan bir insandı. Ezginin Günlüğü onun varlığıyla çok değişti. Gitarın grup içinde giderek yükselen bir yeri oldu. Aslında hiçbirimiz enstrümanlarımızın ustası değildik, ama o beraberlikten ortak ve düzgün bir sound çıkarmaya çalışıyorduk. Zaman zaman bunu başardığımızı düşünüyorum.

Herkes kişisel bestelerini yapıp gruba getirirdi, ama o beste mutlaka tartışılırdı, düzenlemeler karşılıklı konuşarak yapılırdı. O düzenleme aşamasında Tanju'nun ciddi ağırlığı olurdu. Son zamanlarda "Düş" gibi, "Musahipzade" gibi birkaç enstrümantal beste getirmişti gruba.

Tanju çok okurdu, koca koca kitaplarla gelirdi çalışmalara. Ben Tanju'dan 10 yaş büyüğüm, Nadir 15 yaş büyük. Ama ne Nadir ne de ben abi profilinde adamlar olmadığımız için iyi arkadaştık. Bir noktada provadan provaya görüşen insanlar haline geldik. Müzikal olarak '89'da çıkmaza girdi grup. En büyük rahatsızlığı en öncesinde duyan hep Tanju oldu. Grupta ilk kıpırdanan odur. Bizim "böyle de olabilir" dediğimiz zamanlarda, o "olmuyor" diyerek, sert çıkışlarla bizi de salladı. Haklıydı, olmayan bir şeyler vardı.

1989 yılında, kalktık, bir de iş ortağı olduk. Tanju, Cüneyt ve ben, ticaretin t'sinden anlamayan üç adam bar işletmeye başladık. '90'ın baharında grup zaten bitmişti, ama yazın Ruhi Su gecesinde çalmak için söz vermiştik. Açıkhava'daki o konser bizim kadronun son konseridir... Sonra Tanju ve Cüneyt'le beraberliğimiz Cabaret Cine'de devam etti. Bir dönem ben, Tanju ve Serdar (Gönenç) Cabaret Cine'de gece çalışması yaptık. Üsküdar, Salacak, Moda civarındaki yerlerde de çalıyorduk. Bir süre sonra Cüneyt ve ben çalmaya başladık. Tanju bir ara Sumru'yla çalıp söyledi.

Ezginin Günlüğü olarak gece işine hiç gitmezdik. Tanju'yla ikimiz yıllarca gece çalıştık, ama ne çalıştığımız mekânda, ne de ilanlarda Ezginin Günlüğü adını hiç kullanmadık. Bu kimliği özenle sakındık o hayattan. Bir gün bir afişe "Ezginin Gün-

Foto: Muhsin Akgün, 2007

42→

lüğü'nden Emin ve Tanju" diye yazdılar, ciddi problem yarattık. Bir kere dahi olsun, Ezginin Günlüğü bestesi de söylemedik sahnede. Çok sonraları, eğer ortamda Ezginin Günlüğü'yle büyümüş insanlar varsa ve çok ısrar ederlerse, sazı bırakıp eşliksiz iki-üç Ezginin Günlüğü şarkısı söylemişliğim var.

Cabaret Cine'yi açarken, hayalimizde hoşumuza giden müzikleri çalabileceğimiz bir yer vardı. Bu hayalimiz bir ölçüde gerçekleşti. Cabaret Cine, bir dönem çıt çıkmadan müzik dinlenen bir yer haline geldi. Tanju zaman içerisinde caza yönelmişti. Gismonti'ler, Stephan Micus'lar, Weather Report'lar, Pat Metheny'ler, Oregon'lar bize cazip geliyordu. Orada çok güzel ilişkiler yaşadık, çok güzel insanlar tanıdık. Bu ticarî serüven üçümüz açısından da pek parlak bitmedi. Anladık ki, para bizim işimiz değil. Birbirimizi incittik. 1999'da ayrıldık... Ondan önce haftada beş kere görüşen insanlarken, 1999-2008 arası toplasanız Tanju'yla beş-altı kere anca görüşmüşüzdür.

Tanju önceleri masabaşı bir adamdı, hep okuyan, yazan biriydi. Sonraları gelişen bir deniz sevdası oldu. Dalgıçlığa başladı. Cabaret Cine'nin son zamanlarına doğru, dağlarda kaybettiğimiz Uğur'la (Uluocak) çok yakın arkadaştılar. Tanju'nun esas doğa tutkusu, Cabaret Cine'den sonra, 2000'lerde gelişti.

Tanju müzikte de gitgide daha sağlam, daha ödünsüz ve belli sertlikleri olan bir yapı sergiledi. İşin mutfağıyla çok ilgilendi. Avrupa'dan dergiler getirtti, Beşiktaş'taki evinde 15-20 metrelik kablolarla, birbirini görmediğin odalarda kayıtlar yapmaya başladı. Derken duvarları yıktı, evi gitgide stüdyo halini aldı. 2000'lerde Durukayıt stüdyosunda daha profesyonel işler çıkardı. O işte inanılmaz iyiydi, çok da iyi bir kulağı vardı. "Duru Zamanlar" albümü eski konuşmalarımızın sanki bir fotoğrafı gibi. O albümdeki şarkılarda Ezginin Günlüğü'nde yanında durduğumuz şarkıların tınısı var. Ezginin Günlüğü'nde Sumru'yla yakaladığımız sound'u andırıyor. Bana çok yakın ve sıcak geldi. Zaten çok disiplinli, çok titiz, matematik kafası olan bir adamdı. Belli ki albümüyle çok uğraşmış.

SUMRU AĞIRYÜRÜYEN

Melanie'nin şarkısı

Biz Mozaik'tik, onlar Ezginin Günlüğü'ydü, Tanju'yla o günlerde tanışmış olmalıyım. Mozaik'ten ayrıldıktan sonra benim Ezginin Günlüğü'ne girmemi istediler. Gruba girmedim, ama "Bahçedeki Sandal" albümüne, sonra "Ölüdeniz"e konuk olarak katıldım. Birkaç konserde ve televizyon programında beraber çaldık, Yarım Elma programına çıktık mesela.

Biz '80 öncesinden '80 sonrasına fırlatılan insanlarız. Bütün farklılıklara rağmen ortak bir tarihimiz var. Ezginin Günlüğü ve Mozaik çıkış itibariyle birbirine hiç benzemeyen gruplardır. Ben Ezginin Günlüğü'nün konserlerini takip ediyordum, önemsediğim bir gruptu, ama Mozaik'e oranla daha akademik görüyordum onları. Halk müziğiyle daha fazla haşır neşirdiler. Mozaik daha serbest takılan, daha deneysel bir ekipti. Benim ve Ayşe'nin (Tütüncü) varlığı zaman zaman Ezginin Günlüğü'nde bir Mozaik havası estirmemiş değildir. Sonuçta, herhangi birilerine değil, sevdiğimiz insanların sevdiğimiz müziklerine ses veriyorduk.

Tanju'yla bağlantım o günlerden sonra hiç kesilmedi. Cabaret Cine'de bir-iki sene şarkılar derleyip program yaptık. Sahneye ikimiz çıkıyorduk, Tanju çalıyordu, ben söylüyordum, o arkadan ufak ufak ikinci ses de yapıyordu. Mazhar Fuat söylerdik, "Sessiz Gemi" söylerdik, Melanie söylerdik. Nedense Tanju gittikten sonra hep Melanie'nin "Look What They've Done To My Song"u geliyor aklıma, o şarkıya takıldım kaldım...

Aramızda müzikal bir alışveriş vardı. Bana en son verdiği CD, Fatih Yaşar'ın "Kıyıların Ardı" albümüydü. Yıllar önce Patricia Barber'ı tutuşturmuştu elime. Ben de gitar ikilisi Krushevo'nun bir CD'sini vermiştim, çok hoşuna gitmişti.

Dalgıçlığa sanıyorum 2000 öncesinde başladı, çünkü '99 depremi sonrası İzmit Körfezi'nde görevli olarak daldığını hatırlıyorum. Doğa yürüyüşleri yaparken, bisikletle ordan oraya giderken çok mutluydu. Doğada kim mutlu olmaz ki zaten! Dağda kendini çok iyi hissediyordu. Mutluydu oralarda olmaktan. Dağda kaybettiği arkadaşları İskender (Iğdır) ve Uğur'un (Uluocak) gidişlerinden ne kadar etkilendiğini biliyorum.

2000'de yeni stüdyosunda Muammer Ketencoğlu'yla "Ayde Mori"yi kaydettik, hemen bitiminde de benim albüme başladık. Boş zamanlarda çalışıyorduk. O yüzden epey ağır ilerledi albüm.

2001'den bu yanaki hayatımız gibi bir şey çıktı ortaya. Albüm sürecinde birbirimizi daha fazla tanıdık. Bu ikimizin ortak projesi, ama Tanju'nun benim adıma da düşündüğü bir proje. Albümde Tanju'nun besteleri var, benim uydurukladığım bir şeyler var, Ayşe'nin, Bülent Somay'ın, Serdar Ateşer'in, Özgür Salıcı'nın besteleri var. Ekim sonuna doğru albümü bitirmiş oluruz, diyorduk. Sonra Tanju, arkadaşlarıyla bir Uzakdoğu seyahatine çıkacaktı. Şimdi kayıtları toparlamak bana düştü. Dokunmak o kadar zor ki.

"Bahçedeki Sandal"da "Düş" diye minicik enstrümantal bir parçası vardır Tanju'nun. O zamanlar "parçanın adı ne olsun" diye bana sormuştu. "Küçük Bulutun Mavi Düşü" diye uzun bir Kızılderili ismi bulmuştum. Ama adı sonunda "Düş" oldu. Benim albüme başladığımız zaman "buna söz yazalım" dedik, "Düş"teki temayı alıp Mehmet Güreli'nin sözleriyle "Beyaz Gece" isminde başka bir şarkı yaptık. Albümün adının "Issız" olmasına da birlikte karar verdik.

En son bu yaz Ayşe, ben, Tanju ve Cüneyt Fethiye'de bir araya geldik, birlikte çok güzel bir tekne sefası yaptık. İstanbul'a döndükten sonra, eylül ayında stüdyoda görüştük, çalıştık. Bu yakınlarda, albümde kullanılmak üzere stüdyoda fotoğraflarımı çekecekti. Çok güzel fotoğraf çekerdi.

Tanju ile Cüneyt, hayatımda önemli yeri olan insanlar. Birbirine benzer çok yanları vardır. Hem dostluklarında hem müzikte titizdirler. Cüneyt daha rahattır, ruhunu daha ferah tutan bir adamdır. Benim bildiğim Tanju, sıkıntıları sırtına bir güzel yükler, o sıkıntılarla yürür. Belki ikisi de aynı derecede sıkıntılıdır, ama Cüneyt pek göstermez, Tanju hissettirir sıkıntılı olduğunu. Bizi boğan herhangi bir şeyi Tanju'nun gözlerinden daha fazla okursun... Bu hayatın ağırlığına dayanabilmek için bazen kendini aldatırsın. Hafife alır gibi yaparsın. Ama Tanju sana hatırlatırdı yaşanan şeyin kolay olmadığını, ağır zamanlardan geçtiğimizi...

Müzik sen neysen odur. Seni sen yapan her şey orada da vardır. Tanju'nun müziği, bana sorarsan geniştir ve derindir. "Atlas" belgeselinin müziklerini yaparken de bu dikkatimi çekmişti. Müziği dağlar denizler gibiydi...

En azla, söylenmesi gerektiği kadar şey anlatan biriydi. Müziği öyleydi, sadece müziği değil, kendi de, bütün yaşamı da, konuşması da öyleydi. O yüzden onu çok seviyorum.

MEHMET GÜRELİ

Kızıldeniz heyecanı

Önceleri, bizim çaldığımız Kedi Bar'a gelip gittikçe görüşürdük Tanju'yla... Sonra Emin ve Cüneyt'le Cabaret Cine'yi açtılar. Ben de Kedi Bar'dan çıkar, onlara giderdim. İki bar da Arnavutköy'deydi. Aramızda barlar kardeşliği gibi bir şey oluştu.

O yıllarda Beşiktaş'ta evinde stüdyo kurdu, dört sene boyunca, '95'e kadar o stüdyoda "Cihangir'de Bir Gece" albümümü yaptık. Sonra grup kurduk, kısa bir süre birlikte Beyoğlu'nda, Sapho'da çaldık. Albümde aşağı yukarı bütün gitarları Tanju çalmıştır. Benim parçaları çok sahiplenmişti. Şarkıların aranjmanlarını yaparken benim çok fikrimi almıştı. Ama "No Reason Why"a çok özel bir düzenleme getirdi, ayrıca geri vokal yaptı. Ağırlığını en çok hissettirdiği parça odur. Şarkı rock'tı, ama Tanju'yla birlikte caza döndü. Benim de çok hoşuma gitti. Dostluğumuz, ne istediğini bilen insanların buluşması gibiydi.

Yeri hiç dolmayacak insanlar vardır. Tanju onlardan biriydi. En son "Gölge" filminin bazı kayıtlarını onun Çiftehavuzlar'daki stüdyosunda tamamladık. Orası bir buluşma yeriydi. Bütün müzisyenler için Tanju'yu kaybetmek, aynı zamanda bir buluşma yerinin de yok olması demek. O insanları buluşturacak başka bir kimse göremiyorum etrafta. Tanıdığımız müzisyenler, hiç işleri olmasa bile Tanju'nun misafirperverliğine giderler, bahçede çay içer, sohbet eder, dönerlerdi. Tanju'nun varlığı çok birleştirici, sakinleştiriciydi. Çok iyi bir müzisyendi, müthiş bir kulağa sahipti, mühendis bir tarafı da vardı, tonmayster olarak çok bilgili, kılı kırk yaran, kendini çok geliştiren biriydi. Onda bir kayıt yaptığın zaman eve rahat dönebilirdin.

Barışapedal ekibiyle İznik gezisinde, 2008

Mutluydu dağda olmaktan. Müzik sen neysen odur. Seni sen yapan her şey orada da vardır. Tanju'nun müziği, geniştir ve derindir. Müziği dağlar denizler gibi.

Bir keresinde uzun uzun Kızıldeniz'e gittiğini anlatmıştı. Dalmak için Kızıldeniz'e gitmenin heyecanını onun sesinde duymuştum. Dalmaya gitmek, dağa gitmek onun için ne cesaret gösterisi, ne de rehabilitasyondu. Bu işler öbür işlerini, müziğini tamamlıyordu belki de. Bir dağın tepesinden manzarayı seyretmek onun bir an için dünyasını dolduruyordu, belki öyle katlanıyordu hayata. O işten de müzik kadar zevk alıyordu. Hayatın her alanına titizlikle yaklaşmak çok az insanın becerebildiği bir şey. Sadece kendi işiyle ilgili değil, senin de ne istediğinle ilgiliydi. Masaya oturduğun zaman kendi içeceğini değil, senin de ne içeceğini bilerek ona göre bir ortam hazırlayan bir

insan. Stüdyoya giriyorsan, senin en rahat edeceğin biçimi bulurdu. Başka bir adamdı. Dağda da Tanju'yu Tanju kurtarabilirdi. Bırakmazdı orada Tanju'yu.
Dağın tepesinde insan ölümü aramaz, yaşamı arar. Tanju hiçbir zaman hayattan kopuk biri olmadı. Oralara gidip ölümü arayacak bir adam değildi. Çünkü biliyordu ki, çarşamba günü stüdyoya ya Akın (Eldes) gelecek, ya Erkan (Oğur) ya da Mehmet gelecek, birlikte bir şeyler yapacaklar...
En son akustik bir albüm yapmaya karar vermiştik. Tanju, Emre (Karabulut) ve ben, yanımıza Şuayip'i (Yeltan) de alıp free bir albüm yapalım diye konuşmuştuk. Hepimizin akustik gitarlar çalıp uçacağı bir albüm.
Tanju gitarcılığını çok önemsemiyordu. Albümünü yapmak için kendini çok tuttu. İyi ki sonunda yaptı. "Duru Zamanlar" albümü ona güven verdi, çünkü çok beğenildi. Devam edecekti. Çok geniş cepheli biri olduğu için birçok insanla ortak müzikler de yapabilirdi.
Ben yeniden Taraf'ta gazeteciliğe başladığım zaman, telefon edip ilaveyi takip ettiğini, çok beğendiğini söyledi. Niğde'ye gitmeden dört-beş gün önceydi. Dönüşünde Kadıköy'de buluşup yemek yiyecektik. Bazı kişilerin gidişi bir sürü şeyi de götürür. Hiçbiri bir daha geri gelmez. Hepimiz için korkunç bir kayıp.

KIVANÇ SOMEREN

Duru kelimesi

Ankara'da '80 sonrasında tıp okudum. 1990'ın sonuydu, mecburî hizmetimi bitirip İstanbul'a gelmiştim. Öğrencilik yıllarımda Ezginin Günlüğü, Yeni Türkü gibi gruplarla büyüyen biri olarak, İstanbul'a geldiğimde bu insanlara ulaşma ve müzik yapma isteğiyle doluydum. Cabaret Cine'ye gittiğim ilk seferinde, gece uzadı, kimseler kalmadı ve bir şekilde ben gitarı aldım ve iki şarkımı söyledim. Emin ve Tanju'yla böyle tanıştım. Sonra oraya gidip gelmeler devam etti. Tam o dönemde Ezginin Günlüğü dağılıyordu. Bütün o duygusallıkla "neden bitiriyorsunuz" diye itiraz ediyorduk.
O sıralarda Tanju bir gün beni aradı, yeni bir topluluk oluşturacağını söyledi ve "sen de şarkı söyler misin" dedi. Şuayip Yeltan, Ümit Kıvanç, Serdar Gönenç'le provalara başladık. "Aklım Hep Sende" ve "Raylar Boyunca" şarkılarını ilk orada çalışmıştık. Ama grup kişisel sürtüşmeler yüzünden yürümedi. Benim aktif müzik hayatım orada bitti. Bir gün bir sürü meslekî düşünceler arasında, Tanju'ya gittim, "doktorluğu bırakacağım, müzik yapacağım, barlarda söylemem gerekirse söyleyeceğim" dedim. Tanju beni kenara çekip "saçmalama, yok olur gidersin" dedi. Beni vazgeçirdi. Onun gerçekçi, akılcı tarafıyla ilk karşılaşmam böyleydi. Hakikaten doktorluğu bırakmadım, sonra ilaç endüstrisine geçtim, bugüne kadar öyle devam ettim. Tanju'yla iletişimimiz hiç kesilmedi.
Cabaret Cine'nin, onun hayatında önemli bir yeri oldu. Önemli bir zamanını oraya ayırdı, ama gitgide sahneye çıkıp şarkı söylemeyi, içkili, kalabalık yerleri sevmez oldu. Cabaret Cine'den ayrıldıktan sonra sigarayı bıraktı, dalmaya, spor yapmaya başladı, bisiklet, motor edindi. Bir dönemin bitimiydi bu. Kolektif yaşam, öğrencilik hayatı ve adolesanlık dönemini bitirip birey olarak tek başına olmanın, kendine iyi bakmanın başlangıcıydı sanıyorum. Aslında hiçbir zaman bohem kalıpların içine girmedi, her zaman bir düzeni, iç disiplini vardı, ama o dönemin kirlerinden birer birer kurtulmak istiyordu sanki.
Kendi albümünü çıkarmaya karar vermesi çok önemli bir şeydi. Kendi şarkılarını uzun bir süre küçümsedi aslında. Benim için yıllar sonra "Duru Zamanlar" albümünde yer almak, o şarkıları yeniden söylemek çok zordu, kayıtlara çok korkarak gittim. Ama albümden aldığı olumlu eleştiriler ona iyi geldi. Yapılabilecek en efendice tanıtımı sınırlı bir biçimde yaptı, "Raylar Boyunca"ya bir de klip hazırladı.
Durukayıt'ın belli bir müzik anlayışının stüdyosu olması, oranın bir dergâh haline gelmesi Tanju'nun sağlam kişiliğinin ve olağanüstü müzisyenliğinin getirdiği bir şey. Herkes o stüdyoya uğrardı. Kediler içeri girer çıkar, ocakta sürekli çay kaynar, müzikten, hayattan konuşulur... Sürekli bir ruh kaynıyordu orada. Tanju misyoner gibi biriydi dostlarının hayatında. Benim hayatımda güzel olan neler var diye baktığımda, en başa Tanju'nun albümünü koyuyorum. Şu anda yaşadığım eve Tanju sayesinde taşındım; bisiklete biniyorum, o bisikleti Tanju'yla birlikte aldık; evde bir kedim var, onu bana Tanju verdi.
Evi Çengelköy'de, sahildeydi. Rakı-balık restoranına gitmeyi düşünmezdi, insanları çağırır, evde balık pişirirdi. "Bisiklete binelim, sonra biralarımızı alıp sahilde uzanalım..." Hep daha doğal, daha az tüketen bir dünyası vardı. Müzik de tükettiği bir şey değildi. Hayatın bir harcıydı. Duru kelimesi onunla o kadar özdeşleşiyordu ki, Tanju'yla ilgili her şeye koyabilirsin.
Her konuda riski en aza indiren, bütün önlemlerini alan bir insandır. Sadece bisikletlilerin ve yayaların yürüdüğü sahil yolunda, kasksız bisiklete biniyorum diye bana kızmıştı bir gün. Kendisi mutlaka kask takardı. Açıkçası ben haberi aldığımda bir yanlışlık olmalı diye düşündüm. Tanju tırmanışçı değildi, yürüyüşçüydü. Trekking yapardı. Bu

Tanju Duru ve Serdar Gönenç, bir Ezginin Günlüğü provasında, 1986

Ezginin Günlüğü'nün ilk yıllarının temel direği, gitarist, besteci ve stüdyo emekçisi Tanju Duru 2007 yılında "Duru Zamanlar" adlı albümünü yayınladı. 2000'li yıllarda, Durukayıt isimli stüdyosunda Pinhani, Bülent Ortaçgil, Erkan Oğur, Ayşe Tütüncü, Akın Eldes, Muammer Ketencoğlu gibi isimlerin çeşitli albümlerini kaydetti.

düzeyde riskli bir tırmanışa gideceği aklımın ucundan geçmezdi. Doğayla savaştan çok, doğayla barış içinde yapılan sporları tercih ederdi. Bisiklet, yürüyüş, kamp, Kaçkarlar'ı, İran'ı gezmek... O kadar ölçülü biçiliydi ki... Tanju'nun müziğe yaklaşımı da öyledir. Esrik bir müzisyen değildi. Biz onun müziğiyle esridik, ama onun müziği akılla alınmış bir yoldu. Yaratıcılık biraz arıza işidir. Bu arıza içerdeydi onda. Dışavurduğunu hiç görmedim.

Terstir, düşüncesini hemen söyler, sana katılmıyorsa hemen belli eder, bir tartışma olduğunda çok ciddiye alır, tavrını çok net koyar, ama çok espirilidir, birlikte zaman geçirmesi çok hoş bir insandır. Asla sulu değildir. Her şeyi ciddiye alır. Daha doğrusu, şöyle söylemek lâzım: Hayatında sadece ciddiye aldığı şeyleri bırakır.

Tanju'ya kayıtlar dışında gitar çaldırmak neredeyse imkânsızdır. Son doğumgünümüzü beraber kutladık. Doğumgünlerimiz arasında bir hafta var. Mart ayında, bir arkadaşımızın evinde toplandık. Tanju nasıl ikna oldu, hâlâ bilemiyorum. "Tamam, gelirim" dedi, geldi, ama kapıda "gitar çalacağımı beklemiyorsun, değil mi" diyerek girdi içeri. Doğumgünü pastamızı gitar şeklinde hazırlatmışlar. "Eyvah, Tanju bunu görünce ne biçim dalga geçecek" diye düşündüm. Ama çok keyiflendi. O gece mumları beraber üfledik.

CÜNEYT DURU

Yalansız bir hayat

Müzik sevgimiz, sanıyorum, babamdan kaynaklanıyor. Babam bir dönem Cumhurbaşkanlığı Senfoni'de ikinci kemanmış, annemin dediğine göre, biz bebekken kulağımıza Schumann'ın ninnisini çalarmış. 1973'te babam, Tanju'yla beni bir müzik öğretmenine götürdü. Ben gitar dersleri aldım, Tanju da piyano öğrendi. Birkaç sene sonra, evde piyano olmadığı için Tanju da gitar çalmaya başladı. Fakat birbirimizden bağımsız olarak yürüdük. Yaş farkının fazla olmaması belki bir çeşit rekabet doğurdu aramızda. Birbirimizi çok severdik, ama yine de hırlaşan kardeşlerdendik. Kişiliklerimiz farklıydı. Tanju daha dışa açık, daha yaramaz, daha cevvaldi. Ben içe kapanıktım. Oturup saatlerce kitap okurdum. Baskan yayınları gibi çocuk yayınevlerinin bastığı ne kadar macera kitabı varsa, hepsini bitirmişimdir. Tanju açısından düşünürsek, bir abin var, odaya kapanmış, sabahtan akşama kadar kitap okuyor. Oysa sen oynamak istiyorsun... Birlikte oyun oynayamamak daha sonra birlikte gitar çalamamaya, birlikte müzik yapamamaya, birlikte politik bir dil oluşturamamaya dönüştü. Bağımsız olarak birbirimizi sonuna kadar destekledik. Asla birbirimize çelme takmadık. Birlikte doğru düzgün yaptığımız tek şey Ezginin Günlüğü'dür. Sonra da bir bar (Cabaret Cine) hayatımız oldu.

Siyasal duruşumuza yakın bir gruptu Ezginin Günlüğü. Zaten grup içinde siyasal konularda birbirimizi yıpratacak tartışmalara girmezdik. Ezginin Günlüğü'nün sona erme sebebi, müzikal anlayışlardaki farklılaşmaydı. Grubun 1990 sonu itibariyle misyonunu tamamladığı, herkesin kendi adına yeni bir yol çizmesi gerektiği düşüncesinden hareket ettik. Hep aynı şeyi tekrar etmek istemiyorsan tabii ki bırakacaksın. Belki dağıldıktan beş-on sene sonra bir araya gelip yeniden bir şeyler yapardık. Herkesin kendi havasından, kendi lezzetinden bir şeyler kattığı yeni bir Ezginin Günlüğü albümü hakkında acaba insanlar ne düşünürdü? Ama başka bir Ezginin Günlüğü kurulunca, o şans ortadan kalktı...

Klasik müzikte Tanju'yla zevklerimiz ortaktı. Onun ötesinde Pink Floyd, Yes gibi grupları dönemsel olarak çok dinledik. Tanju bu grupları bir sıçrama tahtası gibi gördü, rock'un yanısıra caz ve kuzey cazı dinledi, son yıllarda ise müziğe dünya müziği çerçevesinde bakmaya başladı. Bob Dylan gibi adamlardan çok etkilenmedi, Fransız şansonları ilgi alanına girmedi. Bana şanson çok yakın gelir. Şiir-müzik ilişkisi hakkındaki düşüncelerimde bu yakınlığın çok etkisi vardır. Mesela Jacques Prévert'in şiirinden yapılmış mükemmel bir besteye hayır demeyi anlamıyorum. Tanju ise şiir bestelemeyi sevmezdi. Bense bir şarkının şiirden de, müzikten de bağımsız olarak kendi başına bir değer oluşturduğunu düşünüyorum.

Yılan hikâyesine dönmüş bir projem var. O projede de Tanju'yla birlikte çalışacaktık: Ömer Hayyam'dan bestelediğim şarkıları kaydedecektik.

"Her insan ölümü tadacaktır." Buyurmuşlar...
Peki ya bir nota?
Nefes alıp vermemek
Hayata adam gibi atılan bir fırça darbesinin neresine düşer?
Nedir bir insanın özlemi
Soğuk bir yamaçtan sonsuz yıldızları seyrederken
Peki ya arda kalan?
Sesini arayan bir çığlık
Karşı kıyıya varmada aceleci bir dalga
Bir mavi nota
Bir dupduru Duru
Tanju.
Cüneyt Duru

2005'te, iki parçanın kaydına başlamıştık, sonra bir daha dokunamadık. Ben bir grup ortamı bulamadığım zamanlarda müzikten uzaklaştım. Tanju müziğe benden daha sadık kaldı, benden daha ciddi yaklaştı, daha iyi işler yaptı. En azından devamlılık sağladı. Bense sürekli müzik çalışmama rağmen tek başına bir şey yapmayı beceren bir insan olamadım. Tanju kendi başına da "ben varım" diyebilen biriydi.

Evimiz kitaplarla, ansiklopedilerle dolu bir evdi. Babama bir soru sorduğumuz zaman bize "açın, bakın, kendiniz bulun, okuyun" derdi. Ta o yıllardan gelen sözlük ve ansiklopedi merakım hâlâ sürer. Tanju'nun okuması, daha ziyade üniversite yıllarında, siyasete merak salmasıyla başlayan bir süreç. Belki biraz, okuduğum çocuk kitaplarının etkisiyle, biraz da lise yıllarında bende izi kalan bazı olaylar nedeniyle hiçbir zaman bir örgüt yapısı içerisinde direkt olarak yer almadım. Ama Tanju yer aldı. Sonrasında son derece ağır eleştirilerle örgütü bıraktı. Son yıllarda kendini hümanist olarak tarif ediyordu.

Benim doğayla ilişkim Tanju'nunki gibi değil. İnsanlar ve kültürler beni daha çok ilgilendiriyor. Mesela Güney Amerika'ya olan ilgimin temel kaynağı Eduardo Galeano'dur. "Latin Amerika'nın Kesik Damarları", hem sosyalizmle hem de Batıyla olan ilişkilerimi belirleyen kitaptır. O kitabı okurken defalarca hırsımdan ağladığımı bilirim. İçimde Batıya karşı tam bir düşmanlık uyandı diyemem, ama oradaki o haksızlık beni o kadar ciddi biçimde rahatsız etti ki, bugün bir aile işi dolayısıyla Belçika'da yaşıyorum ve hiçbir şekilde mutlu ve huzurlu olamıyorum. Tanju bana hep kızardı, "sen zaten hiçbir yerde mutlu olamazsın" derdi. Halbuki bir Güney Amerika köyünde yaşasam çok daha mutlu olurum... Tanju Chomsky'yi, son dönemlerde de Zizek'i çok önemserdi. İnternette kendi aramızda hep tartışırdık. O bana "şu adam bak ne demiş" diye hep bir takım yazılar gönderirdi, ben ona sadece kendi düşüncelerimi yazardım. Bir gün dayanamadım, ona Zizek'in bir makalesini yolladım. "Şimdi beni canevimden vurdun" dedi, "ben bu makaleyi kaçırmışım!" İkimizin ortak yönünün haksızlığa ve adaletsizliğe isyan olduğunu sanıyorum. Belki bunu dile getiriş biçimlerimiz farklıdır. Elimizden geldiğince yalansız bir hayat sürdürmeye çalışıyoruz. O da bunu yapıyordu. Bunu biliyorum.

Stüdyosu bir buluşma yeriydi. Müzisyenler için Tanju'yu kaybetmek, bir buluşma yerinin de yok olması demek. Tanju'nun varlığı çok birleştirici, sakinleştiriciydi.

Babam öldüğünde de, Tanju öldüğünde de, Eduardo Galeano okurken ağladığım kadar ağlayamadım. Okuyan insanların galiba böyle bir problemi oluyor. Ne hissediyorsan adam gibi gösterebilmek gerekiyor, ama sen her şeyini içine akıtıyorsun... Doğu toplumlarında, biri öldüğünde, o ailenin evine başka kadınlar gelir, hep beraber ağlarlar, ağıtlar yakarlar. Bunu gördüğümüzde, herhalde ikimiz de "ne gereği var" diye küçümsemişizdir. Şimdi bunun hiç de tuhaf olmadığını, tam tersine, çok ciddi bir temele dayandığını düşünüyorum. Senin yanında senden daha fazla ağlayan birini gördüğün zaman, kendi acını paylaşma, hatta tutma, unutma noktasına geliyorsun belki. Ya da belki çevrendekiler böyle ağlarken, sen de kendi acını daha rahat dışavurabiliyorsun... Bilemiyorum, Tanju'nun haberini aldığımdan beri, inanıyor değilim. Yarın onunla gene siyaset tartışacağız gibi his var içimde.

Söyleşi: ***Derya Bengi***

→45

Reem Kelani

Señor Coconut

Dengue Fever

Babylon'da bu ay

4 Kasım, 21:00 **Barbaros Erköse**
5 Kasım, 21:30 **Replikas**
6 Kasım, 22:00 **Ez3kiel - Prinzhorn Dance School**
7 Kasım, 23:00 **Annie - Zi Punt**
8 Kasım, 23:00 **DJ Grandmaster Flash**
11 Kasım, 21:30 **Reem Kelani:** İngiltere'de yaşayan Filistinli şarkıcı-müzisyen, 2005'teki Doğunun Kadınları Festivali'nde göz yaşartıcı, güçlü bir konser vermişti CRR'de. 2006'da, "Sprinting Gazelle" albümünde anavatandan ve diasporadan Filistin şarkıları yayınladı. Kederli ama gururlu türkülere, Filistinli şairlerden derlediği modern şarkılarına keman, piyano, kontrbas, bateri, klarnet, saksofon, ney ve bendir eşlik ediyor.
12 Kasım, 21:30 **Erkin Koray**
13 Kasım, 21:30 **Dengue Fever:** Kulağımıza ilk çalınması Jarmusch'un "Broken Flowers"ında yorumladıkları Mulatu Astatke parçası "Ethanopium"la olmuştu. Havaları benzer, ama coğrafyalar farklı. Melekler şehrini mesken tutmuş Dengue Fever, '70'lerin Kamboçya rock'undan hallice, saykodelik dansa gelir kıvamda. Egzotik çalgılar, ısırgan üfleмeliler, gezinen bir bas-davul ikilisi, arıza bir gitar ve Farfisa orgla hemhal olan Chhom Nimol'un tesirli sesiyle çalınan şarkıları üç albüm etti.
14 Kasım, 23:00 **Nekropsi**
17 Kasım, 21:30 **Ceyhun Çelikten**
18 Kasım, 21:00 **Trakya All-Stars**
19 Kasım, 22:00 **Yasemin Mori**
20 Kasım, 21:30 **Bora Uzer**
21 Kasım, 23:00 **Five Corners Quintet:** Helsinki'den düz caz, klasik modern formunda. '60 başlarına götüren akışkan tınıları, Latinesk groove'la dans pistini zorlamak isteyenleri çağırıyor.
22 Kasım, 23:00 **Belleruche:** Kathrin deBoer, Ricky Fabulous ve DJ Modest'ten müteşekkil Londralı grup, pikaplı hiphop'lu bir soul icra ediyor. Salınmaya gelir sedalarını roma, referans gösterdikleri Sarah Vaughan vokaline, erken dönem Amerikan swing ve bebop'una ve funky-Latin havalarına borçlular.
24 Kasım, 21:30 **Queen Tribute Night "A Kind Of Magic"**
25 Kasım, 21:30 **Baba Zula**
26-27 Kasım, 21:30 **Nublu Sound Release Party - Wax Poetic Brasil, Love Trio & DJ's from NYC:** Çok yakında piyasaya çıkacak (bir tür "best of" mahiyetindeki) "Nublu Sound" şerefine: Mikrofonda Orquestra Imperial'dan Thalma de Freitas ve Nina Becker'lı Wax Poetic'in ardından, bas ve davulu Brazilian Girls'den ödünç alan Love Trio karması. NY DJ'leri geceyi akrebi New York, yelkovanı Istanbul olan bir setle noktalayacak...
28-29 Kasım, 23:00 **Señor Coconut feat. Louie Austen:** Dünyanın tek Alman-Şili kökenli orkestrası olarak kabul edilen, "nova jaro", "jive eclectio" ve "samba virtual" gibi yeni türleri terminolojiye kazandıran Señor Coconut'ın sahnesiyle tanışmamış olan kalmasın. Electrolatino'nun piri, kalabalık bir ekibin tek vücut nasıl işlediğini göstermekle kalmayacak, nabza hakiki müzik sihri akıtacak.

İzmir'de Betty Ween

İzmir Caz Günleri kapsamında 2 Aralık'ta Timuçin Şahin 5 konseri, 3 Aralık gecesi 20:00'de ise Gülüş Gülcügil'in güçlü vokali ve hikâyeleri, akustik gitarda Onur Türkmen ve çelloda Barış Güvenenler'le Betty Ween Projesi İzmir Sanat'ta icra edilecek.

Betty Ween

Phonem By Miller

British Sea Power

31 Ekim - 8 Kasım tarihleri arasında Babylon, Otto Santral, Tamirane (Santral İstanbul), Studio Live ve Dirty'de sahne alacak olan alternatif rock, indie-pop, folk ve elektronik müziğin temsilcilerine İstanbul underground camiasından grupların ve DJ'lerin Dogzstar'daki performansları eşlik ediyor. İngiltere'den British Sea Power indie-pop, Norveç'ten Annie electro-pop, kışkırtıcı Robots In Disguise electro-clash dalgaları yayacak. 6 Kasım gecesi Babylon'da duble set var. Fransız elektronikasının muhalif topluluğu Ez3kiel'in ardından sahneye gelecek Prinzhorn Dance School İngiltere'nin yeni nesil punk gruplarından; ikilinin kendi imalatı olan videoları sahneyi hacimlendirecek. Elliye yakın sanatçının şehri alt-üst edeceği günler sayılı, ama paralel etkinlikler sayısız. *www.iksv.org*

19. Efes Pilsen Blues Festivali

John Lee Hooker Jr.

Efes Pilsen Blues Festivali, 24 Ekim - 3 Aralık tarihleri arasında bu yıl 19. kez blues'severlerle buluşturduğu kış turnesinde Eddie Bo, John Lee Hooker Jr. ve Watermelon Slim'i ağırlıyor. Mersin'de başlayan festival Adana, Antep, Diyarbakır, Malatya, Kayseri, Moskova, Girne, Denizli, Antalya, Konya, Trabzon, Ankara, Eskişehir, Bursa, İstanbul, Balıkesir, Çanakkale, İzmir ve Kocaeli'den sonra Edirne'de son bulacak...

Chuck Berry

Ağustos ortasındaki ziyareti kısmet olmamıştı. İlahların ilahı, rock'n'roll abidesi Chuck Berry bu kez inşallah İstanbul'da olacak. 9 Kasım'da Parkorman'a roll'lananlar 82'lik delikanlının rock'n'roll repertuarında devleşmiş parçalarına, riff'lerine tanık olacak. Daha önce kaçıranlar "Johnny B. Goode", "Maybellene", "Roll Over Bethoven", "Sweet Little Sixteen"i canlı dinleme fırsatını bir daha bulamayabilir. "It's only rock'n roll, but we like it!"

Oğuz Büyükberber

Gitarcafe

6 Kasım **Banu Akın Beyaz Müzik Projesi** */ 7 Kasım* **Donovan Mixon - Önder Focan Duo** */ 8 Kasım* **Teneke Trampet** */ 14 Kasım* **Kafdağı Topluluğu** */ 15 Kasım* **Laterna** */ 20 Kasım* **An** */ 21 Kasım* **Islak Köpek** */ 22 Kasım* **Sen ve Ben Şarkıları** */ 28 Kasım* **Ayşe Tütüncü Trio** (Yahya Dai ve Oğuz Büyükberber'le) */ 29 Kasım* **Piazzolla Project.**
Sahnesini haftaiçi bir gün amatörlere ayıran Gitarcafe'de perküsyon, yazarlık, felsefe, kemençe, flüt, klasik gitar atölyeleri de düzenleniyor. Konserler 21:00'de başlıyor.
www.gitarcafe.com

Ghetto'da bu ay

Transglobal Underground

1 Kasım, 22:30 **Sattas** */ 6 Kasım, 22:00* **Aydın Esen** */ 7 Kasım, 22:30* **Jozi Levi Brasil Project & Bate Bumbo Batucada** */ 8 Kasım, 22:30* **Diesler Live Experience** */ 13 Kasım, 22:00* **Nem** */ 14 Kasım, 22:30* **Ayhan Sicimoğlu & Latin All Stars** */ 17 Kasım, 22:00* **Orchestra Bailam** */ 21-22 Kasım, 22:30* **Transglobal Underground** */ 27 Kasım, 22:00* **Norrda** */ 28 Kasım, 22:30* **Serkan Çağrı Rumeli Band & Dunkelbunt** */ 29 Kasım, 22:30* **Nev "Acoustic Episodes"**

FESTİVAL

"Üç Maymun" (Nuri Bilge Ceylan)

14. Gezici Film Festivali

7 Kasım'da Kars'tan yolculuğa çıkacak olan festival, uzun metraj, kısa ve belgesel türünde toplam 155 filmlik programıyla, 14-16 Kasım'da Artvin'de son bulacak. Altın Kaz Film ödülü için on film görücüye çıkıyor. Atölye çalışmaları, Baba Zula, Replikas, Kırıka ve Macaristan'dan müzisyenlerin konserleriye şenlenecek doğu gecelerinde yerli sinemacıların merakla beklenen son çalışmalarının da galaları yapılacak. Dünya sinemasından ödüllü yapımları gezdiren festival, İtalyan politik sinemasından Elio Petri'yi 1972 Cannes Altın Palmiye ödüllü "İşçi Sınıfı Cennete Gider" ve "Mülkiyet Hırsızlık Değildir"le selamlıyor. "Ulus ve Fragmanları" adlı bölümde Murat Belge, Fatih Özgüven ve Ferhat Kentel'in seçtiği Eisenstein, Ken Loach ve Lars Von Trier gösterimlerinin ardından meselenin masaya yatırılacağı bir de panel düzenlenecek...

14. Uluslararası Eskişehir Festivali

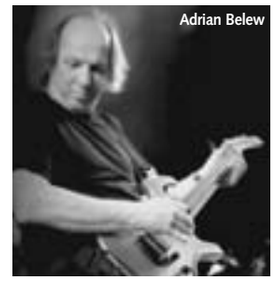
Adrian Belew

8 - 16 Kasım tarihleri arasında 300'ü aşkın yerli ve yabancı sanatçıyı ağırlamaya hazırlanan Eskişehir, klasik müzikten rock'a, caza, dünya müziğine, tiyatrodan resime kadar farklı disiplinleri, atölye çalışmalarını kapsayan renkli programıyla, film gösterimleriyle birlikte 33 etkinliğe ev sahipliği yapacak. Cengiz Baysal yeni projesi Yaban Kedileri'yle 15 Kasım'da, İngiliz progresif rock'unun babalarından King Crimson'ı 1981'den beri gitarı ve sesiyle sürükleyen Adrian Belew power trio grubuyla 14 Kasım'da, Dire Straits'in ilk üç albümüne emek vermiş Knopfler biraderlerden David de 11 Kasım'da konser vermek için şehre düşecek. Ayrıntılar www.eskfest.org adresinde...

12. Uluslararası Ankara Caz Festivali

Charlie Haden

Renaud Garcia-Fons, Matthew Garrison, Charlie Haden gibi müziğe yön vermiş bas ustalarının yanısıra, Selçuk Sun, Kamil Erdem, Gürol Ağırbaş gibi değerli müzisyenlere yer verecek olan festivalin bu yılkı teması "Caz ve Bas". Hollanda'dan Yuri Honing Trio, Berlin - New York hattından antik Pers makamlarına köprüler kuran Cyminology, Akdeniz usûlü füzyon repertuarına Beatles ve Coltrane'i de katan İspanya'dan Perico Sambeat Quartet, Fahir Atakoğlu, Oğan Şadan Band festivalin ilgi çekecek konukları arasında. 24 Kasım - 4 Aralık tarihleri arasındaki etkinliklerden haberdar olmak için www.ankaracazfestivali.org'u tıklamak yeterli.

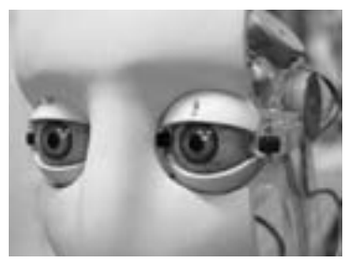

Amber Sanat ve Teknoloji Festivali

"Etkileşim mantığının ve kavramının şekillendirdiği yeni persona'mızı, diğer bir deyişle dijital bir özne olarak hallerimizi ele almayı ve sorgulamayı hedefleyen" uluslararası sanat ve teknoloji festivali Amber, yerleştirmeler, sahne performansları, atölye çalışmaları, seminer ve sergileri kapsıyor. Gerçek zamanlı etkileşime dayandırılan aktivitelerde dijital teknolojiler bir ifade aracı olarak kullanılarak yeni bir sanatsal dilin arayışının örnekleri veriliyor. *(08.a-m-b-e-r.net)*

ETKİNLİK

20. ENKA Kültür Sanat Kış Etkinlikleri

"Cesaret Ana ve Çocukları"nda Tilbe Saran

ENKA Kültür Sanat, 20. kış etkinliklerinde tiyatro, konser ve sergilerle dolu programıyla izleyicileri İstinye Sadi Gülçelik Spor Sitesi, ENKA İbrahim Betil Oditoryumu'na bekliyor. 4 Kasım - 23 Aralık arasında takip edilebilecek olan festivalde öne çıkanlara göz atalım: Semaver Kumpanya'dan Brecht'in "Cesaret Ana ve Çocukları", Oyuncular Tiyatro Grubu'nun Ursula LeGuin'in romanından uyarladığı "Atuan Mezarları", Dostlar Tiyatrosu'ndan "Sivas 93" oyunları, Zuhal Olcay konseri, Serdar Kalmaz'ın resim ve İlker Yardımcı'nın heykel sergileri... Başlama saati 20:30 olan etkinlikler için 19.00'da Taksim AKM önünden servisler kalkıyor. *(www.enkasanat.org)*

Garajistanbul

1 Kasım, 17:45 / 6-7-8 Kasım, 20:30 **"Histanbul":** Kemal Gökhan Gürses'in aynı adlı çizgi romanından sahneye taşınan "Histanbul", Evrim Demirel'in besteleri ve farklı disiplinlerden ortaklıklarla Övül Avkıran ve Mustafa Avkıran yönetiminde tasarlanmış bir İstanbul tahayyülü sunuyor.

3-4-10-11-17 Kasım, 20:30 **"Eko":** Beden-hafıza ilişkisi üzerine, beş dansçının beş sözcükle bedenlerinde nasıl yeni bir alfabe oluşturduklarına dair deneysel bir dil okuması. Kabuk, rüzgâr, ağaç, kuyu ve duvarla koreografi denemesi...

SERGİ

Doğu'nun Cazibesi

Pera Müzesi yeni sezona üç katına birden yayılan "Doğu'nun Cazibesi: Britanya Oryantalist Resmi" sergisiyle girdi. Tepebaşı'na getirilen 105 başyapıta müze koleksiyonundan Osman Hamdi Bey'in "İki Müzisyen Kız" ve David Wilkie'nin "Sultan Abdülmecid'in Portresi" resimleri de eşlik ediyor. 19 Ocak'a dek gezilebilecek sergi "İngliliz sinemasında Doğu'nun cazibesi"nden örnekler de sunuyor.

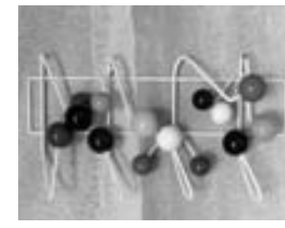

MentalKLİNİK

Yasemin Baydar ve Birol Demir'in yürüttüğü mentalKLİNİK, "uyku", "oyun" ve "kopya" projelerinin ardından devam mahiyetindeki "etiketbulutu" ile karşımızda. "Etiketlerle yaratılan bulutsu dünyanın kapısını yapıtın etiket olarak kurulan gerçekliğiyle" zorlayan sergi marttan beri açık; sürekli değişiyor... Cuma ve cumartesileri 16:00 -20:00 arası açık olan mekân, Ihlamur yolu, Opera Palas Apt. No: 33/35 d.6 Topağacı - Nişantaşı adresinde. Markaja alalım!

kargart
KASIM 2008
terapi
Eylem İçerikli Sergi
17-30
Kasım
2008
Kardelen Fincancı
Evrim Özarslan
Itır Demir
Öznur Aksoy
Deniz Rona
Küratör: İnsel İnal
Kadife Sok.dk.No:16 Kadıköy İstanbul T: 0216 330 31 51 F: 0216 346 55 46 www.kargart.org info@kargart.org

ROLL KİTAPLIĞI

Ahmet Haşim Paris Frankfurt yahut Hiç (Notos)
Albert Caraco Post Mortem (Versus)
Bahadır Baruter Ruhaltı (YKY)
Aaron Ridley Müzik Felsefesi –Tema ve Varyasyonlar (Dost)
Edward Said Medyada İslâm (Metis)
Fazıl Hüsnü Dağlarca İçimdeki Şiir Hayvanı (Norgunk)
Fernando Pessoa Şeytanın Saati (Can)
Frans de Waal İçimizdeki Maymun –Biz Neden Biziz (Metis)
G. Cabrera Infante Şehirler Kitabı (Can)
Hanne Blank Bekaretin El Değmemiş Tarihi (İletişim)
Hasan Ali Toptaş Harfler ve Notalar (İletişim)
John Gray Saman Köpekler (YKY)
Lawrence Durrell Mekan Ruhu –Akdeniz Yazıları (Can)
Margaret Hooks Devrimci Fotoğrafçı Tina Modotti (Agora)
Max Frisch Günlükler 1966-1971 (YKY)
Metin And Oyun ve Bügü –Türk Kültüründe Oyun Kavramı (YKY)
Orhan Pamuk Masumiyet Müzesi (İletişim)
Oscar Wilde Yalancılık Sanatı –Sanatçı Olarak Eleştirmen (Epos)
Philippe Sollers Tanrısal Hayat (Agora)
Serdar Koçak Köhne (Simurg)

Bir erkeği çalar gibi

A'dan X'e, A'ida'dan F tipinde yatan sevgilisi Xavier'e gönderilmiş, John Berger tarafından "kurtarılmış" dokunaklı ve umut dolu mektuplar ve Xavier'in dünyanın gidişatını kuşbakışı kavrayan notları Metis tarafından yayınlandı...

Mi Guapo,

Heybetli Manda, müzik öğretmeni, geçen çarşamba geldi. Hiç habersiz çıkageldi. Eczaneye doğru yaklaşırken ağzı kulaklarına varıyordu ve son anda havalanan bir bıldırcın gibi kollarını çırptı.

Arkadaşlığımız başladığında, beni ilk kez hapse düşme bunalımından kurtarmıştı –on sekizinde yoktum. Sana hikâyeyi anlatmıştım. Onu biraz önce gördüm ya, yeniden anlatmak istiyorum. Her tür sevgi tekrarlara bayılır, çünkü tekrarlar zamana kafa tutar. Senle ben gibi.

Lamasgao'da altı saat mecburi çalışma vardı, üniforma dikiyorduk ve oradaki ilk günümde yanımdaki boş yere Manda oturdu. Sierra'yı aşmış kalabalık bir otobüs gibi yaklaşmasını seyrettim; uzun yolculuğun ardından birbirini tanımış bütün yolcular, içinde şakalaşıyordu.

Her şeyin daha beter olmasını istiyormuş gibi bir halin var! Bana ilk söylediği bu olmuştu. Başımı salladım. Azıcık daha iteklesen daha beter olur dedi, zor olduğunu biliyorum ama yapabilirsin, az itekle, bok çukurunun dibini bulursun. Ya! Olmuş bil.

Manda gülümsediğinde yüzündeki derin çizgilerden yağmur suları akar gibi olur ve o anda gülümsemişti, büyük iğneyi iyice yukarı kaldırmıştı tebessüm yüzünü sırılsıklam ederken.

Doğum günün ne zaman? diye sordu ertesi sabah bana, bir apoleti yerine takarken. Ben de söyledim çünkü otobüsüne binmek istiyordum. Benim için de yer vardı.

Pek değişmemiş. Karmakarışık siyah saçları siyaha boyalı ve onları hâlâ aynı şekilde sallıyor. Kara gözleri, ne dinlediğine bağlı olarak hâlâ muazzam büyüyüp küçülebiliyor. Tek yenilik lavta çalmayı öğrenmiş olması.

Ayrıntılardan pek emin değilim. Lavta çalmanın onu bir yerlere sokacağını düşünüyor gibi bir hali var. Bir enstitüye. Bir komiteye. Belki bir binaya. Onun için de ders almış.

Lavta başka hiçbir çalgıya benzemiyormuş. Kucakladığın anda lavta bir erkeğe dönüşüyormuş! Bir erkeği çalıyormuşsun. Bunu anında hissedermişsin. Tellerini çekermişsin –zevkine göre yedi, on üç ya da yirmi bir tel– adamın göğsünün, boynunun, omuzlarının tellerini. Lavtanın müziği erkekmiş, erkek. Çaldığın bütün erkekleri hatırlarmışsın.

Kalın kollarıyla trombon çalar gibi, trompet öttürür gibi, ağzına dayadığı mızıkayı gizler gibi, çelloyu inletir gibi hareketler yapıyor. Kabuksuz bir kaplumbağa varmış, adı lavtaymış çünkü hem güzelmiş hem de çalgıya benziyormuş! İyi de, bir erkeği çalabilecekken insan kaplumbağayı ne yapsın?

Dizlerinin üzerine lavtayı aldığında dünyanın ilk melodisini çalarsın –birden duruyor ve birlikte katıla katıla gülmeye başlıyoruz, gülme kendiliğinden durana kadar.

Sonra bana dönüyor, gözleri çok küçük ve fısıldıyor: Altı aya kadar Xavier'le birlikte olacaksınız, nerede, nasıl diye sorma, tek bildiğim birlikte olacağınız.

Üç gece kaldı –ben divanda yattım– bu sabah Mirar'a doğru yola çıktı. Dün gece birkaç arkadaşı davet ettim yemeğe, o da hikâyeler anlattı ve isimlerden, insan isimlerinden bahsetmeye başladı.

İlk başta, onun demesi, iki isim varmış, bir erkek bir de kadın için, hepsi bu. Çabucak her birinden, onların birer çeşitlemesi olan başka isimler çıkmış. Zaman geçtikçe, bütün dünyada insanlara takılan isimler daha yaratıcı ve zengin bir hal almış, ta ki çoğu birbirini tanıyamayana kadar. Yine de diğer kelimelerin aksine insan isimleri, kulağa tuhaf ya da yabancı da gelse, onları duyduğumuzda ya da telaffuz ettiğimizde ortak bir ses paylaşırmış. Hecelerde değil, A'ida'da da değil. Kerim'de değil. Şasno'da değil. Ybarra'da değil. Ses, kelimelerin etrafını sarmalayan bir şeymiş.

Manda gözlerini kapatıp konuşmaya devam etti. Ses, sanırım, ivmelerinden geliyor. İvme de bir isim gibi değil mi? Dünyanın bütün isimleri ışık hızıyla hareket ediyor, doğdukları noktada buluşmak için ya da elektromanyetik fotonlardan daha küçük parçacıklara bölünmek için ışık hızıyla ilerliyorlar... Hangisi olduğuna emin değilim ama önemi de yok. Önemi olan tek şey isimlerin diğer kelimelere benzememesi. Lavta çalmayı bunun için öğreniyorum.

Ah! Müzik öğretmeni!

Benim ismimden senin ismine!

A'ida'dan Xavier'e

John Berger, A'dan X'e (Metis)

AMANDA PALMER

Saldırgan yalnızlık

"Brecht'yen punk kabare" olarak anılan Amerikalı ikili Dresden Dolls'un solisti Amanda Palmer'dan bir solo albüm: "Who Killed Amanda Palmer?"

Ne oldu, Dresden Dolls bitti mi?
Hayır. Brian'la turneye çıkmak harika, ama aynı zamanda çok da zor, çünkü ikimiz de çok dik kafalıyız. Birbirimizi çok da seviyoruz ve zaten bu da sahneden hissediliyor: Seni çok seviyorum ve her an öldürebilirim! İkimizin de bir teneffüse ihtiyacı vardı. Birlikte tekrar albüm yapmak istediğimizden eminiz, ama ne zaman olur, bilemiyoruz.

Dresden Dolls için de, solo albümünüz için de sık sık kabare benzetmesi yapılıyor.
Bu albüm bence biraz pop. Evet, kabare etkileri hissediliyor, ama bence kabare, bir müzik tarzından çok, bir fikir.
Bu albümde daha çok hangi temalarda gezindiniz?
Saldırgan bir yalnızlık ve insanların birbirlerinden ve hayattan kopuklukları, mesela "Guitar Hero"nun sözleri...
Hakikaten de "Guitar Hero" insanın merakını uyandırıyor...
Genç bir grupla turnedeydik, sahnede çalarlarken onları gözlerdik, kız hayranları gözyaşları içinde tezahüratlar yapar, bağırır çağırırdı. Bizim delikanlılarsa sahneden iner inmez turne otobüsüne biner ve "Guitar Hero" oynarlardı... Sahne dışında enstrümanlarını ellerine aldıklarını görmedim! "Guitar Hero" gerçekte yaşamakta olduklarının fantezisiydi ve işin tuhafı, hayatın tadına varmak yerine, onun sanal bir versiyonunu oynamaktan zevk alıyorlardı... O sıralar gazetelerde Irak savaşıyla ilgili haberleri yakından takip ediyordum. Askerler çatışmalara hazırlanırken video oyunları oynuyorlarmış. Pilotlar da savaş sırasında çok yüksek sesle müzik dinlermiş: Metallica, Slayer... Silahların, ölümün sesini duymuyorsun ve olgular sana gerçek değilmiş gibi geliyor. Gerçeklikten uzaklaşıyorsun... O şarkı da işte bütün bunlara dair: Video oyunu mu, gerçeklik mi? Bir cevap vermiyorum, sadece düşünüyorum.
(Rock & Folk, çev: Siren İdemen)

ICE CUBE

Aynanın bir suçu yok

Rap emektarı Ice Cube, NWA'nın ardından 1990'da başladığı solo kariyerinde sekizinci albümü "Raw Footage"ı yayınladı...

NWA (Niggaz With Attitude) hatın sayılır bir grup olduğunda hâlâ aile evinde yaşıyordun. "A Bitch Iz a Bitch"I yaptığında annenin tepkisi ne oldu?
O şarkıyı yazmak, mahallede takılanların yaptığından on kat daha olumlu bir işti. Durumu valideye açıkladığımda hak verdi, rahatladı. Sürekli sokakta sürtmediğime memnun olmuştu.
19 yaşında o sözleri yazan biri, nasıl oldu da sonra aile dizilerinde oynadı?
Gerçekte kim olduğumla ekrandaki kişiliğimin birbirinden ayırt edilememesi çok tuhaf. Bir aile dizisinde oynamakla aile düşkünü mü oluyorum yani? Saçmalık! Avantür bir filmde yer alsam bu beni seri katil mi yapar?
"Fuck Tha Police" parçanı seven bir polise denk geldin mi hiç?
Hayır, ama şöyle bir şey oldu: '89 senesiydi, Detroit'te konserdeydik. Emniyetten gelip o şarkıyı çalmamamızı söylediler. Şafak attı bizde, setin daha başında, ikinci sırada çaldık şarkıyı. Polis sahneden yaka paça indirdi hepimizi ve merkeze götürdüklerinde, "sizi tutuklamayacağız, sadece çocuklarımız için imza verin, NWA'ye hayranlar" dediler. Birkaç imza için şovun içine ettiklerine inanabiliyor musun?
Yeni albümünde alaycı bir single var: "Gangsta Rap Made Me Do It" (Gangsta rap yüzünden). Müziğinin dünya meselelerinde günah keçisi olduğunu düşünüyor musun gerçekten?
Radyo programcısı Don Imus gibilerinin rezil söylemlerine dikkat çekmek için yaptım o şarkıyı. Ana akım medya gangsta rap'i hedef gösterip "işte sorunlarımızın kaynağı bu müzik" diyor. Çirkin olduğun için aynayı suçlamaya benziyor bu.
"Anaconda" filminde oynamanın sebebi de gangsta rap miydi?
O filmde yer almamın tek sebebi, koduğumun filminde siyah adamın ölmemesiydi. Bu bir devrim!
Jheri buklelerini özlediğin oluyor mu?
Asla. Jheri bukleleri aşırı bakım ister. Adam olan, her gün siktiriboktan beş dakikasını ona harcamak istemez. Ayrıca kafana sürdüğün kimyasallar yastık kılıflarına, araba koltuğu başlığına, kanepelere, her yere leke yapar.
(Spin, çev: Şahan Nuhoğlu)

KING KHAN & THE SHRINES

Seks, kan ve voodoo

Montreal'de mukim Berlinli saykodelik soul grubunun 1991'den bu yanaki emekleri "The Supreme Genius Of..." adlı "best of"la taçlanıyor...

Bir ara müziğinizin temelinde voodoo olduğunu söylüyordunuz...
King Khan: Elbette. Paraya pula, maddiyata önem vermemek anlamında bir voodoo bizimki. Eskiden beri tapınılan doğanın yardımıyla yoksulları kilise ve beyaz insanların baskısı karşısında güçlendirmek demektir voodoo.
Kukamonga cemaatiniz nasıl bir şey?
Güzel bir rock'n'roll ruhuyla, kendi şarkılarını yazma arzusuyla, hem göze hem kulağa hitap eden orgazmik bir şovla, kanlı canlı bir ergen isyanı bu. Çocukluğumuzu ve gençliğimizi kutsadık, artık daha olgun ve daha akıllıyız, bizi daha çok insan dinliyor ve ailemiz genişliyor. Olmazsa olmaz Kukamongalar arasında Deadly Snakes, Demon's Claws, Spaceshits, The Spits, Gris Gris gibi grupları sayabilirim. Müzik bizim kurtuluşumuz, bizim dinimiz. Dua ederken teybe bir Silver Apples, bir Alice Coltrane ya da bir Sun Ra atarım ben.

Eskiden ilham kaynaklarınız arasında Bo Diddley, Chuck Berry gibi isimleri sayıyordunuz...
Gerçi şimdi Etiyopyalıları da keşfettim. The Shrines'a başlamamıza sebep olan bu çeşit black power gruplarıydı. Art Ensemble Of Chicago benim nezdimde en baba punk gruplarından biridir, beyaz bir yüzle dolaşıp dünyaya nanik yapan bir siyah adam gibidir. Ben de bazen böyle hissederim. Little Richard'ı severim, harbiden de rock'n'roll'un hem kralı hem kraliçesidir. Kız arkadaşının başkalarıyla sevişmesini izlemek için hayatını riske atmıştır, bu da çok onurlu ve rock'n'roll bir davranış. Beyazlardan ibaret bir salonda çaldığınızı düşünün, kızlar vücutlarının her zerresinden usareler damlatarak çıldırıp tepiniyorlar, oğlanlarsa ellerinde zincirlerle bekliyor seni konserden sonra kıstırmak için. Bütün olay bundan ibarettir işte: Aşk ve nefret, seks ve şiddet, büyü ve hayal gücü!
(Pitchforkmedia, çev: Merve Erol)

WALTER BECKER

Boogie night

Steely Dan grubunun ikinci yarısı, "Circus Money" isimli solo albümünü yayınladı.

Neler dinliyorsunuz şu sıralar?
İki senedir Jamaika müziğine sardırdım. Dub plaklarından başımı kaldıramıyorum. King Tubby, The African Brothers, Sly & Robbie... Büyük aralıklarla çalınan skip tekniğiyle gitarda epey yol aldım, ama yetmiyor. Evin halini görmelisiniz. Yığınla malzeme birikti. Zavallı eşim delirmek üzere, ama kendimi alamıyorum. Dub'ın soul müziğin mantığını tersyüz edişine tavım. Soul'da davul vuruşlarının etrafında başçının parmakları gezinir. Dub'da ise tüm mesele bastadır ve gezinen davulcudur... 20. yüzyıl erken dönem klasikçilerini, Schoenberg'i ve '50'lerin cazını hâlâ zevkle dinliyorum. Cazı, babamın banliyödeki evimize plak taşıdığı, salonumuzun dergilerdeki gibi gözükmesine çabaladığı yıllardan beri severim. "Dave Brubeck Quartet In Europe"u aşındırana kadar dinlediğimi biliyorum. Mingus ve Miles'ın "Dark Magus"u da hep çalardı evde.
Televizyonla, sinemayla aranız nasıl?
Ortalık çöpten geçilmiyor. Çok iyi televizyon dizileri var, ama genellikle şiddet, seri cinayet ve suç temaları sorumsuzca ve belli bir bağlama oturtulmadan sunuluyor. Arada mücevher gibi yapımlar da çıkıyor. "There Will Be Blood" çok iyiydi. Paul Thomas Anderson ilginç bir yönetmen. İlk filmi, "Boogie Nights" beni uçurmuştu. '70'lerin dokusunu o kadar hissedilir kılmıştı ki, sanki o döneme tanık olmuş birinin elinden çıkmış gibiydi. Halbuki Anderson 1970 doğumlu! Porno sahneleri dışında kendi yaşantımla özdeşlikler kurduğum bir filmdi. En favori filmim, galiba 11-12 yaşlarında seyrettiğim

"Sokak Kızı Irma". Shirley MacLaine'in kâinattaki en muhteşem kadın olduğunu düşünmüştüm.
Sizde iz bırakan kitaplar hangileri?
Kurt Vonnegut'un "Kedi Beşiği", iğneleyici mizahla tanışmamı sağlayan ilk kitaptır. O kalite ve kara mizah Terry Southern, Samuel Beckett ve Nathaniel West gibi sevdiğim pek çok yazarda dipten yürür. Marjinal karakterleri de severim. Yılmayanları, yaşamlarını ve dünyayı anlamlandırma uğraşı içinde olanları... Denis Johnson, çağdaş yazarlar içinde en beğendiklerimden biri. Nabokov'un bütün eserlerini çok severim. "Saydam Şeyler"i daha yakınlarda yüzüncü kez okudum. Okumak çok yaşamsal bir faaliyet. Sanatla iştigal ediyorsanız, zihni diri tutmak için birebir.
(Word, çev: Ş.N)

DAVE STEWART

Kaptan Dave

Eurythmics'in beyni, başta "Sweet Dreams" olmak üzere eski şarkılarını otuz kişilik orkestrayla yeniden kaydetti, iki CD'den ve bir fotoğraf albümünden oluşan "The Dave Stewart Songbook, Vol. 1" albümünü çıkardı.

Bu senfonik proje fikri nasıl doğdu?
Dave Stewart: Kariyerim boyunca bestelediğim parçaların birçoğunu, yeniden orkestral biçimde canlı olarak çalmayı arzuluyordum. Bunun üzerine iki CD kaydettik, ardından fotoğraflarımı albümleştirme fikri geldi ve böylece Rock Fabulous Orchestra projesi şekillendi.
Niçin böyle iddialı bir isim koydunuz?
İngiltere'de meşhur rock'çulara rock-'n'roll royalty (kraliyet ailesi) demeye pek meraklıdırlar, ABD'de ise ünlü hiphop'çular için "ghetto fabulous" (getto efsanesi) deyişi kullanılıyor. Ben de bu ikisini karıştırdım.
Müzisyen, prodüktör, fotoğrafçı, giysi tasarımcısı olarak kendinizi fazla girişimci bulmuyor musunuz?
Gençliğimden beri hep üretken, yaratıcı bir yanım oldu. Sanatın tek bir dalına yoğunlaşmak istemedim, benim ilgimi çeken farklı yollar keşfetmek.
Arkadaşınız Bob Dylan sizden iltifatlarını hiç esirgemiyor, size "Captain Dave" diyor. İnsanlara kaptanlık yapmak gibi bir beceriniz var mı?
İnsanlara karanlık patikalarda kılavuzluk yapmaktan hoşlanıyorum galiba.
Londra'daki eviniz birçok önemli olaya sahne olmuş. Traveling Wilburys de sizin bahçenizde kurulmuş, öyle mi?
Doğru. Tom Petty & The Heartbreakers'ı Bob Dylan'la bahçemde tanıştırmıştım. İşte bu Captain Dave yanım. O evde hep ilginç buluşmalar olmuştur, mesela bir köşede Damien Hirst resim yaparken, terasta da Blur prova yapıyordu.
Birçok müzisyenle beraber söylediğiniz bir Barack Obama'ya destek şarkısı bestelediniz: "American Prayer".
Bono'yla beraber yarattığımız o şarkı için bayağı saldırıya maruz kaldım: "Herif Amerikalı bile değil, kapasın çenesini!" Çok aptalca, çünkü bütün gezegenin kaderi bu seçimle belirlenecek.
Hayatınızda yaptığınız rock'n'roll'la en az bağdaşır şey neydi?
Herhalde veli-öğretmen görüşmesi. Yedi yaşındayken, kızımdan ödev olarak ebeveynlerine bir mektup yazması istenmişti. O da kulaklarını deldirmesine izin verirsem, bana bir votka martini hazırlayacağını ve zeytini de unutmayacağını yazmış. Annesiyle beni okula çağırmışlardı.
Peki yaptığınız en rock'n'roll olay?
Claude Gassian ve Blondie'den Frank Infante ile beraber Avustralya'da bir oteldeydik. Frank bir uçak kazasından kurtulmuştu, hastaneye gitmek yerine, otele gelip votkayla kendini tedavi etmeyi tercih etmişti. Nasıl oldu, nereden bulduk, bilemiyorum, gerçek kılıçlarla dövüşmeye başladık ve ben zaten berbat durumda olan Frank'in üstüne avizeyi düşürdüm... Claude'da o gecenin fotoğrafları var.
(Rock & Folk, çev: S.l.)

GRACE JONES

Korku ve kahkaha

Reggae'yi ve kulüp havalarını en iyi harmanlayan Grace Jones'un yeni albümü "Hurricane"de Brian Eno'dan Tricky'ye pek çok konuk da var...

Son albümünüzden bu yana yirmi yıl geçmiş, ama sanki sesiniz, müziğiniz hiç yaşlanmamış...
Yılları saymam, ama siz söyleyince çok geldi. İki albüm arasında en uzun ara diye Guinness'e girebilir. Bir şeylere ayak uydurmaya çalışmam, neyse o çıkar benden. Şu da önemli ki, "Grace Jones müziği" gibi bir endüstri formülünün peşinde koşmadık hiç. Bütün müzisyenler kendi yolunu takip etti.
Hiç albüm yapmasanız da tarihsel bir kişilik olmayı hak etmiştiniz...
Ardı ardına bir sürü plak doldurabilirsiniz, her plağınızdan sonra da belki biraz daha

unutulabilirsiniz. Benim şarkılarımsa sürekli daha fazla dinleniyor, sample'lanıyor, internette yaygınlaşıyor. Bence nitelik, nicelikten daha önemlidir.
"1981'deki gibi kalmak istemiyorum" dediğiniz oluyor mu hiç?
Ben hep ileriye bakarım. Beni bir çerçeveye hapsetmek pek mümkün değildir. Benim müziğim eski değildir, geleceğin sesi de değildir. Şimdinin müziğidir, o şimdi her neyse.
Plak yapmayı niye bırakmıştınız?
Bazen ne kadar uğraşsanız olmaz, o spontanlık kaybolur, bu durumda ortaya çıkardığınız iş sizi de tatmin etmez, başkasını da. Bu albümü yapmak için doğru zamanın geldiğini hissettik. Ne istiyorsak onu yaptık, kimseye bir şey dayatmaya çalışmadık.
Bunca yıldır müziği özlemediniz mi?
Başka şeylerle meşguldüm, film yönetiyordum, underground şovlar yapıyordum. Ama şirket dünyasının dışındaydım, büyük biraderin gözünün önünde değildim. Sanatsal olarak olgunlaştığımı düşünüyorum.
Bunca yılda basite indirgenmiş bir imaja büründürüldüğünüzü düşünüyor musunuz?
Kendi karikatürüm gibi mi? Hep bu durumun kıyısında kaldım gibime geliyor. Gerçi bundan pek de gocunmam. Belki korkutucu görüntümü kolaylaştırıyordur bu bakış, korkuyu gülerek aşıyordur insanlar. Beni yakından tanıyanlar korkunç bir insan olmadığımı bilir. Ama iyi korkunç taklidi yaparım. Çok sert, karanlık, dindar bir disiplin altında yetiştirildim ben. Çocukluğumdaki korkuyu sanatıma tahvil ettim, insanlar bana bakınca kendi korkularıyla yüzleşiyorlar.
(Shropshirestar, çev: M.E.)

JENNY LEWIS

Annemin hediyesi

Los Angeles'lı grup Rilo Kiley'in şarkıcısı, "Acid Tongue" isimli ikinci solo albümünü yayınladı.

"Acid Tongue"un müzikal duygusu nasıl oluştu?
Albüme adını veren şarkı için CS&N'vari bir şey vardı aklımda. Rilo Kiley'in yaptıklarından farklı. Bir süredir JJ Cale, Dr. John, "Gris Gris" dinliyorum. PJ Harvey hayranıyım.
Albümde babanızı mı anlatıyorsunuz?
Annem hakkında şarkı söylemekten o kadar yoruldum ki bu albümde onu kökünden kazımalıydım. *(gülüyor)* Babamı albümde çalmaya razı ettim, bir mızıka ustasıdır. Eskiden Harmonicats diye bir grubu varmış, Ed Sullivan'da falan da çalmışlar.

İnternette küçükken oynadığınız diziler izleniyor.
Biraz utanıyorum bundan, ama hayatımın bir parçası. Çocuk oyuncu sendromundan kaçabildim mi bilmiyorum. Neyse ki küçükken yaptığım bu işi hiç umursamıyordum. Aile hayatım da biraz boktandı.
Aldığınız ilk albümü hatırlıyor musunuz?
Musical Youth'tan "Pass The Dutchie" single'ı. Harikaydı. Aslında hiphop bana ait olan ilk şeydi. Annem anlamıyordu, onuncu yaş günümde bana "Transformer"ı hediye etmişti. Kabare şarkıları söyleyip eve gelince Velvet Underground dinlerdi, bir de Barbara Streisand!
Sonraki müzikal etkileşimleriniz neler oldu?
Herkes gibi Neil Young'ı ve Dylan'ı severim... Laura Nyro, Tammy Wynette, Lucinda Williams ve 90'ların indie rock müziği: Pavement, Built to Spill ve Modest Mouse.
'90'ların sonunda Rilo Kiley'i kurduğunuzda ortam nasıldı?
Silver Lake'te bir sahne vardı, ama dışlandık. Biz de kendi sahnemizi kurduk. Beck de oralardaydı, ama bizden büyüktü.
Grup tekrar bir araya gelebilir mi?
Herhalde hayır.
(Uncut, Incendiarymag, çev: Fevzican Abacıoğlu)

DEERHOOF

Güzel kazalar

San Fransisco'lu indie-rock grubu Deerhoof yeni albümleri "Offend Maggie"yi yayınladı.

Albümü çıkarmadan önce, dinleyicilerinizin kendi versiyonlarını çalıp size yollamaları için "Fresh Born" adlı parçayı internete koydunuz...
John Dieterich: Artık her önüne gelen parçalarını önce internette yayınlıyor. Biz albümün ruhunun dışına çıkmayacak, bu ruha katkıda bulunabilecek bir iş yapmak istedik. Özünde bu, bizim versiyonumuzun gelinebilecek son nokta olmadığını, onun da diğerleri gibi sadece bir yorum olduğunu gösterdi.
Şarkı yazımında, kayıt aşamasında değişimler oldu mu?
John: Bu kez farklı olarak değişik gitar seslerine yer verdik. Güzel kazaların eseri olarak birkaç iyi sound bulduk ve "evet, başından beri aradığımız şey buydu" diyerek albüme kattık.
"Offend Maggie"yi "Friend Opportunity"den ayıran şey ne?
John: "Friend Opportunity"yi kaydederken zaman bağlamında büyük kısıtlamalarımız olduğu için, yalnızca sound hususunda sınırları zorlayabildik. Az bir sürede bütün olasılıkları denemeye çalıştık. "Offend Maggie"de ise kaydın küçük bir odada toplanan birkaç kişiyi değil, sahnede canlı müzik yapan bir grubu yansıtmasını istedik. Eski parçaları yıllar boyu defalarca çaldığınız için, bunları anlayıp yeniliklerle ortaya çıkabilmeniz daha rahat. Bu yüzden albümü kaydetmeden önce parçaları özümseyebilmek, eski parçalarımızla yapabildiklerimizi yeni parçalarla yapabilmek için kendimize biraz zaman tanıdık.
Müzik bir dil midir, yoksa başka bir şey midir?
Greg Saunier: Dil kuralları olan belli bir şey, anlarsın ya da anlamazsın. Müzik öyle değil, ama kulağa bir dil gibi gelmesi fikri hoş. Müziği başka bir dile çeviremezsin, ama bir anlamı olduğunu hissedersin. Hani insan pusette bir bebek görünce yaşı, ülkesi, içinde bulunduğu durum ne olursa olsun aynı tuhaf sesleri çıkararak sever ya. Bu ne, dil mi, müzik mi? Elbette anlamlı şarkı sözlerimiz var, ama bazen müziğimizi bu bebekle konuşmaya benzetiyorum.
(Artistdirect, L.A. Record, çev: V. Can Yazıcı)

İlaç şirketleri, hayvanlar, özellikle köpekler için de birkaç ilaç üretiyor. Köpek ilaçlarının kutularında, tavsiye edilen doz hem harflerle hem de braille alfabesiyle yazıyor, rehber köpeğin kör sahibi de köpeği hastalandığında okuyabilsin diye. Düşünceli, basiretli bir uygulama. Ancak Humira paketi üzerinde –poliartirit için (fiyatı bin doların üstünde)– doz ve gerekli önlemler titizlikle yazıldığı halde, onun ya da benzerinin parasını ödeyebilmek için nereden para bulunacağı ya da çalınacağı belirtilmiyor! **JOHN BERGER**, A'dan X'e

Bilge olmak için kilerinde havlayan vahşi köpekleri dinlemeyi öğrenmelisin. **NIETZSCHE**

Aralanıyorsa kapınız / Kimi zaman kendiliğinden / Tepeden tırnağa yeşil / Ağacın ruhudur gelen. **ANDRE VERDET**

Cyndi Lauper
Bring Ya To The Brink
(Sony BMG)

David Byrne'ün müstakbel albümünde Cyndi Lauper da bir şarkıda kendisine eşlik ediyormuş, Byrne'ün günlüklerinden öğreniyoruz. Şöyle anlatıyor: "Sadece teknik açıdan mükemmel bir şarkıcı değil, aynı zamanda kendi tavrını ve performansını karaktere, karakterin halet-i ruhiyesine göre de eğip bükebiliyor." '80'lerin pop batağındaki her çiçek bu kadar uzun açmıyor, bu kadar güzel koku vermiyor, her kumlu ses açık denizlerle bu kadar güzel buluşmuyor...

'77'de kaybettiği sesine uğraşıp didinip tekrar kavuşan, '83'te "Girls Just Want To Have Fun"larla, "Time After Time"larla, "She Bop"larla yepyeni ve rengârenk ve özgür bir kadınlık durumunun bayraktarlığını yapan Cyndi Lauper'ın onuncu stüdyo albümünü tutuyoruz elimizde. Amerika'da iş yılan hikâyesine dönünce sadece çok sevildiği Japonya'da yayınlanan "Shine"ı saymazsak, en son 1996'da "Sisters Of Avalon"un kallavi ve hiphop vuruşlu popunu dinlemiştik, 2003'te standartlara el atmış, iki sene sonra müthiş bir akustik ve canlı "best of"la çıkagelmişti. Ne Kylie Minogue'a ne Madonna'ya nasip olan bir müzisyen kumaşı var Cyndi'de, o da bunu ağır ağır, fazla kasmadan, ama enerjisinden bir şey de yitirmeden kullanmasını biliyor, kendini prodüktörlere teslim etmiyor, onlarla bir işbirliğine giriyor... "Bring Ya To The Brink", elektronik bir kulüp albümü. İsveç'ten Kanada'ya, Londra'dan Boston'a, çeşitli DJ-prodüktörlerle ayrı ayrı stüdyoya girmiş, beraber şarkılar yazmış, ama hayret verici biçimde bütünlüklü bir albüm oluşturmayı da başarmış. Scumfrog ve Åström-Bobäck ilk iki şarkıda canlı ama insanın kafasına vurmayan bir kulüp atmosferi kuruyorlar. Basement Jaxx'ın el attığı "Rocking Chair", müthiş bir elektro-rock olarak bizce bu senenin müziğinin çıtasını yükseltiyor, Lauper diskografisinin de tepelerine yerleşiyor. Üç şarkıda emeği geçen Richard Morel, albümü '80'lere en çok yaklaştıran isim, ama Lauper'ı asla kendi kendinin taklidine de düşürmüyor. "Raging Storm"da Amerikan demokrasisinin kofluğuna da dokunduran Cyndi Lauper'ın eşsiz rock sesini duymak, elektro-beat'lerle de olsa, tek gitarla da, insana iyi geliyor. *Merve Erol*

The Automatic
This Is A Fix
(B-Unique)

The Automatic, bir parçayla parlayıp yine aynı parça yüzünden sönüp giden gruplardan biri olacak gibi gözüküyordu. İlk albümleri gayet iyi satmış, ama arkasının gelmesi biraz zor olmuştu. Kasabian ve Bloc Party gibi her fırsatta kendilerini kötüleyen mainstream gruplarla ağız dalaşına girmeleri yetmiyormuş gibi, üstüne bir de en sevilen elemanlarından, çığlıklarıyla ünlü keyboard'cu Alex Pennie gruptan ayrılmıştı. Her şey kötüye gidiyor gibiydi, fakat beklenen olmadı, dağılmadılar. Yourcodenameis:milo'dan gitarist ve keyboard'cu Paul Mullen'i ekibe dahil ettiler, ardından da hızlı bir şekilde kendilerini toparladılar.

İsimlerini motto olarak seçtikleri "otomatik hayata tek ilaç müziktir" sloganından alan Galli beşlinin başı isimleri yüzden epey derde girmiş önce. Aynı adı taşıyan başka bir grup onları dava ettiği için Amerika ve Kanada'da The Automatic Automatic olarak tanınmak zorunda kalmışlar. Ancak pek geçmeden hızla yol almaya başlayıp, çok şeyi birleştirip yeni bir müzik türü uyduran gruplar kervanına onlar da katılmışlar. Yaptıklarına "electro-disco-punk-rock" diyorlar. Bunun yanında, gayet bariz bir pop altyapıları da var. "This Is A Fix" grubun ikinci albümü ve çok büyük bir kısmı Pennie gruptan ayrılmadan önce tamamlanmış. Açılış parçası olan "Responsible Citizen" single olarak düşünülen ilk parçaymış aslen. Fakat onun yerine çok daha eğlenceli ve yakalayıcı "ben genç bir Steve McQueen'dim" gibisinden sözleri olan "Steve McQueen" seçilmiş. Bunun daha çok grubun pop-sever hayranlarını mutlu etmek için yapılmış bir hamle olduğu açık. Bir diğer dikkat çekici parça "Magazines" ise gerçekten pek hoşlanmadıkları dergilerden bahsediyor. Kapanışı ise grubun şimdiye kadar yaptığı en sert parçalardan biri olan "Light Entertainment" yapıyor. Kimi zaman emo'ya bile yaklaşan geniş bir yelpazede hazırlanan albüm, daha çok bir geçiş ve karar verme sürecini yansıtıyor. Olgunlaşmalarını tamamladıklarındaysa ortaya çok daha güzel şeylerin çıkacağı kesin gibi. *Esra İpekçi*

Black Kids
Partie Traumatic
(Mercury)

Geçtiğimiz yıl Myspace'de paylaştıkları dört şarkıyı internet üzerinden "Wizard of Ahhhs" adı altında yayınlamalarıyla yakaladıkları sanal ünü müzik bloglarında adlarından sıkça bahsedilmesiyle perçinleyen Black Kids, henüz albüm çıkarmadan "I'm Not Gonna Teach Your Boyfriend How To Dance With You" gibi bir parçayı marş haline getirdi, dillere dolandırdı.

Florida'da 2006 yılında kurulan beş kişilik ekibimiz, vokalde Reggie Youngblood, synthesizer ve geri vokallerde kardeş Ali Youngblood, basta Owen Holmes, davulda akıcı ritmleriyle Kevin Snow, geri vokallerde ise grubun en marjinal görünüşlüsü Dawn Watley'den oluşuyor. Hikâye oldukça basit: Sinsi yetenek avcılarının takip ettiği festivallerin birinde sahne alıyorlar ve gerisi çorap söküğü gibi geliyor.

Müzikleri özellikle '60'ların naif pop anlayışı üzerine inşa edilmiş, new wave destekli postmodern disko şarkıları. Bu bağlamda bizlere yeni bir şey önermeyen Black Kids, tanıdık seslerden güzel bir kolaj çalışması sunuyor. Konuyla ilgili olarak grubun vokali Reggie Youngblood "müzik tarihinin her döneminden bir şeyler kullandıklarını, pop müziğin özünde çalıp çırpmak olduğunu" söylüyor. Her ne kadar Amerikalı olsalar da, yaptıkları müzik bizlere Britanya sularından Human League, ABC, OMD, The Cure, Monaco gibi isimlerden güzel kesitler sunuyor.

Black Kids vokalleri kadın ve erkeğin karşılıklı atışması ve birleşmesine dayanan B-52's gibi grupları hatırlatsa da, yenilerden The Go! Team müzikal anlamda en yakın oldukları isimlerden.

Grubun kendi memleketlerinden daha çok Atlantiğin öbür yakası olan yavru vatanda

sevilmesinde, prodüktör koltuğunda eski Suede gitaristi Bernard Butler'ın oturmasının etkisi tarşılmaz. Yer aldığı projelerde işin hakkını gerçekten veren Butler, her projeye birikimlerini mutlaka katıyor.

Albüm genel yapısıyla insanî duygular üzerine odaklanan, ihtiras, aldatmak gibi temalar referans alınarak yazılmış şarkılar içeriyor. Örneğin "I'm Not Gonna Teach Your Boyfriend How To Dance With You", saplantılı bir aşk şarkısında Robert Smith vokali duyuluyor izlenimi yaratıyor. Açılış parçası "Hit The Hearbreakers", akıcı gitar riff'leri, eski moda synth sesleri ve retroya göz kırpan yapısıyla albümün bütününü özetler nitelikte. Funk tonlarından sesler veren yeni single "Hurricane Jane" ve bir anda Arcade Fire şarkısına dönüşen "I've Underestimated My Charm" ilk anda göze çarpan diğer parçalar.

Geçen seneyi Cut Copy'nin ön grubu olarak turnede geçiren Black Kids, kimilerince yeni neslin Human League'i olarak görülüyor. Bu sıfatın ağırlığını kaldıracağını düşünmediğimiz Black Kids'i sevmek için '80'lere ait synth seslere gönül vermek ve "popüler olan kötüdür" gibi bir saplantıya sahip olmak yeter.

Mehmet Erdoğan

Kendi evimizi ev olarak görmemek, orada kendimizi "evimizde" hissetmemek, ahlâkın bir parçasıdır. Bugün bireyin kendi mülkü karşısında düştüğü zor durumu biraz olsun gösterir bu –hâlâ herhangi bir mülkü kalmışsa tabii. Oynamak zorunda olduğumuz oyun şudur: Artık özel mülkiyetin kimseye ait olmadığını, çünkü tüketim mallarının bu kadar bollaştığı koşullarda hiç kimsenin bunların kısıtlanması ilkesine tutunmaya hakkı olmadığını, ama yine de sırf mülkiyet ilişkilerinin körce sürdürülmesine hizmet eden o bağımlılık ve muhtaçlık durumuna düşmemek için bile kişinin bazı şeylere sahip olmak zorunda olduğunu görmek ve dile getirmek. Ama bu paradoksun tezinin varacağı yer yıkımdır: Nesneler karşısında, sonunda insanlara da yönelen sevgisiz bir umursamazlık. Antitez ise, telaffuz edildiği anda, rahatsız bir vicdanla sahip oldukları şeylere tutunmak isteyenlerin ideolojisine dönüşür. Yanlış yaşam, doğru yaşanmaz. **ADORNO**, Minima Moralia

Ölümden korkmamızın nedeni, zamanın geçmesini kabul etmememizdir. Eğer diğer hayvanlar bizim gibi korkmuyorlarsa, bunun nedeni bizim bildiklerimizi onların bilmemesi değildir. Onların zamanın ağırlığını hissetmemeleridir.
JOHN GRAY, Saman Köpekler

SEU JORGE
America Brasil
(Naive)

Brezilya derya deniz bir memleket ve müzik dendi mi, Sepultura gibi metal gruplarından tutun, oldukça sert, ahlâkî açıdan provokatif sözler içeren dans müziği "funk carioca"ya kadar sayısız tür içeriyor. Ama Brezilya müziğinin dünyada en çok ilgi gören örneklerinin samba ve bossa nova esinli anaakım müzikler olduğu söylenebilir. Bu çizginin özellikle ABD ve de Avrupa'da en tutulan isimlerinden biri Seu Jorge. Yazın çıkan ilginç albümü biraz fark edilmeden geçti: "America Brasil" aslında Brezilya'da 2007'de yayınlandı, ama dünya çapında lansmanı 2008 yılının ağustosunu buldu. Öte yandan, Thievery Corporation da son albümü "Radio Retaliation"daki "Hare Krishna" parçasında Seu Jorge'yle çalışmış...

Sade tarzıyla Seu Jorge, samba ve bossa nova esinli popüler Brezilya müziğinin 1940'lı yıllarda doğanlardan bir sonraki kuşağını yansıtıyor. Önceki kuşaktan, son İstanbul Caz Festivali'ne katılan Caetano Veloso'yu ya da Lula'nın kabinesinde kültür bakanıyken ağustos ayında istifa eden Gilberto Gil'i biliyoruz mesela. Bu iki isim, bir bakıma Türkiye'deki Anadolu pop ve rock akımını andıran Tropicalismo'yu başlatmıştı 1967 ve 1968 yıllarında –tabii politika ve ahlâk düzleminde çok daha radikal, provokatif bir duruşla. Ardından, Chico Buarque, Milton Nascimento, ayrıca Djavan ve yine son Caz Festivali'ne gelen Ivan Lins gibi daha genç isimleri de sayabiliriz...

1985'te askerî diktatörlükten demokrasiye yumuşak geçişle birlikte, Brezilya popunda bir yeniden canlanma yaşandı; Jorge biraz da o kuşağın çocuklarından. O yıllarda büyürken, hele de siyahî bir çocuk olarak, Michael Jackson'a özendiğini söylüyor. Gerçekten de popun ve sambanın içten bir bileşimini içeriyor müziği. Gilberto Gil ve Chico Buarque de kendisinden Tropicalismo'nun tahtının yeni varisi olarak bahsediyor.

"America Brasil"in çığır açıcı bir albüm olduğu söylenemez, ama yüksek bir enerjisi var; Brezilya müziğinin sambasıyla, funk'ıyla, bossa nova'sıyla iyi bir özeti gibi. Açılış parçası "América Do Norte" enerjik bir samba; "Samba-Rock", basta slapping tekniğinin bolca kullanıldığı bir funk parçası; "Mariana"da da huzurlu ve romantik bir bossa nova dinliyoruz. Zaten albümün en kuvvetli şarkısı da Jorge'nin karısı için yazdığı bu son parça... Sanatçının kendi çizgisi açısından önemli bir arayış albümü bu: Jorge, önceki çalışmalarında '70'lerin funk ve soul'una, Stevie Wonder'vari dokunuşlara, hele de arp, keman ve ukuleleye yer vermemişti. Uluslararası müzik piyasasındaki arayışlar elbette yerel düzeye de yansıyor; sanatçılar da sound'larını çeşitlendirmek zorunluluğu hissediyor, daha çok kulağa hitap edebilmek için.

Seu Jorge, Brezilya'nın favelalarından gelen bir isim, hatta kelimenin gerçek anlamıyla sokaktan geliyor. 2006'da CNN'e verdiği bir söyleşide şöyle diyor: "10 yaşımdan beri hayalim müzisyen olmaktı. Babam müzisyendi, zil ve davul çalardı... Bir parkta üç, belki dört yıl boyunca çalıştı, sık sık ziyaretine giderdim. Erkek kardeşim öldürüldükten sonra sokakta yaşamaya başladım, çünkü annemin benim yaşadığım evi satması gerekti. Sokakta yaşarken, gitar çalan ve barlarda çıkan Gabriel Moura'yla tanıştım ve çalmayı ondan öğrendim. İki sene sonra bir tiyatro grubuna girdim, Moura'nın beni bir şarkı sınavına çağırması sayesinde." 1993'te bu fırsat sayesinde Jorge şarkı yazma yeteneği olduğunu fark etmiş... "Para mevzuunu hiç düşünmüyordum. Müziğe sırf tutkudan başladım. Kardeşim öldükten sonra çok fazla açlık çektim. Ve öç almak istiyordum. Arkadaşım kalbime biraz umut taşıdı. Kafa yapımı değiştirdim ve insanlara gitar çalmaya başladım. İlk grubum Farofa Carioca sahilde bedavaya müzik yapıyordu."

Brezilya'da özellikle 1998'den beri iyi tanınıyor Jorge. Bu tarihte, lideri olduğu Farofa Carioca grubu ilk ve tek albümü "Moro no Brasil"yu ("Brezilya'da") çıkarmıştı; parçaların çoğunu yazan Jorge'ydi. 2001 yılındaysa ilk solo albümü ve aslen bir pop albümü olan "Samba Esporte Fino"yu ("Narin bir spor olarak samba") yayınladı. Dünyadaysa, 2002 çıkışlı "Tanrı Kent" filmindeki yan rolüyle biraz tanındı. Ardından albümü ABD ve Avrupa'da 2003'te "Carolina" adıyla yayınlandı ve aynı isimli single pek çok toplama albümde yer aldı; bu yüzden çoğumuzun Jorge'nin güzel ve pes sesini ilk duyduğumuz parça budur muhtemelen.

Jorge'nin ikinci albümü, ilkinin başarısı sayesinde 2005'te bir Fransız plak şirketi tarafından yayınlandığı için "Cru" (Çiğ) adını taşıyor. "Çiğ" kelimesini "tarz serbestisi" olarak yorumluyor Jorge: "Benim tanımsız bir tarzım var. İnsanın belirli bir tarzının olmaması demek, duyguların dışavurumuna dayanan bir yazar olması demek. İnsanlara en basit biçimde ulaşan bir müzik yapmak istiyorum... Son tahlilde müzik müziktir ve kendini iyi hissetmene yarar."

Seu Jorge, son yıllarda Brezilya'nın en popüler müzisyenlerinden biri. Müziğinde Brezilya deneyiminin, ülkenin ruh halinin iyi bir sentezini yaptığını gözden kaçırmamak gerek. *Barış Yıldırım*

Psikanaliz kitaplığına önemli bir katkı

KANAT

Freud'dan sonra psikanalizin en önemli figürlerinden biri sayılan Melanie Klein'ın yapıtının başlangıç evresini yansıtan *Sevgi, Suçluluk ve Onarım* Türkçede.

Psikanalizin, özellikle de çocuk psikanalizinin başlangıcına imzasını atmış, psikanaliz tarihinde yenilikçi ve klinik dehasıyla beğeni toplamış Melanie Klein'ın yapıtındaki yaratıcılık psikanaliz kültürünü zenginleştirici mahiyettedir ve kavramlarının birçoğu neredeyse her psikanalistin repertuarına girmiştir.

Sevgi, Suçluluk ve Onarım M. Klein'ın toplu eserlerinin, 1921-45 yıllarında kaleme aldığı makaleleri içeren ilk cildini oluşturur. Çocuğun libidinal gelişiminden çocukların psikanalizine, ruhsal yaşamın erken dönemlerindeki kaygılardan sevgi, nefret ve onarım üçgeninde gelişen sevme yetisine, yas çalışmasından yaratıcılığa, psikanalitik bakış açısıyla çocuğa verilecek cinsel eğitimden çocuktaki merak ve bilgi aşkını ketleyen faktörlerin incelenmesine... Klein'ın temel görüşlerini ileri sürdüğü bu makaleler, aynı zamanda ruhsal yaşam üzerine ilk kavramlarının ortaya çıktığı metinlerdir.

yay. haz. BELLA HABİP

KANAT KİTAP www.kanatkitap.com

Melekler konuşur ve şarkı söyler ve bütün şarkılar bir melek tarafından söylenmeyi hayal eder. Belki müzik ve o kanatlı melekler ikizdirler, birbirinin hemen ardından doğmuş. Önce müzik. İlk melek doğmadan önce, müziğin tek başına olduğu o anların yalnızlığını hayal etmek isteyenler Billie Holiday'i dinleyebilir! **JOHN BERGER**, A'dan X'e

Göçmen balıkları / kıskanmıyoruz. / Nereye / giderlerse gitsinler / aynı dünya **SÜREYYA BERFE**

beni kelimeler bağlamaz / harf lazım bana / hepsi de değil / bazıları **SERDAR KOÇAK**

Kendine yük haline gelince, / Koru kendini asıl kendinden. / Kekik bile kendince kokarken / Bir tortu kalmıştır geriye, / Ben bildiğin o senden. // Sen de saygılı ol kendine, / Çık yola bir sabah erkenden. / Ya hiç bir yerde görünme, / Ya da geç aynı anda üç yerden. **METİN ALTIOK**

Shugo Tokumaru

Exit

(Almost Gold)

Japonya'nın popüler kültür ihraçları nedeniyle yarattığı çeşit çeşit çağrışım var. Saniyesi saniyesine çalışan metrolara binip kendilerini paraladıkları işlerine giden insan resimleri, azim ve disiplin üzerinden işleyen bir Japon yaşamını anımsatıyor. Japon korku sineması, endişe ve sapkınlık hisleri yaratıyor. Japon manga ve animeleri bazen gözünü geleceğe dikmiş, hayal gücü geniş bir toplumun ipuçlarını veriyor, bazen de dünyadan bihaber bir saflık kıyafeti biçiyor bu ülkeye. Müzikal olarak ise çoğu insanın burun büküp kitsch olarak gördüğü çocuksu pop müzikleri geliyor akla, bir de tüm hayatlarını bir adada geçiren insanların içsel kasvetlerini yansıtan post-rock grupları. Ne olursa olsun, bir ötekilik hissi var Japonya'ya dair her şey hakkında, sanki başka bir gezegenden gelmişler dünyamıza.

Shugo Tokumaru ise bu kültürel bariyeri tek başına yıkabilecek aşinalıkta müzik yapan biri. Sigur Rós yıllardır nasıl dünya nüfusunun büyük kısmının bilmediği kelimelerle hüznün resmini çiziyorsa, Japon müzisyen de yayınladığı üç albümde masumiyetin sesini paketliyor. 28 yaşındaki müzisyen kendi halinde biri, evinde dingin bir şekilde kaydediyor albümlerini, üzerine yeni yeni akan ilgi selinden sarhoş olmuş görünüyor röportajlarında. Okuduğumuz kadarıyla odasında onlarca akustik ve folk enstrümanı varmış. Her nesneden ses çıkarmaya and içmiş Tokumaru'nun oradan buradan topladığı oyuncak müzik aletleri ve ilkel çalgılar daha da fazla yer kaplıyormuş odasında. Bu aletlerden çıkardığı sesleri bilgisayarında kesip biçmesiyle vücut buluyormuş albümleri.

"Exit" boyunca hepsi Tokumaru tarafından çalınan elli küsur çalgı duyuyoruz, ama bir noktadan sonra öyle kapılıyoruz ki şarkılara, kulağımıza gelen seslerin çetelesini tutmak zorlaşıyor. Parçalar sürekli temel bir melodi etrafında yön değiştiriyor, alçakgönüllülüğü elden bırakmadan ışık saçıyor. Tokumaru'nun vokali erkek çocuk sesine çalıyor bazen, yakaladığı melodiler de aldatıcı bir basitlikte, ama yüzeysellikten çok uzak, derin bir müzik kotarmayı başarıyor sanatçı. Sözler Japonca olduğu için neden bahsedildiğini anlamıyoruz, ama şarkıların hissiyatına vakıf olabilmek için albüme bir kere "konnichiwa" demek yetiyor.

Melodilerin güleryüzlülüğü ve Japoncaya özgü alışılmadık fonetik vurgular yeterince resim canlandırıyor gözümüzde. Kâh birileri güneşli bir yaz gününde bisikletle sokakları arşınlıyor, kâh gözleri ışıldayan bir çift süzülerek dans ediyor bir balo salonunda. Bazen bir akordeona takılıyoruz ("Green Rain"), bazen ortaokul müzik derslerinde kullandığımız basit flütlerin nelere kadar olabileceğine şaşırıyoruz ("Clocca"). Ziller ve ksilofonlar çınladıkça başımız dönüyor.

Sanatçı evrensel bir damar yakalamış şarkılarında, bir yandan da "Future Umbrella" örneğinde olduğu gibi nereli olduğuna dair hiçbir şüphe bırakmamış. Sadece neşe ve keyiften ibaret bir albüm dinlemek, hatta sırf "paraşüt" kelimesinin bir Japon tarafından nasıl telaffuz edildiğini öğrenmek için kulak verilmesi gereken bir albüm "Exit". *Yiğit Atılgan*

Cold War Kids

Loyalty To Loyalty

(V2)

Meyve bahçeleri, otel odaları, çamaşırhaneler, okullar, limanlar hakkında şarkılar yazan, başlıca esin kaynakları olarak Tom Waits, Velvet Underground, Bob Dylan, Jeff Buckley gibi efsaneler gösterilen, hikâyeci olarak tabir edilen gruplardan biri Cold War Kids... Önce "Mulberry Street", "With Our Wallets Full" ve "Up In Rags" adında üç başarılı EP'yle kendi fan gruplarını yarattılar, ardından 2006'da bol alkış alan bir long play bastılar: "Robbers & Cowards". Bu ilk plaktaki country, Tom Waits etkileri, ikinci albümlerinde yerini olduğu gibi Jeff Buckley "cover"larına bırakmış. Sanki elimizde "Sketches For My Sweetheart The Drunk" var. Hani Buckley'nin içindeki şarkılardan pek memnun olmadığı, ölümünden sonra yayınlanan albümü. Yoksa biraz kötücül olup "Sketches For Sketches For My Sweetheart The Drunk" mı desek? Buckley'i memnun etmese de, o albüm çok güzel değil miydi? Suyunun suyu olmasına rağmen "Loyalty To Loyalty" de fena sayılmaz. Oturaklı, olgun bir blues rock albümü var elimizde...

Üretimin had safhada olduğu müzik dünyasında pek çok grubun hikâyesi aynı. İlk albümleriyle rock'n'roll'un kurtarıcıları ilan edilip göklere çıkarılanların ikinci albümlerinin esamesi okunmuyor. İlk bölümdeki övgüler genelde ne kadar abartılıysa, ardından gelen yergiler de o kadar sert olabiliyor. Cold War Kids'i de bu makûs kaderin kurbanı grupların arasına koyabiliriz. "Loyalty To Loyalty", açılışı yapan "Against Privacy", onu izleyen "Mexican Dogs" ve devamındaki şarkılarla başarılı bir albüm olmasına rağmen pek de iyi eleştiriler almadı. Sizin de üstünü Jeff Buckley imitasyonu deyip bir çırpıda çizmeniz gayet mümkün. Biz öyle yapmadık. Takdir edersiniz ki, onun gibi bir adamı taklit etmek de hiç kolay iş olmasa gerek. *İlker Aksoy*

Fujiya & Miyagi

Lightbulbs

(Full Time Hobby)

Kurucu üyeleri şarkıcı-gitarist David Best ile klavyeci Steve Lewis olmasına rağmen bir ikili değil Fujiya & Miyagi. Duruma göre, sahnede ya da stüdyoda bazen üç, bazen dört kişi olabiliyorlar. Eğer bu İngilizlerin kendilerine ne diye Japon isimleri seçtiğini soracak olursanız... Meğerse Fujiya bir müzikçalar markasıymış, Miyagi ise bir zamanların meşhur gençlik filmi "The Karate Kid"deki bilge karate hocası. Bunlar birbiriyle ne alâka demeyin, ilgili ilgisiz şeyleri birbirine karıştırmak Fujiya & Miyagi'nin alâmet-i farikası. Müziklerinde Neu! ile B-52's'u kaynaştırmayı amaçladıkları gibi, tek bir şarkıda masalcı Hans Christian Andersen'i, daha 35 yaşında anoreksiden ölen 1970'li yılların bunalımlı çocuk yıldızı Lena Zavaroni'yi ve dondurma çeşitleri üzerine türlü mavrayı bir araya getirebiliyorlar. Muhakkak kendilerince geçerli sebepleri vardır... Yoksa da iyi tarafından bakalım, bu referanslar insanı araştırıp öğrenmeye de teşvik etmiyor değil. Mesela bahsettiğimiz şarkıya ismini veren "knickerbocker" da neyin nesiymiş dedik, New York'un Hollandalı göçmenlerden kurulu küçücük bir kasaba olduğu günlerden kalma, yörenin yerlilerine verilen bir isim olduğunu öğreniverdik. Elbette eğitim öğretim güzel de, işin bir de eğlence tarafı var. "Lightbulbs", teker teker saymayalım, epeyce güzel şarkı içeriyor. Orta ve ağır tempolarda devam ettiğinden dolayı, benzer kulvarlarda gittikleri LCD Soundsystem, Hot Chip, !!! gibi isimlerin yanında biraz sönük kalsa da, günün birinde hafif canlanayım, ama yayıldığım koltuktan da kalkmayayım derseniz, sizin için biçilmiş kaftan olacaktır. *İlker Aksoy*

ÖZÜR: Geçen sayıdaki dizgi kusurlarımızdan şu ikisini yakaladık: Yasemin Mori sayfasında, bir yerde Marduk yerine "Murdok", Gece sayfasında Le Boeuf yerine "Le Beouf" yazmışız.

Fotoğraf, gerçeğin bir kopyası olmaktan çıkıp bize artık mevcut olmayan şeyleri gösterdiğinde, yoksun olduğu haysiyeti bir ölçüde kazanmış oluyor. **MARCEL PROUST**, Çiçek Açmış Genç Kızların Gölgesinde

Ne Rubens'e göre senin çıplaklığın
Ne Renoir'lık
Senin çıplaklığın başka türlü
Senin çıplaklığın Kızılay'lık
HAYALET OĞUZ

Gerçek aşk acısı, varlığımızın en temel noktasına yerleşir, bizi en zayıf noktamızdan sımsıkı yakalar ve diğer bütün acılara derinden bağlanarak bütün gövdemize ve hayatımıza hiç durdurulamayacak bir şekilde yayılır. **ORHAN PAMUK**, Masumiyet Müzesi

dün gece / hayatımı gördüm / kısa kısa / birkaç filmde **SERDAR KOÇAK**

Sevda demişler buna zaman dinlemez; / Erken ya da geç gelir, bazen hiç gelmez. **METİN ALTIOK**

CSS
Donkey
(Sub Pop)

Brezilya deyince herkesin aklına ilk önce bol vurmalı çalgılı, aşırı ritmik müzikle dans eden insanlar geliyor tabii ki. Fakat elimizde elektro müzik severler için bu durumu değiştirecek bir grup da yok değil: Ülkenin bu alandaki medarı iftiharı Cansei de Ser Sexy. Söylemekte zorluk çekenler için nam-ı diğer CSS. Portekizcede "seksî olmaktan çok yorulmak" anlamına gelen isimlerini bir Beyoncé röportajından almışlar. 2003 yılında temelleri atılan grubumuz bulunduğu yere hemen gelmemiş. Şarkıcı Lovefoxxx bazı fotoğraf bloglarında kendi çapında ünlü bir insanmış. Diğer grup elemanları da Brezilya underground sanat ortamlarında az çok tanınıyormuş. Yine de, söz konusu müzik yapmak olunca hiçbirinin kayda değer bir deneyimi yokmuş. Onları mainstream müzik piyasası için "görünür" kılansa, 2006 yılında İngiliz bir gazetecinin onları Güney Amerika'dan çıkan en büyük grup olarak tanımlaması olmuş. Hikâyenin sonrası malum, albüm anlaşması, klipler, konserler... Yine de beklenen satış rakamları tutturulamayınca, imdatlarına bir ipod reklamı yetişmiş. İlk albümlerinden "Music Is My Hot Hot Sex"in kullanıldığı, uzun süre de dönen bu reklam, albümün satmasındaki en büyük etkenlerden biri olarak gösteriliyor...

"Donkey", grubun birçok festival gezdikten, Klaxons gibi günümüzün sevilen gruplarıyla birlikte çaldıktan sonra arayı çok da uzatmadan yayınladıkları ikinci albümleri. Açılış parçası "Jager Yoga"da Lovefoxxx açık bir şekilde "Dünyaya boş boş gezmek için gelmedik / Buraya seni dışarı çıkarmak için geldik / Bizimle gel" diye emrediyor. Uymaktan başka çaremiz yok. Albüm insanı birden sarıp sarmalıyor. İkinci parça "Rat Is Dead (Rage)" saçma sapan ritm tutturan, hemen dile dolanan, plak şirketlerinin bayıldığı parçalardan. Hemen arkasından gelen "Let's Reggae All Night"da ise Lovefoxxx "Eğer benim arkadaşımsan / Jamaika bayrağı açıp bütün gece reggae yapabiliriz" diyor. Bu bölümün açık ara albümün en eğlenceli dakikaları olduğunu söyleyebiliriz. İlk single olarak seçilen "Left Behind" daha önce dinlemişsiniz hissi uyandırmasına rağmen çok yerinde bir tercih olmuş. "Move" ise bizi '80'lerde bir diskoya götürüyor. Bu aralar bir şekilde pek çok albümde gördüğümüz popülerliği gittikçe artan retro parçalara da selâm yollamış oluyorlar. Hiç hız kesmeden gelinen "Air Painter" kapanış parçası olarak iyi bir seçim olmamış. Hiç bitsin istemiyorsunuz çünkü! Eğlendirme dozu aynı olsa da, ilkinden biraz daha karanlık bir albüm "Donkey". Partisini evde sevenlere özellikle tavsiye edilir. *Esra İpekçi*

THE BUG
London Zoo
(Ninja Tune)

God, Techno Animal, Ice, Experimental Audio Research, Curse of the Golden Vampire gibi projelerin arkasındaki isim, başta saydığımız grupların çoğunu birlikte götürdüğü Justin Broadrick olmak üzere, John Zorn, Alec Empire, Blixa Bargeld, Mark E. Smith, Kevin Shields gibi her türden tekinsiz müzisyenin yareni Kevin Martin aramızda böcek kılığında dolaşıyor bugünlerde. Kendisi The Bug kostümüne ilk olarak 1997'de "Tapping The Conversation" adıyla Francis Ford Coppola'nın 1974 tarihli filmi "The Conversation"dan esinlenerek yaptığı kayıtlar sırasında bürünmüş, beş yıl sonra "Pressure"la aynı giysiyi gardrobundan bir kez daha çıkarmıştı.

Yirmi senesini underground müzik âlemlerinde geçiren adamımız, beş parasız zamanlarında, stüdyosunda yatıp kalktığı günlerde kotarmış "London Zoo"yu... Pencereden dışarıya baktığında ne görüyorsa, biraz ötedeki bağımlılar kliniği, sokaktaki göçmenler, televizyonda izlediği haberler, belki de kapının önünden geçen intihar bombacıları ve bolca "acı" ilham vermiş albüme... Sokağın köşesinde de sanki M.I.A. oturuyor. Az çok karşınıza neyin çıkacağını tahmin etmişsinizdir.

Yok eğer tatmin olmadıysanız, açılışı "Angry"yle yapan Tappa Irie'nin vokaline kulak verin. Bu hayvanat bahçesinin geneline dair fikri çok net veriyor zira: "Kızdığım öyle çok şey var ki / Beni deli eden öyle çok şey var ki / Söylemem gereken öyle çok şey var ki..." Ardından da dünya haline bir güzel verip veriştiriyor. Albümün diğer parçaları da farksız... Kevin Martin, Warrior Queen, Ricky Ranking, Flowdan gibi MC'lerle gayet politik bir plak kotarmış. İşin müzikal tarafına gelecek olursak, "London Zoo" Martin'in hiphop, dubstep, space caz, ambient ve elektronik projelerinin hepsinden izler taşıyor, ama aslen bir ragga albümü. "Hot" olmasına "hot", ama Jamaika güneşinin kemikleri ısıtan sıcaklığından uzak, Londra'nın buz gibi havasında çöp bidonunda yakılan lastiğin, sebze sandıklarının, çerçöpün yayacağı türden bir sıcaklık. Yüzünüzü boyayın, tüylerinizi takın ve ateşin etrafında savaş dansına hazırlanın. *İlker Aksoy*

savaş karşıtı bir hareket!

GENÇ PRAKSİS DERGİSİ

- gençliğin kültür, sanat, edebiyat dergisi
- toplumcu, muhalif ve tüm sınırların dışında
- öykülerinizi, şiirlerinizi, denemelerinizi bekliyor
- hayatın ve sokağın sesinde sizin de bir soluğunuz olsun!

GEMİLERİ YAKTIK, GERİ DÖNÜŞ YOK ARTIK!

iletişim: hoca_praksist@hotmail.com GSM: (0555) 696 86 02

ONBEŞŞARKI

Alexis Taylor Coming Up
Bertrand Burgalat & Robert Wyatt This Summer Night
The Coral Grey Harpoon
Cyrius Tout ce temps
Chicha Libre Mi Plato de Barro
Daniel Melingo Pequeño Paria
David Byrne & Brian Eno Strange Overtones
Doğan Canku Geçen Günler
Emiliana Torrini Me & Armini
Lila Downs Black Magic Woman
La Ruda Salska Tonio
Malt Deprem
MGMT 28 Kids
Pinhani Dursana Dünya
The Ting Tings Be The One

ROLL DİSKO OTUZ

ONBEŞALBÜM

Beck Modern Guilt
Buena Vista Social Club At Carnegie Hall
Calexico Carried To Dust
Fatih Yaşar Kıyıların Ardı
Juana Molina Un Dia
Kings Of Leon Only By The Night
Kul Ahmet İsmini Sevdiğim
Lucinda Williams Little Honey
Luxus Acayip Şeyler
Mercury Rev Snowflake Midnight
Monkey Journey To The West
The Streets Everything Is Borrowed
Tanju Duru Duru Zamanlar
TV On The Radio Dear Science
Twilight Sad Here, It Never Snowed. Afterwards It Did

DERGİLİ ŞARKILAR

The Automatic Magazines
Brooke Valentine Cover Girl
Duncan Sheik Magazines
Eggplant Magazine Shop
Everclear A Shameless Use Of Charm
Gary Walker & The Rain Magazine Woman
Heart Magazine
Luxus Zin Magazin
Madonna Nobody Knows Me
Nine Inch Nails Starfuckers, Inc.
Rüzgar Dergi Sayfaları
Scabs Read The Magazine
The Screamers Magazine Love
Twiztid Bury Me Alive
Wyclef Jean The Industry

DÖRT KERE DÖRT iki plakçı + iki bar

ZERO / Kadıköy
1. Mogwai The Hawk Is
2. The Fall
Imperial Wax Solvent
3. David Gilmour Live In Gdansk
4. Bob Dylan Tell Tale Signs

LALE PLAK / Beyoğlu
1. Ulf Wakenius Love Is Real
2. Torsten Goods 1980
3. Esbjörn Svensson Trio Leucocyte
4. Bobo Stenson Trio Cantando

KARGA / Kadıköy
1. UNKLE Against the Grain
2. Angelo Badalamenti
Sycamore Trees
3. Emily Haines Mostly Waving
4. Robert Wyatt Little Red Riding Hood Hit The Road

PEYOTE / Beyoğlu
1. Sequence Pulse
Railroad To Heaven
2. Mar The Silence
3. Actual Music Quartet RSM
Self Titled
4. Arca Angles

İNGİLTERE albüm

1. Keane Perfect Symmetry
2. Oasis Dig Out Your Soul
3. Kings Of Leon Only By The Night
4. Boyzone Back Again... No Matter What
5. Ne-Yo Year Of The Gentleman
6. Will Young Let It Go
7. Rihanna Good Girl Gone Bad
8. Bette Midler The Best Bette
9. James Morrison Songs For You...
10. Duffy Rockferry

ABD albüm

1. Kenny Chesney Lucky Old Sun
2. T.I. Paper Trail
3. Ray LaMontagne Gossip In The Grain
4. Metallica Death Magnetic
5. Jennifer Hudson Jennifer Hudson
6. Kid Rock Rock N Roll Jesus
7. Keane Perfect Symmetry
8. Ne-Yo Year Of The Gentleman
9. Lucinda Williams Little Honey
10. James Taylor Covers

FRANSA albüm

1. Bénabar Infréquentable
2. Julien Clerc Où s'en vont les avions
3. Ayo Gravity At Last
4. Jamait Je passais par hasard
5. Grégoire Toi + Moi
6. Raï N B Fever Raï N'b Fever 3
7. Christophe Maé Mon Paradis
8. Amy Macdonald This Is The Life
9. Francis Cabrel Des roses et des orties
10. Tryo Ce que l'on sème

ŞARKI DEĞİL TARİH!

Prince When Doves Cry

Prince'in 1984 albümü "Purple Rain"de ve aynı adlı Prince filminde yer aldı... Baz Luhrmann'ın 1996 tarihli "Romeo + Juliet" filminde çocuk yıldız Quindon Tarver tarafından yorumlandı... Şarkı 1997'de Ginuwine tarafından single olarak yayınlandı... Şarkıyı cover'layanlar arasında Patti Smith, Barenaked Ladies, Mika, Patrick Wolf, Greensky Bluegrass, The Be Good Tanyas, Razorlight, Damien Rice, Guy Sebastian, Bizzy Bone, One Less Reason, Afghan Whigs, My Brightest Diamond, Virginia Gentlemen, Bony Bikaye, Gym Class Heroes, Ani DiFranco ve Aimee Mann bulunuyor... Şu adresten muhtelif cover'lar dinlenebilir: http://myoldkyhome.blogspot.com

Arama motoru

http://vids.myspace.com/ Ara

Devendra Banhart
Carmensita

Joseph Arthur
Joseph Arthur & The Lonely Astronauts "Temporary People"

Ladyhawke
Ladyhawke - Back Of The Van

Kaiser Chiefs
Kaiser Chiefs - Never Miss A Beat

Chemical Brothers
Midnight Madness

Amy MacDonald
This Is The Life

Iliketrains
iLiKETRAiNS - Terra Nova

The Kills
U.R.A. FEVER by The Kils

Goldfrapp
Goldfrapp A&E

I'm From Barcelona
I'm From Barcelona - Paper Planes

Dinleyici istekleri Ara

Vampire Weekend Ottoman
("Nick and Norah's Infinite Playlist" filminden)
http://hypem.com

Coralie Clément C'est la vie
(Fransız popçunun yeni albümü "Toystore"dan)
www.myspace.com/coralieclment

The Avett Brothers Murder in The City
(Kuzey Carolina'dan indie folk)
www.myspace.com/theavettbrothers

Hauschka Freibad
(Düseldorf'tan deneysel piyano müziği)
www.myspace.com/hauschka

The Dodos Fools
(Kaliforniya'dan happy hardcore)
www.myspace.com/thedodos

Midnight Juggernauts Into The Galaxy
(Avustralya'dan synth-pop distopyası)
www.myspace.com/midnightjuggernauts

Of Montreal Nonpareil of Favor
(Sayko-popçuların "Skeletal Lamping" albümünden)
www.myspace.com/ofmontreal

The Virgins Rich Girls
(New York'tan new wave/soul harmanı)
www.myspace.com/thevirginsnyc

Emmanuelle Seigner & Brett Anderson Les Mots Simples
(Brett'in yeni albümündeki "Back To You"nun Fransızcası)
http://hypem.com

Mareva Galanter & Rufus Wainwright Serge et Jane
(Fransız güzelin yeni albümü "Happy Fiu"dan)
www.myspace.com/marevagalanter

[PAUL NEWMAN]

(26 Ocak 1925 - 26 Eylül 2008)

Ben Quick, Billy The Kid, Brick Pollitt, Fast Eddie, Butch Cassidy, Lew Harper, Rocky... Her rolüne bizi inandıran, kabına cuk oturan bir tatlı serseri... Büyük aktörler kuşağının bir halkası daha koptu gitti, Paul Newman eylül ayında veda etti. Buz mavisi gözleriyle tezat oluşturan sıcak oyunculuğu, Actors Studio mirası ustalığı bir yana, gerçek hayatta da mütevazı tavırlarıyla örnek bir kişilikti. Aile hayatıyla, otomobil yarışı tutkusuyla da kendinden çok bahsettirdi, Amerikan gıda endüstrisine kendi markasıyla girerek alternatif bir beslenme, sermaye ve paylaşım anlayışı geliştirmesi büyük alkış aldı... Son dönem söyleşilerinden yaptığımız bir derlemeyle ustayı uğurluyoruz...

ÇOCUĞUN KURGULARI

Paul Newman: *(kayıt cihazına bakıyor)* "The Left-Handed Gun" (Arthur Penn, 1958) filmini yaparken bir hafta bir çiftlikte, yatakhanede kalmıştım, ineklerin peşinde dolanıp duruyorduk. Konuşmasını kayda almak istediğim bir çocuk vardı orada. Çok utangaçtı, ama yarım şişe Jack Daniels'den sonra açıldı. *(gülüyor)* Teybi önüne koydum, tam lafına başlayacaktı ki, durdu ve şöyle dedi: "Bana cevap vermeyen bir şeye konuşmam." Ağzından alabildiğim yegâne söz bu oldu. *(gülüyor)*

Peki teybi kapadıktan sonra?

Çenesi durmadı bu sefer de.

Söyleşilerde sıkça rastlanan bir durum. Oyuncu olmaya nasıl karar vermiştiniz?

Lisede ufak tefek aktörlük numaraları yapmıştım. Sonra Ohio'ya, Kenyon College'a gittim, hapse düştüm ve okul takımından da kovuldum. Çalışkanlığıyla tanınan biri değildim, son iki yılımda tiyatroya yoğunlaştım. Aslında tiyatro bölümleri yoktu, ben de hitabet dalında lisansımı aldım. Öğlen saat ikide diplomamı almıştım, üç buçukta Wisconsin trenindeydim, bir takım çiftlik işlerinde çalıştım. Derken babam vefat etti, Cleveland'a dönüp onun spor malzemeleri dükkânını işlettim bir sene. Sonra bir seneliğine Yale'e gittim. Tiyatro dışında beni cezbeden, elimden gelen pek bir şey yoktu. Gerçi bunun için de çaba göstermiş sayılmam, ama etrafımda uğraşmaya değer başka bir şey de göremiyordum. Yani oyuncu olmaya şartlanmış değildim, ama elimden gelenin en iyisi de buydu.

Babanızla nasıl bir ilişkiniz vardı?

Apalaş dağlarındaki en iyi spor malzemeleri dükkânı herhalde onunkiydi. ABD'nin en eski radyo satıcısı da oydu. 1929 Büyük Buhran'ı sırasında spor malzemeleri satanların yüzde 85'i batmıştı. Buhran yıllarının ortasında babam Chicago'ya gitmiş tesadüfen ve iki firmadan 100'er bin dolarlık mal ısmarlamış. İki firma da, babam mesela 4.25'e bir beysbol eldiveni satsa, kendi hesaplarına 2.18 yatacağını biliyorlarmış. O yıllardan sağ salim çıkabildi, çünkü işine kusursuz bir şekilde bağlıydı, dürüst bir adamdı.

New York'a geldikten sonra tele-

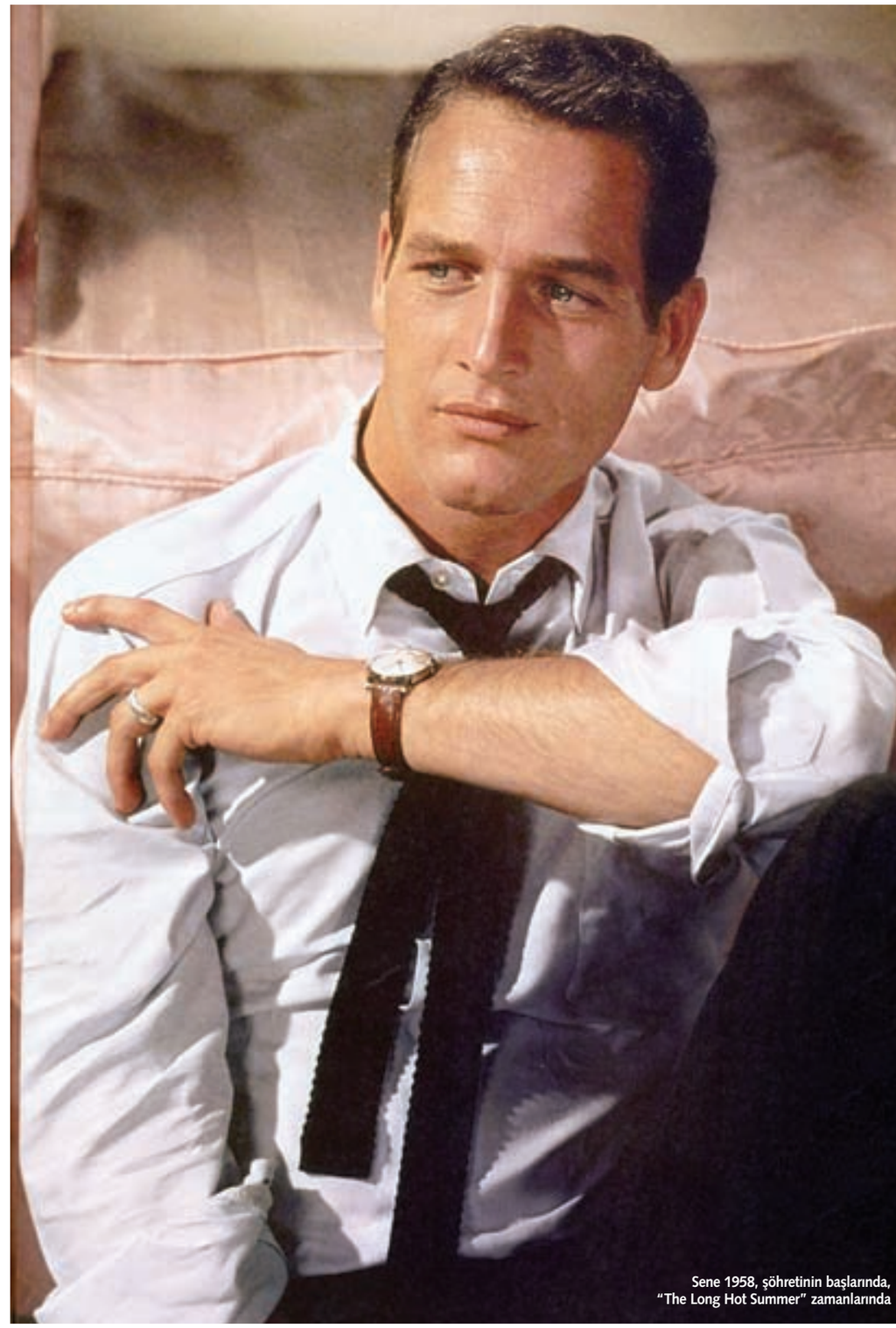

Sene 1958, şöhretinin başlarında, "The Long Hot Summer" zamanlarında

BEN DAHA ZİYADE İYİ BİR KARAKTER OYUNCUSUYDUM. BİR ROLÜN HAKKINI VERMEK BAŞKA BİR ŞEY, AMA KENDİNİ BEĞENMİŞ, UKALA, HOVARDA KAHRAMAN OLARAK DA SEVDİLER BENİ.

→57

vizyonda epey çalıştınız...
İlk önce "Piknik" adında bir tiyatro oyununda oynamıştım, 1953'te. Oyun 14 ay sürünce, bir de Pulitzer ödülünü kazanınca, elim de biraz para tutmuş oldu. Çok iyi olduğumdan değil, ama şanslıydım, doğru zamanda doğru yerdeydim. Canlı televizyon oyunları da o yıllarda heyecan vericiydi tabii, çünkü bol keseden harcayacak vakit yoktu, bir hata yaparsanız telâfi çekimi mümkün değildi. O baskıyla çalışmak her oyuncu için iyi bir tecrübe demektir.
İyi oyuncu olduğunuzu kavramaya o yıllarda mı başladınız?
Aslında bunu beş-altı sene önce farkettim ancak. *(gülüyor)* Daha yeni yeni kendi performanslarımı izleyebiliyorum.
"The Hustler" ("Hilebaz", Robert Rossen, 1961) sizin için önemli bir dönüm noktası mıydı?
Orada da talih yüzüme güldü. Fransa'da bir film çekiyorduk ("Paris Blues", Martin Ritt, 1961), devamı da olacaktı, ama o iş yattı. Robert Rossen'ın Fast Eddie rolü için başkasıyla anlaştığını zannediyordum, ama sonra benim müsait olduğumu öğrenince senaryoyu yolladı. Daha yarısına geldiğimde ajansımı arayıp rolü ayarlamalarını istedim. Öbür filmin devamı çekilseydi, bu rol bana nasip olmayacaktı. Yine doğru zamanda doğru yerdeydim. "Hustler" kendime güvenmemi sağladı. Rossen'la çalışmak da müthişti, senaryoda tek bir kelime bile değiştirmeden bitirdik çekimleri.
Yıllar sonra, 1986'da, Martin Scorsese'nin "The Colour Of Money"sinde ("Paranın Rengi") yeniden Fast Eddie olarak kamera karşısına geçtiniz. 25 yıl önceki karakteri hatırlamış mıydınız?
Evet, ama artık kendini beğendirme, onaylanma çabasında olmayan biriydi. Marty'nin (Martin Scorsese) köklerine dönmek gibi bir arzusu vardı sanıyorum. Walter Tevis, Fast Eddie için bir kitap yazmıştı, Marty'ye gönderdim, "Bence bu çerçöp. Otuz senenin ardından Eddie artık toplara o kadar iyi vuramıyordur belki ama, yine de bilardo salonlarına takılıyordur. Muhtemelen artık ikinci el araba satıyordur" dedi. "Hayır" dedim, "bence viski satıyordur". Yani hakiki, gerçekçi bir senaryoyla çıkageldik yine. *(gülüyor)*
"Twilight" ("Alacakaranlık", Robert Benton, 1998) filminde sizi Harry Ross rolünde izlerken insanın aklına "Harper"daki (Jack Smight, 1966) özel dedektif Lew Harper rolünüz geliyor.
Evet, ama içkiyle, başarısızlıklarla, tereddütlerle zayıf düşmüş bir karakter bu seferki. Daha inanılabilir, daha insanî biri... Robert Benton'la çalışmayı severim. Oyuncuları sever. Yönetmenlerin çoğu oyunculardan pek hoşlanmaz aslında, onları kösteklemeye çalışırlar. Ama Benton onlara saygı gösterir, senaryoda belirtilen duraklama anlarına, sessizlik anlarına illâ da aynen riayet etmez mesela, bu da büyük rahatlık getirir oyuncuya.
Siz de yönetmenlik tecrübelerinizde pek farklı değildiniz...
Oyuncuları doğru seçerseniz, kafa sallamanız, omuzlarını okşamanız, "işte böyle" demeniz yeterli, ama işin özü çenenizi kapamakta. Fakat oyuncular zorlanmaya başlarsa, sorunun nasıl aşılacağı konusunda güven telkin etmeniz gerekir.
Kendi yönettiğiniz filmleri nasıl buluyorsunuz?
"Rachel, Rachel" (1968) hiç fena değil bence. Joanna'nın (Woodward) oynadığı tek bir film yönettim ("The Effect of Gamma Rays on Man-in-the-Moon Marigolds", 1972). Güne nasıl başladığını görmeniz lâzımdı, giderek ayakuçları içe dönmeye başlar, gülüşü zorakileşirdi. *(gülüyor)* Karakteriyle tamamen bütünleşirdi. Onu izlemek çok güzeldi...
Eşiniz olduğunu bir an unutursak, ondan oyuncu olarak bir şey öğrendiniz mi?
(duraksıyor) Onunla yönetmen olarak çalışırken değil de, esas karşılıklı oynarken daha çok şey öğrendim. Hileyle ilerleyemeyeceğimizi anladığımız, kendimize has bir ortak dilimiz vardı.
Uzun süredir evli kalmanın sırrı ne?
Yemeğime ne koyuyor, bilemiyorum ki. *(gülüyor)*
Tennessee Williams'ın edebiyatını nasıl buluyorsunuz? Sadece "Cat On A Hot Tin Roof" ("Kızgın Damdaki Kedi", Richard Brooks, 1958) ve "Sweet Bird Of Youth"ta (Richard Brooks, 1962) oynamakla kalmadınız, aynı zamanda "The Glass Menagerie"yi ("Cam Fanus", 1987) de filme çektiniz...
Zamanımızın büyük bir şairiydi. Gerçi onunla beraberken böyle bir izlenim edinmezdiniz. Tabii "Kızgın Dam"ı çekerken Richard Brooks filmin ihtiyaçlarına göre dille epey oynadı. Williams'ın dilinin sinema için fazla şatafatlı olduğunu düşünüyordu maalesef.
Hikâyedeki eşcinsellik temasını da budamıştı, değil mi?
Tema yine oradaydı, ama asla oyundaki kadar baskın değildi. O zamanın şartları bunu gerektiriyordu galiba. Bugün olsa böyle bir sorun olmazdı herhalde.
Yakışıklı bir genç adam olarak şöhret kazanmak sizi nasıl etkilemişti?
Bir etkisi oldu tabii. Başarıya erişmenizin yegâne sebebinin fiziksel özellikleriniz olduğunu düşünmeye başlayınca, kendi değeriniz hakkında da bir kuşkuya kapılıyorsunuz. *(duraksıyor)* Bu arada, ben çok güleç biriyimdir, şakacıyımdır. Ama ciddi sorular sorarsanız, ciddi cevaplar alırsınız. *(gülüyor)*
'60'lar sizin için iyi bir dönem miydi? "Butch Cassidy and The Sundance Kid" ("Sonsuz Ölüm", George Roy Hill, 1969) ve "The Sting"in ("Üçkâğıtçılar", George Roy Hill, 1973) başarısının ardından '70'ler sizin için biraz daha zor geçti galiba...
'60'larda başka isimler daha çok gündemdeydi aslında. Zannedilenin aksine, ben daha ziyade iyi bir karakter oyuncusuydum zaten. Ama bir rolün hakkını vermek başka bir şey, izleyicinin sizi mavi gözlü bir çocuk olarak görmekle yetinip yetinmemesi başka bir şey. Bunun da çok böyle olduğunu sanmıyorum ayrıca. Kendini beğenmiş, ukalâ, hovarda kahraman olarak da sevdiler beni. Benden Mr. Bridge *(Joanne Woodward'la beraber oynadığı 1990 tarihli James Ivory filmi "Mr. and Mrs. Bridge"deki rolü)* olarak çok hoşlandıklarını zannetmiyorum.
Aslında Mr. Bridge, "Blaze"deki ("Alev", Ron Shelton, 1989) Earl Long, yaşlanmış haliyle Fast Eddie, "Fat Man and Little Boy"daki (Roland Joffé, 1989) meslek danışmanı, "The Verdict"in ("Hüküm", Sidney Lumet, 1982) Frank Galvin'i, "Absence Of Malice"in ("Yanlış Karar", Sydney Pollack, 1981) Michael Gallagher'ı en iyi rollerinizden bazıları. Bu karakterler kariyerinize vakıf olmak açısından altın değerinde, çünkü hepsinin de ardında koca bir tecrübe birikimi, bir hayat yükü var. Bazıları aradığını bulmuş, bazıları hâlâ arıyor. Her durumda, ukalâ genç rollerinden daha enteresanlar...
İnandırıcı olabilmek için olgunlaşma duygusunun oyuncunun kendisinden geçmesi gerekir. Kişisel yolculuğunuzun bir uğrağı olmalı bu.
Yumuşak tabiatlı bir insan olduğunuz söylenebilir mi?
Evet, elbette.
Altmışlı yaşlarına varan erkekler için genelleştirilebilir mi bu durum?
Değişim denen şeyin merhaleleri o kadar da gözle görünür haller değil, ama hep değişme halindedir insan. Mesafeyle ve yakınlıkla alâkalı bir şey. Buna yumuşak başlılık deniyor, ama bence diğer insanlarla nasıl ilişki kurduğunla ya da ne kadar mesafe aldığınla ilgili bir şey bu. Tennessee'nin çok güzel bir deyişi

BAZI KURUMLARIN, BAZI İNSANLARIN HASİSLİĞİ KARŞISINDA UTANÇ DUYUYORUM. 1987'DE BİR CEO'NUN MAAŞI AYNI FABRİKADAKİ İŞÇİNİNKİNİN 70 KATIYDI. ŞİMDİ 410 KATI.

1965'te "Harper" filminin setinde

vardı: “Mesafeli görünüyorsam, insanların kollarının uzunluğundan değildir, benim kollarımın kısalığındandır.” Oyuncu olarak oynayacağınız karakteri anlayabilmek için genç yaşta bir istidat geliştiriyorsunuz. Ben de zamanla kendi içimden karakterlere dair bir şeyler aradığımı farkettim, tam tersi bir yol da izlenebilir tabii.

Başka bir iş yapmış olmayı istediğiniz oldu mu hiç?

Yok canım. Ama ben başarının peşinden koşmadım, başarı geldi beni buldu. Tiyatronun peşinde koşmuyordum mesela eskiden de. Tabii şimdi makarna sosu satıyorum, ticaretin cazibesini anlamaya başladım. İşadamı olarak kendimizi çok ciddiye alıyor değiliz, bu işe 1982’de bir tür eğlence gibi başlamıştık, ama çeşitli hayır kurumlarına 90 milyon doların üzerinde bir meblağ bağışladık galiba.

Hayırseverliği şöhret olmanın getirdiği bir sorumluluk olarak mı düşünüyorsunuz?

Şöhret olmakla bir ilgisi yok. Bu politik bir mesele. Varsıl birinin yoksul birine ya da canı hiç yanmayan birinin canı yanan birine el uzatmasının şöhretle bir ilgisi yok. Bazı kurumların, bazı insanların hasisliği karşısında utanç duyuyorum. Hatta hayretler içinde kalıyorum. 1987’de ortalama bir CEO’nun maaşı bağlı bulunduğu fabrikada çalışan işçininkinin 70 katıydı. Şimdi 410 katı. Eğer orta sınıfları ortadan kaldırırsanız, ki şimdi böyle yapıyorlar, iyi olmaz. Aristo en iyi yönetimin iki aşırı uçta en az nüfus barındıran yönetim olduğunu söylüyordu. Yani diyeceğim, iyilik yapmakta ekstradan bir âlicenaplık ya da ayrıcalık yok. Beni şaşırtan, bunun yapılmaması.

“Kızgın Damdaki Kedi”den bir kare... Newman’ın rol arkadaşı Elizabeth Taylor

Ürünlerinizin üzerinde yüzünüzü görmek hoşunuza gidiyor mu?

Fikir ilk ortaya atıldığında “kafayı mı yediniz, yüzümü mayonez kavanozuna mı basacaksınız” demiştim. Sonra istismar üzerine düşündük elbette. Ama niye bunun uç noktasına gitmeyesin, şöhretini iyice sömürmeyesin ve sonuçta elde ettiklerini yeniden topluma kazandırmayasın?

Eski filmlerinizi izlerken neler hissediyorsunuz?

Çok kötü şeyler hissetmiyorum. Ama oturup da bir retrospektif izlemek, 45 dakika içinde kırk yıl yaşlandığınıza şahit olmak herhalde travmatik bir tecrübe olurdu. Belki bir gün daha müşfik bir gözle eski filmlerimi tek tek izlerim. Zor olan, hatırınızda kalan şeylere bir takım abartılar, süslemeler eklememek. Ama bu da herhalde imkânsız.

Son olarak büyük bir filmde oynayarak final yapmak istediğinizi söylüyordunuz, “Road To Perdition” (“Azap Yolu”, Sam Mendes, 2002) için bu geçerli mi?

Pek sayılmaz, daha ziyade bir akbabalık durumu var orada. Aslında her şeyden emekliye ayrılmaya çalışıyorum ve hiçbir şeyi bırakamıyorum. Otomobil yarışı işinden caymıştım, devam ettim. Makarna sosu işini devredecektim, olmadı. 35 yıl aradan sonra yeniden bir tiyatro oyununda oynadım, ağzına tüfek dayamak gibi bir şeydi. Galiba emeklilik mümkün olmayacak.

İçinizde kalmış, tamama erdirmek istediğiniz bir şey var mı hayatta?

Joanne’la bir filmde oynamak isterim. Başka, bilemiyorum. Ama hâlâ atılacak son bir barutum kalmıştır muhtemelen.

Yeni bir role çalışırken bir ikon olarak Paul Newman’ı düşünmemek zor olmuyor mu?

Siz söylüyorsunuz ikon diye, benim ağzımdan öyle şey çıkmaz. Torunum da öyle düşünmez mesela. Daha üç yaşında, geçen gün kapıyı çalıp şöyle dedi: “ ‘Yellow Submarine’e bayıldım!” Acaba altı yaşına geldiğinde ne diyecek?

Peki sizin ikon addettiğiniz kimler var?

Brando, Lee J. Cobb, Laurence Olivier... Pek çok isim var. Aslında onların da adını anmamalıydım, çünkü onlarla beraber söylenmesi gereken başkalarını unutmuş oluyorum. İmrendiğim pek çok insan var. Joanne da bunlardan biri. Ona çok imreniyorum. Bunu söylemesem beni öldürürdü. *(gülüyor)*

Karakterinizle kendi benliğinizi ayıramadığınız zamanlar oldu mu?

Bu durumlara çok da kafa patlatmam aslında. Beyazperdeye taşıdığınız kişiliğin sizinle bir ilgisi yoktur normalde. Ama galiba bazen bazı karakterlerden bazı özellikler devralınabiliyor, o hareketler sizin de bir parçanız oluyor. Bana da Rocky Graziano’dan *(Newman ünlü boksörü 1956’da, Robert Wise imzalı “Somebody Up There Likes Me” filminde canlandırmıştı)* iki hareket yapışıp kalmıştı. Ben asla yere tü-

“KIZGIN DAMDAKİ KEDİ”DE EŞCİNSELLİK TEMASI YİNE ORADAYDI, AMA OYUNDAKİ KADAR BASKIN DEĞİLDİ. O ZAMANIN ŞARTLARI BUNU GEREKTİRİYORDU GALİBA.

ROBERT REDFORD’DAN DOSTA VEDA

Amerikan Tarzı Bir Denge

Paul Newman’la ilk defa 1968’de karşılaştım. “Butch Cassidy and the Sundance Kid”in yönetmeni George Roy Hill bizi New York’ta bir araya getirmişti. Stüdyo filmde beni istemiyordu, en az Paul kadar tanınan birini tercih ediyorlardı, ama Paul benim arkamda durdu. Kaç insan bunu yapardı o zaman, bilemiyorum, herhalde çoğu ajanslarına ya da stüdyo patronlarına kulak vermeyi tercih ederdi. Aramızdaki yaş farkına rağmen, o filmde, ardından, dört sene sonra “The Sting”de beraber oynamamızla gelişen dostluğumuzun temelinde, aslında, ikimizin de tiyatro ve televizyon oyunları geleneğinden geliyor olmamız yatıyordu. Zanaate hürmetimiz vardı, oynayacağımız karakterlerin ruhuna odaklanıyorduk.

İkimiz de esas olarak Amerikan aktörüydük, Amerikan tipi oyunculuğu tanımlayan nitelikler ve faziletlerle donanmıştık: Saygısızlık, başkasının hatalarıyla alay etme, alttan alta diğerine bir muhabbet sürse de kendini kayırma... Beyazperde dışındaki ilişkimizin harcında da bunlar vardı. Paul işine çok bağlıydı. İşini yaparken hakikaten orada olurdu. Çok prova yapardı. Ama eğlenceliydi de. Sette bir hata yapınca, herkesten çok kendi dalga geçerdi. Ben ona bakardım, o bana bakardı ve ben şöyle derdim: “Kimseyi kandıramazsın, öyle pis pis bakma, cümle atladın!” Kahkahalara boğulurdu o da hemen. Başarıya ulaşma şansına erişmişsen, geriye bir şey bırakmak gerektiği fikrini paylaşıyorduk. O Newman’s Own gıda şirketiyle ve ölümcül hasta olan çocuklar için kurduğu Hole In The Wall kamplarıyla yaptı bunu, ben de Sundance’le... Paul’la o kadar sık görüşmezdik, ama bu fikrî paylaşım bizi bir arada tutardı. Birbirimizi malî olarak da desteklerdik, güzel bir olay olduğunda kendimizi gösterirdik. Sonra da birbirimize çektirir dururduk. Hangimiz başarılı bir durum yakalasak, diğerimiz hemen onun ensesine çökerdi. Eğer ikonik bir şahsiyet olarak görülüyorsanız, ayaklarınızı yere indirerek dengeyi sağlayacak böyle bir tedbirinizin olması iyi olur. Biz birbirimize böyle bir denge sağlıyorduk.

Robert Redford

Eşi Joanne Woodward'la (solda) ve "Sonsuz Ölüm"de (Butch Cassidy and The Sundance Kid) Robert Redford'la

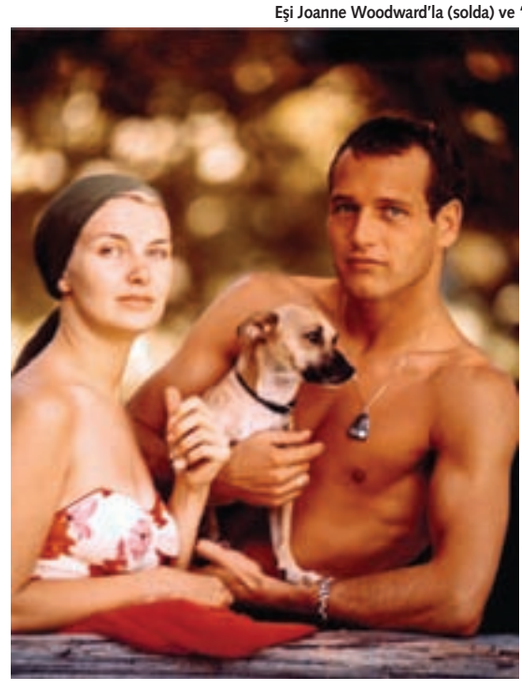

kürmezdim, ama çekimlere başlamadan önce Rocky'yle dokuz hafta geçirdik ve yere tükürür oldum. Eşimin çok canını sıkıyor bu. Bir de, hiç küfretmezdim, ağzımdan argo laf çıkmazdı. Şimdi benimle aynı odada kalmaya tahammül edemezsiniz. *(gülüyor)* Bu iki alışkanlık çok uzun süre kaldı bende. Ama dediğim gibi, çok da ciddiye almıyorum bu durumu.

Bunca yıl sonra hâlâ provaların size bir faydası oluyor mu?

Oluyor, üstelik ben ısrarcı oluyorum. En az iki hafta prova süresi istiyorum, 1954'ten beri her filmde. İnsan o arada bir sürü şey keşfetmiş oluyor, aksi takdirde perdeye akseden görüntü tamamen tesadüflere kalmış olur.

Siz Actors Studio'dan yetiştiniz. Nasıldı o yıllar?

Aslında esas kadrodan sayılmam, geç girdim ben. Yale'de ve Kenyon'da uzun sayılabilecek, normal bir tiyatro eğitimi almıştım. Ama yine de oyunculuğa dair hemen her şeyi New York'taki Actors Studio'dan öğrendim. Aşağı yukarı '70'lerin sonuna kadar bir tatmin duygusu yaşamadan bakabildiğim bir performansım yok. Yani bütün o yıllar bir öğrenme süreciydi. Actors Studio sonra İngiltere'ye taşındı, zannediyorum bizden daha iyi çalışıyorlar orada. Klasikler üzerinden bir oyunculuk eğitimi de alıyorlar, bizim öyle bir şansımız yoktu.

Oyunculukta en sevdiğiniz ve en sevmediğiniz şeyler neler?

Her ikisinden de bolca tattım herhalde. Bence en iyi oyuncular çocuklardır. Kişiliğinizin çocuksu yanını muhafaza edebilirseniz, ayakta tutabilirseniz, oyunculuğunuza en büyük faydayı sağlamış olursunuz.

2006'da bir animasyon filmine ("Cars", John Lasseter) sesinizle katkıda bulundunuz, bir arabayı, 1951 model bir Hudson Hornet'i seslendirdiniz. İlk arabanız neydi?

1937 Packard. Gayet iyi bir arabaydı. Ta Wisconsin'den New York'a hiç teklememişti.

Bir metod oyuncusu olarak bir arabayı oynamaya nasıl hazırlandınız?

Animasyonun güzel tarafı, kendinizi çok da hesaba katmanıza gerek bırakmaması. Oyuncu olarak çalışmanız gereken fiziksel malzeme burada söz konusu değil. Yani nispeten kolay bir filmdi o.

Aynı zamanda iyi bir yarışçı olarak tanınıyorsunuz. Bir yarış kazanmanın psikolojik tatmini nasıl bir şey?

Büyük bir tatmin bence. Sürücüsüne göre de değişir tabii. Yarış kazanabilmek için önce elinizdeki malzemenin, arabanın, alet edevatın iyi olması lâzım. Makûl derecede bir cesaret de gerekir elbette. Gözükara davranıp habire bir yerlere çarpmanın da bir anlamı yok. Bir de şansın sizden yana olması lâzım. Araba yarışının şimdiki durumunu, sürücülerin kalitesini düşünürseniz, sürücüler artık kendilerini yarışı kazanmaktan alıkoyacak bir psikolojik çelişkiye pek fazla düşmüyorlar. Yarışlara katılan bütün sürücüler çok iyi artık, ama bazen yanlış tercihlerde bulunuyorlar.

Yarışla oyunculuk arasında bir benzerlik var mı?

Sadece konsantrasyon. Bunun dışında ikisi de apayrı iki dünya.

Bunca farklı olduğu için mi yarışlara merak salmıştınız vaktiyle?

Çok rekabetçi biriyimdir, hep de öyle oldum. Oyunculuk gibi sınırları çizilmemiş bir alanda rekabetçi davranabilmek zor bir şey. Ama pistte bu mümkün, çünkü kurallar çok basit ve hangi durumlarda kazanacağınız özlü olarak ifade edilmiş. Sinemada işin içine pek çok şey giriyor, bir sürü faktör etkiliyor performansınızı, yönetmen, diğer oyuncular, prova süresi, karaktere uyum sağlayıp sağlayamama... Hangi oyuncunun rolünü en iyi yorumladığını tespit etmek çok zor bir şey.

"Cool Hand Luke"taki ("Parmaklıklar Arkasında", Stuart Rosenberg, 1967) rolünüzle Oscar aldığınızda 42 yaşındaydınız, iki sene sonra, 1969'da da James Goldstone'un "Winning" filminde bir araba yarışçısını oynadınız. Bu film olmasaydı yine yarışçı olur muydunuz?

Sanmam. Talihim yaver gitti diye düşünüyorum. Yarış hadisesine yavaş yavaş intibak ettim, ama bu âlemle tam zamanında tanıştım diyebilirim.

Sürücülükte aldığınız en iyi tavsiye neydi bugüne kadar?

Herhangi biri "daha hızlı sür" demiştir mutlaka. Bütün sürücüler ekip şefinden, firma sahibinden, sponsordan hep duyar bu lafı: "Daha hızlı sür!"

Sizce bugün daha iyi filmler yapmanın koşulları ne?

Net bir fikrim yok. Sosyal meseleler hakkında, kişisel ve politik meseleler hakkında meraklı bir izleyici kitlesi olması lâzım bir defa. Böyle geniş bir kitleniz yoksa, filmlerinizi finanse etme şansınız da pek olmaz. Hollywood'un devam filmlerine çok bağlandığını görüyorum. Bir kere başarılı olduysa film, suyunun suyunu çıkarıyorlar. Talihsiz bir durum.

Sizi hiç bilmeyen biri gelip de bir filminizi tavsiye etmenizi istese, hangisini söylersiniz?

"The Silver Chalice" ("Gümüş Kadeh", Victor Saville, 1954). Böylece kötü filmin ne demek olduğunu da öğrenir.

Bugüne kadar oynadığınız karakterlerden hangisi size en yakını?

'51 model Hornet yaklaşıyor epey. *(gülüyor)* Joanne, Mr. Bridge'i yakıştırıyor, ama bana pek öyle gelmiyor. Sizden bir parça bütün karakterlere, rollere mutlaka yansır, ama belli bir karakterin beni temsil edebildiğini söylemem zor.

Vaktiyle Nixon'ın düşmanları listesinde yer aldığınız doğru mu?

Hayatımda edindiğim en büyük onur payesi o. *(gülüyor)*

BENCE EN İYİ OYUNCULAR ÇOCUKLARDIR. KİŞİLİĞİNİZİN ÇOCUKSU YANINI MUHAFAZA EDEBİLİRSENİZ, OYUNCULUĞUNUZA EN BÜYÜK FAYDAYI SAĞLAMIŞ OLURSUNUZ.

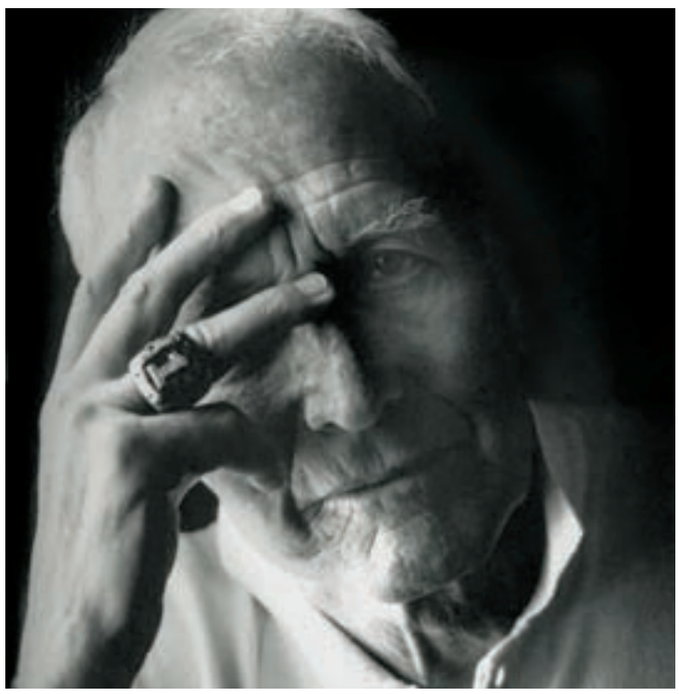

Çeviren: **Merve Erol**

Macera için KUTUPAYISI size yeter!

SALEWA
"İtalyan Efsanesi"

Süper Set!

SALEWA - SCOUT III Çadır,
SALEWA - CAPEHORN Çanta,
SALEWA - KAMBAYA Uyku Tulumu

~~510 YTL~~ **119x3 YTL**

SALEWA - SCOUT III Çadır
Dünyanın en çok tercih edilen çadırı. Dört mevsim kullanabileceğiniz çift tenteli, hafif, dayanıklı ve uzun ömürlü.

SALEWA - CAPEHORN Çanta
Seyahat, Kampçılık ve Dağcılık için en ideal model. Ayarlı sırt sistemi sayesinde çok konforlu. Dahili yağmurluğu hem yağmurdan hem de kirden korur..

SALEWA - KAMBAYA Uyku Tulumu
-11 dereceye kadar sizi koruyacak ve her koşulda kullanabileceğiniz bakımı kolay, konforlu ve benzersiz bir uyku tulumu.

LOWE ALPINE - NEPAL Polar
Dolgun ve hakiki GORE-POLARTEC kumaşı sayesinde çok kısa sürede kurur ve çok yüksek ısı yalıtımına sahiptir. Günlük kullanımda sizi kat kat giyinme derdinden kurtarır..

~~200 YTL~~ **49x3 YTL**

www.kutupayisi.com

SALEWA - PLAISIR Ceket
Gore-Tex kumaş ve su yalıtımlı fermuar sayesinde %100 kuruluk sağlar. Son derece hafif ve dayanıklı olan bu ceket oldukça da az yer kaplar ve şehir kullanımında şaşırtıcı derecede konforludur!

~~440 YTL~~ **99x3 YTL**

ASOLO - TPS 520 GTX Bot
Amortisörlü tabanı sayesinde hiç tatmadığınız bir konforu yaşayacaksınız! Gore-Tex yalıtım sayesinde %100 su geçirmez. Yüksek ısı yalıtımı sayesinde ayaklarınız bayram edecek!

99x3 YTL
~~380 YTL~~

ASOLO - MASTER GTX Bot
Gore-Tex yalıtımı sayesinde 12 ay giyebilirsiniz. Dünyanın en hafif (375 gr.) botlarından biri olan ASOLO Master aynı zamanda karda ve buzda kaymayan tabanıyla da benzersiz bir ayakkabı! Üstelik Avrupa üretimi..

69x3 YTL
~~300 YTL~~

SALEWA
VIPER ATHLETIC Ayakkabı
Çok hafif, iyi nefes alabilen VIPER ATHLETIC; Viper Light tabanı sayesinde yüksek konfor sunarken 3F FLEX SYSTEM güvenlik ağı da ayak bileğinizi burkulmalardan koruyacaktır. Softshell gövde kumaşı su kaydırır ve nefes alabilir.

49x3 YTL
~~200 YTL~~

TUSA DIVING EQUIPMENT · STANLEY · Lowe alpine · SALEWA · BEUCHAT · ASOLO · Aladdin · TREK

KUTUPAYISI
Doga Sporları Malzemeleri
www.kutupayisi.com

BEYOĞLU MAĞAZA
Tarlabaşı Bulvarı No:117
Beyoğlu - İstanbul
Tel: 0212 2 430 430
beyoglu@kutupayisi.com

KADIKÖY MAĞAZA
Dere Gazino Sk. No:4
Kadıköy - İstanbul
Tel: 0216 337 80 67
kadikoy@kutupayisi.com

OLİMPOS MAĞAZA
Kadir's Tree Houses
Olimpos - Antalya

ansiklopedi

g→

GHAMAR

İran'ın gelmiş geçmiş en büyük kadın sesi olarak kabul edilen Ghamar-ol-Molouk Vaziri, 1905 yılında Takistan'da doğdu. Dönemin entelektüellerinin gelip gittiği bir evde büyüyen Ghamar, küçük yaştan itibaren, kendisi de bir şarkıcı olan babaannesinin katıldığı ve müziğin temel bir rol oynadığı Rozekhani ayinlerinde şarkı söylemeye başladı.

Bugünkü klasik İran müziğinin öncülerinden Darvish Khan (tar, setar), Haji Khan Eyn-al-Doleh (tonbak), Rokn-al-Din Khan Mokhtari (keman) gibi pek çok ustanın tedrisatından geçen Ghamar, bu ustaların başında gelen Mortezaa Neydaavud'un (tar) desteğiyle sahneye çıkmaya başladı. 19 yaşında, Tahran'ın ünlü Grand Otel'inde verdiği ilk konserinin ardından onlarca plak doldurdu, elden ele dolaşan kayıtları ve dillere destan konserleriyle büyük bir üne sahip oldu. Eşsiz sesiyle klasik İran müziğine getirdiği soluğun yanısıra entelektüel dünyada da büyük etkisi olan Ghamar, bazı sinema filmlerinde de oynadı. 1959 yılında Tahran'da ölene dek kazandığı tüm parayı yardıma muhtaç kişilerle paylaştı –hayatın bir cilvesi olarak, son yıllarını yardıma muhtaç bir halde geçirdi.

Ölümünden sonra onun izinden giden Hengameh Akhavan gibi pek çok kadın şarkıcı, 1979'deki İslâm Devrimi'nden sonra İran'da solo konser veremedi.

Halen İran'da kadınların solo olarak konsere çıkması ve albüm yayınlaması yasak. Ancak Ghamar'ın kayıtları bu yasakları delip zaman zaman raflara çıkıyor, halen kamuya açık yerlerde çalınıyor.

GIRLS JUST WANT TO HAVE FUN

'80'lerin pop marşlarının önde gelenlerinden biri, Cyndi Lauper'ın alâmet-i farikası. Şarkı '80'lerin feminist hareketine, kadın özgürleşmesine neşeyle eşlik etmekle kalmadı, klibinde Lauper'ın giydiği kıyafetleriyle devrin modasını, kadın giyinişini de belirledi, Madonna gibilerin yolunu açtı. Bugün de nerede çalınsa kızlar kendini piste atar, şarkıya neşeyle eşlik etmeye başlar. Mamafih, bir kadın manifestosu gibi anılan "Girls Just Want To Have Fun", sözüyle müziğiyle bir erkeğin elinden çıkma. Geçtiğimiz ağustos ayının 5'inde pankreas kanserine yenik düşen Robert Hazard, çok erkeğe nasip olmayacak bir payeyle, cıvıl cıvıl bir kadın marşı oluşturmayı başaran bir şarkıyazarı olarak tarihe geçmeyi hak etti...

Bir opera şarkıcısının oğlu olan Hazard, kendi müziğini yapmaya bir folkçu olarak başlamış, sonra bir ara country-western'e takılmış, derken kendini reggae'de bulmuş, nihayet elektro-popta karar kılmıştı. Kendine rağmen tarihe geçmesine sebep olacak olan "Girls Just Want To Have Fun"ı 1979'da bir otelin küvetinde aklına düşürmüş, 15 dakikada çatısını çatmış, sonra sağa sola, eşine dostuna çalmış, ama kaydetmemişti. Birkaç yıl sonra şarkı, prodüktör Rick Chertoff tarafından, Blue Angel grubunun ardından solo kariyerini güzel bir şarkıyla başlatmaya niyetli olan Cyndi Lauper'a teklif edildi. Lauper şarkıyı sevmiş, fakat Hazard'ın yaklaşımını hafif tertip kadın düşmanı bulmuştu, şarkıya biraz kadın eli değdirdi, küçük müdahalelerle bildiğimiz haline getirdi. İşin tuhafı, kendi şarkıları olmasına rağmen plak şirketinin okutmak istediği şarkılar bir albümü doldurunca, Lauper'ın "She's So Unusual" albümünün bütün şarkılarının altında erkeklerin imzası vardı...

Malûm, şarkı patladı, MTV'nin ilk gözbebeği oldu. Lauper'ın rengârenk, ucuz, yamalı bohça gibi, ama karakterli kıyafet tarzı birçok genç kızın gardırobunu hâlâ belirliyor. Şarkı daha sonra defalarca cover'landı, filmlerde kullanıldı, Hazard'ın başka hiçbir şarkısına nasip olmayan bir ölümsüzlüğe erişti...

Philadelphia'lı şarkı yazarı Hazard, yoluna grubu Heroes'la devam etti, memleketinde hit şarkılar çıkardı. 1984'te RCA'yle anlaşarak ilk albümü "Wing of Fire"ı yayınladı. 2003'te yine country'ye dönen Hazard'ın bu dönemde üç albümü gün yüzü gördü.

İ→

İRAN HALILARI

Biraz keyiflenmek istediğim zamanlar Firdevsî Bey'in İran halıları sattığı Firdevsî Sokağı'na giderdim. Bütün ömrünü sanatla güzelliğin o bildik ilişkisi içinde geçirmiş olan Firdevsî, çevresini saran gerçeği ucuz, adi ve kirli bir sinemadaki ikinci sınıf bir film gibi görür. Bunun tamamen bir zevk sorunu olduğunu öne sürerek bana şöyle der: Dünyadaki en önemli şey, bayım, zevk sahibi olmaktır. Zevk sahibi olanların sayısı azıcık fazla olsaydı, dünya çok daha farklı olurdu. Yalancılık, hainlik, hırsızlık ve ispiyonculuk gibi bütün (onun deyimiyle) korkunç olaylarda, Firdevsî ortak bir yön görür –böyle şeyler zevk sahibi olmayan kişiler tarafından yapılır. Firdevsî halkın her güçlüğün altından kalkacağına ve güzelliğin yok edilemeyeceğine inanır. Bir halı daha açıp sererken (satın almayacağımı bilse de, halının görüntüsünden zevk almamı ister), bana şöyle der: Unutmamalısın ki, 2500 yıldan fazla bir zamandır İranlıların varolabilmesini, pek çok savaş, istila ve işgale rağmen bizlerin varlık sürdürebilmemizi mümkün kılmış olan maddî değil, manevî gücümüzdür –teknolojimiz değil, şiir sanatımızdır; fabrikalarımız değil, dinimizdir. Biz dünyaya ne verdik? Biz dünyaya şiir sanatı, minyatürler ve halılar verdik. Göreceğiniz gibi, bunlar üretim açısından bakılırsa tamamen yararsız şeylerdir. Ne var ki biz gerçek benliğimizi ancak bu tür işler aracılığıyla ifade edebildik. Biz dünyaya bu enfes, eşsiz yararsızlığı verdik. Dünyaya verdiklerimiz hayatı kolaylaştırmadı, yalnızca onu süsledi –böyle bir ayrımın anlamı varsa tabii. Örneğin bizim için halı, hayatî bir ihtiyaçtır. Bir halıyı, aşırı sıcaktan kavrulup kurumuş bir çöle serip üzerine yattığınız zaman, kendinizi yeşil bir çimene uzanmış gibi hissedersiniz. Evet, halılarımız bize çiçek açmış çayırları hatırlatır. Önünüzde çiçekler görürsünüz, bir bahçe, bir havuz ve bir pınar görürsünüz. Fundalıklar arasında tavus kuşları dolaşır. Halıların ömrü uzundur –iyi bir halı asırlarca rengini korur. Bu açıdan, kuru ve ıssız bir çölde bile, bir halı üzerindeyken kendinizi, canlılığın ve tazeliğin hiçbir zaman sönmeyeceği sonsuz bir bahçede yaşıyormuş gibi hissedersiniz. Derken o bahçenin güzel kokusunu hayal eder, ırmağın çağıltısını ve kuşların cıvıltısını duyarsınız. Böylece kendinizi bütünlüklü ve üstün hissedersiniz, cennete yaklaşırsınız; şairsinizdir artık.

Ryszard Kapuscinski, "Şahların Şahı"

m→

MISTER LONELY

Michael Jackson bir gün Paris sokaklarında Marilyn Monroe'yla tanışır. Marilyn, kanının hemen ısındığı Michael'ı, kocası Charlie Chaplin, kızları Shirley Temple ve Papa, İngiltere Kraliçesi, Abraham Lincoln, Madonna, James Dean gibi pek çok ünlü şahsiyetle birlikte yaşadığı komüne davet eder. Olaylar gelişir... Harmony Korine, 2007'de çektiği, bu yıl İstanbul Film Festivali'nde izlediğimiz karamsar komedisinde, gerçek insanların değil, taklitçilerin gerçeğine eğiliyor ve onların yalnızlığını eski bir Bobby Vinton parçasıyla, "Mr. Lonely"yle (Yalnızım, Bay Yalnız'ım ben / Yok kimim kimsem) resmediyor.
İskoçya kıyılarında bir şatodaki kömünde, komşu köy halkına dev bir gösteri hazırlamak için çırpınan bu garibanlar, bir yandan da özel hayatlarının kalan son parçacıklarıyla

(karısı Marilyn Monroe'yu Michael Jackson'dan haklı olarak kıskanan kötücül koca Charlie Chaplin!) boğuşmak zorundadırlar... Film bununla kalmaz, araya kattığı belgesel görünümlü skeçlerde, Panama'da Hıristiyan misyonerler ve yerli halk arasındaki iletişimsizliğe, mucizelere bel bağlanacak denli büyük yalnızlıklara da kamerasını çevirir.
"Mister Lonely"nin oyuncu kadrosunda Diego Luna, Samantha Morton, Denis Lavant'ın yanısıra Anita Pallenberg, Werner Herzog gibi efsaneler var.
Anlattığına göre Korine, narkotikten uzak durduğu süre zarfında abur cubura, fast-food'a düşkünleşmiş, bir kızla tanışmış, ama ağır vücudu bu ilişkinin sürmesine imkân bırakmamış. Bunun üzerine fast-food'a tövbe eden Korine, gittiği bir restoranda salatalık turşusu yüzünden kusan bir adam görmüş. O esnada "Mr. Lonely" çalıyormuş...
Paris'te narkotiklere fazlaca düşkün olduğu bir dönemde mantar tabancalarına da merak salmış Korine. Bir gün sokakta dans eden bir Michael Jackson taklitçisinin kulağının dibinde patlatınca adamın neredeyse aklı oynayacakmış, kendini yere zor atmış. Meğer adam her ne kadar Alman olsa da bir Vietnam gazisiymiş, bir bacağı da protezmiş.
Filmde Michael Jackson'dan şarkı olmamasının sebebi de o. Zira tek numarası, mikrofona eğilip iki figür yapmaktan ibaretmiş, Korine'in deyişiyle bir "insan loop"u gibiymiş, Korine de bu etkiyi bozmak istememiş. Şarkıların bazen filmi bastırdığını, bir duyguyu fazla kuvvetle ilettiğini söyleyen ve film müziği meselesine ihtiyatla yaklaşan Korine, tevekkeli yakın dostları Sun City Girls ve Jason Spacemen'e başvurmamış.

n→

NEWMAN'S OWN

Paul Newman'ın, yazar Aaron Edward Hotchner ile birlikte, 1982'de, gelirini tamamen hayır işlerine harcamak üzere kurduğu gıda şirketi ve markası.

Newman-Hotchner ikilisinin evde hazırladığı salata soslarını şişeleyip eşe dosta dağıtmasıyla başlayan proje, zamanla Amerikan gıda sektörünün en prestijli markalarından birine dönüşmekle kalmadı, gerek benimsediği toplumsal ekolojist ilkeleri, gerekse şeffaf şirket yapısıyla serbest piyasa düzenine alternatif bir model haline geldi. Bunda şirketin aslî amaçlarının da büyük payı vardı. Bugüne kadar 250 milyon dolar kazanan Newman's Own, kârının tamamını eğitim, sağlık ve kültür kurumlarına, küresel yardım fonlarına, uluslararası insan hakları kuruluşlarına ve dünyanın dört bir yanındaki çeşitli hayır işlerine aktarıyor.
40 bin dolar sermaye ve kavgacı bir hümanizmle başlayan bu serüven, Newman'ın yaşlılık projesiydi. New York kentinin kesiştirdiği üç eyaletten Connecticut'ta kurulan çiftlik, hem metropolden yeterince uzak, hem de kent pazarına hızla erişebilecek kadar yakındı. Kentlilere taze, hilesiz, organik çiftlik ürünü ulaştırma fikri, başlangıçta piyasadaki ürünün giderek endüstriyelleştiği gıda sektörünün akışına ve dönemin yükselen ideolojisi neoliberalizmin mantığına aykırıydı.
"Sadece 1200 dolar kazandığımız, hatta 6 bin dolar içeri girdiğimiz yıllar bile oldu" diyor Newman. Ancak KOBİ'ler azgın çokuluslu gıda tröstleri tarafından sürklase edilip süpermarketler hormonlu gıda ürünleriyle dolunca, kuzeydoğu eyaletlerinin kentsel orta sınıfı gıda bütçesini artırdı. Birkaç dolar fazla verip nitelikli gıda ürünü satın almaya yöneldi. Newman's Own, salata soslarındaki ününü makarna soslarına ve Meksika usûlü salsa sosuna aktarmakta zorlanmadı.
Ardından buzlu çay, meyve suları, unlu mamûller ve çerezler geldi. Paul Newman'ın kızı Nell tarafından kurulan Newman's Own Organics, bu süreçte "tamamen organik" ürünlerde uzmanlaşmış ayrı bir marka oldu. Halihazırda piyasada zeytinyağı, balzamik sirke, çikolata, fıstık kreması, nane şekeri, kuru meyve, pretzel, çerez, kurabiye, patlamış mısır, "Fair Trade" sertifikalı kahve, çay, bitki çayları, soya ürünleri, evcil hayvan maması gibi ürünleri var. 2004'te çıkan limonata, Newman's Own markasının artık bir "şehir efsanesi" olduğunu ilân etti. Tüketici hem bu ürünlerin kendisinden hem de sağladığı yarardan memnundu. Mizahî yanı ağır basan prezentasyonu, özellikle etiketlerdeki –ürüne göre değişen– Paul Newman vinyetleri pop kültürde karşılığını buldu.
İhtiyar, 26 Eylül 2008'de son nefesini verdiğinde, geriye sanatçı kişiliğini bütünleyen saygıdeğer bir "toplumsal deneyim" bıraktı. Paul Newman, yakın geçmişin tarihsel momentumlarına örnek duruşuyla damgasını vurdu: Öncelikle Bush'a ve savaşa karşı sert tutum aldı, despotik büyük sermayeye karşı emekyoğun üretim yapan küçük sermayeyi savundu, "serbest ticaret"e karşı "adil ticaret"i destekledi, ekolojik felaketlere tavır aldı, laboratuar tarımına karşı çıktı, ekosistemleri ve ürün çeşitliliğini esas alan sürdürülebilir tarımcılığa öncülük etti vd... Bunlardan biri var ki, onun hakikaten "tarih yazmış" bir adam olduğunu gösteriyor. Amerikan solunun sesi, 1865'ten beri yayınlanan The Nation dergisi kapanmaktan Paul Newman'ın açtığı fon sayesinde kurtuldu ve 200 bine yakın tiraj yaptığı bugünkü güçlü durumuna döndü.

p→

1937 PACKARD

Ta yüreğinde duyuyor musun • Bir dergiye benziyor bütün yaratıklar • Yaşaklar da öyle bitkiler de • • Örneğin sen uyanır uyanmaz • Morsundur • Ertesi gün uyanır uyanmaz • Yeşilsindir • Ertesi gün uyanır uyanmaz • Sarısındır • Daha ertesi gün • Sürer gider değişme • Böylece değişik sayıları sürer gider derginin •• Karşıki ağaç da yayınlar dergilerini • Bir önceki günün tıpkısı değildir • Biraz öyle görünse de • Ya ilk yaza dönüşmektedir • Ya kışa • Güneşin ağırlığı • Azalır çoğalır yapraklarda • Kim okur bu değişik sayıları • Kim niçin anlar • Kim ne anlar •• Seninle benim • Ortak dizelerimizi anlar

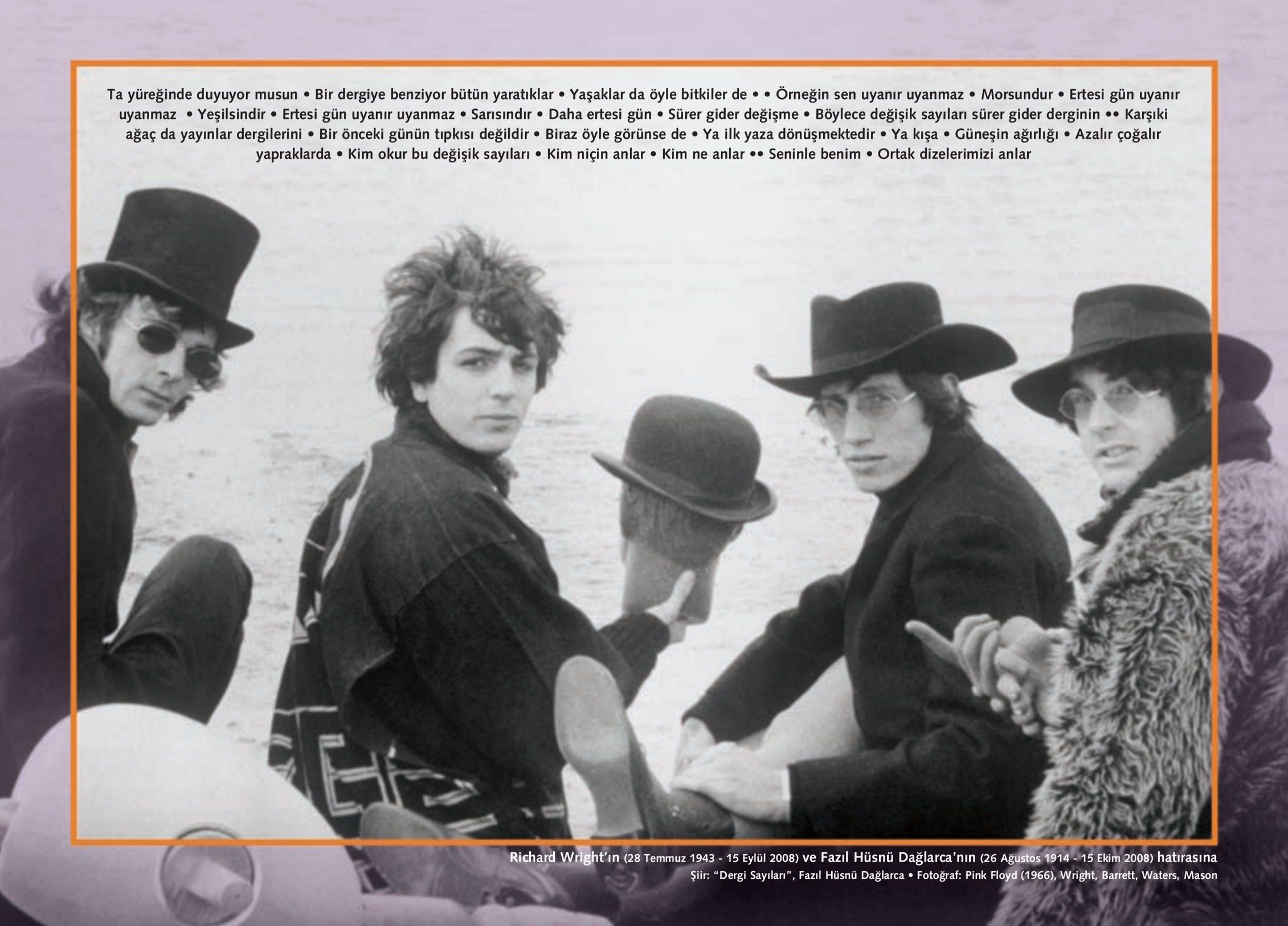

Richard Wright'ın (28 Temmuz 1943 - 15 Eylül 2008) **ve Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın** (26 Ağustos 1914 - 15 Ekim 2008) **hatırasına**

Şiir: "Dergi Sayıları", Fazıl Hüsnü Dağlarca • Fotoğraf: Pink Floyd (1966), Wright, Barrett, Waters, Mason